

Torsdagen den 17 december

Kl. 09.00–17.25

§ 1 Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 25 till 26 i civilutskottet
från 29 till 30 i socialförsäkringsutskottet
från 69 till 70 i EU-nämnden

Kammaren medgav dessa utökningar.

§ 2 Val av extra suppleanter

Val av extra suppleanter företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag *från och med den 18 januari 2016* till

suppleant i civilutskottet
Camilla Hansén (MP)

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Finn Bengtsson (M)

suppleant i EU-nämnden
Helena Bouveng (M)

§ 3 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Finansutskottets betänkande 2015/16:FiU2
Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (prop.
2015/16:1 delvis)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 8.)

§ 4 Statsskuldräntor m.m.

Finansutskottets betänkande 2015/16:FiU4
Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. (prop. 2015/16:1 delvis)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 8.)

*Avgiften till
Europeiska unionen*

§ 5 Avgiften till Europeiska unionen

Finansutskottets betänkande 2015/16:FiU5
Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen (prop. 2015/16:1 del-
vis)
föredrogs.

Anf. 1 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Det här handlar alltså om att riksdagen ska fatta beslut om att betala EU-medlemskapsavgiften. Vi bestämmer inte hur stor och omfattande den ska vara, utan det är förutbestämda regler som fastställer omfånget av EU-medlemskapsavgiften. Det går därför inte att ha så mycket synpunkter på det. Däremot vill vi från Moderaterna yrka bifall till en reservation som vi har, som handlar om att vi tycker att det är viktigt att Sverige tydligt markerar att vi långsiktigt behöver reformera EU-budgeten.

EU-budgeten är väldigt stelbent och gammalmodig. Det handlar väldigt mycket om att prioritera jordbruksstöd och olika typer av regionala stödprogram som inte går i takt med tiden och som är ineffektiva. Därför vill vi långsiktigt se en tydlig agenda för att reformera EU-budgeten till förmån för mer satsningar på tillväxt och innovation för att göra EU och Sverige mer konkurrenskraftiga. Det är en viktig markering.

Däremot – det vill jag tillägga, herr talman – är den markering som Vänsterpartiet vill göra, genom att hålla inne EU-medlemskapsavgiften, en typ av markering som går för långt. Den är ett uttryck för att Vänsterpartiet de facto vill lämna Europeiska unionen. Det är någonting som vi absolut inte kan ställa oss bakom.

Med de orden vill jag yrka bifall till utskottets förslag under punkt 1 och till Moderaternas reservation under punkt 2.

Prot. 2015/16:48
17 december

*Avgiften till
Europeiska unionen*

Anf. 2 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! God morgon! Jag börjar med att kommentera Fredrik Schultes anförande. Jag kan konstatera att Moderaterna slår in väldigt öppna dörrar och slår fast en politik som vi är överens om i utskottet: att EU:s budget är för stor, att den borde minskas och att den borde bli spetsigare i vad man satsar på.

Till skillnad från Moderaterna vill Vänsterpartiet att vi använder lite muskler gentemot EU.

Under 2015, framför allt under hösten, har den stora strömmen av flyktingar från främst Mellanöstern varit en både het och central politisk fråga i både Sverige och Europa. Den svenska regeringen har arbetat för en mer jämn fördelning av flyktingmottagandet mellan Europas länder. Sverige är per capita den största mottagaren av flyktingar i Europa. Tillsammans med Tyskland och Österrike har Sverige fram till nu stått upp i en kris och tagit emot människor på flykt från krig och förföljelse när andra europeiska länder har svikit. Därför var det glädjande när EU:s medlemsstater kom överens om en gemensam fördelning av flyktingar som i dag befinner sig i Italien och i Grekland – då skulle andra länder ta mer ansvar.

Nu har EU-kommissionen också föreslagit att Sverige ska få ett ettårigt undantag från den omfördelningen, men regeringen menar även att flyktingar som i dag befinner sig i Sverige skulle kunna vara aktuella för att flyttas till andra EU-länder.

Tyvärr har den här överenskommelsen visat sig vara mer ord på ett papper än ett reellt politiskt handlande från EU:s medlemsländer och från Europeiska kommissionen. EU-länderna beslutade att omfördela 160 000 asylsökande mellan sig. Det har hittills varit närmast en flopp. Bara 1 promille eller 160 migranter har bytt land. De senaste månaderna har vi sett hur Sveriges statsminister mer eller mindre har bönat och bett hos olika europeiska statsministrar men i princip alltid blivit avvisad.

Den svenska regeringen har därför den senaste tiden föreslagit och genomdrivit, särskilt i dag, drastiska förslag i det svenska asylmottagandet. Från att Sverige tidigare har varit ett välkomnande land lägger nu regeringen om flykting- och asylpolitiken, under jubel från Sverigedemokraterna, till en betydligt mer restriktiv asylpolitik. Målsättningen från regeringen är tydlig. Man vill att färre ska söka sig till Sverige. Man har nu släckt den ljuspunkt som tidigare har funnits för många flyktingar för att söka sig en fristad och få en möjlighet att skapa sig ett bättre liv här i Sverige.

Regeringen har varit tydlig med att fler europeiska länder borde ta ett ökat ansvar, men i stället för att rikta udden mot EU och Europas länder har denna regering konsekvent riktat udden mot flyktingar. Om den svenska regeringen menar allvar ska man hålla inne med den svenska EU-avgiften. Om regeringen skulle vidta en sådan åtgärd skulle det få eko i andra europeiska regeringar och visa att den svenska regeringen menar allvar med att man vill ha ett mer solidariskt flyktingmottagande i Europa. Då skulle man hålla inne den svenska EU-avgiften för 2016, månad för månad, till dess att andra europeiska länder börjar leverera.

Sverige är och har sedan vi gick med i EU varit nettobetalare till EU. Det betyder att vi varje år betalar mer till EU än vad vi får tillbaka i form av olika stöd. Det gör att Sveriges ekonomiska muskler är starka.

Andra medlemsstater har visat sina muskler genom hot om att hålla inne EU-avgiften. Senast var det Storbritannien som betalade in för lite i EU-avgift och som därför skulle behöva betala ränta. Men det resulterade i att EU beslutade att Storbritannien skulle få uppskov med ett år och att ingen ränta skulle behöva betalas.

Flyktingkrisen har visat att EU inte fungerar. EU har brutit mot sina egna regler och inte följt det beslut man har fattat. EU:s arbete med flyktingkrisen har visat sig vara katastrofalt och drabbat flyktingar hårt. Vi ser nu hur land efter land stänger sina gränser. För att visa hur omänskligt och illa EU har agerat borde regeringen hålla inne EU-avgiften som ett påtryckningsmedel för att fler länder ska ta ansvar.

Sverige brukar skryta om den vikt man har i EU, både som en aktiv medlemsstat och som nettobetalare till EU. Därför väger det tungt om vi väljer att hålla inne EU-avgiften till dess att EU och Europas länder tar sitt ansvar i flyktingfrågan.

(Applåder)

Anf. 3 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! I Sverige har det sedan EU-inträdet funnits en bred politisk enighet om att vara väldigt restriktiv med EU:s budget: att försöka hålla nere utgifterna och därmed också den svenska medlemsavgiften. Det har varit ledstjärnan för både borgerliga och socialdemokratiska regeringar.

Göran Persson var på sin tid väldigt lyckosam och lyckades förhandla till sig den rabatt som Sverige fortfarande har och som vi måste värna framöver. Den borgerliga regeringen var med och förhandlade fram nuvarande flerårsbudget och gjorde ett hyggligt gott arbete även om man inte nådde ända fram med att just reformera budgeten – det handlar om att få den mer framtidsinriktad, att dra ned på improduktiva jordbruksstöd och regionalstöd och i stället satsa mer på forskning och utveckling. Med anledning av detta kan jag finna att det är lite märkligt att Moderaterna har en reservation, när det faktiskt är den flerårsbudget som de borgerliga förhandlade fram som nu gäller.

Det finns en bred enighet om att vi framöver måste bli ännu tuffare i att se till att hålla nere medlemsavgiften och att få EU:s budget att bli mer produktiv.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 8.)

§ 6 Särskilda åtgärder vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet

Prot. 2015/16:48
17 december

Justitieutskottets betänkande 2015/16:JuU24

Särskilda åtgärder vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet (prop. 2015/16:67)
föredrogs.

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

Anf. 4 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Hittills i år har Sverige tagit emot 150 000 asylsökande. Sedan september har vi tagit emot över 100 000 asylsökande. Sedan flera år är Sverige i särklass det land inom EU som har tagit emot flest asylsökande ställt mot hur många invånare Sverige har. Det här, och framför allt den utveckling vi har sett de senaste månaderna, innebär stora utmaningar för myndigheter, civilsamhälle och vår ekonomi.

De som kommer hit kan inte längre garanteras tak över huvudet. Det är i dag brist på alltifrån bostäder och skolplatser till lärare och annan personal. Sjukvården och socialtjänsten är utsatta för stora påfrestningar, och lagstadgade åtaganden ställs åt sidan.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har rapporterat att läget inom socialtjänst, skola och överförmyndarverksamhet har försämrats trots att tillströmningen avtagit något på senare tid. Även om tillströmningen skulle avta ytterligare kvarstår mycket stora utmaningar.

I den här situationen behöver Sverige en paus i flyktingmottagandet. Moderaterna välkomnar att regeringen vidtar åtgärder för att åstadkomma det, men vi bedömer att åtgärderna generellt är otillräckliga. Fler EU-länder måste ta sitt ansvar. Moderaterna anser därför att Sverige tillfälligt ska kunna direktavvisa asylsökande som kommer från ett annat säkert EU-land.

Eftersom regeringen ännu inte har lagt fram ett sådant förslag är andra initiativ nödvändiga. Vi tillstyrker att regeringen ges möjlighet att besluta om föreskrifter om id-kontroller vid transporter som utförs med buss, tåg eller passagerarfartyg till Sverige från en annan stat, vilket dagens ärende handlar om.

En breddning av id-kontroller till att gälla fler transportmedel än i dag kan bidra till att skapa större kontroll i flyktingmottagandet och till att dämpa söktrycket i Sverige, vilket är nödvändigt. Men det finns samtidigt skäl att vara mycket kritisk mot regeringen för den bristfälliga beredningen av förslaget. Att saker måste gå snabbt behöver inte innebära att man slarvar och slår till dövörat mot dem som lämnar viktiga och konstruktiva synpunkter. Det tycker jag faktiskt att regeringen har gjort i det här ärendet. Det är särskilt olyckligt när det handlar om åtgärder som får stora konsekvenser för dem som påverkas mest; berörda resenärer, transportörer och myndigheter.

Justitieutskottet fick vara med när trafikutskottet bjöd in företrädare för regionen och olika transportföretag i frågan. Öresundsregionen berörs allra mest direkt. Det görs varje dag 33 300 resor med Öresundstågen, varav 17 200 pendlarresor. De praktiska problemen vid id-kontroller är omfattande, liksom kostnaderna för desamma. Hur stora är beroende av hur regeringens föreskrifter utformas. Också i andra delar av Sverige kan införande av id-kontroller få stora effekter för de berörda.

Lagrådet ger allvarlig och högst berättigad kritik mot regeringen på en rad punkter, däribland för avsaknaden av ett seriöst remissförfarande. Justitiekanslern har hört Kammarrätten i Stockholm, Justitiekanslern och företrädare från polisen. Jag kan bara konstatera att det finns berättigande för den kritik Lagrådet ger. Det är märkligt att ett remissförfarande ska ske muntligt via högtalartelefon utan ordentliga uppteckningar som riksdagens ledamöter kan ta del av. Så får det bara inte gå till. Det hedrar kammarrätten att man envisades med att lämna sina synpunkter skriftligen så att fler kan ta del av dem. Så här får inte lagstiftningsarbete gå till.

Vår uppfattning är att om inte behovet av snabba åtgärder hade varit så stort borde lagstiftningsärendet ha återremitterats till regeringen för förnyad beredning.

Vi har också lagt fram konstruktiva ändringsförslag som skulle ha gjort förslaget bättre från legitim synpunkt, men Socialdemokraterna och Miljöpartiet i regeringen vill inte. Det är beklagligt, men det säger mycket om regeringens oförmåga att samarbeta internt och med andra.

Nu kommer regeringen förmodligen att få betydande befogenheter av riksdagen och ett synnerligen stort ansvar för hur man väljer att använda dem. Det ligger ett stort ansvar på regeringen att vid beslut om id-kontroller noga pröva frågor om proportionalitet, praktisk tillämpning och kostnader samt om effekter för resenärer, transportörer och regionen. Jag kan försäkra kammaren om att vi moderater kommer att följa effekterna mycket noggrant.

Vi anser att förslaget borde ha tidsbegränsats till ett halvår och att regeringen återkommande skulle behöva fatta beslut om id-kontroller. Därmed försvinner också den mycket märkliga konstruktionen med en karenstid. Att arbeta med en tidsbegränsad lag är klokt med tanke på hur ingripande och bristfälligt förslaget är på många sätt. Då hinner regeringen rätta till bristerna och lägga fram en bättre produkt för riksdagen till sommaren. Om man inte tycker att ett halvår räcker för arbetet går det att förlänga en tidsbegränsad lag. Det har vi gjort många gånger i kammaren.

Men ingenting av detta har regeringen sagt ja till. Det är till och med så illa att vi har fått reservera oss för att få en återrapportering till riksdagen om hur lagen och den förordning som regeringen ska besluta om tillämpas. Det är anmärkningsvärt. Det borde vara självklart att man i en sådan fråga vill komma till riksdagen och berätta.

Polismyndigheten får vid ett beslut om id-kontroller ansvar att utöva tillsyn över efterlevnaden. Det innebär ännu en uppgift som kräver stora insatser vad gäller både själva tillsynen och i den praktiska hanteringen av id-kontroller, som polisen tror kan bli stökig i vissa situationer. Därtill kommer att id-kontroller på nu aktuella trafikslag leder till ett ökat behov av inre utlänningskontroll visavi personer som reser med bil. Därför finns naturligtvis anledning att göra vad vi gör, nämligen påpeka för regeringen att polisen måste ha förutsättningar för att klara sina nya uppgifter.

Herr talman! Riksdagen ska fatta beslut på gediget underlag. Riksdagen ska också kunna fatta beslut snabbt i vissa lägen. Det förutsätter att alla inblandade gör sitt bästa för att lösa uppgiften. Vi moderater ser allvarligt på den situation som kan uppstå och är beredda att ge regeringen möjlighet att fatta beslut om id-kontroller. I den här frågan har det inte fungerat, trots att flera partier har gett konstruktiva förslag för att få fram ett hållbart förslag. Det här bär regeringen ansvar för.

Moderaterna står bakom samtliga reservationer som vi har lämnat, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 4. När det gäller punkt 1 kommer vi att avstå från att delta i beslutet.

Anf. 5 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Det var inte länge sedan vi i det här landet kunde höra ett tal där vi uppmanades att öppna våra hjärtan. Det var kulmen på åtta år av totalt naiv och oansvarig massinvandringspolitik. Det var dessvärre en fortsättning på tidigare decennier av hög och ökande invandring, men Alliansen tog det ytterligare ett steg längre och lät den redan höga invandringen dubbleras.

Den katastrofala politiken ledde fram till det numera ökända talet där Reinfeldt insåg att systemet, ekonomin och i förlängningen samhället var på väg att kollapsa. Det var faktiskt Reinfeldteran som krattade manegen för den situation vi har i dag. Det blev givetvis inte bättre av att Socialdemokraterna och de rödgröna ivrigt stöttade alliansregeringen under dess tid av massinvandringspolitik och fortsatte att blunda för konsekvenserna av politiken ända tills alldeles nyligen.

I våras sa Löfven att det inte fanns något tak för invandringen. Den aningslösheten höll i sig så sent som i september när Löfven, uppenbarligen fortfarande uppe i det blå, deltog i en manifestation för mer invandring. Vid den manifestationen sa han att hans Europa inte bygger murar. Nu står vi här.

Det fanns visst ett tak. Det behövdes visst gränskontroller. Synd bara att det är under galgen, för lite och för sent.

Häpnadsväckande nog verkar ambitionen från regeringen vara att nöja sig med en invandring på 1 000–2 000 i veckan, som Morgan Johansson sa. Det säger en hel del. 2 000 i veckan var den extrema rekordnivå som föranledde Fredrik Reinfeldts öppna-era-hjärtan-tal och som gjorde att Alliansen sa till svenska folket att vi inte har råd med någonting annat än invandring. Denna extrema politik är alltså det som Socialdemokraterna nu siktar på med införandet av gränskontrollerna. Det är rätt häpnadsväckande.

Sverigedemokraterna välkomnar som bekant ändå det som regeringen nu föreslår. Det är bättre än inget, men för att verkligen göra skillnad krävs det att man anammar de förslag vi lagt fram i vår följdmotion. Problemet med regeringens förslag är att alla fortfarande kan gå på en transport mot Sverige, oavsett vilket id man har. Det räcker att man har något id, till exempel ett syriskt pass. Då får man gå på. Har man ett syriskt pass kan man komma rakt in.

Vi vet av erfarenhet att de som väljer in i Europa för att ta del av vår välfärd är väldigt anpassningsbara. De kommer snart att lära sig att behålla id-handlingarna, gå på transporten och därefter slänga dem eller gömma dem på tåget, bussen eller vad de nu väljer att använda. Vi hade polisen i utskottet för inte alls länge sedan. De tog också upp den aspekten och sa precis det här.

Det krävs alltså att man skärper reglerna, och vi föreslår sådana skärpningar. Vi föreslår till exempel ett strikt transportörsansvar för kontroll av pass, id och visum. Det ska gälla tåg, bussar, båtar och taxi.

Prot. 2015/16:48
17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

Tyvär finns dock inte taxi med i den här propositionen. Regeringen skriver att det inte är tillräckligt utrett. Men det är helt centralt, och egentligen är hela den här propositionen inte tillräckligt utredd, enligt alla bedömare. Polisen varnade för att människor förmodligen kommer att lära sig det här och välja till exempel stortaxi för att komma in i Sverige. Vi har sett exempel på invandrare som kommit hit och sedan tagit taxi från Stockholm till Finland. Jag tror inte att en taxifärd från Köpenhamn till Malmö kommer att avskräcka någon.

Brott mot transportörsansvaret ska resultera i mycket tunga böter. Vid upprepade fall ska tillståndet att resa in i Sverige dras in. Vi förordar att bara pass eller id-kort från viseringsfria länder ska godtas. I annat fall ska visum kontrolleras. Det innebär alltså ett stopp för i princip alla dem som nu tar sig till Sverige för att invandra.

Det har från transportörernas sida uttryckts osäkerhet över huruvida man klarar av att utföra de här id-kontrollerna. Vi förstår att det innebär praktiska och arbetsmiljömässiga problem. Därför vill vi att Sverige säkrar arbetsmiljön för transportanställda genom att inledningsvis täcka kostnaderna för exempelvis säkerhetsvakter. Beträffande tågtrafiken bör Sverige bistå med utbildning, säkerhetspersonal och en samlad teknisk infrastrukturlösning.

Det här innebär givetvis kostnader. Men med den här politiken sparar vi oerhörda summor på en extremt kostsam invandring, som vi då kommer att slippa. Det blir alltså en vinstaffär för Sverige.

Låt oss titta närmare på tågtrafiken! Vi föreslår att tåglinjen Öresundstågen ska delas, så att tågen går till Kastrup och sedan tillbaka samma sträcka. Däremellan får folk byta tågsätt och utföra en pass- och id-kontroll. Vid bytet vill vi se snabba automatiska spärrar där EU-medborgare själva drar sitt pass och identifierar sig med fingeravtryck. Ett separat system ska hantera passagerare som inte har sådana pass eller där visum krävs. De SJ-tåg som går direkt från spår 26 på Hovedbanegården i Köpenhamn ska kontrolleras på samma sätt i Köpenhamn. På så sätt uppnår vi full kontroll utan att nämnvärt försvåra för pendlare och nöjesbesökare som reser mellan Sverige och Danmark. Enligt mina uppgifter handlar det kanske om 20 minuters försening för personerna, men tågen kommer att gå i tid som vanligt. Det orsakar inte något trafik kaos.

Vi vill att riktiga, permanenta och omfattande gränskontroller införs vid Öresundsbron. All inkommande trafik ska kunna kontrolleras – bussar, lastbilar, personbilar och vad det nu kan vara. Gränskontrollorganisationen ska förstärkas kraftigt, delvis givetvis med tullpersonal. Vi vill även se över möjligheten att använda hemvärnet, och vi vill återinföra beredskapspolisen sedan flera år tillbaka. Även de ska kunna hjälpa till vid det här arbetet, så att man får en snabb och effektiv behandling.

Det finns tekniska lösningar som bör utvärderas. Vi vill till exempel införa fler fordonsskannrar, men det finns även andra lösningar. Det finns mätstickor som man kan stoppa in i till exempel lastutrymmen för att mäta koldioxidhalten. På så sätt kan man se om det uppehåller sig personer där. Det finns många olika tekniska lösningar man kan titta på som kan göra att även person- och lastbilstrafiken görs väldigt effektiv.

För att beivra smuggling över havet – som väl är nästa steg ifall inte Danmark skärper till sig, vilket de kanske dock verkar göra nu – vill vi

stärka Kustbevakningen och undersöka möjligheten att använda drönare för att se till att man inte börjar transportera folk i personbåtar över Sundet.

Utlänningslagen bör ändras, så att asylsökande som söker sig till Sverige från ett angränsande säkert land, i vilket de inte riskerar att förföljas, eller är i en sådan situation som innebär alternativt skyddsbehov ska anses ha lämnat in en uppenbart oggrundad ansökan. Därmed kommer dessa personer att avvisas med omedelbar verkan vid Sveriges gräns och formellt sett aldrig komma in i landet. Möjligheten att överklaga dessa beslut bör också slopas. Det här kan göras utan att tumma på asylrätten, eftersom flyktingkonventionen inte berör restriktioner i rörligheten mellan säkra länder. Enligt FN:s flyktingorgan finns inte heller någon rätt att välja asyl-land.

Herr talman! Vårt förslag skulle sammanfattningsvis innebära följande: Privatpersoner samt kommersiell trafik skulle kunna fortsätta som tidigare med förhållandevis små trafikstörningar. Det är viktigt för alla i Öresundsregionen, för turismen, handeln och jobbpendingen. Däremot kommer inga asylsökande att kunna ta sig in i landet. Vi ska i stället fokusera på systemet för kvotflyktingar och hjälp i närområdet.

Jag vill också poängtera att Sverigedemokraterna egentligen inte alls vill ha kontroller mot vårt grannland Danmark, som vi har en passunion med. Vi vill egentligen att alla nordiska länder ska vara öppna gentemot varandra. Men denna regering och tidigare regeringar har tyvärr skickat ut signaler som lockar till sig hela världen, varför man nu tvingas till de här åtgärderna. Det är också denna regering och tidigare regeringar som har lurat in svenska folket i EU, som med borttagna gränser inom unionen och mot tredjeländer borgat för att folk kan ta sig hit.

Även Danmark har givetvis ett ansvar. Det är faktiskt de som låter alla de här illegala invandrarna passera genom sitt land till Sverige. Redan nu ser vi dock tecken på att de börjar ändra sig, vilket innebär att man på sikt kanske inte kommer att behöva de här gränskontrollerna mellan Sverige och Danmark, när Danmark i sin tur uppför gränskontroller mot Tyskland.

Det är en rad dåraktiga politiska beslut, tagna under decennier av vanstyre, som lett fram till detta. Men kanske är det som nu sker början på att vi rättar till den situation som har lett till enorma sociala, ekonomiska och kulturella problem i vårt land.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 2, 6 och 18 i betänkandet.

Anf. 6 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att konstatera att jag lyckades yrka bifall till en reservation från Kristdemokraterna. Det är väl i och för sig inte det största problem man kan tänka sig, men det var inte det jag menade, utan jag ville yrka bifall till reservation 5, där Moderaterna är med. Jag rättar härmed till det.

Kent Ekeroths och Sverigedemokraternas historieskrivning är som när en potentat läser Bibeln. Det finns ingen förmåga att se att situationen har förändrats över tid. Det som har hänt de senaste månaderna är en dramatisk förändring i förhållande till vad som gällde för ett antal år sedan.

Sanningen är den att ni sverigedemokrater har varit emot invandrare och flyktingar per definition så länge jag kan erinra mig. Det är hela er livsluft. Du går till och med så långt i jämförandet, Kent Ekeroth, att du

tipsar Socialdemokraterna och Miljöpartiet om skannrar, mätstickor och allt man nu kan använda för att kontrollera att inga människor finns i någon container eller annat. Vad är det för människosyn?

Jag tycker att det är viktigt att vi har ordning på våra gränskontroller.

Vi ska ha ett fungerande system som är rimligt, men vi måste också se att det handlar om människor. Det handlar om olyckliga människor som flyr, som behöver hjälp, som har rättigheter och som vi måste hantera på ett värdigt sätt. Det finns inte ett uns av det i anförandet. Dessutom är du, Kent Ekeröth, på väg att stödja ett förslag där det varnas för att det kommer att öka människosmugglingen, det vill säga gynna kriminaliteten.

Hur kan det komma sig att Sverigedemokraterna vill ge Socialdemokraterna och Miljöpartiet rätt att göra lite hur som helst i tre år på det här området, trots att Kent Ekeröth säger att det kan leda till ett och annat problem?

Anf. 7 KENT EKERÖTH (SD) replik:

Herr talman! Att det varit en dramatisk förändring av invandringen till Sverige sedan i höstas är jag den förste att skriva under på. Den gick upp från 2 000 i veckan till 10 000 i veckan. Det mest anmärkningsvärda är att Socialdemokraterna siktar på den nivå som gjorde att Moderaternas före detta partiledare gick ut och sa till svenska folket att vi inte har råd med någonting mer. Det var den katastrofala situationen som gjorde att Moderaterna förlorade valet. Den nivån siktar Socialdemokraterna på.

Vi är de första att erkänna att det skett en dramatisk förändring, men den var dramatisk redan för ett år sedan, före valet. Den situationen vill vi inte tillbaka till. Vi måste långt under den, och därför måste vi införa ytterligare restriktioner när det gäller invandringspolitiken.

Det förvånar mig lite att Beatrice Ask ifrågasätter att jag tar upp olika tekniska lösningar för att hitta illegala invandrare och för att stoppa dem som smugglar in människor till Sverige. Beatrice Ask var justitieminister. Hon om någon borde ha ett intresse av att Sveriges lagar upprätthålls. Då kan hon rimligen inte tycka att förslag för att hitta människosmugglarligor eller dem som smugglas in i Sverige är något negativt. Det borde vara positivt att upprätthålla svensk lag. Det borde vara positivt att vi kontrollerar våra gränser. Det är helt uppenbart.

Beatrice Ask pratar om att folk flyr för sina liv, att det är synd om dem och sådant. Det finns jättemånga människor i den här världen det är synd om, runt om i världen. Men det är inte så synd om dem som passerar genom Danmark, genom Tyskland, genom Österrike bara för att ta sig till det land som ger de högsta bidragen. När vi sedan stramar åt reglerna lite grann drar de hem igen. De har börjat resa hem igen. Hur jobbigt är det där hemma om man, för att man inte fick tillräckligt mycket bidrag, väljer att dra hem? Jag är ledsen, men det fungerar inte. Den bluffen har synats för länge sedan.

Det ökar människosmugglingen – så kan man inte säga. Vi har rätt att kontrollera våra gränser. Om människosmugglingen ökar är det bra att vi inför gränskontrollerna med stickor, med elektroniska medel, med mycket personal.

Anf. 8 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Jag är inte emot tekniska lösningar när det gäller gränskontroller. Det jag ifrågasatte var den attityd som ditt anförande speglade, Kent Ekeroth, att ni är emot allting och inte alls känner för de människor som drabbas. Man måste kunna göra både och, nämligen se till att man har ett fast system och att man har ordning och reda i asylmottagningen. Men man måste också inse är det är fråga om människor. Det är två saker som man måste hålla i huvudet samtidigt.

Därför är det olyckligt att vi inte har fått ta del av de riktlinjer och annat som regeringen avser att utfärda, för det är i detaljerna det blir viktigt. Visst, det är synd om människor runt om i världen, på många håll, men de som kommer hit, som finns här oavsett skälen, dem har vi lite ansvar för. Vi måste kunna hantera det på ett anständigt sätt. Det är viktigt.

Vad jag förstod har flyktingströmmen till Sverige varit besvärlig väldigt länge, enligt Sverigedemokraterna. Menar Kent Ekeroth att det var en allvarlig fara för Sverige som land för säg två år sedan, eller hur ska man tolka er syn på det? Vi har från flera allianspartier påtalat att vi tycker att det saknas en definition av vad som är allvarlig fara. Det är inte så att Sverige står på ruinens brant eller att allt är hotat, men vi ser att det kan finnas situationer som är riskabla, och då ska regeringen ha ett mandat.

Anf. 9 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Vi känner för dem som drabbas. Bara under den senaste tiden har vi sett rapporter om hur svenskar drabbas, hur de inte får tid för cancervård på grund av att sjukvården måste ta hand om flyktingar i stället, hur köerna inom sjukvården, i olika sektioner, ökat drastiskt på grund av att de måste ta hand om alla invandrare som släpps in.

Det är svenskar som drabbas. Det är svenskar som i dag står i sjukvårdsköer och dör på grund av en oansvarig massinvandringspolitik för folk som inte ens är flyktingar, som beger sig hit för att det är bekvämt att göra det, som inte stannar i Danmark, som inte stannar i Tyskland, som belastar våra system så att folk drabbas, deras hälsa drabbas, deras liv drabbas.

Varför tänker Moderaterna aldrig på dem? Varför tänker Moderaterna aldrig på dem som har för lite pengar, som inte får tillgång till sjukvård i tillräcklig omfattning och mycket annat? Varför tänker Moderaterna aldrig på sitt eget folk? Det undrar jag.

Ja, de är människor. Kostnaden för så kallade ensamkommande flyktingbarn är i Sverige 1 900 kronor per dygn. Det är schablonersättningen från stat till kommun. För de 1 900 kronorna kan vi ge mat till 246 barn som svälter i Afrika. Vad är mest humant? Man pratar om att de är människor. Vad är mest humant, att slösa enorma mängder på att låta dem bo i asylslott i Sverige eller att hjälpa 246 svältande barn i Afrika? Vad är mest humant? FN:s matprogram har brist på pengar. De får ibland halvera ransonerna i matprogrammen för att de inte har pengar. Vad är mest humant? Ska vi ge de människorna mat för dagen, eller ska vi ge så kallade ensamkommande flyktingbarn playstation, wifi och herrgård i Sverige? Vad är mest humant?

Jag ska svara på din fråga, Beatrice Ask. Du frågade om det var en allvarlig fara för Sverige för två år sedan. Ja, det var det, för de här systemen var på väg att kollapsa redan då. Det var därför er före detta partiledare stod inför svenska folket och sa: Jag är ledsn. Vi har inte råd att prioritera vårt eget folk längre. Vi ska prioritera alla andra. Det kan aldrig vara okej.

Anf. 10 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! När politiken är som bäst är den väl underbyggd och vilar på en solid faktabakgrund.

Alla som berörs av en ny lag har fått säga sitt, och den har prövats noggrant, dels om lagen kan förväntas få den effekt som är tänkt, dels vad den kan tänkas ha för negativ påverkan på andra viktiga samhällsområden, hur den drabbar folk i deras liv och företag i deras värv.

Allt detta vägs samman i en lagstiftningsprocess som ibland kan kännas lång och otymplig men som ska säkerställa att det blir bra och att lagförslaget är förenligt med våra grundlagar.

Från regeringens sida är beredningens sista steg att Lagrådet prövar förslaget mot allt detta, och med Lagrådets välsignelse lägger regeringen fram förslaget på riksdagens bord för en politisk bedömning där oppositionen och alla andra får möjlighet att vrida och vända på förslaget och komma med motförslag i sina följdmotioner.

När det politiska ledarskapet är som bäst tar vi strid för det som är rätt, trots att opinionsvindarna för tillfället blåser åt ett annat håll. Vi stakar ut en riktning mot ett bättre samhälle, förklarar behovet av nödvändiga reformer och hittar vägar för att få dem genomförda.

Vi ägnar oss inte åt kortsiktig exploatering av missnöje och oro, utan arbetar långsiktigt och konsekvent för det vi tror på.

När politiken är som sämst är den meningslös och plakatmässig. Förslagen försöker fånga upp rädsla för det okända och vädjar till våra lägsta drifter. Alla som vet något förstår att de är dåliga, men man får applåder för dem för att de låter kraftfulla.

När det politiska ledarskapet är som sämst lägger man fram sådana lagförslag ändå. Man gör det mot bättre vetande, med bristfällig beredning och utan något särskilt stöd för att lagen faktiskt kan få ett önskat resultat. Man gör det utan någon analys av hur andra viktiga samhällsvärden ska beaktas, utan några egentliga funderingar på hur alla de oerhört centrala samhällsfunktioner som påverkas av lagen faktiskt drabbas.

Jag önskar, herr talman, att det förslag som vi nu debatterar tillhörde den kategorin. Men det är mycket värre än så. Jag kan bara spekulera i orsakerna till att regeringen gör så. Den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen gör detta, och jag ser fram emot att höra deras representanter fördjupa sig i detta i sina anföranden, men som jag ser det är bevekelsegrunderna de sämsta möjliga.

Vi kommer att höra att det är kris, att samhället håller på att kollapsa och att vi snabbt måste få ned antalet människor som nu söker sig till Sverige. Vi kommer att höra hur man hänvisar till att myndigheter kräver det. Möjligen kommer man också att spela ut terroristhotet, trots att alla tänkande människor måste förstå att den terrororganisation som gör den investering det innebär att utbilda och möjliggöra en terrorist antagligen också har resurser att skaffa ett falskt pass eller en falsk identitetshandling.

Det finns ett par viktiga frågor som vi måste ställa oss i detta. Hur allvarlig är den här krisen jämfört med andra kriser? När jag växte upp på 70-talet hade vi energikris. Några kanske minns den. Innan dess var det bostadskris med efterföljande miljonprogram. På 30-talet talades det om "kris i befolkningsfrågan", och sedan följde krig och miljontals dödade på slagfält och i förintelse. Under hela 80-talet levde vi under hot om kärnvapenkrig, där den ena parten dessutom var en nyckfull kommunistdiktatur.

Winston Churchill lär ha sagt något i stil med att man aldrig ska försöka lösa en bra kris. Jag tror att det kan användas på ett bra och på ett dåligt sätt, där det allra sämsta är att exploatera krisen för att stärka sitt eget anseende, trots att man måste inse att det riskerar att få enorma konsekvenser för många människor.

Vilken kris är det egentligen som regeringen hanterar med detta lagförslag? Jag tror tyvärr inte att det handlar så mycket om att ge de kommuner som nu går på knäna – eller skolan eller socialtjänsten – det stöd de behöver. I så fall hade de väl lyssnat bättre på de förslag som Centerpartiet har lagt fram för att försöka göra livet något lättare för alla dessa. Jag tror tyvärr att det är regeringens alldeles egna förtroendekris som sätts i första rummet.

Jag yrkar med eftertryck bifall till reservation 1 till förslaget om vår motion, där vi föreslår att riksdagen avslår detta farliga och undermåligt beredda hafsverk.

Ingen här inne – ingen – kan säga hur lagen kommer att påverka flödet av migranter. I beredningen finns inga konsekvensanalyser värda namnet, inga jämförbara internationella exempel, ingen vetenskaplig grund – bara gissningar och antaganden.

Däremot finns det en hel del kunskap om hur lagen drabbar inte bara asylsökande på väg till Sverige utan även en lång rad oerhört viktiga samhällsfunktioner. Förslaget om id-krav och tillhörande kontroller hotar att slita isär en välintegrerad region och hotar en viktig arbetsmarknad.

De samhällsekonomiska konsekvenserna är enorma. Det är inte bara jag som säger det. Rederinäringen, buss- och tåg företagen och Sydsvenska Handelskammaren är alla oerhört kritiska. Det är även de fackförbund som organiserar de tågvärdar och bussförare som regeringen nu, genom digra vitesbelopp, vill tvinga att kasta av människor i vinterkylan om de inte kan uppvisa någon giltig legitimation.

Det finns en lång rad mycket allvarliga invändningar från den helt oacceptabelt korta remiss regeringen har medgivit, inte minst svidande kritik från Justitiekanslern.

Det kokar ned till kärnan i min kritik och vår uppfattning att vi omöjligt kan göra detta ansvarslösa förslag till lag. Det finns en ordning för hur vi stiftar lagar i vårt land. Dessa lagförslag, som Lagrådet beskriver som undantagstillståndliknande och med kraft avstyrker i sitt remissvar, vilar på en fullkomligt undermålig beredning och borde aldrig ha lagts på riksdagens bord.

I detta anförande instämde Göran Lindell och Annika Carlsson (båda C).

Anf. 11 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservation 1, som vi har tillsammans med Centerpartiet. Centerpartiet förde fram ganska många av de synpunkter som vi har gemensamt. Jag ska ta fram det som gör att vi är kraftigt kritiska och säger nej till propositionen och utskottsförslaget.

Först och främst är det en överföring av makt från riksdagen till regeringen på mycket lösa grunder, snabbt och illa behandlat. Med ett riksdagsbeslut för man över befogenheter till regeringen som – någon var inne på det – i remissinstanser beskrivs som att man kan hamna i ett undantagsliknande tillstånd där regeringen får fatta besluten. Men det är sådant som vi ska göra i riksdagen, tycker vi. Vi måste ha en ordentlig beredning och ett ordentligt underlag för att se till att det fungerar. I det här fallet har hanteringen varit oerhört bristfällig, och överföringen av befogenheter till regeringen är en av de stora farorna.

Vi ska leva i ett öppet och demokratiskt samhälle. Då måste riksdagen vara den instans som tar bra beslut, grundade på bra underlag. Det är just hanteringen – för att få fram lagförslaget och trycka det igenom riksdagen före avslutningen – som har varit utsatt för massiv kritik från många, som har tagit upp hur illa detta har skötts, vilket vi har hört från talarstolen tidigare.

Lagrådet har i princip sågat förslaget jäms med fotknölarna. Det borde vara en otroligt stark signal till regeringen om att inte genomföra detta utan tänka om: Ha is i magen, gör om, gör rätt och se till att det blir ett bra underlag!

Alla remissinstanser har sagt nej – det fungerar inte, det går för fort. Det går inte att ha ett remissförfarande där man sitter och pratar i telefon! Vilket underlag ger det? Det är en fara för att vi som lagstiftande församling inte kan ta rätt beslut, vilket är grunden för vårt öppna och demokratiska samhälle.

Det finns ytterligare saker. Detta kommer att ställa till väldiga problem i Öresundsregionen för näringslivet, för dem som arbetspendlar och för alla dem som ska ta sig över Öresund. Det är en oerhört viktig faktor. Det kommer att drabba svensk ekonomi.

I dag är Öresundsregionen, Malmö-Köpenhamn, i princip sammanväxt. Det är väldigt många människor som rör sig tvärs över. Om man då inför id-kontroller och stoppar folk kommer det att få allvarliga konsekvenser för näringslivet och arbetstagarna där nere, och det kommer att kosta pengar. Det är något som vi också måste ta hänsyn till. Vad är det som egentligen kommer ut av detta hastiga beslut?

De remissinstanser som jag har lyssnat på när det gäller transportörsansvaret – att de ska åläggas att göra detta och också att man lägger på sanktionsavgifter – säger själva: Om vi inte ens hinner kontrollera biljetter, hur ska vi då kunna göra id-kontroller? Det innebär att de räknar med att sanktionsavgifterna kommer, och det blir en kostnad för transportörerna. Det handlar om tågoperatörer, bussbolag och båtbolag. Alla kommer att drabbas av detta, och det skapar kanske kaos helt i onödan.

Så till det sista, som vi tar upp i vår motion. Det mesta handlar om asylrätten. För Vänsterpartiet är asylrätten inte förhandlingsbar. Vi har skrivit på en konvention, Genèvekonventionen, om att vi ska uppfylla detta. Men med det här förslaget kommer vi inte att kunna göra det – asyl-

rätten sätts ur spel. Det innebär faktiskt, vilket säkert fler kommer att utveckla, att vi inte följer de konventioner som vi har skrivit under. Det är ytterst allvarligt.

Pratar vi om ett öppet, demokratiskt samhälle är asylrätten en hörnsten i det, att vi är öppna och demokratiska och tar emot människor i nöd som kommer från kriser och konflikter och verkligen behöver vår hjälp. Det är ett fundament i hur vi bygger vårt samhälle. Det kan vi inte avstå från.

Alla deklARATIONER från FN och annat som vi har skrivit under sätts ur spel. Det innebär att vi faktiskt kommer att vara ett av de länder som har påbörjat det vi menar blir en dominoeffekt, med stängda gränser i EU. Det kommer att bli följden. Vi ser det redan nu. Det är inte acceptabelt.

Jag behöver inte utveckla detta mer, utan jag tror att det kommer att vara fler som säger de här sakerna och utvecklar dem på ett bra sätt.

Jag vill avsluta med att säga: Vi har egentligen haft möjlighet under hösten att hitta alternativa sätt för att lösa trycket genom migrationen och invandringen, de flyktingar som kommer. Det finns ett antal olika lösningar som redan kommer upp. Det finns kommuner som har kommit med förslag på lösningar. Det finns också olika operatörer som gör det och som kan se till att detta fungerar.

Politiska beslut behöver tas i den riktningen. Då löser vi den kris som finns, som är begränsad till flyktingströmmarna. Ute i samhället i övrigt är det egentligen ingen som tänker på det. Det är inte så att flyktingarna står och knackar på varenda dörr och vill in och ta över, utan det handlar om ett mycket begränsat problem när det gäller flyktingströmmarna.

Jag tror att det är där vi ska sikta in våra framtida lösningar, för att behålla vårt öppna, demokratiska samhälle och inte sätta oss i en situation där vi tar ett hastigt beslut som vi sedan kommer att få ångra, eftersom det kommer att ställa till större problem.

Jag yrkar bifall till reservation 1.
(Applåder)

Anf. 12 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! För Liberalerna är det självklart att Sverige och hela EU ska stå upp för en human flyktingpolitik. Vi har ett gemensamt ansvar för att upprätthålla asylrätten. Men nuvarande migrationsströmmar utgör, som har nämnts, en påtaglig ansträngning för flera av våra samhällsfunktioner, som skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Kommunerna har det senaste året bekräftat att de inte längre klarar mottagandet på ett bra sätt. Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, länsstyrelserna och Inspektionen för vård och omsorg har på olika sätt påtalat att situationen är ansträngd. Vi som värnar ett solidariskt mottagande måste ta ansvar för de människor som har kommit till Sverige men också garantera att övriga samhällsfunktioner fungerar.

I den situation som vi befinner oss i är det viktigt att understryka att mottagandet inte enbart är en svensk angelägenhet. Det är uppenbart att vi ensamma inte klarar mottagandet av dem som söker asyl i Sverige.

Regeringen hemställer nu om mandat att införa id-kontroller på bussar, båtar och tåg som transporterar passagerare till Sverige. Regeringen säger sig söka ett brett stöd, men hela hanteringen gör att vi har ett antal reservationer beträffande det parlamentariska stöd som vi kommer att kunna ge.

Regeringen begär undantagstillståndslänkande befogenheter. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Lagrådet har kritiserat detta. Att propositionen tolkas så bekräftar att underlaget är otydligt i vad regeringen egentligen söker mandat för. Trots detta skriver regeringen att lagen syftar till att avvärja hot mot den allmänna ordningen och att den ska tillämpas bara i mycket speciella fall.

Regeringen vill få maktbefogenheter som innebär att människors rörlighet påverkas och att person- och godstransporter utsätts för påfrestningar. Det är i dag svårt att bedöma de samhällsekonomiska konsekvenserna.

Liberalerna vill särskilt lyfta fram att barnfamiljer kommer att drabbas av regeringens förslag. Vi kan inte acceptera ett regelverk där flyktingfamiljer som flytt krig och terrorism splittras i Europa eller på väg till Sverige. Därför har Liberalerna en egen motion med ett eget yrkande om att lagen ändras så att barnfamiljer undantas från kravet på id-kontroll.

Herr talman! Vi anser också att kravet ska omfatta endast transporter från EU-länder och EES-länder.

Vi är kritiska till förslaget att regeringen ska kunna delegera beslut om id-kontroll till myndigheterna. Vi anser att mandatet exklusivt ska ges regeringen. Regeringen bör vidare samråda med riksdagen inför beslut och i akuta situationer informera riksdagen om sitt beslut. Jag tycker att det är ett rimligt krav med tanke på att lagen kommer att tillämpas i extraordinära situationer.

Regeringens förslag är i grunden felskrivet. Visserligen har regeringen tagit till sig vår kritik mot förslaget att i vissa situationer kunna stänga Öresundsbron. Men hela förslaget har tagits fram i den andan. Skrivningarna är i princip desamma. Regeringens utgångspunkt i propositionen är att vi redan kan anses vara utsatta för allvarliga påfrestningar och allmän fara för ordning och inre säkerhet.

Å andra sidan skriver man att frågan, om förutsättningarna för att tillämpa lagen är uppfyllda, måste bedömas när frågan aktualiseras.

Polismyndigheten, vars bedömning blir helt avgörande för ett sådant ställningstagande, menar att det i dag inte går att riktigt säga vad som är att anse som allmän fara mot den inre säkerheten.

Mot denna bakgrund måste regeringen – Miljöpartiet och Socialdemokraterna – svara på frågan om det i dag föreligger en sådan fara.

Vi i Liberalerna tycker att det oerhört viktigt att vara sansad i beskrivningen av denna situation. Därför föreslår vi att lagens giltighetstid ska vara endast sex månader och inte tre år, som regeringen föreslår. Lagen bör omprövas varje månad, och regeringen borde återkomma med ett annat förslag till riksdagen.

När det gäller tidsbegränsningen står det i propositionen: Situationen kommer att förändras till det bättre inom en inte alltför lång tid.

Det är självklart att Sverige måste ha kontroll över dem som reser in i vårt land. Sverige införde den 12 november inre gränskontroll. Det är ett beslut som vi står bakom. Men även den inre utlänningskontrollen måste bli bättre. Att Schengens yttre gränskontroll har havererat totalt, att vi har ett förhöjt terrorhot samtidigt som vi har ovanligt stora migrationsströmmar gör att vi är beredda att acceptera en modell där id-kontroller införs, utifrån de alternativa yrkanden som Liberalerna har fört fram i justitieutskottet. Men eftersom man från regeringspartierna har avstyrkt samtliga

våra yrkanden vill jag meddela att Liberalerna vid voteringen under punkt 1 kommer att avstå vid omröstningen om id-kontroller. Vi står bakom samtliga våra reservationer, men jag yrkar bifall till reservationerna 3, 5 och 9.

(Applåder)

Anf. 13 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Flera talare i denna debatt har pekat på att det stora antal människor som sökt och söker asyl i Sverige har inneburit och innebär en stor utmaning för hela vårt samhälle. Men den migrationskris som vi står mitt i och ser konsekvenserna av är alltid i första hand en kris för de människor som är på flykt.

I Sverige görs enorma insatser för att öka vår förmåga att hjälpa. Det är ett moraliskt ansvar att hjälpa människor som behöver skydd. Vi ska vara stolta över de insatser som har gjorts och görs i kommuner, landsting, myndigheter och inte minst i det civila samhället.

Men när vi nu hör från exempelvis Inspektionen för vård och omsorg, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, polisen och Migrationsverket hur hårt ansträngd situationen är måste det självklara konstateras: Sverige klarar inte av att ensamt bära hela ansvaret. Kristdemokraternas linje är att vi måste ha en migrationspolitik med både hjärta och hjärna för att säkra ett humant och hållbart mottagande både i dag och i morgon.

Med tanke på det mycket ansträngda läget instämmer Kristdemokraterna med regeringen vad gäller id-kontroller i själva grundfrågan, alltså att regeringen bör ha en möjlighet att införa id-kontroller vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet.

Den aktuella situationen på migrationsområdet är svår och kräver både snabba och omfattande åtgärder. Men det får inte utgöra skäl att slarva i lagstiftningsprocessen. Propositionen är bristfälligt beredd och innehåller oklarheter, vilket både Lagrådet och flertalet remissinstanser har kritiserat hårt. Remissinstanserna har för övrigt haft extremt kort tid på sig och har fått lämna in sina remissvar på telefon.

Kristdemokraterna har i riksdagsbehandlingen haft konstruktiva synpunkter och förslag på hur detta ska kunna hanteras. Vi har samsyn i flera frågor med Moderaterna och Liberalerna. Vi har också aktivt försökt föra samtal med regeringen om våra konstruktiva ändringsförslag under hanteringen i justitiekottet. Tyvärr har regeringen valt att inte lyssna till detta.

Om behovet av åtgärder som snabbt kan sättas in inte hade varit så stort borde lagstiftningsärendet ha återremitterats till regeringen för förnyad beredning. Den undermåliga beredningen måste få konsekvenser i fråga om hur lagen utformas.

Därför föreslår Kristdemokraterna att lagen ska vara giltig i endast sex månader, jämfört med regeringens förslag om en giltighetstid på tre år. Om regeringen ser behov av att förlänga lagen efter den 21 juni 2016 får regeringen under tiden fortsätta beredningen och återkomma till riksdagen med ett mer genomarbetat lagförslag.

Id-kontroller får enligt regeringens förslag införas i sex månader. Det tycker Kristdemokraterna ska kortas till en månad i taget. Efter varje månad får regeringen göra en förnyad bedömning av läget och av de konse-

Prot. 2015/16:48

17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

kvenser som id-kontroller medför och fatta ett nytt beslut för de kommande 30 dagarna. På det sättet skulle ordningen för id-kontroller likna ordningen för införande av tillfällig gränskontroll.

Vi tycker också att regeringens mandat ska begränsas. Regeringen ska inte kunna delegera till myndighet att fatta beslut om att införa id-kontroller. Propositionen har tagits fram snabbt, beredningsunderlaget har brister och åtgärderna har långtgående effekter på vardagsliv, arbetsliv och näringsliv. Därför måste regeringen själv fatta beslut och ta ansvar när man inför id-kontroller.

När det gäller utformningen av id-kontrollerna tycker vi att en del oklarheter behöver klargöras. Vi har reserverat oss på flera punkter i betänkandet. Jag tänkte här i kammaren peka på fem oklarheter som vi anser att det är angeläget att klargöra.

För det första anser Kristdemokraterna att barn som reser i sällskap med förälder som har id-handlingar måste undantas från kravet på identitetskontroll. Detta har vi pekat på i vår motion. I propositionen finns det ingen kommentar kring detta. Möjligen kan statsråden i kammaren i dag förklara hur detta ska gå till.

För det andra behöver begreppet ”allvarlig fara”, som utgör rekvisit för när id-kontroller ska kunna införas, definieras. Detta görs inte i propositionen, trots att Lagrådet har påtalat problemet. Avsaknad av en tydligt definierad lagstiftning gör att det finns risk för godtycklighet.

För det tredje måste sanktionsavgifterna utformas så att de inte helt slår undan benen för transportföretag. Inga närmare avgränsningar görs i fråga om hur sanktionsavgifterna ska vara utformade eller på vilken nivå de ska ligga. Detta är otillfredsställande eftersom sanktionsavgifternas utformning kan få avgörande betydelse för de transportföretag som berörs.

För det fjärde måste regeringen säkerställa att polisen har möjlighet att kontrollera att lagen efterlevs. Polisen, som redan i dag har ett ansträngt läge, måste ges de förutsättningar som krävs för att klara denna ytterligare uppgift.

För det femte måste id-kontrollerna utföras på ett sådant sätt att de negativa effekterna för resenärer och transportörer begränsas.

Vi har haft besök av justitiekanslern, kammarrätten, MSB och polisen i justitieutskottet. Justitieutskottets ledamöter har också beretts möjlighet att vara med i trafikutskottet och lyssna på operatörernas syn på förslaget.

Den femte punkten som jag lyfte fram, att regeringen har ett ansvar att begränsa de negativa effekterna, är angelägen eftersom de får så stora konsekvenser.

Det finns fem frågetecken och oklarheter som jag önskar att regeringen svarar på i dag. Tyvärr har vi inte kunnat föra en diskussion i utskottshandlingen, utan förslaget ligger, har vi hört. Därför avstår Kristdemokraterna från att rösta för att stödja regeringens förslag i punkt 1, och vi följer givetvis upp de punkter och reservationer som vi har och står bakom dem.

För att spara tid vid röstningen nöjer jag mig dock i det här läget med att yrka bifall till reservation 4 som handlar om att begränsa regeringens mandat, reservation 5 som berör lagens giltighetstid och tidsperioden för id-kontrollerna samt reservation 9 som rör otydligheten vad gäller barn till föräldrar som har id-handlingar.

(Applåder)

Anf. 14 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Herr talman! Dagens debatt och beslut handlar om ifall riksdagen ska ge regeringen befogenheter att vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten vidta särskilda åtgärder i form av föreskrifter om id-kontroller vid transporter som utförs med buss, tåg eller passagerarfartyg till Sverige från annan stat.

Regeringen föreslås också få meddela föreskrifter om tillsyn, kontroll och sanktionsavgifter för att se om åtgärderna som vidtagits med stöd av lagen följs. Åtgärderna ska vara tidsbegränsade.

Det är alltså ett bemyndigande och inte en detaljreglerande lag.

Herr talman! Några frågor och tveksamheter har väckts med anledning av propositionen. Bland annat har frågan ställts om detta förslag skulle stå i strid med asylrätten.

Enligt regeringens bedömning står inte lagen eller de åtgärder regeringen bemyndigas att kunna vidta i strid med asylrätten. EU:s flyktingpolitik, utifrån Dublinförordningen, bygger på tanken att en asylsökande ska söka asyl i det första säkra land som den asylsökande kommer till. Du kan alltså inte som asylsökande välja vilket land som ska komma att pröva din asylansökan. Utskottet har också haft en hearing där kammarrätten redovisade sin syn på det rättsliga läget.

De konstaterar också, precis som regeringen, att eftersom transporten utgår från ett annat land inom Schengensamarbetet strider inte åtgärderna mot asylrätten. Utskottet instämmer i den bedömningen.

Den andra frågan jag vill lyfta upp är beredningen av ärendet. Efter att ha varit ledamot av konstitutionsutskottet under ett stort antal år anser jag att en ordentlig beredning av ett ärende och en rimlig tid för remissinstanserna att hinna yttra sig i skriftlig form är den praxis som ska hållas. Det innebär ett bredare och mer genomarbetat underlag för regeringen att fatta beslut på, och det innebär att riksdagen har ett fullgott underlag för sitt ställningstagande. Detta är både min och konstitutionsutskottets grundläggande inställning.

Men, herr talman, ibland fordrar verkligheten att regeringen agerar snabbt. En regering måste kunna ta sitt ansvar i situationer där det fordras snabba beslut. Detta medger även regeringsformen i sitt krav på beredning. I regeringsformen står endast att behövliga upplysningar och yttranden ska inhämtas från berörda myndigheter. Det står ingenting om remisstid eller på vilket sätt upplysningarna ska inhämtas.

Grundlagen är så utformad att det finns vissa möjligheter till snabbare beslutsfattande och normgivning som bland annat kan användas i civila krislägen. Konstitutionsutskottet har uttalat att tiden för att lämna synpunkter kan kortas, ibland till och med avsevärt, under en kris.

I detta fall, herr talman, gör justitieutskottet ingen annan bedömning än att den aktuella situationen medger en kortare beredning och att beredningskravet i regeringsformen är uppfyllt.

Den snabbt ökande flyktingströmmen som kommit genom Europa och till Sverige gör att regeringen, utifrån MSB:s rapporter, anser att det behövs ett antal åtgärder för att få ett andrum. Det är just nu en stor utmaning för samhällets olika funktioner. MSB tittar just på påfrestningen på samhällets funktioner: liv och hälsa och demokratiska rättigheter. Och det är

Prot. 2015/16:48

17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

Prot. 2015/16:48
17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

när det gäller de asylsökandes liv och hälsa, framför allt i omhändertagandet av de ensamkommande barnen, som det för tillfället brister i socialtjänst, skolan och överförmyndarverksamheten.

Herr talman! Jag blir skrämmd av den människosyn som Sverigedemokraterna uppvisade genom Kent Ekeroths inlägg här i kammaren. För 40 år sedan var jag i forna Tjeckoslovakien. Då använde man just de metoder som Sverigedemokraterna tycker att vi ska införa i Sverige nu. Man hade skanningsutrustning, man körde ned pinnar i bensintankar, man plockade i princip sönder mer eller mindre var och varannan bil för att konstatera att det inte var någon som flydde från det forna östblocket till väst. Det är absolut ingen tid jag vill ha tillbaka.

Vi vill ha solidaritet. Regeringen och hela det socialdemokratiska partiet står för solidaritet. Men vi måste också kunna ha ordning och reda. Vi vill på ett tryggt och säkert sätt kunna ta hand om de personer som kommer, och det är därför regeringen nu begär detta bemyndigande.

Det EU-rättsliga regelverket tillåter också att nödvändiga åtgärder vidtas för att upprätthålla lag och ordning eller för att skydda nationell säkerhet. Grundinställningen är dock att vi ska ha öppna gränser, och det är också Socialdemokraternas absoluta grundinställning.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till justitieutskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

Anf. 15 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Som jag sa i mitt anförande delar vi regeringens bedömning i grundfrågan, nämligen att regeringen bör ha en möjlighet att införa id-kontroller vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller landets inre säkerhet. Med vårt förslag, att den här lagens giltighetstid ska vara sex månader och att tidsperioderna för id-kontroller ska vara 30 dagar, får dock regeringen samma möjlighet att agera snabbt som Helene Petersson efterlyser.

Jag förstår inte kritiken eller vad det nu ska tolkas som när Helene Petersson säger att det är viktigt att regeringen får möjlighet att agera snabbt. Den bedömningen delar Kristdemokraterna, men vi tycker inte att man kan slarva i lagstiftningsprocessen. Här krävs det också ordning och reda, vilket också var två ord som Helene Petersson använde i sitt anförande.

Därför undrar jag varför Helene Petersson inte kan stödja Kristdemokraternas, Moderaternas och Liberalernas förslag att lagstiftningens giltighetstid ska kortas till sex månader och att id-kontrollerna ska gälla 30 dagar i taget, detta med tanke på den massiva kritik som har kommit från Lagrådet och från remissinstanserna. På så sätt får regeringen en möjlighet att utvärdera förslaget och återkomma till riksdagen om man ser att det finns ett behov av att fortsätta med id-kontroller efter den 21 juli 2016.

Vårt förslag tar inte bort möjligheten för regeringen att agera snabbt, och därför undrar jag, Helene Petersson: Varför stöder ni inte Kristdemokraternas, Moderaternas och Liberalernas förslag?

Anf. 16 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Jag har svårt att se att lagen, eftersom det är en bemyndigandelag, skulle ändras, oavsett om vi kör den på sex månader eller på tre år.

Jag uppfattar att Andreas Carlson är ute efter att börja detaljreglera. Han menar att det är riksdagen som ska detaljreglera alla dessa saker som i dag kommer att ligga i en förordning. Detta anser jag och den socialdemokratiska gruppen hindrar regeringen från att agera snabbt.

Jag är fullständigt övertygad om att regeringen i förordningen tittar på många av de saker som ni har nämnt och många av de saker som remissinstanserna har påpekat, och jag är fullständigt övertygad om att man också tar till sig detta.

Men det är ju i förordning. Det är inte i den lagen. Det är ungefär som om ni efterlyser en detaljerad lagstiftning här. Jag tror att vi får bekymmer med beredningskraven om regeringen gång på gång i sexmånadersperioder ska komma tillbaka till riksdagen.

Anf. 17 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Helene Petersson missuppfattar nog mitt inlägg. Jag säger inte att regeringen nödvändigtvis ska komma tillbaka i sexmånadersperioder. Däremot måste man ta den skarpa kritik på allvar som remissinstanserna och Lagrådet har kommit med.

Regeringen ber riksdagen att i dag fatta beslut om ett bemyndigande med väldigt långtgående konsekvenser och stora effekter. Då tycker jag att det vore anständigt om riksdagen hade mer information om de fem oklarheter som jag pekade på i mitt anförande, bland annat vad gäller barn, sanktionsavgifterna och rekvisitet för när regeringen ska kunna införa idkontroller i det här fallet.

Detta behöver utvärderas och tittas närmare på med tanke på den knivskarpa kritik som har kommit mot regeringens beredning av det här ärendet.

När man som riksdagsledamot ska rösta om ett sådant här förslag är det bra att veta vad remissinstanserna har sagt, vad synpunkterna har gått ut på. Vi fick på telefon till Näringsdepartementet via registratören begära ut de synpunkter som har lämnats in och hänvisa till offentlighetsprincipen för att få ut underlaget. Det var för att få veta vad remissinstanserna har sagt när vi ska fatta beslut här i kammaren i dag. Med det som grund och med den hantering som har varit i justitieutskottet har vi landat i att det vore lämpligt i det här läget att regeringen ska kunna agera snabbt.

Vi delar regeringens bedömning i grundfrågan. Men med tanke på oklarheterna och på den snabba och slarviga beredningsprocess som har varit i det här ärendet tycker vi: Låt regeringen nu ha den här möjligheten i sex månader. Återkom till riksdagen om ni ser behov av att nya beslut ska fattas var 30:e dag av regeringen för att man löpande ska kunna utvärdera frågorna, med tanke på den skarpa kritik och de långtgående effekter som det här får.

Anf. 18 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Lagrådet tycker att beredningstiden har varit för kort. Samtidigt säger Lagrådet att om propositionen ändå kommer att bifallas bör man titta på ett antal punkter som de räknar upp. Detta har regeringen tagit hänsyn till och tittat på de här punkterna och gjort förändringar. Andra remissinstansers synpunkter redovisas också i propositionen.

När det gäller detaljer har vi ju två statsråd här i kammaren i dag, så ni har all möjlighet i världen att ställa de frågor som ni fortfarande har funderingar kring.

Anf. 19 JOHAN HEDIN (C) replik:

Herr talman! Flera tunga bedömare, bland andra JK, varnar för flera allvarliga risker med det här lagförslaget, bland annat att smuglingen kommer att öka och att asylsökande som vill till Sverige i stället kommer att välja farliga vägar. Vi kan tänka oss en situation med rangliga båtar som försöker korsa Öresund och lastbilars lastutrymmen och de risker som det innebär. Vi har sett fruktansvärda konsekvenser av den politiken på andra håll.

Det finns också en påtaglig risk att regeringen med det här lagförslaget sätter igång en dominoeffekt, att land efter land kommer att införa liknande åtgärder för att hålla asylsökande borta.

Jag skulle vilja fråga Helene Petersson i Stockaryd om hon ser en risk för att det blir en dominoeffekt, att land efter land i Europa sluter sig och reser en ny järnridå vid Turkiets gräns som håller människor borta från Europa.

Anf. 20 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja vända på frågan och säga till Centerpartiet: Ser ni att det finns andra länder i Europa som också ska ta ett ansvar?

Under hela hösten har vår regering arbetat med övriga Europas länder och diskuterat hur vi ska kunna dela på detta ansvar.

Vi ser denna stora flyktingström som spikrakt har ökat sedan början av hösten i hela Europa, också i Sverige. Vi måste dela på ansvaret, och det har regeringen jobbat jättemycket med.

Gränsen är, för tillfället vill jag säga, nådd för att de samhällsfunktioner som vi tycker är viktiga ska hinna i kapp. För vår del är det oerhört viktigt att vi inte får ett A- och ett B-lag. Alla de som kommer hit, och som har möjlighet att få stanna här, ska ha samma möjlighet till utbildning, samma möjlighet att i framtiden söka ett jobb och samma möjlighet att få en bostad. Det här är jätteviktigt för oss. Det är därför regeringen begär detta andrum.

Jag tror att Johan Hedin, om han har varit runt i landets kommuner, ser att det ser väldigt olika ut och att vissa kommuner i landet är väldigt överbelastade nu. De tar sitt ansvar och jobbar på, men de begär ett andrum.

Anf. 21 JOHAN HEDIN (C) replik:

Herr talman! Trots att Helene Petersson i Stockaryd inte besvarade min fråga ska jag besvara hennes. Ja, självklart är det en skam att det är så många europeiska länder som inte tar sitt ansvar.

Jag vill också ge regeringen rättmätigt beröm för hur man arbetar med detta i det europeiska systemet. Men att ett antal länder inte tar sitt ansvar kan vi inte ta som intäkt för att inte ta ansvar själva, tvärtom.

Helene Petersson i Stockaryd pratade om solidaritet i sitt anförande. Vad är solidariteten i att låta bli att hjälpa människor med hänvisning till att andra inte gör det? Och jag vill fråga igen om dominoeffekten som råder. Alla som såg *Aktuellt* i SVT i går förstår att det är någonting som är

en aktuell och högst påtaglig fara när Danmarks statsminister står och säger: De lagar som Sverige är på väg att införa sätter tryck på vårt system, så att vi måste bli ännu tuffare.

Vad är det som hindrar att flera följer efter, Tyskland, Österrike, Balkan? Vad är det som hindrar att vi reser en ny järnridå som kommer att göra att oerhört många människor kommer att fara mycket illa och riskera sina liv? De är helt oskyldiga. De vill inget annat än att bara leva i fred och frihet. De är utsatta för en situation där de inte har så många val. De måste flytta på sig och tvingas fly snabbt. Deras hem kanske har blivit bombat. Då säger regeringen: Ni måste in i spillrorna och leta efter era legitimationer om ni vill ha möjligheten att starta ett nytt liv i Sverige.

Om man ska ut på flykt måste man tänka så här: Var har jag största chansen att etablera ett nytt liv när detta oerhört sorgliga har hänt, att hela mitt liv och hemmet där jag har växt upp och känt mig trygg har rasat samman?

Jag är stolt över att så många väljer Sverige. Jag är stolt över att så många tycker att Sverige är ett så bra land att leva i att de vill komma hit. Varför tycker inte Helene Petersson i Stockaryd det?

Anf. 22 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Där håller jag med Johan Hedin. Jag är också stolt över att många söker sig till Sverige, och vi kommer att behöva det antal människor som kommer hit. Vi kommer att behöva arbetskraft i olika sammanhang, i offentlig sektor, i industrin och i många olika tjänstesektorer. På alla ställen behöver vi arbetskraft i framtiden. Och det är just för att vi på ett rimligt sätt ska kunna ta emot, ge utbildning och få in människor i arbete som vi begär andrum.

Vi har sett hur andra länder i Europa har skickat vidare dem som söker sig dit, och enligt Dublinförordningen ska det vara till första säkra land. Så är det något vi ska jobba för är det att det faktiskt ska ske en registrering där och att man efter hand gör en fördelning mellan Europas länder. Det är det vi ska jobba för.

Jag tycker att vi ska ha en väldigt solidarisk invandringspolitik och en solidarisk flyktingpolitik. Vi jobbar för det på många olika sätt. Bara i dag har regeringen fattat beslut om humanitära insatser i Syrien. Det är på så sätt vi ska göra. Vi måste ge hjälp här och också på plats. Jag tycker inte att det är ett motsatsförhållande.

Anf. 23 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Nu hör vi återigen en motvilja, denna gång från Socialdemokraterna, att kontrollera trafik till och från Sverige. Helene Petersson förfasade sig över att man ska använda tekniska lösningar för att kontrollera fordonstrafik, i det här fallet över Öresundsbron, vilket är helt oförklarligt. Hon drar paralleller till Sovjetstyret 40 år tillbaka i tiden, vilket är helt orimligt.

Vi har alltså politiker i Sveriges riksdag som på allvar menar att illegala invandrare och smugglarnätverk inte ska upptäckas. Varför finns det en sådan stor ovilja i kammaren att upprätthålla svensk lag?

Om man upptäcker illegala invandrare som försöker smugla sig in i landet i strid med våra regler och EU-regler, vill Helene Petersson då att vi inte gör något? Hade hon hellre sett att vi inget visste? Är det därför hon

inte vill att man ska kontrollera det? Ska vi bara blunda och låtsas att allt är bra och låta dem smugla sig in i landet? Skulle Helene Petersson vara nöjd då? Vad är problemet med att de facto upprätthålla de gränser vi har?

Anf. 24 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Det sker kontroller i dag. Men att använda de metoder som Kent Ekeroth redovisade anser jag är att gå 40 år tillbaka i tiden.

När vi har inre gränskontroll gör polisen nedslag. Vi har inte bara människosmuggling utan varusmuggling. Smuggling över huvud taget är polisens och tullens ansvar att titta på. Är det människosmuggling faller det under lagstiftningen för människohandel, så här finns regelverk redan i dag.

Det är Kent Ekeroths metoder jag vänder mig mot. De gav mig verkligen en flashback 40 år tillbaka i tiden.

Anf. 25 KENT EKEROOTH (SD) replik:

Herr talman! Det Helene Petersson säger är totalt ologiskt. Hon säger att metoderna är fel. Föredrar Helene Petersson att man i stället ska lasta ur varenda låda ur lastbilarna och undersöka dem? Då skulle köerna och olägenheten för företag och pendlare bli enorma.

Socialdemokraterna står alltså här och säger att vi har gränskontroll men att vi ska kontrollera på sämsta möjliga sätt. Vi ska inte använda teknik. Vi ska gå tillbaka 200 år i tiden till då det inte fanns någon teknologi alls att använda sig av.

Det är fullständigt absurt. Varför inte använda teknologin när man kan? Det finns ingen rim och reson i detta.

Helene Petersson säger att vi har en lagstiftning mot människosmuggling. Det är jättebra, men det har inget med det här att göra. Det här handlar om hur man upptäcker människosmugglingen. Hur tror Helene Petersson att vi ska kunna använda lagstiftningen mot människosmuggling ifall vi inte upptäcker människosmuggling? Det finns ingen rim och reson i det.

Om Helene Petersson vill att vi ska förhindra människosmuggling borde hon också vilja att vi upptäcker människosmugglingen. Det blir lite svårt att förhindra den annars, eller hur?

Anf. 26 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Som jag tidigare sa gör tull och polis kontroller vid gränsen. Vi har även kontroll över gränserna, framför allt genom ett samarbete inom Europa. Detta samarbete gör att man många gånger upptäcker det här.

De tekniska lösningar som Kent Ekeroth vill se är inget jag förordar.

Anf. 27 MATS PERTOFT (MP):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Jag är den första att beklaga att vi är tvingade att debattera och besluta om denna proposition i dag.

Miljöpartiet kommer alltid att stå upp för en öppen och human flyktingpolitik. Men det finns en verklighet som jag hör om när jag lyssnar på kommunerna och som jag ser när jag tar del av MSB:s redovisning av läget. Det finns en verklighet som är att Sverige har ställt upp och tagit emot

väldigt många flyktingar. Så många har valt Sverige som tillflyktsort att den öppenhet som Miljöpartiet förespråkar inte kan upprätthållas under en period framöver.

Jag var kommunalråd i Södertälje under Irakkriget. Vi tog emot fler flyktingar i Södertälje än vad hela USA gjorde, och vi gjorde vad vi kunde för att ge dem ett bra mottagande. Vi vädjade till alla kommuner i Sverige att ta sin del av bördan.

Jag är glad över att det nu blir en lagstiftning på detta område. Det var det vi vädjade om då. Vi drev kampanjer. Södertälje bemannar Sverige, så vi i Almedalen. Vi arbetade stenhårt för detta. Jag kan jämföra det med hur Sverige nu vädjar, arbetar och sliter för att hela EU ska ta sitt ansvar.

I förra veckan lyssnade jag på ett inslag på *Ekot*. FN:s flyktingchef António Guterres besökte Helsingfors och sa: Det svenska asylsystemet är ett av de bästa i världen. Det är viktigt att detta inte försvinner. Därför måste hela EU ta sitt ansvar.

Det är inte åtstramningarna vi diskuterar i Sverige som upprör António Guterres. Han kallar det förståeliga reaktioner på läget. Det som upprör honom är att övriga EU inte tar sitt ansvar. Tyskland har samma diskussion som vi. Ska vi kunna ge människor på flykt ett värdigt mottagande måste hela Europa ta sitt ansvar och visar att vi står upp för en human och öppen flyktingpolitik.

Det är därför vi diskuterar detta i kammaren.

Den erfarenheten vi gjorde i Södertälje delar vi med många kommuner runt om i landet. Skolor tar emot nya klasser, och socialsekreterare har svårt att hinna med och gör lex Maria-anmälningar.

Jag måste respektera denna verklighet. Den gör att det krävs extraordinära åtgärder – men inte för alltid. Det är nu det gäller. Det är inte som Kent Ekeröth sa att det borde ha gjorts för två år sedan. Då var det inte kris. Det är nu vi behöver extraordinära åtgärder för att kunna bygga upp vårt mottagande.

Miljöpartiet strävar efter att bygga upp kapaciteten, för som Helene Petersson sa behöver vi fler människor i Sverige för att bygga vårt välstånd och vårt välfärdssamhälle. Det är inte bara de som behöver en fristad; vi behöver dem också. Det är ett ömsesidigt förhållande.

Det är viktigt att vi vidtar de åtgärder som nu föreslås för att vi i framtiden ska kunna värna asylrätten, bygga ut den och återvända till ett mer öppet samhälle.

Det har riktats kritik mot remissförfarandet och olika detaljer. Jag kan hålla med om att det inte har varit helt perfekt. På vissa punkter har regeringen lyssnat på remissinstanserna och ändrat sitt förslag.

Jag förutsätter att man tar hänsyn till detta så långt det är möjligt när man utarbetar de närmare bestämmelserna. Det gäller till exempel det Kristdemokraterna lyfter fram när det gäller barn som saknar id-handlingar men där föräldrarna har id-handlingar. Det är ett rimligt förslag som måste tas till vara. Det gäller även sanktionsavgifter och så vidare.

Att vi varje gång ska ta dessa ändringar i riksdagens kammare kommer inte att fungera, utan det handlar om bemyndiganden och att regeringen måste kunna gå vidare eftersom vi har en exceptionell situation.

Då måste man titta på vad vi kan göra i dag. Vi kan anta dessa lagar i dag så att vi vet vad som gäller och överlåta åt regeringen att arbeta vidare med detta så att vi också vet att vi kan hantera situationen. Det handlar om

vad Sverige gör i dag för att klara en situation som EU kapitalt har misslyckats i.

Jag kan bara hoppas att denna verklighet kommer att förändras under den här tiden. Jag vore den förste att glädja mig över att vi inte skulle behöva dessa åtgärder. De ska vara tillfälliga. Jag hoppas att vi kan se ett Europa som gemensamt tar ansvar för den flyktingkris som finns.
(Applåder)

Anf. 28 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Mats Pertoft är inte bara före detta kommunalråd i Södertälje; han är också företrädare för ett av regeringspartierna. Det är i denna hans roll jag vill ställa några frågor till Mats Pertoft när det gäller detta förslag.

När det gäller lagens giltighetstid föreslår regeringen tre år. Mats Pertoft säger att det är viktigt att lagen är begränsad. Jag anser inte att tre år är en begränsad tid i meningen att det är en kort period. Tre år är en lång period.

Dessutom står det i propositionen som jag också läste ur, herr talman, att situationen kommer att förändras till det bättre inom en inte alltför lång tid. Det är en väldigt vag beskrivning av propositionens andemening och ambition under rubriken om att lagen ska vara tidsbegränsad.

Liberalerna har försökt vara konstruktiva. Det är vi som har lagt fram förslaget om att det ska vara på sex månader. Det är vi som har lagt fram förslaget om att man ska pröva lagen var 30:e dag eller varje månad. Det är vi som har sagt att man inte bara ska skicka iväg det här till någon myndighet, utan att det är regeringen som ska besluta om dessa extraordinära insatser. Men jag hör att både MP och S vill ge så kallat carte blanche till regeringen. Grotta inte ned er i detaljerna, hör jag.

En annan detalj är i så fall barnfamiljerna. Vi har också yrkat i betänkandet och i justitieutskottet, där Mats Pertoft numera sitter, att barnfamiljer ska undantas även i lagen. Jag vill veta, herr talman, vad Mats Pertoft tycker. Han blev chockad när regeringen presenterade förslagen för drygt två veckor sedan, och nu vill jag veta vad han tycker om förslaget att barnfamiljer inte undantas.

Anf. 29 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Jag kan svara på Roger Haddads frågor så gott det går. Vi är alla överens om att lagen ska vara tidsbegränsad. Däremot undrar jag över en sak när jag lyssnar på de olika företrädarna från framför allt L, KD och M. Ni säger alla att regeringen efter sex månader ska återkomma till riksdagen med ett nytt förslag till lag. Då undrar jag hur länge den ska vara giltig. Finns det också där en samsyn i frågan? Det vore intressant att veta.

Jag tror att det är klokare att veta att lagen ska gälla i maximalt tre år. Man ska stämna av den efter två år, och det ska finnas inbyggda pauser där man ser över hur det hela fungerar. Det är en viktig bit för Miljöpartiet att lagen inte kommer att gälla hur länge som helst, men jag tror att sex månader vore en för kort tid.

När det gäller barnfamiljerna förutsätter jag verkligen att den saken regleras i förordningen. Jag delar uppfattningen att barnfamiljer som reser tillsammans, där barnen kanske inte har giltiga id-handlingar men där föräldrarna har det borde släppas igenom.

Anf. 30 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Vi har tagit ställning till det här förslaget. Det är detta förslag som regeringen just nu har lagt fram, och som Lagrådet till och med har avstyrkt i dess helhet. Låt oss utgå från det liggande förslaget! Vi har yrkat på att vi ska ta till oss kritiken. Låt oss införa lagen i sex månader, och låt regeringen bearbeta de synpunkter som kammarrätt, lagråd och andra instanser har haft. Sedan får man väl i så fall återkomma till kammaren i sommar eller till hösten med ett annat, bättre förslag.

Vi är inte för det som Sverigedemokraterna föreslår: en permanent lag när det gäller id-kontroller. Det motsätter vi oss. Det är utifrån den bakgrunden vi föreslår en kortare tid, och till det har ni tyvärr yrkat avslag i justitieutskottet, Mats Pertoft.

Vi vill att barnfamiljer ska undantas i lag. Då säger Mats Pertoft att han *förutsätter* att det regleras i ett annat dokument, nämligen en förordning. Kommer det att bli ett krav från regeringspartiet Miljöpartiet?

Anf. 31 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Jag ställer här inte krav, utan jag säger att jag förutsätter att detta beaktas i regeringen när man skriver förordningen. Det är så långt jag kan sträcka mig i dag. Jag kan också säga att det är min personliga åsikt att så ska ske.

När det gäller giltighetstiden av lagen skulle jag däremot gärna vilja veta hur L, KD och M tänker om den fortsatta hanteringen. Finns det en samsyn på er sida när det gäller hur länge en framtida lag, som skulle gälla efter de sex månader ni föreslår, skulle gälla? Det vore intressant att veta för den framtida debatten.

Anf. 32 JOHAN HEDIN (C) replik:

Herr talman! Jag hade gjort en lång lista med frågor som jag ville ställa till Mats Pertoft, men det blir ännu fler frågor när man hör replikskiftet.

Mats Pertoft ingår i regeringskonstellationen. Miljöpartiet är en del av regeringen. Det går inte att ha en personlig åsikt här och föra en annan när man är i regering. Det går inte ihop. Det är så långt ifrån politiskt ansvars-tagande och ledarskap som man någonsin kan komma.

Ni resonerar på ett speciellt sätt. Mats Pertoft vill här att vi ska rösta ja till regeringens förslag och hoppas liksom sedan på tur. Han hoppas att regeringen i förordningar gör saker som han uppenbart tycker är bra när det gäller Kristdemokraternas undantag, Liberalernas undantag och en massa andra saker. Jag begriper inte hur det går ihop, och det får gärna Mats Pertoft reflektera över efter bästa förmåga.

Jag minns särskilt ett uttalande i valrörelsen. Det lyder: Vi kommer aldrig att stödja en regering som gör det svårare att komma till Sverige.

Mats Pertoft! Med de förslag som du nu vill införa – blir det lättare eller svårare att komma till Sverige?

Anf. 33 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Jag vill vara helt ärlig och säga: Det kommer att bli svårare att komma till Sverige under den tid vi använder viseringen. Det handlar om att vi vill värna den långsiktiga asylrätten. Precis som jag beskrev i mitt anförande handlar detta om att långsiktigt ta ansvar för att Sverige ska

kunna vara ett öppet land på sikt. Det handlar om att se hur det ser ut i kommuner runt om i landet och respektera deras arbete.

Jag måste säga att jag personligen kan tycka att det låter trevligt med Centerns förslag om att till exempel lösa boendeproblemen genom att alla ankommande flyktingar själva ska ordna bostad. Samtidigt lever jag i en stad där så har skett i typ 15 år, och där vi har otroliga problem på boendefronten. Det är det som blir effekten av ett sådant förslag; det blir vänner, familjer och andra som tar stryk. Det är barnen som tar stryk. Detta är inte ett värdigt mottagande.

Jag nämnde FN:s flyktingkommissarie Guterres. Han uttryckte den största förståelse för de åtgärder som vi nu diskuterar eftersom han ser att resten av EU inte lever upp till detta. För att värna detta måste vi gå vidare. Vi gör detta tillfälligt för att åter bygga upp kapaciteten och för att värna framtiden.

Anf. 34 JOHAN HEDIN (C) replik:

Herr talman! Det arbete som Södertälje kommun har gjort är i många stycken beundransvärt. Men tänk om någon, när situationen i Södertälje var som allra hårdast, hade fört fram samma argument mot Mats Pertoft som Mats Pertoft gör nu och sagt: Vi måste stänga Södertälje, för vi kan inte ta emot fler. För att andra inte tar sitt ansvar ska inte vi göra det heller.

Är inte det samma sak? Har Mats Pertoft ändrat åsikt när det gäller det här?

Frågan som jag ställde till Helene Petersson i Stockaryd om risken för en dominoeffekt vill jag ställa även till Mats Pertoft. Även om jag inte fick något supertydligt svar på den frågan verkar det ändå som att man förstår att detta är en allvarlig och påtaglig risk.

Mats Pertoft säger, herr talman, att det här ska vara tillfälliga åtgärder. Men när man nu initierar en process som gör att fler europeiska länder kommer att följa efter spelar det egentligen ingen roll vad vi gör i Sverige sedan. Vi kan inte reversera den effekten, för vi har inte rådighet över andra länders lagstiftning.

Är det inte en oerhört allvarlig risk för att asylrätten i praktiken kommer att försvinna?

Anf. 35 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Jag uppskattar denna fråga från Johan Hedin mycket, för den rör pudelns kärna. Den handlar om hur det här kommer att verka inom EU-kontexten. Problemet är att de flesta länder i EU ju redan har stängt sina gränser. Det är Sverige och Tyskland som fortfarande står upp för detta, och frågan är hur länge man kan stå upp när situationen eskalerar.

Det är därför det här lagförslaget ligger på riksdagens bord. Vi måste ta detta ansvar för att värna möjligheten att det i framtiden ska fungera bättre. Det är därför det också handlar om att säga att det här ska vara särskilda åtgärder vid allvarlig fara. Det ska vara tillfälligt.

Jag hoppas att vi kan komma förbi puckeln så fort som möjligt, men jag kan inte säga, tyvärr, att det är en dominoeffekt, för det finns bara två klossar som fortfarande står upprätt. De flesta länder har redan stängt gränserna. Jag beklagar detta djupt, och jag är övertygad om att vi delar uppfattningen om att vi vill påverka andra länder att öppna gränserna så fort som möjligt.

Anf. 36 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Jag har stor respekt för Södertäljeproblematiken, men det är inte det vi diskuterar här i dag. Det vi diskuterar är ett förslag från regeringen om att bemyndiga regeringen att fatta långtgående beslut som i första hand rör en hel region men som också generellt i Sverige kan ge stora problem.

Det är inte helt perfekt, säger Mats Pertoft, och det är väl ett av dagens större understatement. Kritiken har ju varit massiv. Jag vill gärna veta hur Miljöpartiet ser på kostnaderna för regionen och Sverige och på kostnaderna för transportörer som det kommer innebära att leva upp till de krav som kan komma att ställas.

Jag skulle också vilja veta hur ni ser på de praktiska problem som kommer att bli följden av ett beslut, och jag skulle vilja veta om Miljöpartiet anser att vi nu har en allvarlig fara. När inträder det här att regeringen bör besluta om de här åtgärderna? Är situationen sådan just nu att man behöver ha ett totalstopp? Och hur ser man på att tillsynen av det som kommer att uppstå ska fungera?

När vi i justitieutskottet träffade polisen pekade man på att det är ett stort ansvar som läggs på transportörerna och att det kan bli svårt att hantera. Man förutsåg nödvändigheten av att skicka ut polis för att hålla ordning utöver att polisen ska utöva den allmänna tillsynen.

Hur ser Miljöpartiet på de här praktiska frågorna? Och varför har ni inte haft förmåga att se till de synpunkter som vi har haft?

Sedan har du tyvärr missuppfattat det här med 30-dagarsregeln, Mats Pertoft. Det är inte riksdagen som stup i kvarten ska fatta beslut, enligt vår mening, utan det är regeringen som för kvalitets skull måste ompröva sitt beslut ibland för att man ska säkerställa att man inte bara låter den här väldigt inträngande verksamheten pågå i onödan. Det är ju annars risk för det, om det här ska gälla i sex månader.

Anf. 37 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Tack för frågorna, Beatrice Ask! När det gäller transportörsansvaret och deras kostnader har jag lyssnat noga och var också närvarande vid trafikutskottets hearing. Jag tog verkligen till mig de allvarliga problem som de olika aktörerna beskrev.

Man måste naturligtvis arbeta mycket för att hitta praktiska lösningar och även för hur man kan lösa kostnaderna och avgifterna för olika transportörer. Det är i det praktiska som den här frågan bottnar och som man måste hitta lösningar. Det bemyndigandet vill jag ge regeringen att de kan hitta dem och att det får plats i förordningen.

När det gäller frågan om när det är allvarlig fara är det i många kommuner i landet, enligt den information jag har fått från till exempel Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, i dag en kritisk situation. Jag vill inte påstå att det är kaos och Sverige håller på att gå under, som vissa verkar påstå, men vi måste agera och se till att vi kan garantera den service och den nivå som vi har fastslagit för att säkra upp det här och ge kommunerna och myndigheterna laginstrument och möjlighet att räta upp det hela.

Jag tror att jag svarade på alla frågorna.

Anf. 38 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Om jag ska tolka det här rätt kan man alltså om vi har allvarliga problem i vissa kommuner, vilket vi ju faktiskt har, besluta om id-kontroller generellt med enorma kostnader och stora problem som följd. Hade det inte varit rimligt att ha ett resonemang och någon typ av förarbete för att beskriva läget i stället för att omedelbart låta regeringen, och det skulle kunna vara en annan regering också, fatta beslut utan att ha någon ram för hur det faktiskt ska se ut?

Du sitter själv i utskottet, Mats Pertoft. Vi tvingas reservera oss för att få en återrapportering i riksdagen om hur det har gått och vilka konsekvenser det har blivit av den här lagstiftningen som alla kritiserar. Är inte det väldigt allvarligt med tanke på att inte ens du kan beskriva hur och när man ska införa det här?

Det har gått fort, och det var nödvändigt, men det har slarvats. Då är det normala, tycker jag, att man gör en tillfällig lagstiftning som man sedan kan förbättra och besluta om. I grunden anser jag att beroende på hur man gör förändringarna kan det vara så att vi ska ha en lagstiftning som ska gälla över tid. Men det kan också vara en tillfällig lag.

Vi är helt överens, vågar jag påstå, inom allianspartierna om hur lagstiftningen ska se ut när den håller kvalitet. Vi är också överens om hur en normal tågordning ska vara när man tar fram en lagstiftning som ger sådana här befogenheter till regeringen. Nu låter man riksdagen stå vid sidan av och bara se hur kostnader och problem växer.

Anf. 39 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Som jag sa innan kan jag gärna medge att det har förekommit brister i hanteringen. Jag tycker att den frågan nu är någorlunda besvarad.

Däremot undrar jag fortfarande hur M, L och KD tänker när det gäller den fortsatta lagstiftningen. Jag har förstått att ni vill att regeringen ska återkomma till riksdagen efter sex månader. Jag har inte förstått vad som gäller efter den tidpunkten. Nu säger Beatrice Ask att man kan tänka sig en lagstiftning som gäller över tid.

Vi från Miljöpartiet tycker att det är viktigt att det här är en tidsbegränsad lagstiftning som gäller i tre år och att man efter två år gör en översyn och tittar på hur man ska gå vidare. Vi tycker inte att vi ska ha en lagstiftning som gäller längre.

Anf. 40 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Det hedrar dig att du medger att det finns brister i hanteringen, Mats Pertoft. Jag tror att du uttryckte det som att allt inte har varit helt perfekt. Det vill jag också understryka.

Frågan i föregående replikskifte handlade om vad som händer efter de sex månaderna då vi, Kristdemokraterna, Liberalerna och Moderaterna, föreslår att lagens giltighet ska gå ut. Vi kan inte svara på det i dag. Vi tycker att regeringen ska ha ett bemyndigande i sex månader, med tanke på bristerna i beredningen. Då skulle man hinna utvärdera, se vad konsekvenserna blir och tydliggöra oklarheterna.

Kammaren har dock inte begärt att regeringen ska komma tillbaka. Det blir regeringens sak att återkomma till riksdagen, om man ser att behovet finns, efter sex månader och lägga fram ett nytt förslag till lagstiftning.

När det gäller frågorna om barn, sanktionsavgifterna, där Mats Pertoft medger att det finns oklarheter vill jag visa upp reservationen. Jag rev ut den ur betänkandet och visar den nu för ledamöterna i kammaren. Reservationen handlar just om barn som kommer i föräldrars sällskap och bygger delvis på den motion som Kristdemokraterna lämnade in. Vi trycker på att barn utan id-handlingar som kommer i sällskap med föräldrar som har id-handlingar ska undantas från id-kontroller. Vi tycker och skriver i reservationen att ”det bör vara regeringens ansvar att utfärda närmare föreskrifter om detta.”

Vi lägger alltså inte fram ett skarpt lagförslag. Det är i föreskrifter, förarbeten och förordningen i regeringens beslut som man verkligen behöver understryka detta och reda ut den oklarheten. Därför yrkar vi på att riksdagen ska tillkänna det för regeringen.

Jag undrar om Mats Pertoft tänker rösta på Kristdemokraternas reservation i punkt 8, med tanke på det som han har fört fram tidigare här i kammaren.

Anf. 41 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Jag är överens med Kristdemokraterna om att man borde göra på det sättet. Det är därför jag har sagt flera gånger – jag upprepar det gärna – att jag förutsätter att regeringen tar hänsyn till just den punkten i sina förordningar. På den punkten är vi alltså överens.

Miljöpartiet står bakom oppositionen och justitieutskottets betänkande i sin helhet och menar att vi måste överlåta till regeringen att gå vidare med de detaljfrågorna. Jag tar gärna på mig att arbeta för frågan i sig.

Anf. 42 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Man kan ha stort förtroende för regeringen eller inte. Men här lägger regeringen fram ett förslag till riksdagen som ska gälla i tre år. Det är lång tid. Därför är det viktigt att oklarheter reds ut om riksdagen ska ge regeringen de befogenheterna. Det är anledningen till att vi har pekat på de oklarheter vi ser i regeringens förslag. Vi vill ha svar på dem men har inte fått det. Därför kommer vi att avstå i punkt 1 och följa upp våra reservationer.

Mats Pertoft inledde sitt anförande med att säga att han har sett hur verkligheten ser ut, vilket jag välkomnar. I och med det medgav han också att det finns brister i beredningen. Det är det som förslaget från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna tar sikte på. Regeringen bör ta den kraftiga kritik som har framkommit i beaktande och bör alltså ha tätare avstämningar och ta nya beslut om id-kontrollerna varje månad. Och lagstiftningen bör gälla i max sex månader.

Det är flera som har frågat Mats Pertoft i replikskiftena varför det i det här läget behövs så lång tid som tre år. Varför väljer Miljöpartiet inte att gå på Moderaternas, Liberalernas och Kristdemokraternas linje om en tillfällig lagstiftning? Då skulle man kunna ta den kritik som har kommit på allvar samtidigt som det finns möjlighet att införa id-kontroller för att möta den verklighet som Mats Pertoft också har beskrivit.

Anf. 43 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Jag har svarat på den frågan ett antal gånger nu, Andreas Carlson. Jag har dessutom förstått att det är ganska osäkert hur era partier har tänkt sig fortsättningen efter de sex månaderna.

Det är ganska stora saker som kommer att krävas för att systemet ska fungera – investeringar och ombyggnationer. Jag tror att sex månader skulle bli kort tid för att genomföra alla de bitarna. Vi hörde från trafikutskottet om ombyggnationer på Kastrup till exempel och andra saker. Det är alltså stora bitar. Sex månader skulle bli för kort tid för att få till detta, om det ska bli effektivt.

Jag hoppas personligen – det gör även Miljöpartiet – att dessa lagar inte behöver vara i kraft alltför länge. Situationen har visat att vi behöver dem. Men vi hoppas att den situationen kommer att förbättras så fort som möjligt.

Anf. 44 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi befinner oss i en ovanlig situation, får man nog säga. Det är en svår situation. Svårast är det naturligtvis för de människor som tvingas fly från krigshärdar, förtryck och förföljelse.

Det allra bästa vore om människor slapp fly över huvud taget, om kriget i Syrien fick ett snabbt slut, om regeringar som i dag förföljer sina medborgare i stället började agera på ett annat sätt. Det nästa bästa vore att alla länder som har möjlighet tog gemensamt och solidariskt ansvar för den situation som råder. Och det tredje bästa alternativet vore att vi här i Sverige hade ousinliga resurser för att ta emot alla dem som flyr.

Inget av de alternativen är för handen i dag. Vi står i en situation där Sverige har tagit mer ansvar för flyktingsituationen än något annat västland. Vi har under de senaste åren, sedan kriget i Syrien bröt ut, tagit emot ungefär 100 000 människor från Syrien. Om resten av EU hade tagit samma ansvar hade ungefär 5 miljoner syrier fått skydd i Europa.

Under hösten har vi fått en situation där så många kommit till vårt land att vi inte längre kan garantera ett mottagande som vi kan stå för. Den som motsätter sig det här förslaget i dag bör rimligen också kunna svara på följande frågor: Hur länge ska en flykting som kommer hit behöva vänta på bostad? Hur många ska sova under bar himmel? Hur länge ska man rimligen vänta på en hälsokontroll, på en placering i skola eller på att få en god man?

Det är nämligen de systemen som utmanas i Sverige i dag. Det är inte så att vi inte har plats för fler i Sverige. Det är definitivt inte så att Sverige som nation är hotad eller att vi behöver stoppa människor med annan bakgrund, annan kultur eller annan religion från att komma hit. Men det är så att de system vi har för mottagande och för välfärden i Sverige är så hårt ansatta att vi som regering ser ett behov av att omedelbart fatta ganska långtgående beslut.

Vi vet såklart att de förslag som vi lägger fram nu kommer att få konsekvenser – för pendlarna i Öresundsregionen och för företag som kommer att få svårt att vara säkra på att de anställda kommer att komma i tid. Det kommer naturligtvis att få konsekvenser för människor som i stället för att söka asyl i Sverige får göra det i Danmark. I det sammanhanget kan det vara värt att påpeka att Sverige även med den lägre nivå på flyktingmottagande och asylsökande som vi har i dag – runt 3 000 personer per vecka –

på två månader tar emot lika många som Danmark prognostiserar för att ta emot under ett helt år.

Vi är medvetna om de problem som kommer att uppstå. Regeringens bedömning är att konsekvenserna av att inte agera kraftfullt nu skulle vara än värre.

Vi står inför en typisk och tydlig intressekonflikt. Regeringen väljer då att agera kraftfullt för att på lång sikt kunna garantera ett gott mottagande, en bra start på det nya livet i Sverige och att våra samhällssystem även i fortsättningen klarar av att fungera så som vi har rätt att förvänta oss.

Mot den bakgrunden tycker jag att det är ett styrkebesked att det i dag i kammaren finns – även om man inte kan tro det när man lyssnar på debatten – ett brett stöd för de förslag som regeringen nu lägger fram.

Här har det diskuterats olika detaljer, bland annat frågan om id-kontroll av barn. Det har ju varit underhandskontakter mellan partierna innan regeringen lade fram sin proposition. Ingen gång under de underhandskontakterna har det framkommit några krav på kortare lagstiftningstid. Inte heller har det framförts några krav på förändringar i till exempel id-kontroll av barn.

Däremot har regeringen i de samtalen redogjort för att barn inte kommer att omfattas om de reser med förälder som kan legitimera sig. Det vet alla partier i den här kammaren att så har det uttryckts.

Det är viktigt att vi tar ansvar för det som vi har ansvar för i den här situationen. Det är i grunden svensk välfärd och svensk framtid, men vi måste också ta ansvar för dem som finns i landet som vi har åtagit oss att skapa ett gott liv för.

Det här är inte något roligt beslut att fatta, det tror jag att alla är medvetna om. Men vi och de som sitter i Sveriges riksdag har inte fått ansvaret för att leda Sverige för att det är roligt, utan för att människor förväntar sig att vi ska fatta nödvändiga beslut för Sveriges bästa.

Även om det nu låter som att det inte finns en bred enighet kring de här förslagen hoppas jag att vi ändå kan gå ut och möta såväl transportföretag som pendlare och andra och tala om att vi naturligtvis inte kommer att låta dessa åtgärder gälla längre än nödvändigt. Att man har möjlighet att fatta beslut om sex månader i taget innebär ju inte på något sätt att regeringen är tvingad att ha kvar bestämmelserna under sex månader, om behovet inte längre finns.

Självklart kommer regeringen att fatta beslut om de förordningar som krävs. De myndigheter som är involverade kommer att kunna fatta beslut om föreskrifter. De kommer naturligtvis att upphävas i samma ögonblick som man gör bedömningen att de inte längre är nödvändiga.

Det här är långtgående beslut som inskränker människors möjligheter att röra sig över gränsen. Självklart har regeringen inte någon ambition att göra det svårare än nödvändigt. Men i det här skedet är det bara ett spel för gallerierna att låtsas som att man inte står bakom förslaget när det finns en bred parlamentarisk enighet.

(Applåder)

Anf. 45 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Jag vill ställa några frågor till infrastrukturministern. Till att börja med är välfärden i Sverige väldigt beroende av den intensiva ut-

Prot. 2015/16:48

17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

vecklingen i bland annat Skåne-regionen. Där är rörligheten och kontakterna över gränsen mot Danmark oerhört betydelsefulla. Det finns många tusen pendlare varje dag som bidrar till hela regionens tillväxt och välfärd.

Det var därför som bron en gång byggdes. Vi insåg att det här fanns väldigt mycket för vårt samhälle att vinna. Utifrån de synpunkter som vi har fått från transportörerna och som rör infrastrukturministern område vill jag fråga: Hur har regeringen tänkt sig att det rent praktiskt ska gå till när man inför id-kontroller på tågen mellan Sverige och Danmark? Restiden är 20 minuter, och då kan man inte göra kontroller på tågen utan det måste ske på ett annat sätt.

Sedan undrar jag över frågan: Vad anser regeringen är en rimlig försening för de pendlare som ska till sitt arbete eller hämta på dagis? Hur lång försening ska man räkna med, enligt regeringen, när detta införs?

Vidare undrar jag: Hur ska polisen i Skåne klara av tillsynen och de olägenheter och problem som kan uppstå vid köbildningar och annat i dessa sammanhang?

Anf. 46 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Öresundsregionen är en väldigt viktig region för Sverige och för Sveriges tillväxt. Den gränsöverskridande arbetsmarknaden är en oerhört positiv utveckling som har bidragit till välfärd i både Sverige och Danmark och till att bredda arbetsmarknadsregionen. Regeringen ser självklart mycket positiv på detta.

Problemet är ju att det inte är på något annat ställe där den här mängden människor söker sig till Sverige, utan det är just i den här regionen som problemet uppstår. Det innebär att det är där som det bör vidtas åtgärder.

När det gäller den konkreta utformningen av hur dessa kontroller ska genomföras måste transportörerna ha möjlighet att vara med och utforma det på ett bra sätt. Det är inte detsamma att genomföra id-kontroller på till exempel en färja där man går på och visar sin biljett jämfört med i pendeltågstrafiken. Hur detta rent konkret ska utformas kommer transportörerna att få ett långtgående ansvar för.

Sedan kommer det också att finnas möjligheter för både polisen och Transportstyrelsen att utfärda föreskrifter för att tydligare ange vilka krav som ställs på kontrollen av id-handlingar.

Jag vill ställa en fråga tillbaka till Beatrice Ask. Jag har uppfattat att Moderaterna är överens med regeringen om att den här lagstiftningen och dessa åtgärder är nödvändiga. I den här diskussionen låter det inte alls så. Vilken är Moderaternas hållning egentligen?

Anf. 47 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! I riksdagen är det så att riksdagsledamöterna ställer frågor till regeringen. Ni har lagt fram ett förslag. Vår uppfattning är väldigt tydlig, och jag redovisade den väldigt noggrant innan statsrådet hade möjlighet att koma till kammaren. Så det är inga problem med den saken.

Det finns praktiska problem här. Det är ett av skälen till att jag är väldigt irriterad över att riksdagen inte har fått ta del av de förordningar som det uppenbarligen åtminstone finns ett utkast till och som transportörerna beskriver.

Kontroller på tågen kommer att bli väldigt svåra att hantera, till exempel på Kastrup och på en del andra ställen. Det finns en rad praktiska problem som jag tycker att närmast infrastrukturministern är ansvarig för att se till att det hela fungerar.

Enligt de rapporter som vi får från företagen får man räkna med upp till en timmes försening för varje resa. Det är oerhörda kostnader inblandade i detta. Här måste man naturligtvis ta ett ansvar.

Då tycker jag att det är märkligt att regeringen inte ens är intresserad av att godkänna förslaget att man ska komma tillbaka till riksdagen för att redovisa hur effekterna har blivit. Det är faktiskt regeringen som måste ta ansvar för den saken.

Polisen har påtalat ett antal problem med att utöva tillsyn. Man befärar att det blir stökigt för busschaufförer och andra när tågen eller bussarna ska kontrolleras. Det innebär ytterligare en belastning på polisens hantering av det hela. Det borde ju rimligen oroa regeringen.

Det finns skäl till att ställa dessa frågor, men det är regeringen som vill ha det här mandatet och som enligt presskonferenser är beredd att fatta beslut mer eller mindre omedelbart. Då måste ni ju ha tänkt på hur detta rent praktiskt ska gå till. Det är många därute som är väldigt bekymrade och oroade.

Anf. 48 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Som jag sa i mitt anförande är vi medvetna om att det här innebär olägenheter. Vi är medvetna om det får konsekvenser för pendlingstider, och det kan också bli indragna turer. Detta är ingenting som vi genomför därför att vi tror att det är positivt för pendlare och transportörer. Det här är ett mandat som regeringen begär för att kunna upprätthålla säkerhet och ordning i Sverige. Jag har uppfattat att det finns en enighet om detta från de flesta partier i den här kammaren.

När det gäller det praktiska genomförandet är det naturligtvis oerhört viktigt att transportörerna får ett långtgående inflytande över hur id-kontrollerna ska gå till och vilka metoder som man använder. Det är också viktigt att man utvecklar praxis i samråd med exempelvis Polismyndigheten som självklart också kommer att ha ett ansvar i det här sammanhanget.

I polisens verksamhet är det alltid svårt och utmanande att allokera resurser på rätt sätt. Men det är ju någonting som Polismyndigheten gör dagligen och stundligen för att hantera de situationer som uppstår och för att se till att de resurser som behövs finns på rätt ställe. Jag känner en stor tillförsikt för polisens sätt att hantera även den här situationen.

När det gäller transportörerna har vi uppfattat vid kontakterna mellan Näringsdepartementet och transportörsföretagen att det finns en oro, men det finns också en stor förståelse för att regeringen väljer att gå fram med det här förslaget. Man ser ju hur det faktiskt ser ut i den här regionen.

Det betyder inte att man tycker att det ska bli kul att genomföra det här. Men jag uppfattar ett väldigt stort ansvarstagande från transportörerna som vi verkligen uppskattar i det här läget.

Anf. 49 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Jag har ett par frågor. Utgångspunkten är den massiva kritik som har kommit när det gäller hanteringen.

Prot. 2015/16:48
17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

Vi vet ju att den här flyktingströmmen har varit på gång, och det har jobbat på olika sätt med detta under ganska lång tid. Lik för... Förlåt! Ändå kommer alltså regeringen med någon sorts panikåtgärder. Jag upplever det här som en panikåtgärd. Man har inte på något sätt tittat igenom det. På i princip en vecka driver man igenom en lagstiftning som skapar enorma problem.

Transportörsansvaret, inklusive sanktionerna som kommer att finnas i den här lagstiftningen, blir ett jätteproblem. De remissinstanser jag har talat med säger att det aldrig kommer att fungera. De säger från början: "Det här kommer inte att fungera. Hur ska vi kunna ha id-kontroller om vi ibland inte ens hinner med att kolla biljetterna?" Man skapar alltså ett större problem än det man löser.

Mina frågor handlar om den grundläggande inställningen. Har man inte tittat på de lösningar som finns? I dag finns det ett ganska brett stöd hos svenska folket för att verkligen lösa problemet med flyktingarna och inte stänga dem ute. Mängder av organisationer och privatpersoner jobbar med att göra det här på ett bra sätt.

Med de signaler som kommer fram i den här lagstiftningen kommer det att bli precis tvärtom. Vi skickar signaler om att det är okej att gynna främlingsfientlighet, rasism och sådana saker som poppar upp i det här. Vi stoppar de här flyktingarna, som verkligen behöver hjälp.

Det var någon här som hade en liknelse: Om vi har en halvskaplig förlossningsvård och stänger dörren för dem som ska in, är det acceptabelt? Det är ju inte det. De här människorna behöver hjälp, och vi kan se till att de får det. Tak över huvudet går att fixa.

Det finns ett antal lösningar som plockas upp här och som borde kunna tas om hand och realiseras av regeringen. Varför tar man inte alternativen i stället för att driva igenom den här paniklagstiftningen?

Anf. 50 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! När det gäller det praktiska genomförandet vill jag återigen betona att transportörerna efter att förordningen har trätt i kraft kommer att få långtgående möjligheter att utforma detta på ett så rimligt sätt som möjligt. Samma sak gäller naturligtvis sanktionerna – de kommer att utformas på ett sätt som inte blir orimligt. Regeringens ambition är självklart att de olägenheter som uppstår till följd av de här besluten ska vara så små som möjligt.

Jag uppfattar ändå att det finns en förståelse hos transportörerna för varför regeringen ser sig nödgad att fatta de här besluten och lägga fram de här förslagen. Jag känner också stor tillförsikt att man kommer att hitta praktiska lösningar som fungerar. Självklart kommer vi också att följa upp hur genomförandet av lagstiftningen och förordningarna fungerar i praktiken.

Det är lätt att säga att det här ger upphov till främlingsfientlighet och rasism. Men frågan är på vilket sätt man ska lösa inte bara denna veckas boende eller gode män för de ensamkommande barn som redan finns i landet utan också att de människor som kommer nästa vecka och veckan därefter och i januari, februari, mars, april och maj kan erbjudas ordentliga bostäder, hälsoundersökningar, skolgång, gode män och en ordentlig, rättssäker asylprövning. Hur ska det gå till, enligt Vänsterpartiet?

Anf. 51 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Jag noterar att statsrådet undviker den brännande frågan: De människor som stängs ute, vad händer med dem? Det är egentligen där problematiken ligger.

Transportörerna har vad jag har läst haft starka invändningar mot det här eftersom de kommer att se att det blir ett tryck som de inte klarar av. Vi kommer att få en kaotisk situation där människor behandlas godtyckligt beroende på hur de har kommit till våra gränser, framför allt i Öresund.

Det är ett tillkortakommande för regeringen att man inte har haft framförhållning för att vidta andra åtgärder som faktiskt skulle kunna vara mycket mer effektiva.

Det finns mängder av förslag från civilsamhället på hur vi löser det här så att folk åtminstone ska få tak över huvudet och något ställe att vara på. Vi löser inte alla problem på en gång, men vi måste jobba på lösningarna för att inte stänga ute folk. Det är ju inte så att den som står utanför förlösningdörren klarar sig själv. Man måste på något sätt få hjälp.

Med den dominoeffekt vi ser här kommer dessa flyktingar att motas ut. De kommer inte att få hjälp någonstans. Då har vi definitivt åsidosatt asylrätten. Det skapar problem i Sverige, inte minst för Öresundsregionen, som är mycket mer kostsamma.

Det handlar om att hitta en kärna där vi är medmänniskor, är solidariska och står för det vi har sagt.

I september stod statsministern och sa: Det finns inga gränser. Nu plötsligt på en vecka är det pang, bom, stopp! Det är oerhört märkligt och oerhört illa hanterat, vilket alla remissinstanser har sagt.

Det här är en panikåtgärd. Det passar inte en svensk regering att handla i panik. Jag tycker att man skulle ha haft en mycket större beredskap för att hitta alternativa lösningar och skapat en bred parlamentarisk grund för det här i riksdagen.

Anf. 52 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! När man lyssnar på debatten kan man ibland få intrycket att vi inte har följt riktigt samma verklighet.

I somras fanns det de som tyckte att vi tog emot alldeles för många. Det fanns faktiskt de som tyckte att vi tog emot alldeles för många förra året och förrförra året och året dessförinnan också.

Det finns de som alltid tycker att Sverige tar emot alldeles för många flyktingar, som i grunden motsätter sig det mångkulturella samhället och som tror att invandring är något i grunden problematiskt och hotfullt. Det tycker inte regeringens partier. De kommer aldrig att tycka det och tycker det inte nu.

Att inte säga att det finns en absolut gräns för hur många vi ska ta emot och fastslå det på förhand är ett uttryck för att vi står upp för en human och solidarisk flyktingpolitik. Men när våra myndigheter och kommuner slår larm om att man inte längre klarar av ett mottagande på den nivå som vi rimligen bör kunna erbjuda, då måste regeringen agera. Det är därför vi sitter här: för att styra riket.

Sedan är det fortfarande så att Sverige har tagit emot många fler än något annat västland, i synnerhet i förhållande till vår befolkning. Jag har väldigt svårt att förstå varför kritiken nu riktar sig mot den regering i västvärlden som har tagit störst ansvar.

Hur vore det om vi i stället gemensamt riktade den kritiken mot alla de EU-länder som inte har tagit emot flyktingar, som inte har varit solidariska i den här situationen? Hjälp gärna oss i regeringen att trycka på för att EU ska ta ett gemensamt ansvar för den situation vi har!

Anf. 53 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Statsrådet säger att transportörerna ska involveras i utformningen av sanktionsavgifterna. På vilket sätt kommer transportörerna att involveras, och hur kommer regeringen att följa upp de negativa effekter som den här lagstiftningen och införandet av id-kontroller kommer att få?

En av de oklarheter som jag lyfte fram i mitt anförande handlar om sanktionsavgifterna. De kan slå riktigt hårt mot exempelvis mindre transportörer, vilket vi har en reservation om.

Därför välkomnar jag att statsrådet här i kammaren säger att transportörerna kommer att involveras. Min fråga är: På vilket sätt, och på vilket sätt kommer effekterna att begränsas?

Anf. 54 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Transportörerna kommer att få ett långtgående inflytande över hur det praktiska genomförandet av id-kontrollerna ska gå till. Det var vad jag sa.

Däremot är det självklart inte så att transportörerna kommer att ges möjlighet att ha inflytande över själva sanktionsavgifterna. Där är det myndigheter och ytterst regeringen som fattar beslut genom förordningar om hur och på vilken nivå sanktionsavgifter ska utdömas.

I det arbetet kommer vi självklart att hitta en balans mellan å ena sidan att få en efterlevnad av den lagstiftning vi nu har möjlighet att få på plats samt av regeringens förordningar på området och å andra sidan rimlighet. Det här måste ju stå i proportion till vilka krav vi ställer på transportörerna och hur kännbara sanktionsavgifterna ska vara. Det arbetet pågår inom Regeringskansliet, och förordningarna kommer att vara färdiga inom kort.

Men jag tror att det är viktigt att poängtera att det är just i utformningen av hur det praktiska genomförandet ska gå till som transportörerna kommer att involveras.

Vi kommer självklart att följa upp det genom kontakter med inte minst kommuner och region i Öresundsregionen men också med transportörer. Vi har fortlöpande kontakt. Det är också så att Trafikverket och Transportstyrelsen, de myndigheter som har ansvaret, just nu förbereder för praktiska lösningar som ska göra genomförandet så smidigt som möjligt, med förutsättningen att det behöver genomföras.

Anf. 55 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Vi har i justitieutskottet bland annat på Kristdemokraternas initiativ fått besök av polisen som redogjorde för de många oklarheter som finns i kontrollen av efterlevnaden av lagstiftningen.

En konkret fråga som kan bli en konsekvens utifrån det beslut som fattas i dag om att införa id-kontroller kan vara att man som polis, för att ta ett exempel, stannar en buss. Busschauffören säger att man har upprättat en lista och kontrollerat alla personers id-handlingar. Passagerarna lämnar

bussen och polisen kontrollerar: Hur har man det med id-handlingarna? Då kanske passagerare inte har id-handlingar när de kliver av bussen.

Polisen väcker frågan: Hur ska man ställa busschauffören eller företaget till svars? Vilka möjligheter finns att undersöka om id-handlingarna finns kvar på bussen, ligger i fickan, ligger i papperskorgen eller är utkastade genom fönstret? Det är problematik som vi har identifierat i justitieutskottet. Det har vi också en reservation om från Kristdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna.

Detta är någonting som förstås ligger på regeringen att peka på i föreskrifterna. Eftersom det är ett långtgående beslut som ska fattas här i riksdagen i dag är det väldigt lämpligt att regeringen svarar på den här och andra frågor som har ställts och kommer med tydliga besked inte till oss i första hand utan till dem som ska säkerställa att lagen efterlevs.

Vad är beskedet från statsrådet till Polismyndigheten som ska säkra efterlevnaden av lagstiftningen?

Anf. 56 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag inbillar mig att arbetet som polisman eller för den delen tulltjänsteman eller arbete i många andra befattningar i vårt samhälle i både privat och offentlig sektor ibland innebär att man behöver fatta svåra beslut där det inte är alldeles givet på förhand vad som är rätt eller fel.

Jag är helt övertygad om att svensk polis har både kunskap och kompetens att hantera den typen av svåra avvägningar precis som man gör i många andra fall som man hanterar på daglig basis. Jag har inte för avsikt att föreskriva på exakt vilket sätt polisen ska agera i en viss situation. Olika situationer kommer att uppstå, precis som olika situationer uppkommer i en mängd andra delar av deras yrkesutövning där de tvingas fatta svåra beslut i stunden.

Jag känner stor tillförsikt inför svensk polis kompetens i det avseendet. Man kommer också att kunna göra föreskrifter där man ställer vissa krav på transportörerna och anger exakt vilka krav som ska vara uppfyllda för att de ska anses ha kontrollerat id-handlingar. Det är myndigheterna som i nästa steg ger den typen av föreskrifter.

Regeringen tar ansvar för att vi får en förordning på plats som gör att vi ger ansvaret till transportörerna. Sedan behöver man få en exakt utformning. Det är inte rimligt och lämpligt att det är regeringen som i detalj föreskriver det.

Anf. 57 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill först tacka justitieutskottet för en snabb och välvillig behandling av förslaget. Vi har nu hört diskussionen under förmiddagen. Det är trots allt glädjande att konstatera att det finns stöd för de åtgärder som vi nu måste gå fram med för att kunna klara en akut flyktingsituation. Det är en styrka för riksdagen och en styrka för Sverige att vi kan göra det i ett så svårt läge som vi är i.

Jag tolkar diskussionen som vi haft under förmiddagen som att det finns ett brett blocköverskridande stöd för att man ska kunna genomföra id-kontroller och att regeringen ska få bemyndigandet. Det vi framför allt har talat om är hur länge lagen ska verka och också olika detaljer. Men jag

Prot. 2015/16:48
17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

uppfattar att det finns ett stöd i sak för att vi ska få bemyndigandet. Det är viktigt att det finns och att vi kan få bemyndigandet.

Vi är i ett svårt läge. Under detta år har över 150 000 människor sökt asyl i Sverige. Innan året är slut kommer vi att ha passerat 160 000. Det är inte bara det högsta antalet asylsökande i modern tid. Det är dubbelt så högt som den senaste toppnoteringen för ett enskilt år som låg på 80 000.

Det var under denna höst som det eskalerade väldigt kraftigt. På två månader kom det över 80 000 asylsökande till Sverige. Vissa veckor kom det omkring 10 000 i veckan. Dessutom har vi sett att en betydande del av de asylsökande har varit ensamkommande barn, till dags dato över 30 000 ensamkommande barn. När det gäller de ensamkommande barnen hade vi under hösten en period när det kom motsvarande uppemot 100 skolklasser i veckan.

Sverige som land har stått för en heroisk insats under den här hösten. Migrationsverkets alla fantastiska anställda, kommunernas personal, polisen och tiotusentals volontärer, alla som har jobbat och slitit dag efter dag för att hjälpa i mottagandet förtjänar allas vårt oreserverade erkännande för vad de har gjort under hösten.

Sverige har under detta år tagit ett större ansvar än något annat land i Europa. Men inte bara det. Vi har under det här året tagit mer ansvar än vad vårt land någonsin tidigare har gjort i modern historia. Vi har kunnat ge skydd och trygghet åt tiotusentals män, kvinnor och barn som har fått lämna allt i sitt hemland för en osäker framtid i ett annat land. Att Sverige har gjort detta ska vi känna en oerhörd stolthet över.

Alla känner till själva bakgrunden. Vi har en global flyktingkris. Över 60 miljoner människor i världen är på flykt på grund av konflikthårdarna och krigen i till exempel Syrien, Irak, Afghanistan och Somalia eller från förtrycket i Eritrea.

Det tragiska är att Europa som kontinent hade kunnat lösa den uppgiften utan några större problem om bara viljan hade funnits. Om det hade funnits ett genuint intresse att möta denna utmaning som en union och inte som enskilda medlemsstater hade vi kunnat dela på ansvaret på ett solidariskt sätt. Europa skulle kunna klara det. Men inte om hela ansvaret faller på bara ett, två eller tre länder. Då fungerar det inte.

Vi har därför gjort mycket stora ansträngningar under året för att åstadkomma ett gemensamt ansvarstagande i Europa och en jämnare fördelning. Sverige är ett av de länder som har drivit detta allra hårdast i EU. Jag har personligen lagt ned ganska mycket tid och kraft på detta, trots allt inte utan en viss framgång.

Vi lyckades till exempel få på plats ett beslut om omfördelning av 160 000 flyktingar från Grekland och Italien till övriga medlemsländer trots motstånd från en del håll. Det var naturligtvis ett bra EU-beslut. Men det löste inte den akuta situationen för Sverige när vi hade det största antalet asylsökande någonsin. Det var över 10 000 i veckan, och uppemot 100 skolklasser i veckan.

Sverige är och förblir ett fantastiskt land. Vi kan ta ett stort ansvar. Men vi kan inte göra allt, och vi kan inte göra det ensamma. Det finns en gräns också för oss. Under hösten stod det alltmer klart att våra system pressades till bristningsgränsen.

Man kan under en begränsad period ta fram boenden för tusentals människor i veckan, men vi kan inte göra det i längden. Man kan under en begränsad period hitta placeringar och skolplatser för tusentals ensamkommande barn i veckan, men vi kan inte göra det i längden.

Vi har successivt byggt ut vår mottagningskapacitet under hösten. Vi mobiliserade alla våra myndigheter och bolag för att hitta boenden. Vi inventerade de kommunala evakueringsplatserna för att kunna ta dem i anspråk. Vi har fått lägga människor i gymnastiksalar, i gamla kontorslokaler, i gamla skolor och nu till och med i tält.

Migrationsverket och kommunerna har stått för en enorm logistisk uppgift under hösten. Vi har byggt ut kapaciteten för vårt mottagande på ett sätt som Sverige aldrig tidigare har gjort. Migrationsverket ansvarar nu för boenden för 100 000 människor. Det är det högsta antalet någonsin.

Men till slut kunde vi konstatera att inte ens det skulle räcka. Till slut var vi tvungna att deklarerat att vi inte längre kunde garantera tak över huvudet för dem som kommer hit. Samtidigt fick vi allt fler rapporter om hur den offentliga sektorn fick allt större problem med att klara situationen. Det handlar inte bara om boenden. Det handlar om tillståndet i socialtjänsten. Det handlar om tillståndet i skolorna på många håll. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har under hela hösten rapporterat om hur enormt ansträngd situationen är för många verksamheter.

Utifrån detta drog regeringen två slutsatser:

För det första: Vi kommer att klara de 160 000 människor som kommer att komma i år.

För det andra: Vi kommer inte att klara det om det fortsätter att komma så många asylsökande, om antalet ligger kvar på den nivå som vi har sett under hösten.

Dem som nu har kommit kommer vi att klara om vi bara går in med rätt insatser. Det handlar om att se till att bygga många fler bostäder, att ge kommunerna rätt verktyg men också mer resurser, att bygga fler skolor, att satsa på utbildning i bland annat svenska från dag ett, att satsa på snabb validering av utbildning och betyg, att skapa snabbspår in på arbetsmarknaden så att vi kan ta till vara alla dessa människors kompetens och att alla kommuner tar ansvar, inte bara några stycken utan alla kommuner.

Allt det och mycket mer är exempel på insatser som vi måste göra. Det är en enorm samhällsbyggnadsinsats. Det är något som egentligen är ganska kul för en socialdemokrat att engagera sig i, för det är det vi är bra på: att bygga samhällen.

Gör vi det här klarar vi dem som har kommit. Vi klarar det nog också om antalet som fortsätter att komma ligger på en rimlig nivå, men vi klarar det inte om det fortsätter att ligga på en rekordnivå. Nu måste vi helt enkelt få ett andrum i mottagandet, så att vi kan koncentrera oss på att ta hand om alla dessa människor som kommit till Sverige och ge dem en bra start i det nya landet. Därför måste antalet som kommer till Sverige minska.

När man som regering ställs inför en sådan här situation måste man agera. Man kan inte springa och gömma sig. Man måste agera även om det innebär åtgärder som man kanske helst hade sluppit. Det här är ingenting som vi genomför med någon glädje. Men ibland måste man göra saker som man inte vill, helt enkelt därför att man måste. Vi måste nu få kontroll över situationen.

Vad är alternativet? Den kommande våren får inte se likadan ut som den höst som vi nyss har gått igenom. Det klarar inte vårt asylsystem av, och i förlängningen klarar inte heller vårt välfärdssystem av det. Det handlar kanske inte i första hand om pengar, även om vi för all del ser hur kostnaderna ökar för både staten och kommunerna. Från min utgångspunkt handlar det kanske ännu mer om hur man ska kunna få fram utbildade socialsekreterare, lärare, vårdpersonal och handläggare på Migrationsverket. Det handlar om att hinna bygga tillräckligt med skolor, bostäder och infrastruktur. Det är det som vi inte kommer att klara om det fortsätter att ligga på dessa nivåer.

De id-kontroller som riksdagen nu ska besluta om kommer att innebära att antalet som kommer till Sverige minskar. Många kommer i stället att få söka asyl i något annat EU-land. Det är viktigt att påpeka: Alternativet för de asylsökande är inte att återvända till kriget utan att söka asyl i något annat EU-land.

Det här är en åtgärd som kommer att få effekt men som samtidigt håller sig inom EU-rätten. Vi har redan id-kontroller på färjorna mellan Tyskland och Sverige. Nu kan vi också få det på förbindelserna till Danmark.

Näringsdepartementet arbetade fram förslaget snabbt, för situationen krävde det. Och det har lagrådsremitterats. Jag vill kort kommentera Lagrådets yttrande, eftersom det används i debatten.

Lagrådets invändningar handlar framför allt om beredningen av ärendet. Då vill jag säga att det i vissa situationer är nödvändigt för en regering att agera snabbt. Det finns en möjlighet att i civila krislägen använda sig av till exempel korta remisstider. Det har konstitutionsutskottet klargjort, bland annat i ett betänkande från 2010, då man granskade den dåvarande regeringens hantering av finanskrisen. Det utrymmet finns alltså inom ramen för våra grundlagar.

Jag ser att justitieutskottet har kommit till samma slutsats. Utskottet skriver: ”Regeringen har enligt utskottets bedömning på ett tillfredsställande sätt motiverat varför den nu aktuella lagstiftningen brådskar – den uppkomna situationen utgör ett civilt krisläge som måste hanteras på något sätt för att följdverkningarna i samhället inte ska bli ännu allvarligare. Mot denna bakgrund får regeringsformens beredningskrav anses uppfyllt.”

Så skriver utskottet. Jag tycker att det är bra att man är tydlig i den frågan.

När det gäller lagrådsyttrandet har det också hävdats i den allmänna debatten att Lagrådet skulle påstå att detta förslag skulle strida mot asylrätten. Det är faktiskt inte sant. Lagrådet gör inget sådant påstående. När det gäller asylrätten, så som den uttrycks i internationell rätt, är det viktigt att ha en sak klar för sig: Asylrätten är en rättighet att söka asyl i ett tryggt land. Men det är inte en rättighet att själv få välja vilket land man ska söka asyl i. Det är därför vi har principen om första asylland, som Dublinförordningen vilar på.

Man har inte rätt att röra sig fritt i Schengenområdet som asylsökande, utan man ska i princip söka asyl i det första trygga land som man kommer till. Att detta inte fungerar beror på att medlemsstaterna inte upprätthåller reglerna och genomför inre utlänningskontroller, som de är ålagda att göra.

Lagrådet skriver alltså inte att detta förslag strider mot asylrätten men har i stället två andra invändningar i sak.

Den ena handlar om att Lagrådet ifrågasätter om åtgärden kommer att få effekt. Den andra handlar om att Lagrådet ifrågasätter om det verkligen är en så stor kris som regeringen påstår.

Båda dessa invändningar kan man diskutera, men det är inte juridiska invändningar, utan det handlar i grunden om vilken bedömning man gör av läget och av våra välfärdssystem.

Jag är säker på att id-kontrollerna kommer att få effekt. De fick effekt när det gäller färjorna mellan Sverige och Tyskland.

När det gäller krisläget måste vi som regering luta oss mot våra expertmyndigheter, till exempel MSB och Migrationsverket, som har varit mycket tydliga när det gäller lagets allvar. Jag ser att justitiekottet delar den bedömningen.

Slutligen, herr talman, ska jag säga några ord om ett par av reservationerna och kontakterna med oppositionen. Vi hade i beredningen av propositionen och lagrådsremissen många kontakter med Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Vi hade två möten. Vi hade ett antal telefonsamtal i den grupp som förhandlade om migrationsöverenskommelsen tidigare i höst. Vi fick klartecken från er alla tre, både före och efter Lagrådets yttrande.

Nu på slutet har det tydligen kommit upp en diskussion, bland annat om hur länge lagen ska gälla. Det var ingenting som framfördes av era partier under de samtal vi hade, som för övrigt fördes i en mycket konstruktiv och god ton. Vi sa då att vi tänkte föreslå att id-kontrollerna som längst skulle kunna utföras under en period av sex månader. Samtidigt skulle lagen vara temporär och bara gälla i tre år. Det hade ni inga invändningar mot då. Ni hade god tid på er att förankra förslaget i era partier, och när det var gjort lämnade ni klartecken. Ni lämnade klartecken på tisdagskvällen den 8 december från era tre partier. Och på onsdag morgon, den 9 december, beslutade vi om propositionen.

Därför blev jag förvånad när jag i slutet av förra veckan fick höra att ni ändrat er. Jag ser en reservation om bland annat lagens giltighetstid. Och ni tänker avstå i voteringen i fråga om punkt 1.

Jag tycker att det är viktigt att vi kan lita på varandra och att man kan lita på de besked som lämnas från olika partier. De beskedena ska hålla längre än bara en vecka. Det vill jag ha sagt i den delen.

Samma sak gäller frågan om medföljande barn, som tas upp i en reservation av Liberalerna och Kristdemokraterna. Den frågan var också uppe i våra samtal. Jag tror till och med att det var Andreas Carlson som ställde frågan. Vi sa då klart och tydligt från regeringens sida: Det är självklart att barn som kommer med sina föräldrar inte ska behöva ha id-handlingar. Så fungerar det i dag på färjorna mellan Sverige och Tyskland. Det vet ni väldigt väl om, men ändå skriver ni en reservation. Man kan inte undgå att få intrycket att ni spelar teater.

Det här säger jag eftersom jag inte tycker att vi ska behöva bråka om sådant som vi faktiskt är överens om. Vi har nog med problem ändå. Låt oss försöka lösa dem! Nu ligger framför oss en mycket stor uppgift att ta hand om alla de människor som kommit till Sverige och att ge dem ett bra mottagande, så att de snabbt kan bli en del av vårt land och vara med och bygga upp vår gemensamma välfärd. Låt oss nu koncentrera oss på det!
(Applåder)

Anf. 58 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka migrationsministern för en bra redovisning av de utmaningar som finns när det gäller både migrationsfrågorna rent generellt och de åtgärder som har vidtagits. Jag tycker också att det är bra att man lyfter fram den migrationsöverenskommelse som är gjord, och jag delar uppfattningen att man var överens om inriktningen. Däremot varierar versionerna när det gäller i vilka detaljer man var överens.

Jag vill också säga rent personligen att det nog hade varit en fördel om Justitiedepartementet hade hållit i pennan och tagit fram det förslag vi nu har på riksdagens bord. Djävulen sitter nämligen i detaljerna, och det råder ingen tvekan om att det finns brister som rent sakligt skulle ha kunnat hanteras bra mycket bättre.

Jag vill i alla fall fråga justitieministern om några saker som har dykt upp i debatten. För det första delar jag uppfattningen att det finns lägen där man mycket snabbt kan ta fram lagstiftning, men jag skulle vilja veta om justitieministern anser att muntliga remissvar är en rimlig beredning av seriös lagstiftning som ska gälla under flera år.

För det andra undrar jag vad skälet är till att riksdagen inte har fått ta del av det utkast till förordning som infrastrukturministern nu säger är nästan klart och som verkligen är det som ställer till mycket kritik hos de berörda. Varför har vi inte kunnat få del av detta i vårt underlag?

För det tredje undrar jag vad skälet är till att regeringen inte kan diskutera och inte har haft en vilja att diskutera en kortare gällandetid. Tillfällig lagstiftning har vi nämligen haft tidigare för att ge möjlighet att förbättra lagstiftningen rent kvalitativt. Det är det vi syftar till med vår reservation.

Anf. 59 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Mycket av detta hade vi kunnat diskutera när vi träffades, vilket vi gjorde både inför lagrådsremissen och efter det att lagrådsremissen kom. I den diskussionen kom ni som sagt aldrig med den här typen av invändningar när det till exempel gäller lagens giltighetstid. Ni hade kunnat göra det då.

När man måste handla snabbt, vilket regeringen fick göra här, måste man kunna lita på de besked som kommer från partierna. På tisdagskvällen fick vi som sagt ett klartecken från moderater, liberaler och kristdemokrater kring den här propositionen. Vi stod till förfogande – både jag och Ylva Johansson, som ledde de samtalen – för att kunna svara på den typen av frågor. Sedan lämnade vi propositionen. Det jag säger är bara att man måste kunna lita på att ett besked man får från ett parti ska hålla lite längre än en vecka.

När det gäller frågeställningen om hur beredningen har gått till vet jag att detta är KU-anmält. Jag tycker att KU ska granska beredningen och se om det var en tillfredsställande ordning. Jag ser att justitieutskottet i sitt utlåtande säger att detta har hanterats på ett tillfredsställande sätt mot bakgrund av den situation man var i, men jag lämnar frågan till KU.

Det är viktigt, skulle jag vilja säga, att regeringen kan agera i olika former av krissituationer. Det gjorde vi, och vi försökte också se till att föra samtal med oppositionen på ett sådant sätt att detta skulle vara förankrat också i tid.

Varför har riksdagen inte fått ta del av förordningen? Den förordning man nu arbetar med på Näringsdepartementet är ju inte färdig än. Det är väl ett fullgott svar på den frågan.

Anf. 60 BEATRICE ASK (M) replik:

Herr talman! Tidigare statsråd hävdade ju att den var nästan färdig, så det hade väl gått att åtminstone informera oss om huvuddragen i den utan problem.

Versionerna av vad man kom överens om och inte varierar, men det finns andra som deltog i förhandlingarna som möjligen kan återkomma till den saken. Det är dock ändå så att vi prövar sakfrågan när frågan kommer till justitieutskottet, och vi såg brister. Vi försökte faktiskt konstruktivt föra fram synpunkter som ändå är väsentliga för att riksdagen och kammaren ska kunna fatta ett kvalitativt bra beslut. Det ändrar inte att vi är med på inriktningen.

Jag tycker att det är fullt rimligt att en regering ska kunna fatta beslut i den här frågan, men det är också riktigt viktigt att lagstiftningen är klar, tydlig och rimlig på ett sätt jag inte tycker är fallet i dag.

Ytterligare en fråga som dök upp i ett tidigare exempel som diskuterades gällde de svårigheter som kommer när man ska kontrollera id-handlingarna. Polisen har nämligen att utöva tillsyn och hantera det hela. Jag undrar: Kommer regeringen att ge polisen ytterligare befogenheter att säkerställa efterlevnaden av beslut om id-kontroller?

Anf. 61 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! När det gäller det praktiska genomförandet för vi naturligtvis hela tiden en dialog med polisen för att se till att de klarar av de åtaganden de har. Det kommer vi naturligtvis att behöva göra när vi beslutar om detta.

Vad jag är lite fundersam kring är inte bara att Moderaterna lämnar ett besked ena veckan och ett annat besked den andra veckan utan även själva innehållet i kritiken. Detta är en temporär lagstiftning, och nu säger man att man bara vill ha lagen i sex månader. Men exakt vad i lagen är det ni vill ändra på – i substans, Beatrice Ask? Vad är det i sak ni är emot? Jag har faktiskt inte sett någonting sådant.

Sedan kan jag också konstatera att jag har hört nivån på diskussionen här och att det nästan låter som att ni är emot själva förslaget. Ni tänker avstå i omröstningen, vad jag förstår. Men om det här förslaget nu är så dåligt, varför röstar ni då inte emot det? Varför går ni inte på ett avslag? Jag tror helt enkelt att det är så, om jag ska svara på den frågan själv, att ni vet att detta måste göras men att ni kanske inte riktigt har modet att stå upp för det.

Anf. 62 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Låt mig påminna om det inlägg Liberalerna gjorde. Vi pekade på den situation Sverige befinner sig i och på att vi har förordat en modell med inslag av id-kontroll. Vi har dock lagt fram ett yrkande – en motion – i justitieutskottet som Socialdemokraterna och Miljöpartiet helt har avstyrkt.

Prot. 2015/16:48
17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

Jag hade en liten fundering när det gäller analysen kopplat till giltighetstiden, herr talman. Statsrådet må hänvisa till alla möjliga diskussioner, men jag börjar känna igen mönstret. Man bjuds in, får information och ska tycka till, och sedan går man därifrån. Riktiga förhandlingar i ordets rätta bemärkelse vill jag knappast påstå att den här regeringen har haft.

När man sitter i justitieutskottet är det faktiskt där frågan avgörs och inte någon annanstans. Det hoppas jag ändå att ministern accepterar. Det var först i utskottshandlingen vi för första gången hade allting samlat. Det var trafikutskottets information och justitieutskottets information, och vi hade fredagen före justeringen bjudit in polisen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Jag måste ändå meddela att även MSB i sin analys, som är den regeringen väldigt mycket hänvisar till, tror att det är olyckligt att det kan tolkas som ett undantagsliknande tillstånd.

När vi får den typen av föredragning och inlägg måste vi också kunna föreslå små ändringar i detta ingripande förslag – till exempel när det gäller frågan om en giltighetstid på tre år. Det säger dock ministrarnas parti nej till. Varför?

Anf. 63 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Om man förenat med förslaget att det bara skulle gälla i sex månader, vilket skulle innebära att vi får återkomma till riksdagen var sjätte månad, också pekade ut vilken förändring man vill genomföra – alltså vad det är som inte är bra med den lag som gäller – kanske vi hade förstått argumentet. Så är det dock inte.

Här handlar det om en ren bemyndigandelag, det vill säga att man ger regeringen ett bemyndigande att vidta de åtgärder vi skriver om i propositionen – och inte på detaljnivå, för detaljerna ska sedan regleras i förordningen. Men det gör ni inte, Roger Haddad. Jag ser i stället detta som ett sätt att från er sida säga att ni en gång har lämnat klartecken för att detta ska genomföras, men sedan orkar ni inte riktigt stå för det hela vägen ut. Ändå vill ni stå här och försöka skapa intrycket av att ni egentligen är emot.

Om ni är emot bemyndigandet borde ni för det första ha sagt det när vi förde samtalen, och för det andra får ni i så fall gå på ett avslag. Jag tror dock att det är på samma sätt som när det gäller Moderaterna: Ni förstår att detta måste göras, men ni vill inte själva göra det eftersom ni inte har modet att stå upp för det. Är det på det sättet, Roger Haddad?

Anf. 64 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Jag företräder Liberalerna i justitieutskottet, och jag har inte suttit och förhandlat med ministern. Första gången vi fick se förslaget samlat fick vi en dag på oss att väcka en så kallad följdmotion. I den har vi framställt yrkanden på en sexmånaderslag, omprövning en gång i månaden och att regeringen ska fatta beslut, inte myndigheterna, vidare att regeringen ska återkomma med ett bättre förslag med hänsyn tagen till Lagrådet och andra remissinstanser.

Vi tog kontakt med kollegorna i regeringspartierna i utskottet och sa att vi har dessa åsikter och synpunkter och undrade om de vara beredda att samtala med oss. Då var svaret tydligt att de inte var intresserade – liggande förslag ligger. Då är det vår demokratiska skyldighet att framställa ett yrkande om hur vi hade velat se lagstiftningen.

Eftersom Morgan Johanssons kamrater yrkar avslag, oavsett diskussionen om barnfamiljer, har vi framfört ett yrkande om att förslaget ska förtydligas. Även där yrkar Morgan Johanssons parti avslag i justitieutskottet.

Vi har motiverat oss genom att säga att under punkten 1 kommer vi att avstå när kammaren så småningom går till beslut. Jag förstår att ministern gärna hade velat att vi skulle köpa förslaget rakt av. Men förslaget är genomgripande, och förslaget liknar ett undantagstillstånd. Morgan Johansson kan inte som regeringens företrädare utgå från att vi ska köpa allting rakt av. Så fungerar det inte.

Anf. 65 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Men man måste kunna utgå från att partier står vid sitt ord och att saker och ting som man säger inte bara gäller i en vecka.

Ni sa visserligen att decemberöverenskommelsen skulle hålla i åtta år. Nu höll den inte ens i tio månader. Det är inget bra mönster.

Partier som lämnar ett besked till regeringen om att de är med på ett förslag måste också i den efterföljande processen orka stå upp för det beskedet. Så har tyvärr inte varit fallet.

Jag vill inte gräva ned mig mer i det. Jag bara konstaterar att i de frågor som nu är aktuella, bland annat id-kontroller av barnfamiljer, det vill säga barn som anländer tillsammans med sina föräldrar, har ni fått tillfredsställande svar under samtalen. Nu har inte Roger Haddad varit med i samtalen, men vi måste trots allt utgå från att de som företräder partierna i de samtalen för vidare informationen.

Regeringen fick klartecken från era tre partier på tisdagskvällen. På onsdag morgon lade vi fram propositionen. Det hade vi naturligtvis inte gjort om vi hade vetat om att det fanns invändningar på en del punkter. Då hade vi kunnat fortsätta diskussionen för att utforma förslaget på ett sådant sätt att alla kände att de kunde stå bakom det. Men så var det inte. Ni lämnade klartecken, och vi lade fram propositionen.

Anf. 66 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag sa i mitt inledningsanförande att Kristdemokraterna delar bedömningen att regeringen bör ha möjlighet att införa id-kontroller vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet.

Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson redogör för samtal som jag också har varit med i. Det Morgan Johansson inte tar upp var att innan regeringen bjöd in till samtalen hade Socialdemokraterna och Miljöpartiet en presskonferens där åtgärder presenterades som var klara och färdigförhandlade, får man anta, internt i regeringen, och regeringen sökte stöd för förslagen.

I de samtal som jag har deltagit har det inte varit fråga om att förhandla fram en ändring av förslagen. Möjligen har det varit fråga om att föra in något annat förslag. Vi har lagt fram förslag på asylansökningsområden för att få en bättre asylansökningsprocess och en snabbare första bedömning.

Att jag har ställt en fråga om barn är inte alls förvånansvärt. Det har jag gjort i alla typer av möten jag har haft med regeringen. Barnen och

familjernas sammanhållning är en hjärtefråga för oss kristdemokrater. Vad som är ett tillfredsställande svar från regeringen för Kristdemokraterna förbehåller jag mig rätten att tolka själv. Ni har fått många frågor medialt, här i riksdagen och i andra sammanhang för att klargöra förslaget än mer. Jag är nöjd med att regeringen i kammaren tydligt och klart berättar vad som ska gälla i fråga om barn som reser tillsammans med föräldrar som har id-handlingar, det vill säga om barnen inte omfattas. Den tydligheten hade jag velat höra i tidigare medieframträdanden.

Vi stöder inriktningen och grundfrågan, men vi lyssnar också in den massiva kritiken.

Anf. 67 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Men ni lägger inte fram några förslag i sak om hur ni vill förändra lagstiftningen. Ni vill hela tiden tala om hur länge lagen ska gälla. Jag hade haft större respekt för invändningen om ni samtidigt hade förenat er fråga om lagens giltighet med någon form av substansyrkande om hur lagen skulle förändras.

Det är helt korrekt att Andreas Carlson och jag har tillbringat mycket tid under hösten i förhandlingar om migrationsuppgrörelsen och nu i slutet om det vi talar om i dag. Jag redogjorde för att Andreas Carlson faktiskt ställde den fråga som nu är uppe till debatt, det vill säga hur situationen ska hanteras där barn anländer med sina föräldrar.

Redan i dag finns denna situation på färjan mellan Trelleborg och Rosstock, mellan Sverige och Tyskland, där man bedömer att man inte ska kräva id. Det är självklart orimligt att göra så nu med de nya förbindelserna. Den frågan svarade vi på, klart och tydligt, och det vet Andreas Carlson. Ändå lägger han fram en reservation. Sedan säger han att vi borde vara tydliga i medierna.

Det räcker väl att vi är tydliga i rummet när vi talar med varandra? Om man har frågor kan man alltid lyfta luren och ställa dem direkt till oss.

Vi får problem. Vi regerar i ett Sverige som befinner sig i ett svårt läge med en flyktingkris. Dessutom är den parlamentariska situationen sådan att vi faktiskt måste föra dessa samtal och kunna agera snabbt. Då är det ännu viktigare att oppositionen agerar så att man kan lita på givna besked.

Nu ska jag inte göra en för stor sak av detta. Jag konstaterar att det finns ett stöd för själva förslaget, bemyndigandet, men vi måste få en bättre kommunikation framöver.

Anf. 68 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Kristdemokraterna är ett konstruktivt parti. Vi kommer med ändringsförslag när vi ser att det finns brister. Vi tar ställning till förslag när vi har haft tillgång till helheten, propositionen, och när vi har kunnat väga in dels kritik från Lagrådet, dels kritik från remissinstanser. Vi är lyhörda, och vi måste ta hänsyn till de effekter som förslaget ger. Därför tycker vi att det är rimligt att när vi inte har sett föreskrifterna, när vi inte vet hur regeringen kommer att utforma förslaget, men när vi från riksdagen ska ge regeringen mandatet att införa de långtgående id-kontrollerna, behöver vi vara noggranna i detaljerna.

I samtal som jag hade med en kollega till justitie- och migrationsministern, ett annat statsråd, talades det om att detaljerna runt förslaget får vi

diskutera och hantera i utskottsberedningen. Det är också där som vi kristdemokrater har haft flera synpunkter och funnit oklarheter som vi har lyft fram. Men då var dörren stängd. Då fanns ingen möjlighet att diskutera detaljer som har stor effekt i förslaget.

Regeringen har först en presskonferens och söker stöd. När regeringen sedan vill diskutera innehållet och oklarheter med sanktionsavgifterna, definitionen av allvarlig fara, hur polisen ska klara efterlevnaden, att begränsa de negativa effekterna, vill vi ha en diskussion i justitieutskottet för att få ett bättre underlag med tanke på vilken hast som förslaget har tagits fram i. Det hade jag välkomnat.

Telefonlinjen var visserligen öppen, men beskedet var att dörren var stängd.

Därför kommer vi att avstå under första punkten, och vi kommer att fullfölja de förslag som vi har fört fram och röstat på, det vill säga vår politik.

Anf. 69 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Då har vi i alla fall klarat av frågan om medföljande barn. Ni har fått ett klart besked, och vi är överens.

När det gäller processen i övrigt är det alldeles riktigt att vi hade en presskonferens där vi redovisade de här åtgärderna, som vi måste vara beredda att vidta. Vi ville förklara för svenska folket vilken situation vi var i, men också hur regeringen ämnade hantera den. Det är det första steget.

Det andra steget är att gå till oppositionen och fråga: Finns det möjlighet att få igenom ett sådant här förslag? Vilket stöd finns det? Har ni några invändningar mot förslaget? Det var därför som vi omedelbart bjöd in er i den grupp som hade förhandlat om migrationsuppställningen till nya samtal. Vi talade om detta både innan vi lämnade lagrådsremissen och efter att Lagrådet kommit med sitt yttrande. Som sagt fick vi alldeles i slutskedet klartecken från era partier om att ni stod bakom det här. Det måste vi kunna räkna med, så att säga. Att vi hade en presskonferens före detta för att förklara för svenska folket vad vi tänkte göra kan inte ha någon betydelse för huruvida partier ska stå för de besked som de lämnat.

Men som sagt behöver vi inte göra någon större sak av detta nu. Nu har vi ett läge där det här förslaget kommer att kunna gå igenom. Jag är väldigt angelägen om att vi fortsätter att vårda den migrationsuppställning som vi ingick i höstas och att vi kan fortsätta att föra samtal i den konstruktiva och goda ton som vi hade även under den veckan.

Anf. 70 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Som jag nämnde i mitt anförande var det inte så länge sedan Löfven sa att det inte fanns något tak för Sverige. Det var i våras. I höstas stod han på en manifestation och sa att vi inte ska bygga några murar i Sverige.

Sedan kom verkligheten i kapp Socialdemokraterna, vilket givetvis är positivt. Vi är glada över det förslag som nu kommer från regeringen om id-kontroller och det tidigare beslutet om gränskontroller. Problemet är dock att det finns luckor i det här förslaget som vi inte riktigt förstår varför man inte har täppt till.

En av de luckorna är att taxi inte omfattas av id-kontrollerna. I propositionen står det att man inte utrett läget än och att den trafiken därför inte omfattas. Men samma kritik finns mot alla andra punkter i utredningen, även när det gäller tåg och bussar, i och med att förslaget blev så hastigt påkommet. Likväl är det nödvändigt.

Taxitrafiken och för den delen personbilstrafiken behöver tas i beaktande i förslaget. Det är svårt att tänka sig att de som tagit sig hit från Afrika eller Mellanöstern och står i Köpenhamn skulle se det som ett stort och oöverkomligt hinder att ta en personbil eller taxibil över till Sverige. Det är den enkla delen av resan. När polisen besökte justitieutskottet i fredags tog de upp precis den här problematiken och sa att det är en lucka att man inte har med taxi. Man kan ta stortaxi, hyra bil eller åka med andra personbilar. Det här är en lucka som kommer att utnyttjas ifall man inte täpper till den.

Jag undrar hur regeringen tänker när det gäller taxitrafiken. Varför har man inte med den i förslaget? Överväger man att uppdatera lagstiftningen och inkludera även de här transportsätten?

Anf. 71 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det enkla svaret är att en sådan reglering förmodligen skulle stå i strid med EU-rätten. Den vägen är alltså svår att gå. Det finns inga legala möjligheter att gå vidare på den vägen, så långt vi hittills har analyserat det. Däremot kan det vara så att den som kommer med bil förs in av någon annan i bilen. Om man vet att det är fråga om människosmuggling kan den som kör bilen komma att bli åtalad för detta.

Jag har ett par frågor till Sverigedemokraterna. Du inledde med att tala om taket, Kent Ekeröth. Var ligger då egentligen taket för Sverigedemokraterna? Ligger det på noll? Det är väl egentligen det som det handlar om i er politik. Ni vill ju inte att några invandrare ska komma till Sverige över huvud taget.

Vår inställning är att vi ska göra så mycket vi kan för att hjälpa människor i nöd, men att det också finns en gräns för hur mycket vi klarar av. Vi har gjort mer än något annat EU-land och mer än vad vi någonsin tidigare gjort. Det är jag väldigt stolt över.

Var ligger taket för er, Kent Ekeröth? Är det i själva verket så att det parti som du företräder och som vilar på en rasistisk tanke, nämligen att det i Sverige bara ska bo människor som ni betraktar som svenskar, inte vill ta emot några invandrare eller flyktingar över huvud taget? Är det Sverigedemokraternas politik?

Anf. 72 KENT EKERÖTH (SD) replik:

Herr talman! Man säger att man har infört gränskontroll vid Öresundsbron, men problemet är att den i sig är full med hål. Den är tom ibland. Det är ganska lätt att köra över där. Vad man behöver är en kombination av transportörsansvar, id-kontroller och ordentlig gränskontroll vid Öresundsbron med kraftig bemanning. Som jag var inne på borde man kalla in hemvärnet, återinföra beredskapspolisen och ge mer bemanning till tull och polis för kontroll av person- och lastbilstrafiken. Annars kommer den här lagstiftningen att vara full av hål. Den kommer förvisso att göra en

liten skillnad, men hålen kommer fortfarande att finnas där, och det måste man göra någonting åt.

Jag fick frågan var taket ligger för SD. Vi var väldigt tydliga med det i höstas på en presskonferens. Det är noll. Vi vill ha noll asylinvandring till Sverige. Det innebär inte noll invandring, eftersom Sverigedemokraterna är för en reglerad arbetskraftsinvandring i stället för den kravlösa arbetskraftsinvandring vi ser i dag. Vi är också för ett reglerat invandringssystem när det gäller kvotflyktingar, vidarebosättningssystemet.

Det är inte noll invandring, men det är noll asylinvandring, speciellt med tanke på hur den sker nu. Folk kommer hit, och när de väl är inne i Sverige skriker de ”Asyl!”, trots att de kommer från Danmark eller Tyskland, som i sig är säkra länder. Vi skriver också i motionen att vi vill ändra i utlänningslagen, så att en ogrundad ansökan ska leda till direktavvisning vid gränsen.

Ur det perspektivet vill vi ha noll, men invandringen i sig blir inte noll med vår politik. Den kommer att ligga lite över noll, men betydligt under den nivå på 1 000–2 000 personer i veckan som är målet för regeringen, enligt vad Morgan Johansson sa på radio häromdagen. Detta mål är anmärkningsvärt. 2 000 var den nivå som vi hade inför valet 2014, då Reinholdt sa att vi inte klarar av mer och inte har råd med någonting annat. Att ha det som målsättning är väldigt anmärkningsvärt.

Anf. 73 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tror inte alls att det är så enkelt som Kent Ekeröth vill förespegla. Er grundsyn, Kent Ekeröth, är att det i Sverige bara ska bo människor som ni betraktar som svenska och har definierat som svenska. Resten vill ni inte ha. Det har till och med förts en diskussion om vilka olika identiteter man kan ha. Det är er grundsyn.

Kent Ekeröth försöker komma undan genom att säga att några kanske kan få komma in. Men när vi har en situation med 60 miljoner människor på flykt måste alla länder vara beredda att ta ansvar. Sverige ska ta ett stort ansvar. Alla andra länder i EU ska också vara beredda att ta ansvar.

Problemet är att varenda gång vi pratar med Sverigedemokraterna om det här i det europeiska perspektivet är ni emot även att andra EU-länder ska ta ansvar. Ni i Sverigedemokraterna är alltså både emot att Sverige ska ta ansvar för flyktinginvandring – Kent Ekeröth står och nickar – och emot att andra länder i EU ska ta emot flyktingar. Min fråga är: Vem ska då ta ansvar för flyktingsituationen, för de 60 miljoner män, kvinnor och barn som flyr från konflikter och förtryck? Vem ska då göra det, om inte EU ska göra det och om ni inte ens är beredda att trycka på för att andra länder ska ta det här ansvaret?

Sverigedemokraterna har spelat en väldigt ful roll under hösten. I det läge då vi hade det som allra svårast att få tag på asylboenden drabbades många asylboenden av bränder som misstänktes vara anlagda. Vad gjorde då Sverigedemokraterna? Jo, ni lade ut adresser till asylboenden på nätet. Varför gjorde ni det, Kent Ekeröth?

(ANDRE VICE TALMANNEN: Den frågan får anses vara retoriskt ställd, eftersom Kent Ekeröth inte har fler repliker.)

Prot. 2015/16:48
17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

Anf. 74 ANTI AVSAN (M):

Herr talman! Jag vill börja med att instämma i Beatrice Asks korrigerade yrkande. Jag konstaterar att här har talats om vikten av ordning och reda. Det måste också gälla lagstiftningsprocessen.

När man lyssnar på justitie- och migrationsminister Morgan Johansson får man kanske uppfattningen att oppositionen på något vis skulle bära ansvaret för den situation som vi befinner oss i. Men så är det inte. Det finns ett skäl till att vi i dag debatterar en lagstiftning om id-kontroller.

Eftersom statsråden inte var närvarande när en stor del av anförandena hölls vill jag vara tydlig med att regeringen varit påtagligt långsam när det gäller att ta in och förstå flyktingkrisens konsekvenser. Mer borde ha gjorts långt tidigare. Moderaterna har till exempel återkommande krävt att regeringen ska besluta om gränskontroller. Till slut fattade regeringen ett sådant beslut, närmare bestämt den 12 november.

Vi har sett en politik som präglats av tvära kast och diametralt motsatta ställningstaganden. Om man tog del av artiklar i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet häromdagen kunde man få uppfattningen att statsministern anser att vi inte längre har någon flyktingkris. Det står i visst motsatsförhållande till det som sägs från regeringens sida i dag.

Det är mycket angeläget att hantera den situation som vi upplever här och nu. Därför är det hög tid att vidta åtgärder. Att införa id-kontroller är en sådan åtgärd. Det innebär att vi delar justitie- och migrationsministerns beskrivning av innebörden av asylrätten.

Problemet är bara att vi haft en väldigt kort tid för beredning av förslaget. Den beredningstiden har till och med varit extremt kort. Det har kommit till uttryck genom att vissa remissinstanser i princip har avrått från att lämna skriftliga remissyttranden, trots att de velat det.

Beredningsprocessen fortsatte i riksdagen. Det måste vi givetvis förhålla oss till. Det är en del av verkligheten som vi måste ta in, även om det innebär en tillfällig anpassning till verkligheten, som en representant för ett av regeringspartierna uttryckte det. Vi tycker att man alltid ska vara anpassad till verkligheten.

Nu har Morgan Johansson lämnat kammaren, annars hade han fått de svar han efterlyste. Ett av svaren är att vi anser att det är viktigt att göra någonting här och nu, men det innebär inte att man ska genomföra regler som efter den totala beredningsprocessen snarast har karaktären av pappslöjd.

Det som föreslås i lagförslaget om betänketid, där regeringen ska fundera över en uppkommen situation i 14 dagar för att komma fram till om den fortfarande föreligger, har i praktiken varit 14 gånger längre än remisstiden.

Det finns frågor som inte har behandlats, vilket framgår om man läser vad Lagrådet har sagt. En sådan fråga är enskildas rätt att i domstol föra talan om sina civila rättigheter enligt Europakonventionen och regeringsformen. Den är över huvud taget inte behandlad. Inte heller är frågan om rättsprövning, hur den förhåller sig till lagstiftningen, behandlad. När vi under beredningen frågade om detta, om Europakonventionen och rättsprövningslagen, var svaret att det visste man ingenting om.

Jag kan nämna att under en tidigare regering var jag ansvarig i riksdagen, i civilutskottet, för ett förslag om luftfartens lagar. Förslaget kom ursprungligen från Näringsdepartementet. Man var tvungen att omarbete det

under ett års tid i Justitiedepartementet för att det skulle hålla tillräcklig kvalitet.

Nej, det finns inte en intressekonflikt på det sättet som har påståtts från regeringens sida. Den är skapad. Det är fullt möjligt att genomföra regler som behövs här och nu men också rätta de brister som finns i lagstiftningen. Det är en intresseavvägning som är situationsanpassad. Vi kan acceptera att man inte kan svara på alla frågor här och nu ifall man är beredd att rätta till de brister vi kan se.

Lagrådets bedömning är att varje enskild transportör har möjlighet att överklaga ett beslut med hänvisning till Europakonventionen och regeringsformen. Det måste man på något sätt förhålla sig till, inte bara tänka bort det. Det gäller särskilt sedan vi förstått att man visat ett förordningsförslag för vissa remissinstanser men undanhållit riksdagen förslaget.

Det är inte acceptabelt. Det är att begära carte blanche. Sedan försöker man på olika sätt föra över ansvaret på oppositionen. Det är regeringen som har varit senfärdig. Det är regeringen som inte har tagit in verkligheten. Det är därför vi sitter i den här situationen.

Det är bättre att göra någonting sent än att inte göra någonting alls. Men det måste göras rätt, och hinner man inte göra rätt från början får man ta med sig läxan hem och återkomma. Det är inget konstigt i det. De förklaringar som har hörts här i dag från företrädare både för Socialdemokraterna och för Miljöpartiet om varför man inte vill ta in att det finns brister är enligt min mening i mångt och mycket obegripliga.

(Applåder)

Anf. 75 JOHANNA JÖNSSON (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Centerpartiets reservation 1.

Zari och hennes familj kom till Sverige som flyktingar 1986. De flydde från Iran där regimen hade jagat, fängslat och torterat Zaris man till oigenkännlighet. De tog sig ut ur Iran via smugglare, utan att veta vart de var på väg eller i vilket land de skulle hamna. Zari var gravid i femte månaden, och med sig hade de sin fyraåriga dotter. Smugglaren stal deras pass på vägen. I dag arbetar Zari som lärare på en mottagningsenhet här i Sverige, och hennes två barn arbetar som läkare.

Fysun flydde till Sverige från Turkiet för 34 år sedan. Hon hade inga id-handlingar eftersom hon var efterlyst av den turkiska militärjuntan, som tidigare hade torterat henne. Därför kunde hon inte be om ett pass. I dag jobbar hon som verksamhetschef i en mellanstor kommun.

Ryad flydde från Irak efter att ha blivit fängslad och torterad, först till Syrien, sedan vidare till Sverige via bland annat Ryssland och med båt från Lettland. Nu har han varit här i över 20 år och driver eget företag. Han hade inget pass med sig när han kom.

Mehdis familj flydde från Afghanistan till Iran när han var fem år gammal. I Iran levde de fattigt, och barnen fick aldrig några id-handlingar. Nu jobbar Mehdi på en förskola i Stockholm, och på fritiden hjälper han ensamkommande barn.

Hassan och hans familj flydde från Syrien. Den övriga familjen hade pass, men för Hassan var det farligt att ansöka om pass eftersom han skulle ha blivit tvångsrekryterad till militären. I dag går Hassan i svensk skola, precis som sina syskon.

Prot. 2015/16:48

17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

Alireza från Afghanistan kom till Sverige för två år sedan. Han hade inga id-handlingar. Sedan dess har han lärt sig svenska, startat Ensamkommandes Förbund och är en aktiv debattör i flyktingfrågor.

Shivan är kurd från Syrien och kom utan pass till Sverige förra hösten. För många kurder är det extremt svårt att få pass i Syrien. Nu har han precis fått uppehållstillstånd och jobbar sedan ett halvår tillbaka på ett snickeri.

Tre bröder, 14, 9 och 4 år gamla, är afghaner, men alla utom den äldsta brodern är födda i exil i Iran. 14-åringen fick för något år sedan sluta skolan och börja arbeta, när pappan skadat sig på arbetsplatsen och inte kunde fortsätta att arbeta. I somras gav sig familjen av mot Europa. Det blev skottlossning vid gränsen mellan Iran och Turkiet, och föräldrarna sa åt barnen att springa. De tre bröderna tog sig vidare på egen hand och anlände till Sverige för några månader sedan. Ingen av de tre har id-handlingar.

En nioåring från Syrien kom nyligen till Sverige med sin äldre bror. Föräldrarna är döda, men två äldre bröder finns sedan tidigare här. Nio-åringen har ingen id-handling.

Mohammed från Eritrea jobbar med it. Abir från Irak jobbar som projektledare. Anthony från Nigeria jobbar på Bilprovningen. Sakina från Irak jobbar med marknadsföring. Fatma, Bahat, Sevda, Ismael, Najib, Miriam, Ahmed – jag kan fortsätta hur länge som helst. Ingen av dem hade id-handlingar när de sökte asyl i Sverige, men de fick stanna. De bedömdes ha skyddsskäl.

Samma personer hade drabbats enormt hårt av det id-krav vi nu debatterar och som en majoritet här inne, oavsett begränsningar och reservationer, anser är rätt och rimligt.

När man gör det omöjligt att resa lagligt med tåg, buss eller båt kommer det att innebära att de personer som saknar giltiga id-handlingar i stället hänvisas till farliga och olagliga vägar. Det kommer att göda kriminella organisationer och handeln med falska pass. Det kommer att leda till att människor gömmer sig under lastbilar för att ta sig över gränsen från Danmark till Sverige, sätter sig i livsfarliga båtar över vattnet från Tyskland till Sverige eller går över fjällen från Norge till Sverige – om de tar sig så långt, vill säga.

Det som nu sker är ju snarare att land efter land signalerar att man vill hålla folk borta och stänga människor ute. Om övriga länder gör som Danmark har aviserat att man kommer att göra, vart ska då flyktingarna ta vägen? Det är de allra mest utsatta som nu kommer att förlora sin möjlighet att söka skydd.

Vi ser redan nu hur de länder som gränsar till Syrien hittar på alla möjliga ursäkter för att inte låta människor passera gränsen. Man stänger inne personer i ett land som vi här i Sverige bedömer vara en enda stor konfliktzon. Det är verkligheten. Att vara realist är att se detta.

Det här är vad som i dag kommer att röstas igenom i det här rummet. Samma politiker som för bara någon månad sedan beklagade sig över att människor dog i Medelhavet är nu beredda att sätta upp exakt samma livsfarliga hinder runt Sverige. Det är en skam! Var och en som trycker på jaknappen här i dag och låter detta passera är medskyldig till det som nu sker.

(Applåder)

Anf. 76 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr talman! Ledamöter! Den här debatten handlar om människor på flykt. Det handlar om dem som flyr från Asadregimens bombningar av civila stadsdelar och om dem som flyr från IS terror i Syrien. Det handlar om dem som inte kan leva kvar i laglöshetens och våldets Afghanistan. Det handlar om dem som tvingats lämna Irak, som präglas av bilbomber och krig.

Men den här debatten handlar också om vår förmåga att se dem. Den handlar om vår förmåga och vår vilja att skydda de människor som behöver vårt skydd. Inget annat än detta handlar den här debatten om.

När människor flyr provas även vi. I dag kan vi se att vi inte höll för provet.

Under många år var Europeiska unionens politik att hålla dem så långt borta som det gick. Det gick inget vidare med den politiken. Då flyktingarna blev allt fler, allt desperatere och bokstavligen började gå mot Europa föll Europeiska unionens politik samman som ett korthus. Den yttre gränsen kontrolleras inte. Dublinförordningen fungerar inte. Direktiv följs inte. Schengenavtalet knakar i fogarna. Ingångna avtal om omfördelning av flyktingar struntar man i.

Mer än någonsin tidigare hade vi behövt gemensamt ansvar, fördelning och asylrätt. Europeiska unionen kollapsade när den faktiskt hade behövts. EU provades och klarade inte provet. Det gemensamma ansvaret, solidariteten, fanns inte där. I stället blev det några som gjorde mycket, och jag är stolt över mitt land. Jag är stolt över vad Sverige har gjort.

Jag är stolt över alla de frivilliga som tar kontakt med boendet för ensamkommande och står på järnvägsstationen. Jag är stolt över dem som jobbar övertid på Migrationsverket och är borta från sina familjer. Jag är stolt över Sveriges poliser och socialsekreterare för vad de har gjort den här hösten. De har visat Sverige från vårt lands bästa sida – ett välorganiserat land som tar sig an stora utmaningar och klarar dem utan stora åthävor. Det är ett land där många människor visar empati och omtanke. Det är det Sverige som jag vill se. Det är det Sverige som Vänsterpartiet är en del av.

Men lika mycket som vi har sett det bästa i vårt land under den här hösten har vi också sett det sämsta – de som hatar, de som föraktar, de som öppet visar sin rasism, de som förtalar och de som bränner flyktingföreläggningar. För mig är det ett annat land. Det är inte det Sverige som jag vill leva i. Jag vet att det andra Sverige är det egentliga Sverige, det land som jag är stolt över.

Under den här hösten var Sverige ett ljus i mörkret för människor på flykt. I dag släcks det ljuset. Regeringen säger: Nu när vi inte längre ska ta emot ska andra göra det. De tror inte ens på det själva!

Besluten är redan tagna. Norge har redan infört reglerna. Danmark ligger redo att trycka på startknappen och stänga sin gräns. Vilka andra länder som följer efter och när vet vi inte, men vi kan utgå från att det kommer att ske. Från att ha varit ljuset i mörkret är vi nu med och släcker ljusen i Europa ett efter ett. Vi deltar i kapplöpningen mot botten, samma kapplöpning som smular sönder asylrätten.

Prot. 2015/16:48

17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

Vart ska de ta vägen, de som kommer från Afghanistan, Irak och Syrien? Kanske hamnar de i de tröstlösa lägren i Turkiet, där barnen inte får gå i skola och föräldrarna inte får arbeta. Kanske fastnar de i lervällingen utanför Makedonien i desperation. Kanske kommer de att drivas med hugg och slag mellan Europas länder.

En sak kan vi veta: När vi stänger gränserna och fler följer efter kommer några att utnyttja situationen. Människosmugglarna står redo och skinnar folk på deras tillgångar genom att utsätta dem för livsfara. Många flyktingar kommer att utsätta sig för livsfara. Det är en direkt konsekvens av det beslut som den här riksdagen förväntas ta i dag, och varje ledamot som trycker på ja-knappen är medansvarig.

Ni borgerliga låtsas i den här debatten att ni har ett annat och bättre förslag, men ni vet att ni inte har det. Ni står för precis samma politik – några månader färre, men effekten med stängda gränser via Danmark är densamma. Det är en ganska ömklig uppvisning.

Jag tycker inte om det regeringen gör. Jag kommer att rösta emot det, och alla Vänsterpartiets ledamöter kommer att rösta emot det. Det är åtminstone ärligt att säga vad man vill och inte låtsas som om man hade ett annat förslag.

Ledamöter! Det är en mänsklig rättighet att få söka asyl. Syftet med lagförslaget är att människor inte ska kunna utöva den rätten, för de kommer att stoppas innan de når gränsen.

Vi vet alla att målet, mer eller mindre uttalat, är att Danmark ska stänga sin gräns, så att vi slipper göra jobbet själva. Det är inte en åtstramning; det är sannolikt ett tvärstopp vi ser framför oss, och vi ser hur den nordiska passionen, som fungerat så väl, bryts upp på vägen.

Vilka är det som ska göra arbetet? Det är tågvärdar, busschaufförer och väktare som ska bli de nya passkontrollanterna för Sverige. De är inte utbildade för det. De vill inte göra det. Deras fackföreningar protesterar mot att de åläggs denna uppgift, men de vet att deras företag får enorma böter om de inte stoppar människor på flykt. Så sätter man asylrätten ur spel. Det är detta vi röstar om i dag.

Det skymmer över Europa. Asylrätten, som funnits under efterkrigstiden, är på väg att smulas sönder. Beslutet i dag är en del av den utvecklingen. Men vi i Vänsterpartiet vägrar bidra till den utvecklingen. Vi kommer att rösta emot den.

Varje ledamot röstar ytterst efter sitt eget samvete. Många kommer att fråga oss, i kommande valrörelser eller kanske på julmiddagen med barnbarnen: Hur röstade du den där gången i riksdagen? Jag vädjar till var och en av er: Rösta efter ert samvete!

(Applåder)

Anf. 77 EMMA HENRIKSSON (KD):

Herr talman! Aldrig tidigare har så många människor varit på flykt undan krig och förföljelse. Det är en humanitär kris som drabbar i första hand den som lever under förtrycket, under hot och under förföljelse. Det största ansvaret för att erbjuda skydd tar länderna i närområdet. Så är det fortfarande, även om allt fler människor i slutet av sommaren har sökt sig till Europa. Men de flesta är kvar. Som alltid är de flesta kvar i sitt hemland eller i närmaste grannland, och så lär det fortsätta vara även framöver.

Att så många av dem som sökt sig till Europa har sökt sig till just Sverige innebär en stor påfrestning för våra samhällsinstitutioner. Migrationsverket är hårt belastat. Polisens resurser har till stora delar fått riktas mot att hantera inre gränskontroll. Den bostadskris som rådde redan innan har blivit värre. Sjukvården är ansträngd när behoven ökar. Och inte minst socialtjänster runt om i landet är under enorm belastning. Alla de hjältar i civilsamhällets organisationer – som dag och natt har hjälpt till med att se till att mottagandet av asylsökande ska fungera så bra, så humant och så mänskligt som möjligt – kämpar för att orka fortsätta med det arbetet.

Det är en mycket ansträngd situation. Det är ett allvarligt läge, och det läget kräver åtgärder. Men först och främst handlar det om åtgärder för att förstärka förutsättningarna för samhällsinstitutionerna, som – om inget görs – inte kommer att klara av situationen. Vi kan behöva ändra i lagstiftning, förordningar och myndighetsföreskrifter för att klara bostadssituationen, för att säkerställa omhändertagandet av utsatta barn och för att klara av att möta med skolgång och en fungerande arbetsmarknad.

Men i de delarna ser vi långt ifrån den skyndsamt från regeringen som skulle behövas. Vi kristdemokrater har full respekt för att det i ett akut läge kan behöva vidtas åtgärder snabbare än när läget är normalt. Men även i ett akut läge måste det finnas ett minimikrav på hur en beredningsprocess ska gå till. Om regeringen menar att man har uppfyllt det med detta förslag är det skrämmande.

Den 22 oktober presenterade Migrationsverket sin prognos på att antalet asylsökande i år kan komma att uppgå till 190 000 personer. Vi hörde tidigare i dag här i kammaren från justitie- och migrationsminister Morgan Johansson att han bedömer att vi när året är slut kommer att ha tagit emot 160 000 asylsökande. Vi når alltså inte upp till den övre gränsen i den prognos som Migrationsverket gjorde den 22 oktober. Den situation som regeringen beskriver som ett allvarligt hot mot den allmänna ordningen och inre säkerheten – som enligt regeringens bedömning utgörs av det stora antalet asylsökande – borde därmed ha varit klar för regeringen den 22 oktober.

Regeringen lämnade den 30 november ett första utkast på en hemlig remiss och gav ett fåtal intressenter mindre än två dygn på sig för att komma med synpunkter muntligt – på ett lagförslag som kan innebära omfattande konsekvenser både för asylrätten och för enskilda personer och näringsidkare. Det gäller allra mest omedelbart såklart i den södra delen av landet, men som flera remissinstanser påtalar kan det också innebära konsekvenser för exempelvis hela landets livsmedelsförsörjning.

Det är anmärkningsvärt med den korta remisstiden. Regeringsformen kräver att man vid beredning av regeringsärenden inhämtar behövliga upplysningar och yttranden från berörda myndigheter och kommuner samt även sammanslutningar och enskilda. För de myndigheter, kommuner, regioner, sammanslutningar och enskilda som hade önskat lämna synpunkter har regeringens sätt att hantera frågan – som de själva beskriver som att de inte har haft ett sedvanligt skriftligt remissförfarande – omöjliggjort för enskilda och sammanslutningar som inte blev utvalda av regeringen att inkomma med sina synpunkter.

Regeringen tog fram ett arbetsmaterial, ett utkast till en lagrådsremiss. Det är ett arbetsmaterial som än i dag inte är offentlig handling och som varken vi här i riksdagen eller någon annan har rätt att ta del av. Det var

vad regeringen skickade ut, som remissinstanserna skulle ha synpunkter på. Inte ens att det pågick ett remissförfarande, även om det inte var sedvanligt, var offentligt. Det fanns inte tillstymmelse till spår av detta på regeringens hemsida. Det fanns inget pressmeddelande och inga offentliga uttalanden. Hur ska då grundlagens krav kunna vara uppfyllda?

En av de instanser som enligt egen uppgift ville bidra i beredningen med sina synpunkter var Röda Korset. Det var först när lagrådsremissen blev offentlig som de kunde ta del av detaljerna i förslaget. De skriver i sitt brev till regeringen: "Svenska Röda Korset har därför i kontakt med regeringskansliet, mellan den 24 november och 4 december, bett om att få vara med i beredningsförfarandet av den nu föreslagna lagändringen, vilket inte blev fallet."

Det finns alltså intressenter som har bett om att få lämna sina synpunkter men genom regeringens förfarande har hållits borta från den möjligheten. Är detta förenligt med svensk grundlag?

Regeringen hade inte utsett någon remissinstans som har sitt huvudfokus på asylrätten och de mänskliga rättigheterna i övrigt. Vad hade Rädda Barnen sagt om de hade getts möjlighet? Vad hade Amnesty sagt om de hade beretts möjlighet?

När man sedan läser propositionen från regeringen ser man att samma formulering står kvar som i beskrivningen av remisserna i lagrådsremissen. Regeringen skriver: "Av dem som har yttrat sig avstyrker Justitiekanslern de framlagda förslagen. Sveriges Bussföretag avstyrker förslagen om särskilda identitetskontroller på buss. De övriga som har yttrat sig har varierande synpunkter."

De övriga som har yttrat sig har yttrat sig muntligt. För att ta del av vad de har sagt måste man be regeringen om att få handlingarna. Det gjorde jag. Jag gjorde det natten mellan söndag och måndag, kl. 00.59. Det tog regeringen två fulla arbetsdagar och en arbetsdag till fram till kl. 15.07 innan jag fick svar på frågan och kunde ta del av de handlingar som låg till grund för regeringens lagförslag.

När man läser ser man att Branschföreningen Tågoperatörerna, som också hade lämnat synpunkter, skriver att de anser att förslaget i nuvarande form inte kan ligga till grund för utfärdande av förordning och att de anser att regeringen bör ta tillbaka förslaget. Regeringen har beskrivit det: "De övriga som har yttrat sig har varierande synpunkter." Men det är ett klart och tydligt avslag på regeringens förslag, och det har regeringen mörkat i sin proposition.

När regeringen redogör för att några ytterligare har inkommit med synpunkter skriver man att bland annat Röda Korset och SJ har inkommit med synpunkter. Men ingenstans i produkten kan man läsa om vilka synpunkter de hade. Det är normalt något som man ska ha möjlighet att ta del av i ett lagstiftningsärende. Det framgår inte att Röda Korset avstyrker tydligt, med hänvisning till bland annat asylrätten. Det framkommer inte heller att SJ också avstyrker tydligt.

Herr talman! Det är mycket beklagligt att regeringen förfar på ett sådant sätt att vi inte har förutsättningar att med god grund och gott underlag kunna ta ställning ordentligt till regeringens förslag.

Att Kristdemokraterna inser att vi är i ett hårt läge gör att vi framför allt här i kammaren har lagt fram förslag på hur vi ska hantera situationen, inte minst inom socialtjänsten. Jag hoppas att regeringen är beredd att vidta åtgärder och lyssna på våra synpunkter i de delarna.

Vi har accepterat att regeringen kan behöva – tillfälligt, under en period då man bereder ett lagförslag ordentligt – ges en viss möjlighet, om man bedömer att det allvarliga läget uppstår. Men det är i dag oklart om det läget infinner sig redan i dag.

I övrigt hänvisar jag till min partikollega Andreas Carlson, som har redogjort för våra förslag.

Anf. 78 ANDERS HANSSON (M):

Herr talman! Varningssignalerna runt om i landet blir allt tydligare om att Sverige inte klarar av att hantera den mycket stora mängd flyktingar som kommit till Sverige under kort tid.

Allt fler kommuner uppger att de inte klarar av sina åtaganden, Migrationsverket går på knäna, sjukvården måste på vissa håll senarelägga undersökningar och operationer, det är brist på skolplatser runt om i landet, antalet sjukskrivna socialsekreterare inom socialtjänsten ökar och bristen på bostäder gör att tillfälliga tältläger måste slås upp eller planeras att slås upp i olika delar av landet. Listan kan göras lång.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, vidimerar denna bild och oron i sina rapporter om det nationella läget.

Från Migrationsverket uppger man att man inte hinner identifiera och registrera personer när de kommer till Sverige. Säpo varnar för att ett okontrollerat inflöde av flyktingar riskerar att göra det omöjligt att upptäcka eventuella terrorister i det stora flödet. Efter dåden i Paris uppdagades att två terrorister hade kommit just i flödet av andra flyktingar.

Vi måste återta denna kontroll i Sverige i syfte att undvika en systemkollaps för vår välfärd. Av denna anledning ställer vi i Moderaterna oss bakom införandet av id-kontroller, men med de invändningar och reservationer kring varaktighet, återkoppling med mera som min kollega Beatrice Ask tidigare har nämnt.

Införandet kommer dock att medföra stora konsekvenser främst för trafiken över Öresund till och från Sverige. Detta bör tas på största allvar.

Jag är skåning, bosatt vid sundet och har tidigare jobbat inom Tullverket som tullinspektör. Därför vet jag lite grann om hur flödena över sundet ser ut.

Ca 15 000 personer pendlar dagligen mellan Sverige och Danmark. Många av mina vänner gör det. Det kan handla om att de arbetar i en Faktabutik, på ett försäkringsbolag eller på ett läkemedelsföretag som Novo Nordisk. För oss i Skåne är det inte mer underligt att åka till Köpenhamn än det är för en stockholmare att ta sig exempelvis till Nacka eller Solna.

Stora insatser har genom åren gjorts i Öresundsregionen för att kunna få till en integrerad arbetsmarknad och en integrerad region. Det är viktigt att detta fina arbete inte förstörs. Av denna anledning har Moderaterna i sin följdmotion till betänkandet uttryckligen yrkat på att regeringen vidtar de åtgärder som behövs för att begränsa de negativa effekterna som införandet oundvikligen innebär för resenärer och transportörer. Jag förutsätter att detta också i stor utsträckning beaktas från regeringen när de meddelar föreskrifter om införande av id-kontroller.

Herr talman! Transportörsansvaret ställer självfallet stora krav på transportörerna, men Polismyndigheten kommer också att utsättas för stora provningar när de ska kontrollera efterlevnaden av de föreskrifter som regeringen kan antas besluta om.

I betänkandet anges att regeringen inte anser att detta kommer att medföra några större kostnadsökningar för polisen. Jag skulle bli mycket förvånad om polisens kostnader för detta inte ökar markant. Här måste regeringen vara beredd att ge polisen de förutsättningar som de behöver för att kunna utföra sitt viktiga uppdrag.

När polisen besökte justitieutskottet för en vecka sedan var representanterna också mycket tydliga med detta. Polisens resurser går nu i stor utsträckning till att försöka kontrollera flyktingströmmarna över Öresund. Om inte erforderliga medel ges till myndigheten kommer polisen inte att kunna sköta sitt ordinarie polisarbete runt om i landet, i synnerhet inte i södra Sverige. Återigen förutsätter jag att regeringen noga övervakar utvecklingen avseende polisen och tillför de resurser som kan behövas.

Herr talman! Slutligen måste jag ändå nämna den minst sagt mediokra hanteringen av detta lagförslag. Jag har full förståelse för behovet av skyndsamhet i denna fråga. Men det ger inte regeringen ett frikort till att presentera ett undermåligt berett förslag som detta – ett hafsvverk. Det kan jag, som de facto ställer mig positiv till införandet av id-kontroller, säga.

Det har varit en avsaknad av ordentliga konsekvensanalyser, och tiden för remissinstanserna att faktiskt fördjupa sig i förslaget och avge kloka svar har varit alldeles för kort. Lagrådets kritik har, med rätta, varit synnerligen omfattande.

Jag tycker att det är bra att regeringen agerar och vidtar åtgärder med anledning av den flyktingkris som medför stora påfrestningar på vårt samhälle. Men samtidigt måste vi ha någon form av kvalitetskrav på de lagförslag som regeringen lägger fram.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 5, som min kollega Beatrice Ask tidigare har yrkat bifall till.

(Applåder)

Anf. 79 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman, riksdagsledamöter, ni som lyssnar och ni som läser detta om ett eller flera decennier när dagens utmaningar är historia, så som det alltid blir!

Under Centerpartiets viktiga idéprogramsdebatt väcktes jag till insikt om att ett litet land som Sverige i Europeiska unionen inte ensidigt kan fastställa betydligt mer generösa migrations- eller asylregler än övriga EU-länder, i alla fall inte i en värld med djupa klyftor, någon miljard människor som svälter och omkring 60 miljoner människor på flykt. Vi enades i Centerpartiet om ett bra idéprogram med goda visioner och med beaktande av verkligheten.

Sedan dess har jag nu och då lyft fram uppfattningen att Sverige behöver anpassa sina asylregler i EU-riktning. Detta enkla konstaterande har tyvärr ofta bemötts med upprörda känslor, och jag har fått kritik för att fiska i grumliga vatten och till och med för att uttrycka mig främlingsfientligt eller rasistiskt. Inget kunde vara mer fel, och jag är naturligtvis djupt kränkt av detta. Dessa grundlösa beskyllningar mot mig är i sak obe-

gripliga men förklaras av den åsiktskorridor som i den svenska samhällsdebatten, i de bästa avsikter, upprätthållits av politiker och av medierna. Den finns inte eller har inte funnits, brukar de ibland hävda. Det är fel, och det vet alla vi som har försökt att bredda den.

Hade Sverige lyssnat på oss som försiktigt lyfte fram att Sverige borde anpassa sina asylregler i EU-riktning, hade antalet asylsökande till EU som valt att ta sig till Sverige kanske inte varit lika stort som det har varit. Men det är historia i dag.

Nu tvingar verkligheten samma politiker och partier och samma ledarskribenter med hög och stolt svansföring att föreslå och försvara åtgärder som slår blint och som tidigare varit helt otänkbara och som då beskrivits med epitet som jag här inte vill nämna.

Nu glöms de heliga principer som alltid tidigare lyfts fram, och nu försvaras de drastiska åtgärderna som nödvändiga i en ny verklighet. Jovisst, men principdebatten som fördes tidigare omfattar faktiskt samma principer då som nu, och den övergripande verkligheten har tyvärr inte förändrats.

Här är vi i dag. Vi ser panikåtgärder framtvingade av verkligheten. De senaste årens handlingsförklaring har också lyft fram Sverigedemokraterna som ett av Sveriges tre största partier, inte av egen kraft, skulle jag säga, utan framhjälpna av de partier som ville mer än vad som i längden är möjligt.

Regeringen har plötsligt lagt om kursen 180 grader och föreslår nu radikala åtgärder för att hindra många av dem som vill söka asyl i något EU-land från att kunna göra det i vårt land. Vi behandlar i dag en proposition, tilltyxad i all hast, med dåligt beredda och mycket långtgående förslag.

Herr talman! Centerpartiet har arbetat fram och sedan lång tid föreslagit rader av konstruktiva förslag för bättre integration, effektivare flyktingmottagning och fler i arbete genom lägre trösklar, bättre regelverk och enklare jobb. Det är mycket beklagligt att starka politiska krafter hittills har kunnat förhindra att dessa nödvändiga insatser genomförts.

Jag hoppas att verkligheten inom kort kommer att göra att Centerpartiets förslag kan förverkligas i bred politisk enighet. Jag skulle till och med vilja säga att något annat skulle vara mycket överraskande. Verkligheten är en tung kraft, och den talar för Centerpartiets förslag och mot Socialdemokraternas och LO:s fyrkantiga 1970-talsfundamentalism som bromsar mycket av det som måste göras, till förfång för fler jobb, inte minst för många med utomeuropeisk bakgrund.

Däremot motsätter sig Centerpartiet och Vänsterpartiet att ytterligare åtgärder görs för att bromsa det mycket stora inflöde av asylsökande och andra till EU, vilka i hög utsträckning har valt att söka sig till Sverige. För min del anser jag att åtgärder är nödvändiga men att regeringens förslag har stora brister. Därför, herr talman, kommer jag att avstå i dagens omröstning.

Anf. 80 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! I somras samlades tiotusentals svenskar i stora manifestationer för att hälsa flyktingar välkomna till Sverige och protestera mot EU:s flyktingpolitik. Det var bilden av ett livlöst barn på en strand som blev utlösaren. Inte bara för att vi kände igen oss och våra barn när vi såg

de mjuka armarna som borde bygga sandslott eller de små skorna med fötter som borde hoppa och springa, utan även för att flyktingskapet är en del av oss och av Sveriges historia.

För någon av oss är flyktingskapet en del av gammelmormors resa hit med de vita bussarna. För någon annan är det pappas flykt från folkordets Bosnien eller den egna flykten i mammas famn från Chile eller Iran. Det är en del av älskades, vänners, arbetskamraters och klasskompisars historia.

I sitt tal på manifestationen i Stockholm sa statsminister Löfven att vi aldrig ska bygga murar för att skilja människor från människor. Han sa att hans Europa tar emot människor som flyr från krig, att hans Europa inte bygger murar. Det är ord som förpliktar i en tid då världen upplever den värsta flyktingkatastrofen sedan andra världskriget.

I dag sviker Stefan Löfven och regeringen det löftet.

Asylrätten kom till när Europa låg i ruiner efter andra världskriget och miljoner var på flykt. Åter miljontals hade mist livet i förintelse och krig. Då lovade vi varandra att vi aldrig igen skulle neka en människa på flykt skydd. Det är inget löfte man kan ge med förbehåll, för i skuggan av förintelse och världskrig insåg världen att den hade del i skulden. Att den hade vänt bland annat judarna ryggen när de sökte skydd undan nazisternas förintelse.

När vi nu ser Europa sluta sig alltmer och skjuta ansvaret för människor på flykt ifrån sig låter det som ett eko av Eviankonferensen 1938, då land efter land deklarerade att de tyvärr inte kunde ta emot förföljda judar. De hade inte råd. De hade inte plats. Det skulle skapa oro och öka motsättningarna i samhället. Det skulle skapa ett ”judeproblem” i mottagarlandet.

Detta är en historisk skam vi inte trodde skulle upprepas.

Men när världen nu står inför en ny utmaning ekar orden från Eviankonferensen i bakhuvudet. Land efter land säger nu igen att de inte har råd. De har inte plats. Flyktingmottagandet skapar oro och motsättningar i samhället. Det skapar ”flyktingproblem” i det land som tar emot.

Men mänskliga rättigheter och asylrätt är inte skapat för dagar i fred och lugn och ro. De finns till för situationer som just denna, där många människor tvingas fly och är utsatta på grund av just krig, förföljelse och terror. Asylrätten finns till för att vi vet att det är alldeles för lätt att vända förföljda och utsatta ryggen, särskilt när det är utmanande eller ansträngt.

Asylrätten är ingenting man kan stänga av eller släppa på. När vi nu ser att EU fullständigt misslyckas i att komma överens om de nödvändiga steg som skulle ge människor på flykt möjlighet till skydd är det inte ett skäl för Sverige att göra detsamma. Ändå är det just detta regeringen ber oss göra i dag.

Om vi är beredda att inskränka asylrätten nu, i ett läge då Sverige visserligen tar ett stort ansvar men faktiskt är rikare än någonsin – vilka andra rättigheter står på tur? Vi hör regeringen ställa asylsökande mot sjuk-skrivna och dem med funktionsvariationer som behöver assistans. Det skrämmer. Hur ska vi kunna känna trygghet i ett samhälle om vi vet att våra rättigheter bara respekteras så länge det är enkelt, så länge det inte stör jobbskatteavdrag och räntebidrag till de rikaste, så länge inget utgiftstak behöver lyftas för att skapa rum åt fler?

Vi har hört regeringen använda ord som ”systemkollaps” och prata om ”allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten”.

Jag ser mig omkring i ett Sverige där medel- och överklassens hushåll just nu håller på att julhandla ännu mer i år. Jag ser mig omkring i ett Sverige där tillväxten ökar. Jag hör regeringen uttrycka oro för målet för liv och hälsa i mottagandet i Sverige.

Jag tänker på ett Syrien i ruiner, där tunnbomberna faller och Daish våldtar och terroriserar.

Oro för liv och hälsa.

Jag tänker på ett Turkiet som nu betalas av EU för att agera lägervakt och internerar och deporterar människor på flykt tillbaka till Syrien och Irak.

Oro för liv och hälsa.

Jag tänker på Maria, 8 år, som jag träffade på Lesbos i oktober. Hon hade just tagit sig över det livsfarliga havet med simvingar som enda säkerhet. Hon var blöt och kall. Jag tänker på de mer än 3 000 människor som inte klarat den resan utan drunknat. Jag tänker på den vandring som Maria och hennes mamma hade framför sig för att ta sig till morfar i Sverige, över fälten i Serbien, genom tårgas och stängsel i Ungern.

Oro för liv och hälsa.

Jag undrar om regeringen verkligen förstår vad de i dag ber oss om: att en ansträngd situation i vissa kommuner och nya utmaningar när det gäller att bygga bostäder, skapa skolplatser, socialt skydd för ensamkommande och ett samhälle som rymmer fler är skäl nog att bryta våra löften och vända människor på flykt ryggen.

Kan man neka människor utan rätta id-papper just den rätten? I så fall är det kanske dags för socialdemokratin att plocka ned förstamajbanderollen om solidaritet och rättvisa.

Nej, systemkollapsen är inget annat än en ideologisk och moralisk kollaps. Det är människor på flykt som får betala det högsta priset. Men i slutändan är det vi alla som får bära de historiska konsekvenserna när ekonomisk politik inte används som verktyg för samhällsutbyggnad och en liten, fascistisk opinion får väga tyngre än de många, många runt om i landet som varje dag sliter för att hälsa människor välkomna till ett liv i trygghet i vår gemenskap.

Var och en av oss har i dag ett beslut att fatta, och jag hoppas att vi fattar det med hjärtat och inte låter panik och skrämselfpropaganda styra. (Applåder)

I detta anförande instämde Ulla Andersson, Torbjörn Björlund, Nooshi Dadgostar, Ali Esbati, Jonas Sjöstedt och Håkan Svenneling (alla V).

Anf. 81 ARON MODIG (KD):

Herr talman! Två talare från Kristdemokraterna har redan varit uppe i debatten, men som migrationspolitisk talesperson vill även jag beröra dagens ämne kort från ett migrationspolitiskt perspektiv.

Låt mig börja med att säga att vi i en tid när väldigt många människor flyr från krig, förtryck och förföljelse och andra, av fullt förståeliga skäl, drar sig bort från fattigdom och misär ska vara väldigt glada och stolta över att Sverige har tagit ett mycket stort ansvar, större än något annat land. Vi ska verkligen också vara stolta över den våg av medmänsklighet som svept

över Sverige under hösten. Ändå tvingas vi konstatera, herr talman, att vi i dag står inför utmaningar som vi ännu inte fullt ut kan bedöma konsekvenserna av.

Kristdemokraternas utgångspunkt i detta är att Sverige har ett stort moraliskt ansvar att hjälpa människor i nöd. Vi vill också värna öppenheten och den fria rörligheten inom EU. Samtidigt är det ett faktum att de gemensamma principerna för den reglerade migrationen inom EU i princip har satts ur system. Flera av de förutsättningar som det svenska asylmottagningssystemet bygger på gäller alltså inte i dag.

Läget i kommunerna är samtidigt mycket ansträngt. Det råder en akut brist på boendeplatser, och flera myndigheter larmar om en ohållbar arbetssituation. En konsekvens av detta är, tyvärr, att vi nu behöver minska trycket på Sverige och det svenska asylmottagningssystemet genom att få färre asylsökande att söka sig hit till Sverige och fler att söka sig till andra EU-länder.

Herr talman! I december förra året föreslog vi kristdemokrater ett antal konstruktiva förslag med syfte att sänka kostnaderna för det svenska flyktingmottagandet. I dag är läget som bekant ett helt annat än vad det var då. Det är självklart att ytterligare åtgärder därför behöver vidtas.

Från Kristdemokraternas sida välkomnar vi därför att även regeringen, efter mycket avvaktande ska sägas, nu har börjat agera. Och vi delar inriktningen på de konkreta förslag som har presenterats i den senaste vändan. Det gäller även det förslag som vi diskuterar i dag om möjligheten för regeringen att införa id-kontroller.

Som Andreas Carlson och Emma Henriksson framfört tidigare i debatten är dock regeringens proposition mycket hastigt framtagen. Den har mött hård kritik, inte minst från Lagrådet. Vi menar att det bör få konsekvenser för lagens utformning.

Från Kristdemokraternas sida har vi därför försökt att spela in flera konstruktiva förslag i utskottshanteringen som inte försenar id-kontrollerna men som skulle innebära att fler avstämningpunkter och bättre garantera en rättssäker behandling. Det har inte minst handlat om att begränsa lagens giltighetstid till sex månader, inte för att vi säger att det inte kommer att behövas en möjlighet att använda id-kontrollinstrumentet även om ett halvår, utan för att det ger regeringen möjlighet att under våren återkomma med en ny, bättre beredd lagstiftning. Tyvärr har vi hos regeringen inte fått gehör för vare sig detta eller de andra förslag som vi redogör för i våra motioner och reservationer.

Jag vill därför avsluta, herr talman, med att betona att det över hela linjen har varit ett mycket olyckligt avvaktande agerande från regeringens sida under hösten som, tror jag, har spätt både oron bland allmänheten och känslan som många bär på att politiken inte är handlingskraftig i en tid som kräver initiativtagande och beslutsamhet.

Jag hoppas, herr talman, att vi får se en förändring på detta plan framöver.

I detta anförande instämde Annika Eclund och Magnus Oscarsson (båda KD).

Anf. 82 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Herr talman! Frågan om id-kontroller vid transporter som utförs med buss, tåg eller passagerarfartyg har beretts av justitieutskottet, men eftersom frågan får omfattande konsekvenser för vårt transportsystem har också trafikutskottet yttrat sig i frågan.

Som vice ordförande i trafikutskottet kan jag konstatera att det är mycket i regeringens beredning som är tveksamt och att regeringen inte kan svara på vilka effekterna blir för trafiken, inte minst i Öresundsregionen, eller hur kontrollerna rent praktiskt ska gå till.

Det regeringen ber riksdagen om är nämligen ett väldigt stort och brett bemyndigande, i praktiken ett slags frikort att utforma reglerna kring de här id-kontrollerna, och det är bekymmersamt, herr talman. Vi kommer att noga följa upp hur regeringen utformar föreskrifterna för att försäkra oss om att de negativa effekterna på trafiken och på människors arbetspendling begränsas.

Jag vill inledningsvis framhålla att vi ska vara stolta över att Sverige är ett land som har tagit och tar ett väldigt stort ansvar i en orolig tid. Men jag vill också framhålla att det stora antalet människor som har kommit till Sverige innebär stora utmaningar för våra myndigheter, för civilsamhället och för ekonomin. Som mina moderata kollegor tidigare lyft fram i den här kammaren anser vi egentligen att det behövs ännu mer långtgående åtgärder. Men i brist på sådana förslag från regeringen ställer vi oss bakom möjligheten för regeringen att besluta om föreskrifter om id-kontroller.

Herr talman! Som flera varit inne på har det funnits tid att agera ganska länge, och regeringen har varit saktfärdig i att hantera den uppkomna flyktingsituationen. Det är uppenbart att det här lagförslaget har tagits fram i all hast, och man har inte givit de berörda aktörer som skulle haft en möjlighet att förbättra förslaget en chans att yttra sig och göra konsekvensanalyser. Att muntligt lämna remisser över telefon är faktiskt inte seriöst. Och det är anmärkningsvärt att vi har ett så bristfälligt beslutsunderlag när det gäller en lagstiftning som får omfattande konsekvenser för transportörer, för resenärer och för godsförsörjningen i vårt land.

Både Moderaterna och Alliansen samlat i trafikutskottet har riktat skarp kritik mot regeringens beredning, inte minst när det handlar om hur kontrollerna praktiskt ska genomföras och effekterna som det får för våra transporter. Låt mig nämna några delar.

Oundvikligen kommer förslaget att få stora konsekvenser för transportoperatörer och resenärer i Öresundsregionen. Därför har regeringen ett extremt stort ansvar framöver att lösa en rad praktiska frågor och vidta de åtgärder som krävs för att begränsa de negativa effekterna.

Trafikutskottet har träffat ganska många aktörer i transportbranschen, och de är väldigt oroliga. Tågoperatörerna flaggar för höjda biljettpreiser och förseningar och pekar på att tågvärdar helt enkelt saknar kompetens, tid och utbildning för att utföra id-kontrollerna. Även Sveriges Bussföretag och Skånetrafiken har framhållit att förslaget kan leda till förseningar och eventuellt inställd trafik. Branschen som helhet känner en oro över obesvarade frågor från regeringens sida om hur kontrollerna ska gå till, var de ska göras och vem som ska genomföra dem.

Prot. 2015/16:48

17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

Herr talman! Jag kan konstatera att det praktiska genomförandet inte definieras av regeringen. Jag vill framhålla att det i den fortsatta processen är viktigt att tåg- och bussoperatörer, som i detta fall behöver överta ett slags myndighetsansvar, ges stöd i detta arbete. Regeringen måste säkerställa att de som ska utföra kontrollerna får tydliga direktiv om vad uppdraget innefattar och vilka krav och skyldigheter som gäller. De måste också få stöd av berörda myndigheter i utförandet.

En annan fråga handlar om infrastrukturen. Var ska dessa kontroller göras om de inte kan göras ombord på våra tåg? Man måste säkerställa att det finns en lämplig infrastruktur på den danska sidan. Då måste man prata med Danmark, vilket inte verkar vara något som regeringen har ägnat sig åt i någon större utsträckning. Jag förutsätter att man i nära samråd med branschen och den danska sidan säkerställer att det finns infrastruktur så att man kan göra dessa kontroller.

Sanktionsavgiften är inte närmare specificerad. Men trafikutskottet säger i sitt yttrande att det måste vara en proportionerlig sanktionsavgift så att transportörerna får en rimlig möjlighet att anpassa sin verksamhet i enlighet med de nya bestämmelserna.

Vi är också oroade över att transportörer flaggar för att trafik över Öresundsbron i värsta fall helt kan komma att dras in. Det skulle få negativa samhällsekonomiska konsekvenser för hela Skåne-regionen och i förlängningen för Sverige. Därför framhåller trafikutskottet och Alliansen att det är viktigt att regeringen för en kontinuerlig dialog med transportörerna för att undvika att detta sker.

Herr talman! Jag vill betona att vi stöder förslaget om id-kontroller men att vi förutsätter att regeringen vid användningen av denna långtgående befogenhet noga prövar frågor om proportionalitet, praktisk tillämpning, kostnader och effekter. Det är viktigt att regeringen vidtar de åtgärder som krävs för att begränsa de negativa effekterna som kommer att uppstå för resenärer och transportörer.

Med tanke på förslagets speciella karaktär och den bristfälliga beredningen är det också anmärkningsvärt att regeringen inte har velat tillmötesgå de konstruktiva förslag som mina partikollegor och allianskollegor i justitieutskottet har fört fram om att begränsa lagens giltighet och om att regeringen ska återkomma till riksdagen med en uppföljning och redovisning. Det tycks vara ganska rimliga krav.

Herr talman! Flyktingfrågan kommer även fortsättningsvis att behöva adresseras med fler och kraftfulla åtgärder. Jag förutsätter att regeringen inför kommande förslag gör sin hemläxa och säkerställer ett korrekt beredningsarbete och ger berörda myndigheter och företag en seriös möjlighet att lämna svar på remisser och göra konsekvensanalyser. Även viktiga och brådskande frågor förtjänar och kräver en korrekt hantering.

Herr talman! Moderaterna avstår i punkt 1, och jag instämmer i tidigare yrkanden från min partikollega Beatrice Ask.

Anf. 83 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Kloka regeringar och dess infrastrukturministrar bygger broar och vägar för att underlätta för människor och varor att färdas och mötas i ett allt mer öppet samhälle. Det är det som skapar tillväxt och välstånd och ger oss resurser att fatta beslut i Sveriges riksdag.

På kort tid har emellertid regeringen Löfven–Romson hunnit med att lägga fram, ta tillbaka och åter lägga fram lagförslag som för oss till det tillstånd länder emellan som rådde strax efter andra världskriget.

SJ och andra kollektivtrafiksoperatörer som transporterar människor och varor över landgränserna och i synnerhet mellan Sverige och Danmark har reagerat på att deras förare och värdar ska börja agera i polismans ställning med myndighetsuppgifter i syfte att bedöma id-handlingars giltighet. Några av dem överväger att upphöra med sin gränsöverskridande trafik.

Herr talman! Kloka regeringar underlättar för människor och varor att färdas och mötas i ett öppet samhälle. Det ger oss resurser till vårt välstånd.

Kloka regeringar utövar ledarskap i för folk och land besvärliga situationer. Man omvandlar inte panik till politik.

Öresundsbron är en viktig ekonomisk zon i Europa och mycket betydelsefull för vårt lands ekonomi. Den bristfälliga hanteringen av den proposition vi strax ska besluta om i riksdagen och dess mycket allvarliga konsekvenser för i synnerhet södra Sverige illustreras bland annat väl i ett debattinlägg i dag i Sydsvenskt Näringsliv.

Herr talman! Centerpartiet kommer att rösta nej till förslaget att införa id-krav vid den svenska gränsen. Vi tycker att beredningen är undermålig. Därför reagerar vi med ett avslagsförslag. Åtgärder måste läggas fram på ett genomtänkt sätt. De måste fortsätta att värna människors rätt att söka skydd och inte orsaka större problem än de förväntas lösa.

Regeringen har i detta fall gjort precis tvärtom och lägger fram desperata förslag utan någon konsekvensanalys eller tid för eftertanke. Panik blev politik.

Herr talman! Vi har tre skäl till vårt avslagsyrkande. Det första är asylrätten. Det andra är ekonomin och företagandet. Det tredje är den utomordentligt bristfälliga demokratiska processen i hanteringen av detta ärende. Panik blev politik.

Detta förslag innebär steg i fel riktning både i sak och process. Därför kommer Centerpartiet att rösta nej till regeringens proposition. Alla i denna kammare som värnar asylrätt, företagsamhet, fortsatt välstånd, ekonomi och stabila ramverk för det demokratiska systemet borde göra det samma.

Herr talman! Jag instämmer i Johan Hedins yrkande om bifall till reservation 1 och därmed avslag på propositionen.

I detta anförande instämde Annika Qarlssoon (C).

Anf. 84 KENT EKEROTH (SD):

Herr talman! Morgan Johansson ställde bekvämt nog några insinuanta frågor när jag inte hade några repliker kvar. Sedan valde han att lämna kammaren. Han ska få sina svar ändå.

Han insinuerade att asylbränderna är Sverigedemokraternas fel eftersom några lokala föreningar har publicerat listor över var dessa boenden ska slås upp.

De enda som mig veterligen har blivit fällda för dessa asylbränder är asylanter själva. Man vet att en tredjedel av bränderna har orsakats av dem som bor där, för de startade inifrån.

Polisen besökte justitieutskottet och sa att det inte finns några andra mönster i asylbränderna utöver att det ibland är asylanterna själva som startar dem. Utöver det begår de givetvis brott, och det är våldsamheter. Polisen lägger jättemycket resurser på dessa asylanter, som tackar Sverige genom att bränna ned de boenden vi ger dem.

Några lokala sverigedemokratiska föreningar har gått ut med listor offentligt för att medborgarna ska ha en chans att reagera mot vansinnet att man slår upp asylboenden överallt. Svenska tidningar publicerar också listor med adresser på nya asylboenden, men när vi gör det är det ett problem.

Vi publicerar dessa listor för att man i kommun efter kommun försöker dölja att asylboenden ska slås upp. Man försöker dölja det för de boende för att kunna pracka på dem så mycket som möjligt.

Det är vår plikt att upplysa våra medborgare om deras demokratiska rättighet att överklaga de asylboenden som poppar upp vid deras hus, vid deras barns fritidsgårdar eller var det nu kan vara.

Jag är inte förvånad över att Socialdemokraterna inte vill att medborgarna ska veta vad invandringen gör med Sverige, för de har varit en del av dem som har försökt tysta massinvandringspolitiken i decennier.

I detta anförande instämde Björn Söder (SD).

Anf. 85 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Den verklighet som Sverigedemokraterna länge varnat för har nu uppenbarats sig som en chock för vår naiva regering. Det finns de som säger att Sverigedemokraterna alltid varit emot migration och att det därför finns en skillnad mellan den nyvakna ambitionen hos andra partier om ett sänkt asyltryck och Sverigedemokraternas politik.

Och visst är det så. Hela 2000-talets migrationstryck till Sverige, som varit intensivt jämfört med andra EU-länder, har varit en förutsättning för att en så stor del av dem som invandrat till Europa de senare åren nu har valt att söka sig just till Sverige.

Så ja, det finns en skillnad, och det är att Sverigedemokraternas politik hade inneburit ett långsiktigt ansvarstagande för svensk välfärd medan ni övriga medvetet lett Sverige fram till den situation vi nu befinner oss i. Det är en skillnad mellan Sverigedemokraterna och er andra som jag kommer att vara väldigt tydlig med i mina samtal med väljarna.

För det är ju inte så, herr talman, att alla migranter och asylsökande av en slump anger Sverige som sin slutdestination, utan det handlar självklart om att rödgröna och borgerliga regeringar intensivt har marknadsfört generösa villkor för permanenta uppehållstillstånd och för svensk välfärd. Man kan inte skylla ifrån sig. Det här migrationskaoset är ett resultat av naiva regeringars frikostiga löften till omvärldens befolkning.

Vänsterpartiet skriver i sin partimotion att förslaget om id-kontroller riskerar negativa konsekvenser, bland annat för asylrätten och för företagare.

När samhällets mest svaga grupper, barn, sjuka och de som är i behov av offentlig service inom äldreomsorg och sjukvård, riskerar att inte få den vård de behöver ställer sig Vänsterpartiet på näringslivets och företagarnas sida och säger att människor som i dag befinner sig i trygga, demokratiska länder har rätt att utmana Sveriges förmåga att ge våra gamla och sjuka den vård de behöver.

Jag menar tvärtom att vi har rätt att värna vårt lands möjligheter att ge svaga grupper i samhället den hjälp och det stöd som de behöver. Och tänk, herr talman, att denna ambition råkar sammanfalla med att vårt land också får en ökad förmåga att hjälpa betydligt fler människor i världen genom ett effektivt bistånd.

Man kan hävda att betänkandet inte är ordentligt berett och att det saknas ordentliga konsekvensanalyser. Men i jämförelse med hur svensk migrationspolitik har varit genomtänkt med konsekvensanalyser framstår regeringens betänkande som ett skinande mästerverk.

Det kan finnas berättigad kritik i sammanhanget. Men när regeringen väl börjar ta ansvar för det migrationskaos som de själva och tidigare regeringar medverkat till kommer kritik om att brådskan med att genomföra betänkandet grundar sig i populism.

Med plakatvänliga ord som solidaritet och asylrätt vill man alltså hindra regeringen från att kunna vidta åtgärder för att skydda vårt samhälle från en total samhällskollaps.

Jag tror inte det är speciellt problematiskt att identifiera den verkliga populismen i den här kammaren, och den, herr talman, kommer i dag främst från Vänsterpartiet och Centerpartiet.

Trots att vi anser att regeringens åtgärder är små steg i rätt riktning har vi, inte helt ovanligt, mer långtgående förslag. Det är förslag som ger en större garanti för det huvudsakliga målet, nämligen att minska asyl- och migrationstrycket mot Sverige.

Och, herr talman, jag kan med självförtroende säga att vår politik på inget sätt framkallar ett dåligt samvete över bristande solidaritet med världens utsatta. Tvärtom leder vår politik till en flyktinghjälp där skyddsbehövande inte behöver fly från ett tältläger, över Medelhavet, genom hela Europa, till ett annat tältläger.

Med det sagt vill jag avsluta med att instämma i Kent Ekeroths yrkanden.

(Applåder)

I detta anförande instämde Kent Ekeroth, Mikael Eskilandersson, Per Ramhorn och Björn Söder (alla SD).

Anf. 86 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Det här förslaget har kommit mitt i centrum för den pågående debatten om asyl- och migrationspolitiken, och man använder också migrationsfrågorna i argumentationen. Samtidigt är lagförslaget övergripande och ger regeringen en generell befogenhet.

Diskussionen hamnar på flera nivåer samtidigt. Äpplen blandas med päron, och argumenten handlar ofta inte om samma saker.

Den första frågan är ifall det är principiellt rimligt att regeringen ska kunna ha en sådan befogenhet i vissa krislägen. Det är en helt annan sak än den andra frågan, som är ifall en sådan befogenhet ska försvaras av migrationspolitiska argument. Den tredje frågan är ifall den nu rådande migrationssituationen är sådan att id-kontroller borde införas. I propositionen blandas argumenten kring alla dessa tre frågor.

Min egen utgångspunkt är att man i och för sig kan diskutera och på ett principiellt plan motivera att regeringen i särskilt angivna krislägen ska kunna ha särskilda befogenheter, såsom att fatta beslut om id-kontroller.

Jag kan alltså se att det går att argumentera för den typen av lagstiftning. Däremot ogillar jag starkt att man använder migrationspolitiska argument för förslaget. Jag delar inte de premisser som förslaget vilar på eller skälen till att införa id-kontroller.

Det finns ingen tydlig definition av vad som menas med allvarlig fara. Det gör att det blir en gummiparagraf, upp till varje regering att tolka. Även här är det premisserna som är problemet.

Inte med ett enda ord berörs vilka konsekvenser id-kontroller skulle få för barns möjlighet att söka asyl och barns möjlighet att återförenas med sina föräldrar. Att försumma barnrättsperspektivet i ett lagstiftningsärende som får långtgående följder för barns möjlighet till asyl är oacceptabelt.

Det är inte bara regeringens förslag som har brister. Betänkandets förslag är uppdelat i ett antal moment som vi röstar om i tur och ordning. Med tanke på min principiella utgångspunkt är voteringsordningen inte den bästa. Därför gör jag denna röstförklaring.

Jag ogillar djupt regeringens lagförslag och sättet som det tagits fram på. Det liggande förslaget har väsentliga brister som jag inte kan acceptera, men jag anser samtidigt att det är en felaktig signal att rösta för ett rent avslag. Eftersom jag inte har möjlighet att lägga ett avslagsyrkande med en egen motivering kommer jag därför att avstå under moment 1.

Vidare gäller det gummiparagrafen om farosituationer. Jag anser att de förslag som läggs fram i reservationerna 3 och 7 är de bästa försöken att reglera detta.

Jag vill återkomma till bristerna ur ett barnrättsperspektiv. Som lagförslaget är konstruerat innebär det att riksdagen ger regeringen mandat att införa krav på id-kontroller, men det är regeringen som utformar föreskrifterna om hur id-kontrollerna ska gå till.

Min egen uppfattning är att inte heller reservation 9 är tillräckligt långtgående. Id-kontroller borde innehålla särskilda undantagsbestämmelser för alla barn, oavsett om de reser med sina föräldrar eller tar sig till Sverige på egen hand.

I voteringen om reservation 9 står dock valet mellan att säga ja eller säga nej till att uppmana regeringen att införa särskilda bestämmelser om barn i föreskrifterna. Att i den voteringen avstå skulle kunna uppfattas som att jag saknar åsikt i frågan. Tvärtom är detta en fråga som för mig är av den allra största betydelse. I valet mellan två dåliga alternativ kommer jag att stödja det minst dåliga. Under moment 7 kommer jag därför att stödja reservationen.

Vi vet att i början av nästa år kommer fler svåra frågor att avgöras inom asylpolitiken i denna kammare. Jag kommer aldrig att släppa barnperspektivet. Att hålla ihop familjer och att värna de yngsta och mest sårbara får vi aldrig ge upp.

Jag hade helst sett ett avslagsyrkande, men på andra premisser, och i andra hand fått med de förändringar som jag har tagit upp här. Mot den bakgrunden kommer jag att rösta som jag här har redovisat.

Anf. 87 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Jag har suttit och lyssnat på debatten här i ett antal timmar. I morse steg tårarna i mina ögon när jag hörde Sverigedemokraternas cyniska, rasistiska och hatiska inställning – här i full gestaltning genom Kent Ekeröth, som lade fram rent fascistiska saker i sitt första inlägg.

Sedan hade han mage att stå här och säga att de lade fram adresserna till de planerade flyktingförläggningarna för demokratins skull. Låt mig säga: Det är nog väldigt få människor som tror på den ingången. Syftet var väl uttalat. Det som hände, det hände: flyktingförläggningarna brann, och de brinner varje dag. Att få människor att göra sådana handlingar är något som inte borde få hända i vårt land. Jag beklagar det med stor sorg i hjärtat.

Sverigedemokraterna har systematiskt arbetat för att se till att människor inte ska kunna komma hit och för att det här landet inte ska kunna planera för flyktingmottagande.

Sedan stod Adam Marttinen här och påstod att det är för de äldres och för barnens skull, samtidigt som Sverigedemokraterna har beviljat skattesänkningar på 103 miljarder i form av jobbskatteavdrag. De gör besparingar med 90 miljarder på kommunerna. De avvisar dessutom de 10 extra miljarder till kommunerna som beslutades här i kammaren i förra veckan.

Är det någon som nekar barn eller äldre den omsorg, den vård och den utbildning som de behöver är det i så fall Sverigedemokraterna.

Till sist vill jag bara säga att jag har många vänner som har flytt från krig och förtryck. Jag har mött många människor som har gjort detsamma. De har blivit utsatta för tortyr. Det är det debatten handlar om i dag. Vad är det för samhälle vi vill ha? Hur ser vi på varandra som människor? Debatten handlar om rätten – den grundläggande demokratiska fri- och rättigheten – att kunna och få söka asyl.

Vi alla känner säkert människor som har tvingats fly. Mer eller mindre är de våra vänner, men vi tycker att de hade rätten att få sin sak prövad. Nu kommer vi att hindra andra människor, som ännu inte har hunnit hit, från att göra det. Jag beklagar det djupt.

Jag tycker att debatten i dag har varit alltför avhumaniserad. Den har handlat om teknikaliteter, om det blir problem för transportererna eller vad det nu kan vara. Men det är människor det handlar om.

Tyvärr tror jag att detta kommer att bli en skammens dag för Sverige. Det ljus vi har varit i mörkret släcks nu. Men jag vill också säga att vi är många som står upp för att Sverige ska tillåta rätten att söka asyl och för att vi ska se varandra som de människor och medmänniskor vi är. Vi är många som är beredda att fortsätta att jobba för det och att finnas där för alla dem som har tvingats söka sig hit för att de inte längre kunde leva sina liv i de länder där de ville vara.

(Applåder)

I detta anförande instämde Torbjörn Björlund, Ali Esbati och Håkan Svenneling (alla V).

Anf. 88 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! När man brister i argument kommer man med en massa roliga epitet som man hela tiden försöker pådyvla mig eller mitt parti. I dag handlade det om fascistiska uttalanden. Det måste till någon form av Arnstaddefinition för att få ihop det.

En första fråga till dig, Ulla Andersson, är: Vilka fascister uttalar du dig om då? Handlar det om att vi vill ha en invandring där man inte släpper in 500 000 per år? Handlar det om att vi vill ha gränskontroller, vilket är varje lands plikt och skyldighet att ha? Handlar det om att vi vill ha en ordentlig bemanning och att vi vill hjälpa transportörerna att hantera id-

Prot. 2015/16:48
17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

kontrollen? Vad i detta är fascistiskt? Jag tror inte att Ulla Andersson har någon som helst aning.

Sedan kommer det vanliga om att det brinner på asylförläggningar. Jag sa också det i mitt anförande. Ulla Andersson var här, och hon lyssnade på det. Ändå låtsas hon som att hon inte hörde. En tredjedel av asylbränderna startade inifrån, enligt polisen. De andra två tredjedelarna vet vi inget om ännu. De enda som mig veterligen har blivit dömda för asylbränderna är asylanterna själva. Men man kan såklart försöka stå här och ljuga tills alla andra tror på det. Det finns en sådan taktik, och Vänsterpartiet är bra på den.

När det gäller skattesänkningar har vi gjort många sådana av en enkel anledning: Det är bra för landet, det är bra för ekonomin och det är bra för privatpersoner, som får mer att röra sig med. Däremot är vi emot massinvandringen därför att det är dåligt.

Detta är en prioritering som vi är bra på att göra men som Vänsterpartiet är dåliga på. Vi tar alltså bort det som är dåligt och för in det som är bra, och Vänsterpartiet gör tvärtom.

Ulla Andersson talar precis som alla andra massinvandringsvurmare om att det är en massa flyktingar som tar sig hit. I dag är det ingen som flyr från Danmark. Jag är ledsen, men det är inte det. I dag är det ingen som flyr från Tyskland. Det kanske var det för 50–60 år sedan, men i dag är det inte det. Det finns ingen som flyr från Danmark. Man reser från Danmark. Det är en jättestor skillnad, som Vänsterpartiet måste börja förstå.

Anf. 89 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Att Kent Ekeröth inte är rolig tror jag nog att vi alla instämmer i. Att Kent Ekeröth har en rasistisk och hatisk inställning till medmänniskor är något jag däremot tror att många kan instämma i.

Människor flyr från krig och förtryck i Syrien, Libyen, Pakistan, Afghanistan, Irak och Somalia. Det du och ditt parti står för är att neka dem rätten – en rätt som vi har skrivit under efter andra världskriget – att söka asyl.

I ditt inlägg tidigare i morse sa du: Inte en enda människa ska släppas in. Vi ska sätta in drönare. Vi ska ha mätare i lastbilarna för att kunna mäta koldioxidhalten så att det inte ska kunna ligga en människa där på flaket. För tänk om ett stackars flyktingbarn hade kunnat smita in i lastbilen och ta sig över gränsen mot Kent Ekeröths vilja! Vilken förfärlig tid det skulle ha varit.

Du sa att vi skulle ha skannrar. Vi skulle sätta in alla resurser vi någonsin kan ha för att bevaka våra gränser mot det stora hotet: flyktingbarn och människor på flykt från krig och förtryck.

Kent Ekeröth! Ditt parti bygger ett samhälle lika skört som ett hus byggt av halm. Det är skattesänkningar, privatiseringar och enorma besparingar i välfärden samtidigt som ni värnar riskkapitalister och andra som är giriga. Jag tycker att det säger det mesta. Om ditt parti skulle ha styrt det här landet skulle vi inte klara av att ta emot en enda människa – så skört skulle det vara.

Anf. 90 KENT EKEROTH (SD) replik:

Herr talman! Jag måste återigen ställa frågan: Flyr man från Danmark på riktigt? Om man har tagit sig från Afrika eller Mellanöstern genom hela Europa, genom Österrike, genom Tyskland och genom Danmark – flyr man då? Vad är det man flyr ifrån i Danmark? Är det pölsekorven? Vad är det som är så hemskt i Danmark att man måste fly därifrån? Det finns inga anledningar.

Enligt asylrätten har man inte rätt att välja asylland. Vi bryter inte mot några regler genom att skicka tillbaka folk till säkra länder, och Danmark är ett av dessa oavsett vad Ulla Andersson och andra inbillar sig själva.

Ulla Andersson måste lära sig att lyssna. Vad sa jag i mina anföranden och mina replikskiften? Jag sa två saker.

För det första: Vi vill ha öppenheten inom passunionen i Norden med bland andra vårt grannland Danmark. Men den politik som Vänsterpartiet och de andra partierna i den här riksdagen har stått för i så många år har gjort att vi nu har gränskontroller mot Danmark, Norge och stora delar av Europa. Det är er urspårade politik som har lett till den här situationen. Det skulle inte ha behövts om vi hade gjort som Sverigedemokraterna har velat från första början.

För det andra: Ulla Andersson kör i likhet med många andra, Socialdemokraterna och Moderaterna, en linje där det verkar vara ett problem att vi kontrollerar våra gränser för människosmuggling. De gillar inte att man kontrollerar fordon. De gillar inte att man kontrollerar människosmuggling. Hur går det ihop? Tycker du att vi ska kassera den lagstiftningen? För att kunna använda människosmugglingslagstiftningen måste vi i första hand upptäcka dem som smugglar. Här står Vänsterpartiet och tycker på något sätt att man ska stoppa huvudet i sanden och att allt sedan blir bra. Om vi inte vet att människor smugglas in kan de smugglas in, verkar det som. Då är det bara att köra på.

Är det Vänsterpartiets inställning att svenska regler och lagar inte ska upprätthållas och efterföljas? I så fall: Hur har Vänsterpartiet tänkt att det ska gå till när man aktivt inte vill att vi ska upptäcka brottsligheten? Kan du svara på den frågan?

Anf. 91 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! För Vänsterpartiets del tycker vi att det är viktigt att följa internationella konventioner och rätten att söka asyl. Jag förstår att Kent Ekeroth inte tycker att sådant är viktigt, men det är rätt grundläggande i ett demokratiskt samhälle där mänskliga fri- och rättigheter ska råda.

Jag vet inte om Kent Ekeroth har hört talas om något som heter familjer, men det är många gånger därför människor vill komma till Sverige och inte vill stanna i Danmark. Att få ha sina barn, sin fru, sin man och sina nära och kära hos sig har en avgörande betydelse i livet för oss alla. Vi är människor, och vi har samma behov. För att kunna etablera sig i ett nytt land när man har varit med om förfärliga saker är det totalt avgörande att man kan veta att ens familj är trygg på samma plats.

Kent Ekeroth! Ditt parti är ett parti som förutom att ni vill skära i biståndet också vill skära i välfärden. När Sverige växer skulle vi kunna bestämna oss för att bygga ut välfärden med en våning till. Det är det normala man gör när familjen blir större. Man bygger ett rum till i huset eller man flyttar till en större lägenhet om man har den ekonomiska förmågan.

Prot. 2015/16:48
17 december

*Särskilda åtgärder
vid allvarlig fara för
den allmänna ord-
ningen eller den inre
säkerheten i landet*

Sverige har den ekonomiska förmågan, men inte Sverigedemokraternas Sverige, för där vill man helst bara sänka skatter och skära i välfärden. Det är det ni gör. Men man kan bestämma sig för att satsa och ge människor möjligheter att etablera sig och få en bostad, utbildning och jobb. Där lägger vi fram konkreta förslag, för vi tycker att det är väsentligt och viktigt att ge människor hopp och framtidstro i mörkret.

Det går om den politiska viljan finns. Jag vet att den saknas hos Kent Ekeröth, men den finns hos väldigt många andra.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 8.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.39 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 13.48 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.48.

§ 7 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 december

UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning
Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap
Punkt 1 (Målen för utgiftsområde 6)

1. utskottet
2. res. 1 (SD)

Votering:
252 för utskottet
53 för res. 1
25 avstod
19 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 S, 78 M, 24 MP, 21 C, 18 V

För res. 1: 42 SD, 11 KD

Avstod: 2 M, 18 L, 5 KD

Frånvarande: 2 S, 4 M, 6 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 1 L, 1 -

Eva Lohman (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 3 (Redovisning av materielinvesteringar och underlag för strategiska beslut)

1. utskottet

2. res. 5 (L, M, C, KD)

Votering:

196 för utskottet

135 för res. 5

18 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 S, 43 SD, 24 MP, 18 V

För res. 5: 80 M, 21 C, 18 L, 16 KD

Frånvarande: 2 S, 4 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 1 L, 1 -

Prot. 2015/16:48

17 december

Punkt 5 (Dimensionering av Försvarsmakten för stöd till samhället)

1. utskottet

2. res. 7 (V)

Votering:

270 för utskottet

18 för res. 7

43 avstod

18 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 S, 80 M, 24 MP, 21 C, 18 L, 16 KD

För res. 7: 18 V

Avstod: 43 SD

Frånvarande: 2 S, 4 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 1 L, 1 -

Punkt 6 (Utökad användning av Försvarsmaktens helikoptrar)

1. utskottet

2. res. 8 (L, M, C, V, KD)

Votering:

179 för utskottet

152 för res. 8

18 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 S, 43 SD, 24 MP, 1 V

För res. 8: 80 M, 21 C, 17 V, 18 L, 16 KD

Frånvarande: 2 S, 4 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 1 L, 1 -

Punkt 7 (Utredning om Försvarsmaktens stöd till samhället)

1. utskottet

2. res. 9 (L, M, C, KD)

Votering:

196 för utskottet

135 för res. 9

18 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2015/16:48
17 december

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 111 S, 43 SD, 24 MP, 18 V
För res. 9: 80 M, 21 C, 18 L, 16 KD
Frånvarande: 2 S, 4 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 1 L, 1 -

Punkt 10 (Utredning om inrättande av en myndighet för psykologiskt försvar)

1. utskottet
2. res. 12 (L, M, C, KD)

Votering:

196 för utskottet

135 för res. 12

18 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 S, 43 SD, 24 MP, 18 V

För res. 12: 80 M, 21 C, 18 L, 16 KD

Frånvarande: 2 S, 4 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 1 L, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU17 Genomförande av krishanteringsdirektivet

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Reformering av EU-budgeten)

1. utskottet

2. res. (M)

Votering:

232 för utskottet

83 för res.

15 avstod

19 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 S, 42 SD, 24 MP, 21 C, 18 V, 15 L, 1 KD

För res.: 80 M, 3 L

Avstod: 15 KD

Frånvarande: 2 S, 4 M, 6 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 1 L, 1 -

Prot. 2015/16:48

17 december

JuU24 Särskilda åtgärder vid allvarig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (C, V)

Votering:

175 för utskottet

39 för res. 1

117 avstod

18 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 110 S, 43 SD, 22 MP

För res. 1: 1 MP, 20 C, 18 V

Avstod: 1 S, 80 M, 1 MP, 1 C, 18 L, 16 KD

Frånvarande: 2 S, 4 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 1 L, 1 -

Punkt 2 (Regeringens befogenheter och bemyndiganden)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

3. res. 3 (L)

4. res. 4 (KD)

Förberedande votering 1:

17 för res. 3

16 för res. 4

298 avstod

18 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

43 för res. 2

18 för res. 3

268 avstod

20 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

214 för utskottet

43 för res. 2

74 avstod

18 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2015/16:48
17 december

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 110 S, 80 M, 23 MP, 1 V
För res. 2: 43 SD
Avstod: 1 S, 1 MP, 21 C, 17 V, 18 L, 16 KD
Frånvarande: 2 S, 4 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 1 L, 1 -
Emma Wallrup (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men mar-
kerats ha röstat ja.

Punkt 3 (Tidsperiod, karenstid och giltighetstid)

1. utskottet
2. res. 5 (M, L, KD)
3. res. 6 (SD)
Förberedande votering:
114 för res. 5
43 för res. 6
174 avstod
18 frånvarande
Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:
176 för utskottet
114 för res. 5
41 avstod
18 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 110 S, 43 SD, 23 MP
För res. 5: 80 M, 18 L, 16 KD
Avstod: 1 S, 1 MP, 21 C, 18 V
Frånvarande: 2 S, 4 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 1 L, 1 -

Punkt 7 (Barn i föräldrars sällskap)

1. utskottet
2. res. 9 (L, KD)
Votering:
256 för utskottet
34 för res. 9
41 avstod
18 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 110 S, 80 M, 43 SD, 23 MP
För res. 9: 18 L, 16 KD
Avstod: 1 S, 1 MP, 21 C, 18 V
Frånvarande: 2 S, 4 M, 5 SD, 1 MP, 1 C, 3 V, 1 L, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 9 Avslutning

Avslutning

Anf. 92 TALMANNEN:

Ärade ledamöter! För ett år sedan var vi precis som nu samlade inför jul. Många av er var då tämligen nya som ledamöter. Nu märks det på debatterna att ju längre året går, desto varmare i kläderna har ni blivit. För att ni alla ledamöter bättre ska kunna utföra uppgifter och föra fram era partiets åsikter arbetar jag och de vice talmännen hela tiden med att ge mer liv åt debatterna och mer fokus på ert arbete i riksdagen.

Efter nyår kommer vi att prova nya former för frågestunderna. Det gör vi för att sätta ledamöternas möjligheter att ställa frågor mer i centrum och för att fler ledamöter ska få chansen att ställa frågor. Några exempel på nyordningen är att frågorna ska ställas från interpellationsbänken. Det betyder att vi gör en liten kö vid frågestunden. Tiden för den muntliga frågestunden kan också förlängas vid behov. Det kommer att vara fyra deltagande statsråd vid varje frågestund.

Statsministerns frågestund förlängs till en timme, så att tiden för meningsutbytet mellan statsministern och oppositionens partiledare kan utökas.

Ni har naturligtvis noterat förändringar som vi redan har genomfört. Tidigare kunde det gå flera månader från det att en aktuell debatt begärdes till dess att den faktiskt genomfördes. Då var risken väldigt stor att den aktuella debatten inte längre var så aktuell när ni stod i kammaren och debatterade i aktuella debatter två månader senare. Så är det inte längre. Jag vill rikta ett tack till regeringen och statsråden för att de har kommit hit med kort varsel och haft de aktuella debatterna under året.

Ett annat exempel är voteringsförfarandet. Sedan vi tog bort momentet med uppresning går voteringarna fortare. Jag har kollat upp hur mycket fortare. Ett vanligt år är tiden för voteringar ungefär elva timmar. Tack vare att uppresningsförfarandet har tagits bort har voteringarna under det här året tagit nio och en halv timme. Vi har alltså sparat en och en halv

timme bara genom att ta bort ett fullständigt onödigt moment vid voteringarna.

(Applåder)

När man har suttit i riksdagen länge är det skönt att sådant som uppresningar tas bort som man har undrat över i 20 år.

I stället kan vi lägga den tiden på politisk debatt. Debatterna om utgiftsområden nyligen har skett med fri replikrätt. Det har tillfört betydligt mer spänst i debatten. Emellanåt kan de ha tagit lite för lång tid, men det har i alla fall blivit mer spänst i debatten.

Det viktigaste är att ni ska komma till tals på ett bra sätt här i riksdagen.

Jag vill också uppmärksamma något som vi gör utanför själva Riksdagshuset. Några av er har varit med vid de första talmansmiddagarna som jag har flyttat ut i landet. Det är viktigt att Sveriges riksdag syns i hela Sverige och inte bara i Stockholm.

Talmannens före detta årliga höstmiddag i Riksdagshuset är därför omvandlad till besök i era valkretsar runt om i vårt land. Syftet är att belysa regionernas olika framtidsfrågor i samarbete med respektive läns landshövding. Jag eller någon av de vice talmännen genomför besöket, självklart tillsammans med er ledamöter från valkretsen.

Ärade ledamöter! Ännu har vi några debatter att se fram emot i kammaren före jul. Men jag vill ändå ta tillfället i akt just nu och rikta ett varmt tack till er alla för era goda insatser under den gångna hösten. Jag vill också tacka de vice talmännen. Jag vill tacka gruppledarna och ledamöterna i riksdagsstyrelsen för ett mycket gott samarbete. Jag vill tacka riksdagsdirektören och Riksdagsförvaltningen för ett väl utträttat arbete.

Jag önskar er alla en god jul och gott nytt år!

(Applåder)

Anf. 93 Ålderspresident KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Jag vill från oss alla kort men innerligt önska herr talmanen och hans familj en god jul och ett gott nytt år!

(Applåder)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.05 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna i fem minuter.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.10.

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:208 om regionala flygplatser

Anf. 94 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig vad jag och regeringen har gjort, vad jag och regeringen gör och vad jag och regeringen

avser att göra framgent för att säkerställa att Sverige även härnäst kan bedriva den för hela landet så viktiga flygplatsverksamheten lokalt och regionalt samt om jag och regeringen anser att de så viktiga regionala flygplatserna bör finnas även i framtiden.

Låt mig först återigen understryka min uppfattning att regionala flygplatser fyller en viktig funktion för både näringslivet och privatpersoners möjligheter till transporter. Det gäller särskilt i de delar av landet som är glest befolkade, har långa transportavstånd och där de alternativa transportmöjligheterna är begränsade. Jag tror att jag därmed också besvarat den fråga som Christian Holm Barenfeld ställer sist i sin interpellation.

Statlig ersättning för driften av icke-statliga flygplatser betalas ut i enlighet med förordningen om driftbidrag till icke-statliga flygplatser och förordningen om länsplaner för regional transportinfrastruktur.

Sedan den 1 februari 2015 kan statlig ersättning enligt dessa två förordningar endast beviljas och utbetalas till de icke-statliga flygplatser där det utförs en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse i enlighet med EU:s bestämmelser om stöd i form av ersättning för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Det är Trafikverket som har uppdraget att hantera utbetalningarna av de statliga ersättningarna till icke-statliga flygplatser enligt de förordningar jag nämnde tidigare. I uppdraget ligger också att kontrollera att statens stöd till icke-statliga flygplatser betalas ut i enlighet med EU:s bestämmelser om statligt stöd i form av ersättning för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Vad gäller Christian Holm Barenfelds frågor om vad regeringen och jag har gjort och gör för de regionala flygplatserna vill jag nämna att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete för att se över om det behövs ytterligare förändringar i de förordningar jag tidigare nämnde, alltså förordningen om driftbidrag till icke-statliga flygplatser och förordningen om länsplaner för regional transportinfrastruktur.

Det är min ambition att vi får ett regelverk som är stabilt och långsiktigt hållbart och som medger att staten även fortsättningsvis vid behov kan bidra till finansieringen av regionala icke-statliga flygplatser.

Anf. 95 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Tack, infrastrukturministern, för svaret på min interpellation! Den berör en viktig fråga om en grundläggande del av vår infrastruktur, nämligen flyget och de regionala flygplatserna.

Att vi har en god infrastruktur är en nödvändighet för att jobb ska kunna växa fram, för att företag ska kunna starta och fortsätta vara etablerade och för att människor ska kunna bo, leva och utvecklas i hela Sverige.

Sverige är ett stort land med långa avstånd och förhållandevis liten befolkning, vilket gör oss beroende av alla transportslag. Vi behöver ett bra vägnät, då vi i många fall är beroende av bilar, bussar och lastbilar för att transportera såväl oss själva som varor. Järnväg och fungerande tågtrafik är också viktigt, och vi behöver en utvecklad sjöfart men självklart också flyget. När avstånden är långa är det sistnämnda transportslaget extra viktigt.

Vi har 34 regionala flygplatser i Sverige, varav två går med vinst. De övriga är i behov av stöd. För att kunna få detta stöd enligt gällande EU-

lagstiftning måste flygplatserna åberopa så kallade SGEI-kriterier – services of general and economic interest, alltså tjänster av generellt och ekonomiskt intresse – för att inte vara tvungna att tillämpa EU-riktlinjer som omöjliggör offentligt statsstöd.

Det är här problemet uppstår. Det förefaller finnas dålig förståelse inom EU för såväl Sveriges som flygets förutsättningar. Det är ju så att vi har ett behov av att upprätthålla flygförbindelser som det inte alltid är möjligt att göra vinst på.

Det finns skillnader i förutsättningarna i olika länder. Sverige har säkert många likheter med andra länder, oavsett om det är små länder som Luxemburg, Nederländerna och Österrike eller större länder som Tyskland. Men skillnaderna är också stora. Nederländerna har dubbelt så många invånare men är endast en bråkdel så stort som Sverige. Tyskland är stort och har också nästan tio gånger så många invånare som Sverige.

EU:s regelverk är – och bör så vara – i grunden till för att vi inte ska ha osund konkurrens, i det här fallet mellan flygplatser som ligger väldigt nära varandra och har samma upptagningsområde. Men det är utmaningar som Sverige inte alls står inför.

De statligt ägda flygplatserna, som ägs av bolaget Swedavia, gör en vinst. De gör en vinst på ungefär 1,2 miljarder om året medan de regionala flygplatserna lämnar ett underskott på 800 miljoner. Det innebär ett driftsnetto på 400 miljoner kronor. Därtill har man inte tagit med i beräkningarna allt detta gör för övriga delar av landet.

Av våra tio statliga flygplatser är det i grunden Arlanda och Landvetter – framför allt Arlanda – som genererar vinst. Men även de regionala flygplatserna fyller en funktion för vinsten eftersom de matar trafik till dessa flygplatser – både transfertrafik och trafik till respektive ort.

Det påförs många krav som medför kostnader för våra flygplatser. Trafikverket har sina regler, Transportstyrelsen sina och EU sina. Men i dag är det främst SGEI-kriterierna vi diskuterar, det vill säga EU:s regelverk och möjligheterna att få ta emot nödvändigt stöd för att fortsätta bedriva verksamheten.

Jag oroas därför något av statsrådets svar, dels på interpellationen och dels på en fråga jag ställde vid en frågestund för ett par veckor sedan.

Jag vill förtydliga mina frågor till infrastrukturministern. Vad har Anna Johansson och regeringen gjort för att säkerställa att Sverige även framgent kan bedriva den för hela landet så viktiga flygplatsverksamheten lokalt och regionalt? Och vad gör man mer konkret – mer än det pågående arbetet i Regeringskansliet – för att påvisa för EU våra specifika förutsättningar och rimligheten i att vi har särskilda skäl?

Anf. 96 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vill upprepa att regeringen är helt överens med Christian Holm Barenfeld om att det är viktigt med regional flygplatsverksamhet. Det är viktigt för att man ska kunna leva och verka i hela landet. Därför avsätter också staten medel för statligt stöd till de flygplatser som inte är kommersiellt bärkraftiga men som är helt nödvändiga för samhällsfunktionerna.

För nästa budgetår avsätter regeringen samma belopp som vi avsatte för innevarande år. Det finns alltså inget ifrågasättande av huruvida staten ska fortsätta ge det här stödet till flygplatserna.

Det som har varit ett problem under 2015 är att det i april i år infördes nya regelverk i EU som vi naturligtvis måste förhålla oss till. I glappet mellan det gamla och det nya regelverket har det uppstått frågor om hur flygplatserna och deras ägare och Trafikverket ska agera för att stödet ska kunna utbetalas.

Nu har jag fått information om att samtliga berörda flygplatser ska ha fått eller i dagarna ska få besked om att stödet för 2015 kommer att betalas ut före årsskiftet.

Trafikverket gör bedömningen att man under nästa år kommer till rätta med de problem som har funnits under 2015. Man har under 2015 anpassat sig till det nya regelverket, och därmed kommer man inte att ha samma problem med att säkerställa att de flygplatser som berörs är stödberättigade.

Det är också så att om Trafikverket skulle betala ut pengar till flygplatser som i efterhand visar sig inte uppfylla SGEI-kriterierna är det inte staten som drabbas av det, utan det är den enskilda flygplatsen som i så fall blir återbetalningsskyldig.

Hur man agerar kring själva utbetalandet och hur man bedömer om en flygplats uppfyller kriterierna hanteras inte i regeringen, utan det är Trafikverket som har myndighetsansvaret för detta.

Jag har med stor glädje tagit emot beskedet att Trafikverket nu har rätat ut de kvarstående frågetecknen och att samtliga flygplatser därmed kommer att få sin ersättning utbetald före årsskiftet. Jag hoppas att det gläder även ledamoten.

Anf. 97 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Det gläder mig givetvis jättemycket om detta blir utbetalat. Jag tycker att det är viktigt – och hoppas att regeringen också tycker det – att vi har en regering som är aktiv på EU-nivå för att föra fram Sveriges mening och anstränger sig för att få stöd för vår uppfattning. Vi måste helt enkelt få EU att inse att flyget är en service som är av generellt ekonomiskt intresse här i Sverige med våra regionala flygplatser.

Vi har haft situationen att även Trafikverket utrett de här kriterierna på uppdrag av regeringen, vilket har inneburit pålagor på olika flygplatser. Även detta fördyrar och komplicerar processer ytterligare. Såvitt jag har förstått ligger det inte i linje med EU:s uppdrag, utan detta är något som EU-kommissionen själv ska göra. Svenska domstolar och myndigheter har egentligen inte lagstadgad rätt att utföra detta.

En annan fråga som är rimlig att ta upp när det gäller det här stödet är att det är rimligt om man mäts efter samma måttstock, även om vi kan ha olika förutsättningar. Givetvis vet vi vad vi har för kostnader för att bedriva flygplatsverksamhet. Det skiljer sig väldigt mycket mellan Sverige och andra länder.

Hos oss landar i stort sett allt som har med flygplatserna och flygtrafiken att göra på just flygplatsbolagen. Utöver den vanliga personal med uniform som vi tänker på kan det gälla alltifrån räddningstjänst med brandbilar via flygledartjänster och flygtorn till bevakning. Det är kostnader som i andra länder inte alltid belastar flygplatserna. Vi har snöröjning och avisning, som man kanske inte har jättemycket av i Grekland, Italien och Spanien. Men ändå är det totalkostnaden som räknas. Om man i ett land kan avstå från räddningstjänsten i detta avseende medan den i Sverige belastar

flygplatsen blir det jämförelsevis väldigt svårt för en svensk flygplats att göra de här vinsterna.

Det är därför viktigt att vi framför till EU att det här är våra kostnader och att det är så här vi räknar. Vad är annars alternativet? Det här är inte någonting som berör Swedavia och de statliga flygplatserna. Det finns givetvis många sätt att komma runt detta, men det är bra om vi kan bedriva en seriös flygplatsverksamhet utan att behöva jobba med kreativ bokföring eller slå ihop flygbolag med andra bolag för att undvika förluster.

Vad bedriver regeringen för aktivt arbete i det här läget för att få EU att förstå vår situation? Örnköldsviks flygplats konkurrerar inte med Karlstads flygplats eller med Malmö flygplats, och de har inte samma upptagningsområde. Det här är en viktig del av vår infrastruktur. Det är väldigt viktigt att vi påvisar det.

Anf. 98 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Den lagstiftning vi har i Sverige kring det här, de förordningar som jag nämnde i mitt svar, är precis i enlighet med EU:s regelverk. Det innebär att det egentligen inte finns någon anledning att förändra regelverket eller att driva frågan gentemot EU. Vi har i enlighet med befintlig EU-lagstiftning möjlighet att lämna statligt stöd till regionala flygplatser så länge de kan visa att de tillhör den krets som utför tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, det vill säga uppfyller SGEI-kriterierna. Problemet under 2015 har varit och är fortfarande att man har gått från ett regelverk till ett annat.

Sedan finns det andra frågor som man kan diskutera gällande vilka kostnader som bör påföras den enskilda flygplatsen och vilka kostnader som bör bokföras någon annanstans. Det är delvis en annan diskussion. Problemet under 2015 har handlat om att Trafikverket, som är den myndighet som ska bedöma om en flygplats är stödberättigad, har haft svårt att hitta rätt vad gäller om flygplatserna lämnar den information som krävs och om ägarna vidtar de åtgärder som krävs.

Nu har jag som sagt under dagen fått information om att samtliga flygplatser kommer att få eller redan har fått besked från Trafikverket om att de kommer att få de här pengarna utbetalade. Jag har därför lite svårt att se att problemet skulle kvarstå.

Sedan finns det som sagt andra frågor man kan diskutera. Detta görs nu inom ramen för regeringens arbete med flygstrategin, där också förutsättningarna för regionala och lokala flygplatser kommer att belysas. Men den akuta frågan handlar om möjligheten att betala ut statligt stöd, och det föreligger inte längre någon risk för att det inte skulle kunna ske, såvitt jag förstått det.

Anf. 99 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! I grunden tror och hoppas jag att vi inte vill så väldigt olika saker. Jag hoppas att Socialdemokraterna likaväl som vi moderater och Alliansen tycker att det är viktigt att vi har dessa flygplatser.

En sak är det statliga stödet. Det är väl två flygplatser som drivs privat. Övriga drivs offentligt på annat sätt genom regioner, kommuner och så vidare och får kostnadstäckning även därifrån. Vi hade ett seminarium här i riksdagen förra veckan med Svenska Regionala Flygplatser och andra,

och där tog man upp det här. Nu har också SKL engagerat sig i frågan, då detta är avgörande för alldeles för många flygplatser.

Förhoppningsvis går det här bra, men det gäller i det här läget att få EU att uppfatta att vi uppfyller de här kriterierna, och det har visat sig att detta inte alltid är enkelt. Där kan nog både branschen och andra vara med och arbeta, men när det gäller EU-kommissionen och andra institutioner har givetvis regeringen en särställning med en extra bra, stor och viktig möjlighet att påverka.

Jag hoppas att vi inom kort kan få ett tydligt besked från EU att det inte är något problem att driva våra flygplatser i nuvarande form och även kunna ge stöd. Det är möjligen orimligt att tro att flygplatserna skulle kunna generera direkta ekonomiska vinster, även om det givetvis vore väldigt önskvärt. Om vi ska vara realistiska är det sannolikt så. Kan vi minska underskotten är det en väldigt bra början.

Anf. 100 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag måste säga att jag inte riktigt förstår diskussionen. Det finns inget ifrågasättande från EU-kommissionen av det system och den modell som vi har valt för statligt stöd – eller offentligt stöd, kanske man ska säga. EU gör ingen skillnad på statligt stöd och kommunalt eller regionalt stöd.

Det vi har gjort är att vi har justerat vår lagstiftning så att vi från och med 2015 ger statligt stöd till flygplatser utifrån SGEI-kriterierna och inte på något annat sätt. Trafikverkets besked om att man kommer att betala ut stödet före årsskiftet till samtliga berörda flygplatser är ett tydligt besked om att man gör bedömningen att det här är i enlighet med EU:s statsstödsregler. Jag har lite svårt att förstå vad som fortfarande skulle vara ett problem i det här avseendet. Kan det komma att krävas att vi gör ytterligare förordningsförändringar för att det här ska fungera på ett tillfredsställande sätt framöver? Som jag sa pågår det ett beredningsarbete i Regeringskansliet där man tittar över om det finns behov av den typen av förändringar.

De regionala flygplatsernas framtid generellt ingår som en del av regeringens flygstrategi. Den frågan kommer att belysas där. Men det akuta hotet vad gäller flygplatsernas ekonomiska ställning för innevarande år ska enligt de uppgifter jag fått vara avvärjt. Jag hoppas att det budskapet nu har gått fram också till ledamoten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2015/16:248 om konsekvenser av hot om stängning av Öresundsbron

Anf. 101 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Anette Åkesson har frågat närings- och innovationsministern om vilka åtgärder han tänker vidta för att mildra de negativa effekterna på jobb och regional tillväxt som regeringens aviserade förslag om stängning av Öresundsbron kommer att få. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på dessa frågor.

Prot. 2015/16:48

17 december

Svar på
interpellationer

Regeringen har den 9 december 2015 till riksdagen lämnat ett förslag till en lag som ger regeringen mandat att meddela föreskrifter om krav på identitetskontroller vid transporter som utförs med buss, tåg eller passage-rarfartyg till Sverige från en annan stat.

Lagförslaget om att ge regeringen mandatet att meddela föreskrifter om stängning av väg eller annan led ingår inte i lagförslaget.

Anf. 102 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Till en början vill jag tacka infrastrukturministern för svaret, men jag anser att hon har gjort det lite lätt för sig. Det var med bestörtning man hörde talas om regeringens förslag häromveckan att kunna stänga Öresundsbron. Jag vet att förslaget för tillfället tack och lov är lagt på is. Men skadan är till viss del redan skedd, och då det dessutom ligger kvar som ett latent hot tycker jag ändå att denna debatt är angelägen.

Jag vill ge lite fakta om Skåne. Skåne har knappa 1,3 miljoner invånare och en stark befolkningsutveckling jämfört med Sverige som helhet. Knappa 40 procent av Sveriges importvärde och ca 28 procent av exportvärdet passerar de sydsvenska gränspassagerna. År 2013 transporterades 30 miljoner ton gods via skånska hamnar, och ytterligare 10 miljoner ton gods via Öresundsbron.

En analys gjord av Ramböll för Region Skåne visar en tydlig omfördelning mellan 2003 och 2013 från järnvägsfärjor till Öresundsbron. Om färjetrafiken så småningom skulle upphöra är vi helt beroende av Öresundsbron för utrikestransporter via järnväg.

I den rapport som OECD tog fram på Region Skånes uppdrag blir det tydligt att det finns mycket som går bra i Skåne. Till exempel är Skåne en av Europas mest innovativa regioner med en välutbildad befolkning och klassas som kunskaps- och teknologinav. Men det finns verkliga utmaningar att ta tag i.

Till exempel är tillväxttakten lägre än i Stockholmsregionen, och sysselsättningsgraden är den lägsta bland Sveriges län. Därför underpresterar Skåne när det gäller ekonomiska resultat per capita, och därför är den integrerade arbetsmarknaden i Öresund viktig. Den medför en betydande ökning av antalet arbetstillfällen för skånsk arbetskraft. Öresundsbron är en förutsättning för denna integration.

Skåne och Sverige lyckades fånga den gemensamma europeiska neutronforskningsanläggningen ESS till Lund. Vilka argument använde Sverige för att få ett sextiotal partner från hela världen att satsa 13 miljarder kronor i något som kommer att betyda mycket för framtida arbetsplatser? Det var hård konkurrens, och Lund var bara en av många kandidater i flertalet länder. Men det ansågs vara Lunds strategiska placering i Öresundsregionen med ett bra transport- och logistiknät som avgjorde. Men ESS har ett svensk-danskt värdskap. En viktig del av ESS verksamhet, Data Management Center, ligger i Köpenhamn, det vill säga daglig kommunikation mellan Lund och Köpenhamn är avgörande för verksamheten.

Företag har i allt större grad börjat investera i Skåne. År 2014 lyckades Skåne bättre än Stockholm i den nationella sammanställningen av investeringar och exportaffärer i hela landet. Det är viktigt för jobb och utveckling i Skåne, men även för Sverige. Skåne har börjat ses som en rising star ur bland annat näringslivsmässiga perspektiv.

Men företagens kalkyler räknar med tillgång till hela Öresundsregionen som arbetsmarknad och handelsområde, Köpenhamn som närmaste huvudstad och Kastrup som sin internationella flygplats. Med den osäkerhet som ett hot om eventuell stängning av Öresundsbron innebär kan hotet i sig komma att påverka framtida investeringar. Man ska inte underskatta de signaler omvärlden uppfattar när svenska och danska regeringarna bygger murar och hotar om än det ena, än det andra.

Jag och många med mig är nyfikna på vad regeringens analyser har visat. Jag frågar därför infrastrukturministern: Hur ser konsekvenserna ut av en eventuellt stängd Öresundsbro? Vad betyder det för framtida investeringar och jobb i Skåne och därmed Sverige?

Anf. 103 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi är helt överens om betydelsen av en stark Öresundsregion och Skånes betydelse för Sveriges tillväxt och utveckling. Interpellationsdebatten handlar dock inte om Skånes betydelse utan om eventuella konsekvenser av en stängning av Öresundsbron. Det föreligger inte något förslag från regeringen till riksdagen om att få ett sådant bemyndigande. Därför är detta rent spekulativt. Jag hänvisar till att det inte finns något sådant förslag.

Anf. 104 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Det gläder mig att infrastrukturministern ser positivt på Skåne. Men faktum är att hotet är uttalat, och därför finns det. Dessutom hänger resonemanget inte riktigt ihop.

Att mängden asylsökande nu är en stor utmaning i svenska kommuner är de flesta av oss överens om, liksom att tillflödet av det stora antalet som kommer på väldigt kort tid därför måste minska. Men de åtgärder som vidtas måste vara rimliga och proportionerliga i förhållande till det problem de ska lösa.

Att under en period införa tillfälliga gränskontroller och id-kontroller är tyvärr ett nödvändigt ont. Förhoppningsvis går det att lösa på ett så smidigt sätt som möjligt och blir endast temporärt så att inte resenärer och pendlare drabbas. När det gäller att kunna stoppa fordonstrafiken på Öresundsbron – som föreslogs, men som det inte har lagts fram förslag om till riksdagen – har jag svårt att se hur det skulle få den konsekvens man är ute efter. Det är inte i bil de asylsökande kommer till största del. Det är den ackumulerade mängden asylsökande samtidigt som vi har svårt att hantera som är problemet, inte inflödet en enskild dag. Det är som att skjuta mygg med kanon.

Eftersom det verkar som att stockholmare respektive göteborgare har svårt att förstå betydelsen av bron har jag funderat på vad man kan jämföra bron med. Det haltar kanske lite. Men för en stockholmare skulle det vara som att stänga E4:an norr om Märsta och därmed klippa förbindelsen till Arlanda och arbetspendlingsmöjligheterna mellan Stockholm och Uppsala. Ur Göteborgsperspektiv, som kanske är mer relevant för infrastrukturministern, motsvarar det att stänga av väg 40 före Landvetter.

Ja, visst är det helt befängt. Nu kanske det är lättare att förstå varför vi skåningar är upprörda. Öresundsbron är inte att betrakta som en bro utan som den vanliga vägen till jobbet och till flyget. Viss ironi ligger i att vid

samma tidpunkt som Hallandsåstunneln äntligen invigs, och dess betydelse inte minst för arbetsmarknaden lovprisade, hotas utvecklingen kring ett annat stort infrastrukturprojekt.

På Öresundsbron har vi kontroll av flödet via kameror, i motsats till om det skulle börja smugglas personer i båtar utmed de svenska kusterna. Därutöver finns ett avtal mellan Danmark och Sverige om polisiärt samarbete på bron som ”strävar efter att bekämpa illegal invandring och gränsöverskridande brottslighet, att trygga den allmänna ordningen och säkerheten samt att upprätthålla en effektiv brottsbekämpning”.

Varför bedömer regeringen att det är en proportionerlig åtgärd att kunna stänga Öresundsbron för fordonstrafik enbart med hänvisning till ökade migrationsströmmar när problemet i själva verket rör de långsiktigt stora migrationsströmmarna? Varför samarbetar inte regeringarna i Danmark och Sverige för att tillsammans hitta en lösning som inte påverkar gränserna mellan våra nordiska länder?

Anf. 105 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det finns inte något förslag om stängning av Öresundsbron från regeringen. Därför är frågorna irrelevanta. Det finns inget sådant förslag på riksdagens bord och ingen begäran från regeringen att få detta bemyndigande. Det är mitt svar på denna fråga.

Anf. 106 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag är väl medveten om att det inte finns något förslag. Men det fanns en lagrådsremiss, och det är illa nog. Det hade ändå varit intressant att veta hur regeringen bedömer konsekvenserna av en stängning respektive bara hotet om stängning av Öresundsbron för kommande investeringar i Skåne.

Sydsvenska Industri- och Handelskammaren har uppskattat att en stängning av Öresundsbron skulle kosta ungefär 1 miljard per dag. Den summan kan självklart diskuteras, men från regeringen har vi inte fått något underlag som visar annorlunda. För 1 miljard om dagen kan många asylsökande klaras av.

Ser vi till de långsiktiga effekterna av en ökad osäkerhet i form av minskade investeringar, färre jobb och därmed lägre tillväxt för Sverige inser vi att redan hotet om att kunna stänga Öresundsbron har skadliga ekonomiska konsekvenser. En ledarskribent kallade hotet om att kunna stänga Öresundsbron i veckan ett ”förhandlingsargument” gentemot Danmark. Jag vill verkligen hoppas att det inte är så regeringen resonerar.

Öresundsbron bidrar till fler jobb, mer handel, och den är en förutsättning för många investeringar och därmed ytterligare tillväxt. Bron är den vanliga vägen till jobbet för många människor, och hur man smidigt tar sig till en shoppingrunda eller trevlig kväll i Köpenhamn eller Malmö. Den motsvarar en kombination av E4:an till Uppsala med tåget till Arlanda för en stockholmare respektive väg 40 till Landvetter, Borås och Stockholm för en göteborgare.

Nej, hota inte ens med att stänga Öresundsbron. Vi behöver ett öppet Skåne, och det finns flera andra möjliga åtgärder för de konkreta problem som behöver åtgärdas utan att långsiktigt skada Skåne och Sverige. Jag vill tacka infrastrukturministern för debatten.

Anf. 107 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det finns inget förslag från regeringen. Det finns ingen proposition från regeringen. Det finns ingen begäran från regeringen om ett bemyndigande från riksdagen att kunna stänga Öresundsbron vid akuta lägen. Det finns inget sådant förslag. Svaret på frågan är att det inte är ett hot. Det finns inga sådana förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2015/16:183 om vidareutveckling av Valfärdsakademin

Anf. 108 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Anette Åkesson har frågat mig varför jag och regeringen drar igång ett nytt åtgärdsprogram i stället för att bygga vidare på det som redan framgångsrikt är på gång i form av Valfärdsakademin.

Som jag tidigare har påpekat är en av regeringens mest prioriterade frågor att bryta utvecklingen med den stigande sjukfrånvaron och att stabilisera den. Det behövs åtgärder på bred front och av olika aktörer. Regeringens åtgärdsprogram innehåller därför åtgärder för såväl Försäkringskassan som arbetsgivare och hälso- och sjukvården. Regeringen har identifierat sju områden som behöver utvecklas och där åtgärder behöver vidtas. De samtal som regeringen för med arbetsmarknadens parter är här exempelvis viktiga.

Försäkringskassan har en central och oerhört viktig roll i arbetet med att minska sjukfrånvaron. Det angelägna arbete som myndigheten har tagit initiativ till för att minska antalet sjukskrivningar fortsätter. Försäkringskassan har nu gjort bedömningen att detta arbete kan göras mer effektivt på annat sätt än genom Valfärdsakademin och har på eget initiativ valt att avveckla akademien och rikta alla sina resurser till kärnverksamheten.

Det finns brister i Försäkringskassans utrednings- och bedömningsarbete i sjukförsäkringshandläggningen. Regeringen har i dagarna, i linje med regeringens åtgärdsprogram, beslutat att ge Försäkringskassan i uppdrag att stärka sin handläggning för att åstadkomma en väl fungerande sjukskrivningsprocess. För detta krävs att myndigheten nu tar krafttag och undanröjer identifierade brister.

En korrekt regeltillämpning samt en god samverkan med berörda aktörer är grundläggande för en väl fungerande sjukförsäkring.

Anf. 109 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Till en början vill jag tacka statsrådet för svaret. Att bryta utvecklingen med den stigande sjukfrånvaron är självklart viktigt. Det hade varit en prioriterad fråga oavsett vilken regering som hade styrt Sverige. Alliansregeringen agerade starkt och framgångsrikt med flera åtgärder.

Den ökade sjukfrånvaron är bekymmersam, för både individen och samhället. Även om sjukfrånvaron ökar från historiskt låga siffror 2010 är utvecklingen väldigt oroande. Problemet blir naturligtvis ännu mer akut

för en S-MP-regering som avskaffar den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen och därmed öppnar för ytterligare kostnadsökningar. Det kommer att innebära att pengar får tas från annat. Exakt varifrån de ska tas har man ännu inte avslöjat.

Visst finns det punkter som är relevanta i åtgärdsprogrammet, till exempel analyser av sjukskrivningspraxis respektive de ekonomiska drivkrafterna. Det är positivt att även S och MP inser att ekonomiska krav och stimulanser har effekt på sjukfrånvaron. Men det är åtgärder som i bästa fall får verkan på lång sikt. I övrigt uppfattar jag att det mestadels handlar om ytterligare åtgärder i de så kallade stuprören. Var och en av de olika aktörerna ska arbeta för sig. Visst kan det ge resultat, men inte så goda som om detta sker genom samverkan. Samtidigt väcker både svaret jag fått och åtgärdsprogrammet flera nya frågor.

Försäkringskassan sägs vara en av de viktigaste aktörerna och ges i budgeten mer resurser. Men nästan i direkt anslutning till att man tilldelats ytterligare medel avbryter Försäkringskassan det utvecklingsprojekt där man i samverkan med flera stora aktörer bland flera frågor arbetade med just det som regeringen vill få bukt med i sitt åtgärdsprogram. Man avbryter det med hänvisning till att man måste prioritera sina resurser, och man avbryter det abrupt och ensidigt på ett sätt som inte är direkt förtroendeingivande för de samverkanspartner man har haft.

Det är självklart att samverkan med olika parter är viktigt samt att Försäkringskassan spelar en central roll. Men vad menar socialförsäkringsministern med att Försäkringskassan kan arbeta på ett mer effektivt sätt än genom Valfärdsakademin? Där växlas de egna resurserna upp genom att samarbetspartner även är med och finansierar. Hur, konkret, skulle det gå till? Och man ställer sig den uppenbara frågan: Känner statsrådet över huvud taget till Valfärdsakademin?

Anf. 110 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Anette Åkesson, för inlägget! Jag kan försäkra Anette Åkesson att jag känner till Valfärdsakademin väl. Det är en begränsad ekonomisk satsning på ungefär 6 miljoner som man gjorde från Försäkringskassans sida.

Det som regeringen nu tillför Försäkringskassan är 250 miljoner ytterligare årligen för att stärka handläggningen vid de tidiga tidsgränserna i rehabiliteringskedjan.

Det är självfallet så att Försäkringskassan, så som varande en fristående myndighet, ansvarar för sin egen organisation och de beslut som följer av det. Försäkringskassan har fattat beslutet, som handlar om att man nu behöver använda tid, kraft och resurser till att stärka kärnverksamheten. Det är naturligtvis väldigt angeläget.

Jag tog över som socialförsäkringsminister hösten 2014. Sedan 2010 hade sjuktalen ökat med närmare 50 procent. Under den tiden hade samtidigt prövningarna vid de tidiga tidsgränserna i rehabiliteringskedjan, det vill säga de tidsgränser där man de facto prövar individens arbetsförmåga och bedömer vilka insatser som behöver göras av rehabiliteringskaraktär, sjunkit. Det hade sjunkit radikalt under den borgerliga regeringens sista mandatperiod.

Det här är mycket allvarligt, för det innebär att många människor har fallit igenom rehabiliteringskedjan och landat i en av era 100 000 utförsäkringar, som ni lyckades åstadkomma parallellt med att ni inte klarade av att upprätthålla de tidiga tidsgränserna i sjukförsäkringen.

Ja, den satsning som regeringen nu gör för att stärka de här delarna behövs definitivt. Det åtgärds paket som regeringen nu har lagt fram är betydligt mer omfattande än Valfärdsakademien, som Anette Åkesson väl vet. Det handlar om 25 olika åtgärder inom sju olika områden, varav flera uppdrag ligger just på Försäkringskassan.

Det handlar om att Försäkringskassan ska utveckla stödet till arbetsgivare. Det handlar om att Försäkringskassan ska utveckla det arbetsplatsnära stöd som den borgerliga regeringen införde och som inte har fungerat särskilt väl. Det handlar bland annat om att Försäkringskassan ska utveckla rutiner för att identifiera de arbetsgivare som på ett eller annat sätt brister i sitt rehabiliteringsarbete. Försäkringskassan har nu att göra. Det handlar om att försöka se till att mota den situation som har uppstått under den borgerliga regeringens sista mandatperiod.

Anette Åkesson! Försäkringskassans beslut kring Valfärdsakademien är ett beslut som myndigheten naturligtvis själv förfogar över. Men det är nu viktigt för Försäkringskassans del att fokusera på att stärka kärnverksamheten och rättssäkerheten i de bedömningar som myndigheten har att göra.

Anf. 111 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Alliansen lyckades väldigt väl med att få ned sjuksiffrorna. Jag har inte några diagram med mig, men jag vet att kollegor till mig tidigare har visat att de sjönk rejält under den första mandatperioden. Det sjönk från historiskt höga siffror 2006 fram till 2010. Sedan gick det tyvärr upp igen.

Det gläder mig att socialförsäkringsministern känner till Valfärdsakademien – men då blir det här ännu konstigare. Eventuella åhörare känner säkerligen inte till den. Därför tänkte jag kort berätta vad Valfärdsakademien är. Det är alltså ett projekt som startades av Försäkringskassans generaldirektör sommaren 2014. Behovet av akademien bedömdes utifrån att dagens och framtidens välfärdsutmaningar, med tanke på befolkningsutveckling och invandring, kommer att kräva nytänkande och samarbeten över stuprören.

Valfärdsakademien för samman forskare och praktiker, arbetsmarknadens aktörer och olika myndigheter med fokus på innovation, kreativitet och tillämpbarhet av ny kunskap och teknik. Arbetet i ämnesfokuserade nätverk var tänkt att skapa mötesplatser som stimulerar till innovation och kunskapsöverföring.

De fokusområden man valt för att förbättra och snabba på processerna var förebyggande av sjukfrånvaro från arbetslivet och etablering på arbetsmarknaden för nyanlända och för funktionsnedsatta.

De samarbetspartner som har funnits under åren 2014–2015 är, utöver Försäkringskassan, Skandia, Svensk Försäkring, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Forte, Sveriges Kommuner och Landsting, LO, Saco, forskare från universiteten i Linköping, Uppsala, Umeå, Göteborg och Lund, Luleå tekniska universitet, Karolinska Institutet och Linnéuniversitetet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Alpha CE och SAS.

Arbetet var tänkt att pågå åren 2016–2018 med syfte att man skulle lyfta på alla stenar som kan göra att innovationskraften i välfärdssystemet ökar både på bredden och på djupet. Att forskning och praktik arbetar nära varandra innebär att kunskap och erfarenhet används på ett optimalt sätt. Man tar till vara och implementerar framgångsrika metoder och arbetssätt.

Det är angeläget att utveckla välfärdssystemet ur ett helhetsperspektiv för att uppnå såväl bästa effekt för både individ och samhälle som långsiktig hållbarhet. Därutöver bidrog de olika samarbetsparterna även med resurser, vilket innebär att de relativt begränsade pengar Försäkringskassan satsade växlades ut mångdubbelt. Man deltog även i ett internationellt nätverk med motsvarande projekt i bland annat Norge, Finland, Kanada och Australien, där flertalet varit igång med detta arbete i några år. Sverige hade alltså en unik möjlighet att få tillgång till erfarenheter och kunskaper som vunnits på andra håll i världen.

Det är för mig helt ofattbart att man avbryter denna samverkan. Man avbryter det dessutom på ett sätt som gör att flertalet av de partner man haft nog överväger både en och två gånger om de vill samarbeta med Försäkringskassan igen. Nu är det så att arbetet till viss del tagits över av andra aktörer, så en viss svensk anknytning till Sverige kommer att finnas. Men den – även av regeringen – utpekade centrala aktören Försäkringskassan kommer inte att vara med. Det betyder att man ställer sig utanför det angelägna arbete som pågår, även internationellt, och arbetar på i sitt eget stuprör. Detta anser jag vara djupt beklagligt.

Eftersom detta projekt, med fokus på att hitta tvärfunktionella lösningar och överkomma de hinder som finns i form av stuprörstänk, innebar ett effektivt sätt att komma till rätta med påtagliga utmaningar som sjukfrånvaron, nyanlända och funktionshindrade och utgjorde en möjlighet att hitta och använda nya sätt att arbeta inom ett område som verkligen behöver det är det inte minst ur ett skattebetalarperspektiv angeläget att få reda på hur, mer konkret, regeringen tänker agera.

Anf. 112 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÅLL (S):

Herr talman! Jag måste återigen vara väldigt tydlig gentemot Anette Åkesson med att Försäkringskassan så som varande en fristående myndighet äger sin egen organisation. Det är alltså inte så att regeringen går in och detaljstyr Försäkringskassan, utan vi ger den uppdrag.

Om myndigheten gör bedömningen att de resurser den har nu behöver användas på ett bättre sätt för att hantera den situation som delvis har uppkommit under den borgerliga regeringens tidsperiod, och därför lägger ned ett utvecklingsprojekt som Välfärdsakademin, är det naturligtvis myndighetens eget beslut att göra det. Regeringen är inte av någon annan uppfattning än att myndigheter ska prioritera och använda sina resurser på det sätt de själva bedömer är så effektivt som möjligt. Det är ett sådant beslut Försäkringskassan har fattat i detta läge.

Däremot är det inte så att en begränsad satsning i ett utvecklingsprojekt är det enda samarbete Försäkringskassan har med olika aktörer, vare sig det gäller arbetsgivare, fackliga organisationer eller för den delen diverse olika företag, hälso- och sjukvård och andra myndigheter. Det är i stället i allra högsta grad någonting som har diskuterats i samband med det åtgärdsprogram som regeringen nu har lagt fram och som, vilket Anette

Åkesson också hör, är väldigt omfattande. Det handlar om att just samverkan med såväl andra myndigheter som andra aktörer är helt avgörande för att dämpa inflödet i sjukförsäkringen och kunna arbeta vidare på ett effektivt sätt.

Jag tror att det är väldigt viktigt att man när man nu lyssnar till Anette Åkesson har klart för sig att det verkligen är resurser av olika paritet vi står och diskuterar. Vi pratar om ett begränsat utvecklingsprojekt som jag som socialförsäkringsminister naturligtvis har full respekt för att Anette Åkesson vurmar för, men det är definitivt inte i storleksordningen samma sak som att Försäkringskassan inte samarbetar med olika aktörer.

Så sent som i dag lanserade regeringen en reformerad överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting om i storleksordningen 1,5 miljarder som just handlar om bland annat en ökad samordning mellan hälso- och sjukvård, Försäkringskassan och arbetsgivare. Jag tror alltså att man måste ha storleksordningen i dessa saker ganska klar för sig, liksom vilken utmaning vi faktiskt har att möta just nu.

Jag skulle också vilja bemöta något Anette Åkesson sa i början av sitt inlägg. Hon refererade till den borgerliga regeringens insatser för att få ned sjukfrånvaron under förra mandatperioden. Ja, jag håller med om att det när den borgerliga regeringen tog över 2006 var så att den utveckling med sjunkande sjuktal som redan hade pågått sedan 2003 fortsatte under den borgerliga regeringens första mandatperiod. Det var delvis på grund av att man arbetade effektivt med de tidiga tidsgränserna i sjukförsäkringen och på så sätt gjorde en korrekt bedömning av människors arbetsförmåga och de insatser som krävdes för att komma tillbaka.

Det som sedan skedde under den andra mandatperioden var att man förlitade sig på en bortre tidsgräns som inte fungerade. Man utförsäkrade 100 000 personer samtidigt som sjuktalen steg med 50 procent. Jag vill bara att vi ska ha det väldigt klart för oss när vi talar om sjukfrånvarons utveckling.

Anf. 113 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag vill återkomma till detta med Valfärdsakademin, för det handlade just om storleksordningen. Det positiva med Valfärdsakademin var nämligen att det var så låga kostnader och så bra effekt.

Valfärden står inför stora utmaningar, både på kort och på lång sikt. Många drömmer om att hitta nya, innovativa sätt att arbeta på för att i samverkan mellan det offentliga Sverige, forskningen och näringslivet hitta effektiva lösningar för dessa utmaningar. Samverkan är nyckelordet, men hur ska man sedan gå till väga?

Försäkringskassans förra generaldirektör och några av de anställda lyckades med detta i projektet Valfärdsakademin. Forskning belägger att just det arbetssättet, det vill säga att människor bemöts av samordnade och tvärfunktionella lösningar, är avgörande för legitimiteten i välfärdssystemen. Valfärdsakademin lyckades engagera, och alla medverkande var redo att köra från årsskiftet eftersom man trodde på konceptet. Alla var beredda att satsa på ett sätt som hade gynnat svenska arbetstagare, nyanlända och funktionshindrade – och därmed samhället i stort. I stället läggs projektet abrupt ned. Att det läggs ned av Försäkringskassan erkänner jag.

Välfärdsakademin hade vidare kunnat vara en förebild och kunskapsbas för liknande nödvändiga arbeten med innovation och implementering inom andra områden i välfärden.

Jag vill tacka statsrådet för debatten, men jag anser att många frågetecken kvarstår. Det går helt enkelt inte att förstå varför Välfärdsakademin läggs ned eller vad regeringen tänker sig i stället. Vidare anser jag att det är socialförsäkringsministern som bär det övergripande ansvaret för att Försäkringskassan inte arbetar vidare på det sätt som hade gett bäst resultat utifrån lagda resurser.

Anf. 114 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag tackar Anette Åkesson för detta. Nu tror jag att man ska vara väldigt noga med att Välfärdsakademin var i en uppstartsfas. Det innebär att några effekter på någon av de frågor Anette Åkesson räknade upp i sitt inlägg över huvud taget inte har kunnat mätas.

Däremot har det funnits en väl förankrad diskussion kring huruvida detta eller en vidareutveckling av Välfärdsakademin är någonting som ingår i Försäkringskassans kärnuppdrag som myndighet att driva. Jag har inget som helst emot intentionerna med Välfärdsakademin; tvärtom ska jag säga att jag nog tycker att det är både bra och spännande – och dessutom lyckosamt – att delar av det arbetet nu tas vidare av andra aktörer. Men jag har också en väldigt stor respekt för Försäkringskassans ställningstagande i det här läget. Man kanske ska se att just Försäkringskassan inte är den aktör som ska stå som värd för ett sådant här arbete. Det tror jag att man måste förstå.

Sedan blir jag synnerligen tagen, måste jag säga, när Anette Åkesson ställer frågan till mig huruvida det är så att jag har någon form av ansvar för att hitta andra åtgärder som nu kan verka i den riktning Välfärdsakademin hade som syfte. Vi pratar fortfarande om ett begränsat utvecklingsprojekt på Försäkringskassan. Vi pratar om ungefär 6 miljoner och några få medarbetare som var engagerade i detta. Regeringen har lagt fram ett brett åtgärdsprogram för att adressera flera av de frågor Välfärdsakademin hade att hantera. Det rör sju olika områden och 25 olika åtgärder, som kommer att engagera alla 13 000 medarbetare på Försäkringskassan – med flera.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:226 om arbetets påverkan på pensionen

Anf. 115 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Anette Åkesson har frågat finansministern om hon tycker att det är rimligt att ett arbetsliv lönar sig så dåligt efter att man går i pension.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Precis som Anette Åkesson säger är vinsten av ett helt arbetsliv mätt i pension inte alltid så stor. Det är viktigt att poängtera att för de allra flesta ger mer arbete mer pension. De pensionärer för vilka mer arbete inte alltid ger så stort genomslag på pensionen är de som har både inkomst- och garantipension. Även om vinsten i pension inte nödvändigtvis är stor är dock vinsten med att arbeta sett över hela livet betydligt större. Det är en stor skillnad på att ha en egen inkomst under livet före pensionen än att inte ha haft det.

Men eftersom frågan rör pensionen vill jag också diskutera den inneboende motsättningen med att ha ett bra grundskydd, samtidigt som det naturligtvis ska löna sig att arbeta även mätt i pension. I Sverige har vi sedan lång tid tillbaka värnat om att även de svagare grupperna i samhället ska kunna ha en skälig inkomst. För pensionen betyder det att grundskyddet behöver vara på en rimlig nivå som man också kan leva på, vilket den är i dag. Följden blir att man måste tjäna in en ganska stor grad av inkomstgrundad pension innan den totala pensionen efter skatt ger särskilt mycket mer än grundskyddsnivån. Det är ofrånkomligen så att det finns en inbyggd målkonflikt mellan målet om att det ska löna sig att arbeta och målet om ett bra grundskydd.

Hur ser då lösningen på det här problemet ut? Alternativen vi står inför är att antingen sänka grundskyddet eller höja pensionsavgiften. Vi har redan i dag en diskussion om att det finns många äldre, främst kvinnor, som har en låg pension. Detta är grupper som har en stor del garantipension och ofta också bostadstillägg. Att sänka grundskyddet skulle innebära att de här personerna, som redan har relativt sett låga inkomster, skulle få ännu lägre pension. Det ser inte jag som en lösning.

En höjd pensionsavgift däremot skulle leda till att arbete lönar sig mer även mätt i pension. Som vi alla vet har Moderaterna varit en del av pensionsöverenskommelsen sedan 90-talet, och både pensionsavgiftens storlek och garantipensionens utformning och nivå är en del av denna överenskommelse. Vi håller sedan några år tillbaka på med en genomlysning av pensionssystemets funktion inom ramen för Pensionsgruppens mandat att vårda pensionssystemet. Pensionssystemet behöver följas kontinuerligt för att se till att det fungerar i ett föränderligt samhälle och att det är bra riggat även i sina detaljer, där också avgiftsnivån ingår.

Anf. 116 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka socialförsäkringsministern för svaret. Det var ett intressant resonemang angående målkonflikten. Men min tanke med interpellationen var snarare att gå in på hur man ökar kakan så att alla grupper vinner, inte att man fördelar samma summa där en förlorar och en vinner.

Sedan 1999 har vi det nuvarande allmänna pensionssystemet. Målet var att det skulle vara långsiktigt statsfinansiellt stabilt och rättvist över generationerna. Grundtanken har varit att man inte betalar ut mer än man får in i systemet, och många länder avundas oss att vi lyckats reformera pensionssystemet så att det ska klara av de demografiska förändringarna. Vi får bara hoppas att de justeringar som skett och kommer att ske inte förändrar grundtanken för mycket. Det är nämligen lättare att tänka kortsiktigt och lyssna på nuvarande pensionärer än att tänka långsiktigt och på

dem som är unga i dag och som kanske inte alla gånger uppmärksammar de konsekvenser förändringarna får för dem någon gång i framtiden.

Både nuvarande och framtida pensionärer tjänar på att det arbetas fler timmar. Det är de flesta medvetna om. Därför borde det som kallades Alliansens arbetslinje inte vara särskilt kontroversiellt. Fokus borde ligga på en bra utbildning, att unga och nyanlända kommer in i jobb snabbare, att äldre stannar kvar längre på arbetsmarknaden och att det finns morötter för att arbeta snarare än att inte arbeta. Men S-MP driver en politik där man låtsas som att man inte vet att det var just reformer som framför allt jobbskatteavdragen, RUT-avdragen, de lägre arbetsgivaravgifterna för unga och äldre samt socialförsäkringsreformen som starkt bidrog till att antalet jobb och de arbetade timmarna ökade. Från S-MP-regeringen försöker man retoriskt gå fram med att Alliansen, kanske främst Moderaterna, förstör för sjuka och pensionärer när allianspolitiken, som experter kallar framgångsrik, ju faktiskt har som avsikt att långsiktigt klara finansieringen av just de sociala skydden som många svaga i samhället är beroende av. S-MP intar den lättare och mer kortsiktiga positionen eftersom de räknar med att de som drabbas i framtiden inte förstår sambandet mellan de politiska beslut som fattas nu, denna mandatperiod åren 2014–2018, och de problem som på grund av dessa beslut kommer att vara värre från mitten av 2020-talet än de hade behövt vara. Utmaningar skulle vi ha haft tillräckligt av ändå med tanke på befolkningsutvecklingen med ökad förväntad livslängd.

S-MP:s budget börjar gälla från årsskiftet. Det är en budget som redan i sig säger att den minskar antalet jobb om den genomförs. S-MP kan alltså inte låtsas som att de inte är medvetna om det. Av skattehöjningar på ca 40 miljarder kronor slår 90 procent mot jobben och tillväxten. Åtta av tio svenska hushåll får det sämre med S-MP:s politik redan på kort sikt.

Vilka åtgärder planerar S-MP-regeringen att vidta för att säkra pensionssystemet när man nu river ned just de alliansreformer som var ämnade att långsiktigt finansiera välfärden och de sociala trygghetssystemen? Vad tänker S-MP göra för att stärka, inte motarbeta, drivkrafterna att arbeta? Har regeringen något förslag som ökar antalet arbetade timmar?

Anf. 117 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Vi kan konstatera att den borgerliga regeringen lämnade efter sig en arbetslöshet på runt 8 procent, en ungdomsarbetslöshet på runt 25 procent och ett underskott på ungefär 75 miljarder som den sittande regeringen har fått hantera under det senaste ett och ett halvt året.

Vi kan också konstatera att läget som det är just nu i Sverige är att utvecklingen är positiv och går som tåget – kanske inte tåget utan mer som en välladdad Tesla, för att citera finansministern.

Det går bra för Sverige. Sysselsättningen ökar. Ungdomsarbetslösheten och arbetslösheten sjunker ordentligt. Tillväxten ser bra ut. Även prognoserna framåt ser bra ut. Den pessimism som Anette Åkesson målar upp i talarstolen om företagens investeringsvilja och de andra bilderna stämmer inte.

Men jag står inte här som finansminister, utan jag står här som socialförsäkringsminister i dag. Anette Åkesson har ställt frågor om pensionssystemet. Jag var lite förvånad över formuleringarna i interpellationen, men jag förstår nu att Anette Åkesson egentligen var ute efter en annan debatt

än den om pensionssystemet. Precis som jag sa i mitt interpellationssvar var Moderaterna med om att utforma det pensionssystem som finns i dag och som vi har varit överens om under lång tid.

Vi har varit överens om vikten av att ha ett pensionssystem som stimulerar till arbete, vilket också är den här regeringens mål – som Anette Åkesson väl vet. Det handlar om fler arbetade timmar i svensk ekonomi. Vi ska arbeta vidare med att sänka arbetslösheten. Det är så vi bygger Sverige starkt.

Om det är pensioner vi ska diskutera vill jag adressera det gemensamma arbete som nu pågår i Pensionsgruppen. Moderaterna deltar på ett bra sätt. Det handlar om att se bakåt i pensionssystemet och nu 15 år senare konstatera om det har blivit som vi hade tänkt. Vad ser vi för något? En av de saker vi kan se är det som Anette Åkesson tar upp, nämligen skillnaden mellan grundskyddet och det faktum att vad man får ut efter ett helt arbetsliv inte är tillräckligt stort.

Framför allt handlar denna fråga om kvinnor. Kvinnor dominerar i den grupp vi talar om här och är de som drabbas hårdast, det vill säga de som har en kombination av garantipension och inkomstpension. Nästan hälften av de kvinnor som går i pension i dag har en sådan situation. Det som främst bidrar till detta är det faktum att kvinnor deltar i arbetskraften betydligt mindre än vad män gör, kvinnor arbetar betydligt mer deltid och kvinnor har alltså en betydligt sämre löneutveckling. Med bäring på den debatt som Anette Åkesson och jag hade tidigare har vi det faktum att kvinnors hälsa är sämre än mäns. Det gör att de i högre utsträckning är borta från arbetsmarknaden.

Det har vi gemensamt tagit oss an i Pensionsgruppen. Vi har ett mycket ambitiöst arbete inom för närvarande sju delområden. Vi tittar på hur vi kan förbättra situationen i det korta perspektivet, särskilt för kvinnor. Vi tittar över pensionssystemet för att se vad vi kan göra här och nu men också vad vi behöver göra på lång sikt, inte minst när det handlar om jämställdhet på arbetsmarknaden och om att öka förutsättningarna för kvinnors arbetskraftsdeltagande.

Anf. 118 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Ekonomin går bra. Det är till stor del tack vare Alliansens budget, vilket socialförsäkringsministern är medveten om. Med tanke på det som socialförsäkringsministern sa i början vill jag säga att som vanligt försöker Socialdemokraterna ignorera det faktum att vi under förra mandatperioden hade en finanskris som påverkade antalet jobb och så vidare. Trots det lyckades Alliansen skapa 350 000 nya jobb, och sysselsättningsgraden var den högsta inom EU vid valet 2014.

Att skillnaden i pension mellan en person som jobbat hela livet i offentlig sektor och en person som inte arbetat alls och får garantipension och bostadstillägg enbart är 400 kronor i månaden är provocerande. Visserligen har de allra flesta tjänstepension, men täckningsgraden är lägst bland dem som kanske hade behövt det mest, låginkomsttagarna.

Bristen på jämställdhet gällande pension är också provocerande. Det gäller både allmän pension och tjänstepension, men jag tänker inte gå in på det nu. Den diskussionen är värd en egen debatt, och jag vet att också Pensionsgruppen jobbar med den frågan.

Alliansen sänkte skatten för pensionärer vid fem tillfällen, visserligen inte lika mycket som skatten sänktes för dem som jobbar, men det var ändå fem skattesänkningar. Anledningen till att jobbskatteavdragen fokuserade på dem som arbetar var att det behövdes en tydlig morot för att fler ska arbeta och att de som redan arbetar ska jobba fler timmar.

Det har enligt utomstående experter varit framgångsrikt och fått just den effekt som var tänkt, något som framför allt pensionärer tjänar på eftersom pensionerna följer den allmänna inkomstutvecklingen. Alliansen gjorde bedömningen att pensionärernas skatt skulle komma att sänkas än mer framöver.

Nu genomför S-MP en skattesänkning för pensionärer, men den finansieras av pensionärer som arbetar. Trots att det är allmänt känt att det är förmånligt både för den enskilda och för samhället om fler jobbar längre när de blir äldre tar S-MP bort den moroten för arbetsgivare och minskar därmed förutsättningarna för just det.

Arbetskraftsdeltagandet bland äldre har ökat markant de senaste åren, till ca 15 procent av dem som är äldre än 65 år. Särskilt stark var ökningen efter år 2007 då arbetsgivaravgiften för 65-plussare sänktes samtidigt som de fick ett förhöjt jobbskatteavdrag. Morötterna har alltså fungerat, och det är tråkigt att S-MP väljer att bortse från det och slår sönder systemet.

Att de som är födda 1938 fått 61 procent av slutlönen i allmän pension när de gått i pension vid 65 år medan de som är födda 1987 får 43 procent vid 65 års ålder är en utmaning. Därför är tjänstepensionen viktig, liksom att säkerställa att förutsättningarna för att jobba till 69 år finns, både i ett arbetsmiljöperspektiv och i form av ekonomiska morötter. För en person född 1987 innebär det att man vid 69 års ålder får 67 procent av slutlönen i allmän pension.

Dagens pensionärer har jobbat hårt och förtjänar sina pensioner. Problemet är hur vi löser utmaningen för dem som nu är unga. De arbetar också hårt och förtjänar att känna trygghet inför pensionen. Från mitten av 2020-talet kommer utmaningarna med befolkningsutvecklingen att bli allt tydligare. Då börjar den stora kullen 60-talister att gå i pension medan den omtalade 40-talistgenerationen då börjar bli så kallade äldre äldre, det vill säga kommer upp i en ålder när man allt mer behöver hjälp från samhället.

Försörjningsbördan är stor för de yngre, och om vi inte klarar av integrationen av nyanlända flyktingar på arbetsmarknaden kommer det att bli än mer dramatiskt.

Hur arbetar regeringen med de generationsskillnader som är tydliga i systemet? Vad görs för att bygga in mer rättvisa?

Anf. 119 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Det var en rejäl utläggning om vad den borgerliga regeringen uppfattas ha gjort under sin tid vid makten.

Jag kan konstatera att Anette Åkesson refererar till att sänkningen finansieras av pensionärer. Anette Åkesson vet mycket väl att trots den justering vi nu gör av arbetsgivaravgiften för dem som är äldre har man alltså en ganska fin rabatt på arbetsgivaravgiften för att anställa äldre.

Däremot har det känts oerhört viktigt för regeringen att förbättra situationen för de sämst ställda pensionärerna, som är väldigt utsatta. Därför börjar vi bland annat plocka ned den så kallade pensionärsskatten som den

borgerliga regeringen införde och som ganska orättvist beskattade pensionärer mer än andra arbetstagare på arbetsmarknaden.

Låt oss inte stanna där, utan låt oss i stället tala om de frågor som kom upp i slutet av inlägget. Vad gör vi för de unga som kommer ut på arbetsmarknaden i dag? Jag vill återigen referera till det arbete som pågår i Pensionsgruppen. Det är oerhört angeläget. Vi är stolta över den pensionsreform som vi lyckades genomföra i Sverige, och vi är också stolta över att den har ett brett parlamentariskt stöd, att den är finansiellt stabil och att det är ett system som de facto inte betalar ut mer än det tål. Vi är dessutom stolta över att det är ett system som stimulerar till arbete, att det lönar sig att arbeta och att varje arbetad krona räknas.

Det finns flera olika delar som är värda att värna i det arbete som pågår i Pensionsgruppen. Därför är åtminstone jag som ordförande i Pensionsgruppen av den uppfattningen att förändringar i pensionssystemet inte ska göras lättvindigt, utan vi ska vara medvetna om exakt vad vi gör, för vi kommer att få leva med konsekvenserna under lång tid.

När vi tittar på unga människor och på de kvinnor som kan konstatera att de i slutändan kanske inte kommer att få så hög pension som de hade förväntat sig, kopplat till att de facto ha tillbringat ett helt arbetsliv på arbetsmarknaden, är det viktigt att för den framtida trovärdigheten i vårt pensionssystem hitta kloka och smarta lösningar.

Jag vill återkomma till frågan om jämställdheten på arbetsmarknaden. Även om Anette Åkesson säger att det är en helt annan debatt är den icke desto mindre mycket viktig. Det handlar om kvinnors arbetskraftsdeltagande i Sverige och hur vi genom olika åtgärder kan stärka kvinnors möjliga arbetskraftsdeltagande och få ned antalet deltidsarbetande kvinnor.

Till exempel går en tredjedel av välutbildade kvinnor inom tjänstemannayrken ned i arbetstid, börjar arbeta deltid, efter att de bildat familj. Därför gör regeringen ett antal insatser för att åstadkomma bättre jämställdhet i familjelivet när barnen kommer in i familjen.

Dagens unga människor kommer att behöva vara mycket mer aktiva när det gäller deras pensioner och förhoppningsvis ha både bättre kunskap och större engagemang i de frågorna. Även tjänstepensionernas utformning är oerhört viktig. På det sätt som en del av dem är utformade, genom den konstruktion de har, bidrar de till den situation vi ser vad gäller kvinnor och kvinnors pensioner.

Anf. 120 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag måste kommentera kostnaden för S-MP:s skattesänkning. Skattesänkningen för pensionärer är ungefär 2 miljarder. Det är samma summa som de höjda arbetsgivaravgifterna för pensionärer, även om det fortfarande finns en liten rabatt.

Det är ett tungt ansvar som vilar på S-MP-regeringen för de försäkringar som kommer att slå mot de svaga i samhället i framtiden. I stället för att vara tacksam för att Alliansen drev igenom de reformer, till exempel inom socialförsäkringsområdet, som vilken regering som än hade suttit vid makten 2006–2010 hade varit tvungen att genomföra, alltså även en socialdemokratisk, när sjuksiffrorna skenade och världens friskaste folk samtidigt var det mest sjukskrivna, rivs de nu upp. Visst var det ett vallöfte, men det är beklagligt att regeringen väljer att behålla just det vallöftet.

Ingen kommer att tacka Socialdemokraterna när pensionärer och sjuka drabbas i framtiden. Personligen tycker jag att det är det sämsta av alla de många dåliga beslut vi hittills sett från den svaga S-MP-regeringen. Det är bara att beklaga kortsiktigheten hos S och MP.

Vi har tyvärr inte fått några besked om andra sätt som S-MP vill använda för att öka drivkrafterna för arbete eller andra alternativa framtida finansieringsmöjligheter för välfärden och pensionerna. I stället försämras förutsättningarna för äldre att jobba längre, och antalet jobb minskar.

Det kommer sammantaget inte att främja det ekonomiska läget, vilket kommer att slå mot nuvarande pensionärer och än mer mot kommande generationer pensionärer. Det handlar om reformer för långsiktig finansiering av välfärden och om hur systemet blir mer rättvist över generationerna.

Jag vill tacka socialförsäkringsministern för debatten och önska en god jul.

Anf. 121 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Anette Åkesson, för den här debatten! Vi kan nog konstatera att vi har skild syn i de här skattefrågorna, och jag tänker inte gå in på dem ytterligare en gång.

Däremot kan det kanske vara lugnande för Anette Åkesson att ha med sig att frågan hur vi åstadkommer ett längre och mer hållbart arbetsliv är topprioriterad också i den grupp som arbetar med att vårda vårt pensionsystem. Vi har en god tidsplan för detta och kommer inom kort att också inleda samtal med arbetsmarknadens parter. Att förlänga arbetslivet för fler är ingen liten fråga.

Vi har i dag ett arbetsliv som är tudelat. Det är många i Sverige som är friska och skulle kunna arbeta längre. Medellivslängden har de senaste 100 åren ökat med 20 år. Där är vi av precis samma uppfattning.

De facto har vi också stora grupper på arbetsmarknaden, bland annat LO:s grupper, som i dag går i pension betydligt tidigare än 65. Vi vet också att det vanligaste skälet till utträde från arbetsmarknaden är just ohälsa. Å ena sidan behöver vi förlänga arbetslivet, men vi behöver också göra det möjligt för fler att ta sig an utmaningen att jobba längre genom en sjyst arbetsmiljö och bra villkor.

Tack för debatten, Anette Åkesson, och god jul!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:229 om bidragmiljoner för att minska sjukfrånvaron

Anf. 122 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig vilka insatser som jag anser bör göras för att få de arbetsplatsnära stödinsatserna att fungera bättre. Lotta Finstorp har även frågat om jag anser att Försäkringskassan bör göra några förändringar i regelverket kring det arbetsplatsnära stödet. Sist har Lotta Finstorp frågat vilka andra åtgärder jag avser att vidta för att företagen bättre ska kunna och vilja förebygga och förkorta sjukfrånvaron.

Sedan 2010 ser vi en stadig ökning av sjukfrånvaron som särskilt har drabbat kvinnor. Någon enskild eller enkel förklaring till ökningen finns inte. Men vi vet att förhållandena på arbetsplatsen många gånger spelar roll. Brister i arbetsmiljön på en arbetsplats kan orsaka eller förvärra ohälsa. En arbetsplats där arbetsgivaren däremot axlar sitt ansvar för arbetsmiljö, anpassning och rehabilitering fullt ut kan i stället förebygga sjukfrånvaro och underlätta återgång i arbete.

Regeringen tar den stigande sjukfrånvaron på största allvar och agerar kraftfullt. I höstas lanserade vi ett omfattande åtgärdsprogram med en bred palett av insatser för att vända utvecklingen. En av åtgärderna är att säkra att arbetsgivare tar sitt rehabiliteringsansvar. Som en del i detta har regeringen för ett par veckor sedan gett Försäkringskassan i uppdrag att utvärdera och utveckla stödet till arbetsgivare.

Uppdraget till Försäkringskassan är omfattande. En del handlar om det arbetsplatsnära stödet, som är ett viktigt stöd för arbetsgivare i rehabiliteringsarbetet. Stödet är särskilt viktigt för mindre arbetsgivare som kan sakna de kunskaper och resurser som krävs för att kunna ge sina anställda rätt stöd. Försäkringskassan ska utvärdera hur det arbetsplatsnära stödet fungerar och även lämna förslag på hur det kan utvecklas. Detta för att ytterligare förebygga sjukfrånvaro och göra det lättare för arbetstagare att komma tillbaka i arbete.

Lotta Finstorp påpekar att det är olyckligt att bara drygt hälften av årets anslagna medel för det arbetsplatsnära stödet hittills har använts. Jag håller med om att det är viktigt att pengarna kommer till användning så att arbetstagare får de insatser de behöver. I sammanhanget bör sägas att det arbetsplatsnära stödet infördes 2014 av den tidigare regeringen. Det är också viktigt att nämna att problemet med att stödet inte används i önskad utsträckning har funnits ända sedan stödet infördes. Därför har regeringen nu beslutat att ge Försäkringskassan 2 miljoner kronor att använda till informationsinsatser för att göra stödet bättre känt. Just nu pågår informationsinsatserna i olika mediekanalerna.

En annan del av uppdraget till Försäkringskassan handlar om att utveckla formerna för det stöd som myndigheten kan ge arbetsgivare. Rutinerna för att upptäcka arbetsgivare som kan behöva stöd från Försäkringskassan kommer att utvecklas.

Regeringen gör även fler saker för att underlätta för arbetsgivarna att ta sitt rehabiliteringsansvar. I regeringens kommande överenskommelse med SKL om åtgärder för en effektiv sjukskrivningsprocess reserveras stimulansmedel för att landstingen ska utveckla så kallade rehabkoordinatörer i vården. Rehabkoordinatorerna ska se till att vården och arbetsgivaren möts tidigt när en anställd blir sjuk. Genom kontakten får arbetsgivaren tidigt en uppfattning om vilka insatser som kan behövas på arbetsplatsen.

Sedan i våras samtalar också regeringen med arbetsmarknadens parter om att skapa bättre förutsättningar för stöd och rehabilitering. Regeringen har för avsikt att ta initiativ för att utveckla stödet för personer som behöver omställning.

Sjukfrånvaron har stigit ända sedan 2010, när den tidigare regeringen satt vid makten. Den här regeringen agerar nu kraftfullt och på bred front för att vända utvecklingen.

Anf. 123 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret.

Eftersom det handlar om ett nytt stöd som infördes så sent som 2014 är det kanske för tidigt att säga att man ska utvärdera det, men det är oroande att medlen inte har gått åt. Man kan anta att det har att göra med att det är okänt för företagen.

Jag har varit inne och läst om stödet på Försäkringskassans hemsida. Det är ganska krångligt för den mindre arbetsgivaren att veta vad som gäller och när man ska använda sig av det. Det är ganska krånglig svenska, och man kan inte riktigt förstå när man ska göra vad.

Samtidigt är det, precis som ministern säger, de mindre företagen som saknar kompetens, HR-avdelning och så vidare. Att man har fokus mot de mindre företagen är helt korrekt, samtidigt som vi ser att sjukskrivningarna i offentlig sektor ökar bland kvinnor och i fall som gäller psykisk ohälsa.

Det vore olyckligt att nu ta bort stödet. Man måste hålla ut längre. Jag tror att det var företagshälsovårdens paraplyorganisation som tyckte att man borde öka det, kanske dubblera det, för att det skulle ge större stimulans. Det vore väl jättebra om ministern kunde ta med sig detta.

Svenskt Näringsliv har gjort en bra rapport som handlar om sjukskrivningar och så vidare. Där tar man just upp detta arbetsplatsnära stöd. Svenskt Näringsliv anser att problemen beror på begränsningen – man får 7 000 kronor i dag, och det vore klokt att öka det. Man kan bara få stöd för utredande insatser, och det är begränsat till en krets av leverantörer som berättigar till ersättning. Precis som man i dag släpper KBT och gör det mer individinriktat tror jag att man även borde öppna upp för företagen att själva få göra beställningen från dem de själva önskar. Det borde också utvecklas till att omfatta olika behandlingar. Om man utvecklar det så att det omfattar olika behandlingar måste det också, lite per automatik, bli flera leverantörer.

Svenskt Näringsliv tycker att detta är en bra åtgärd men att man behöver skruva lite på den. Man har ett antal förslag på sådant som man ytterligare kan göra. Det borde även inkludera förebyggande och rehabiliterande behandling. Det anser jag också. Utredningen är en del, men man behöver också få stimulans för förebyggande insatser. När man känner att ryggen värker måste man kunna få hjälp. Det tror jag skulle ha en väldigt bra effekt.

Sedan är jag bekymrad över att de offentliga arbetsgivarna, som har HR-avdelningar med hög kompetens i varenda kommun, inte är mer engagerade i de här frågorna. Det måste till om vi ska kunna få ned sjuktalet eller åtminstone hejda dem, för det är ju just i offentlig sektor vi ser det här problemet.

Svenskt Näringsliv skriver även i sin rapport att arbetsgivaren även fortsättningsvis bör avgöra vilken rehabiliteringsaktör man ska vända sig till. Då är man inne på detta med rehabilitering. Jag vidhåller att jag tror att vi skulle se effekter om vi vidgade detta och underlättade för arbetsgivarna att gå till andra aktörer än dem som nu gäller för det företagsnära stödet. Jag stannar här så länge och vill gärna höra lite kommentarer om Svenskt Näringslivs rapport.

Anf. 124 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):
Herr talman! Tack för den väldigt aktuella interpellationen, Lotta Finstorp!

Det är helt korrekt att den största problematik som vi har just nu är de offentliga arbetsgivarna och de yrkesgrupper som jobbar i de offentliga verksamheterna. Det är där vi ser det största problemet. Där behöver vi göra mycket. Vi gör en satsning i dag, med justeringen i den så kallade före detta rehabiliteringsgarantin, så får vi se vilka effekter det får.

När det gäller frågan om det arbetsplatsnära stödet och dess utvärdering och utveckling kan jag möta Lotta Finstorp i det hon säger. Utvärderingen handlar i allra högsta grad inte om en avveckling utan just om en utveckling av det arbetsplatsnära stödet. Det handlar om att utvärdera varför det har använts i så låg utsträckning så här långt. Var sitter propparna i systemet? Det handlar också om en utveckling av det arbetsplatsnära stödet som Försäkringskassan nu har i uppdrag att titta på. De ska lämna förslag på hur det arbetsplatsnära stödet kan utvecklas för att ytterligare förebygga sjukfrånvaro och främja återgång i arbete. Bland annat så är det formulerat i uppdraget.

Vi kommer också att redan från 2016 dubblera stödet från 50 till 100 miljoner kronor per år. Det kommer alltså att ske en förändring här parallellt med detta.

Jag har också tagit del av Svenskt Näringslivs rapport och de synpunkter som de har. De är bland annat positiva till att det arbetsplatsnära stödet utvecklas men anser att det också behöver inkludera rehabiliteringsåtgärder. Det är också något som vi har gett i uppdrag till Försäkringskassan att titta på, hur det skulle kunna se ut och hur det skulle kunna gå till.

Vi har från regeringens sida en löpande dialog med Svenskt Näringsliv och andra viktiga aktörer inom ramen för de partssamtal som vi har kring detta. Jag är inte av uppfattningen att vi är bäst betjänta av att nu avveckla något som har införts ganska nyligen och som ändå tydligt pekar i den riktning som vi önskar. Sedan får man se vad utvärderingen från Försäkringskassan kommer att visa. Det kanske bör vara en bredare palett och kanske även riktiga insatser.

Anf. 125 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för att vi har haft en utvecklande debatt så här långt!

Jag har en fråga om när utvärderingen ska vara klar, när Försäkringskassan ska leverera. Det vore intressant att få veta.

Jag hade ett samtal med Sveriges Företagshälsor och fick bra synpunkter som jag tror är viktiga att ta med i en sådan här utvärdering. Det gällde bland annat att säkra upp att individer får rätt stöd och kompetens i rätt tid. Det handlar bland annat om offentlig sektor, där vi ser de här stora volymerna, eftersom kontaktyrkena finns där. Då får inte mellancheferna ha 70 medarbetare, för då kan man inte se när detta börjar komma. Det är oerhört viktigt att man kan säkra upp rätt för individen i tid, när det börjar gå illa.

Lagstiftningen om företagshälsovård och arbetsmiljöfrågor bygger fortfarande mycket på att man har en lagstiftning och ett arbetsmiljöarbete som handlar om tung industri. Det är ett ganska gammaldags tänk. Det handlar om tunga lyft. Det finns väldigt lite kring psykisk ohälsa. När jag

Svar på
interpellationer

har interpellationsdebatter med hälso- och sjukvårdsministern och vi pratar om psykisk ohälsa hamnar vi gärna kring psykoser och manodepressivitet, tunga psykiatriska diagnoser. Men det är inte där vi ser de stora ökningarna. Vi måste också tänka på psykisk ohälsa utifrån arbetsmiljö och stressrelaterad psykisk ohälsa. Det är något helt annat som kräver andra behandlingar och andra resurser.

Då är det intressant att tänka redan från skolåldern: Skolhälsovården måste bli bra på att fånga upp även sådana arbetsmiljöfrågor hos eleverna men också syo. Det kan verka långsökt att man står här i kammaren och pratar om hälso- och sjukvård eller sjukskrivningar. Men det handlar om att få rätt syohjälpp när man är i grundskolan och på gymnasiet, så att man inte väljer av slentrian därför att andra i ens umgängeskrets väljer ett visst yrke, och det sedan gör att man vantrivs på arbetet, vilket leder till stressrelaterad psykisk ohälsa i arbetslivet. Allt hänger ju ihop.

Jag vill ge ministern en eloge för att man skruvar om, så att det inte bara är KBT som gäller. Annars är det ungefär som att vi här i kammaren skulle besluta om vilken operationsmetod man ska ha för gallsten. Det måste vara helt individanpassat, och det måste ges resurser för att man kan fortsätta på den inslagna banan.

När vi nu pratar om företag: Jag har under de senaste dagarna läst i medierna om att ministern pratar om Hollandsmodellen, som vi tittade på i Socialförsäkringsutredningen. Då är min fråga: Ser ministern inte någon risk med att man skulle lägga ytterligare pålagor på arbetsgivarna? Jag ser en risk att det blir svårare, att man inte vill starta företag men också att man kommer att vara oerhört noga med vem man anställer – det är den stora faran. Jag skulle vilja att ministern lite grann utvecklade denna förkärlek för Hollandsmodellen.

Anf. 126 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):
Herr talman! Tack, Lotta Finstorp, för detta!

Jag tänker börja lite grann med det sista, för att klargöra förkärleken för Hollandsmodellen. Min förkärlek för den handlar främst om att de har fått ned både sjuktal och förtidspensioneringar på ett mycket bra sätt. Det finns också delar i det systemet som fack, arbetsgivare och enskilda individer har sagt att man är mycket nöjd med.

Däremot försökte jag, i de intervjuer som jag hade, vara tydlig med att jag definitivt inte är glad i den modellen rakt av och de mycket långa tider som man lägger ansvar på arbetsgivarna för sjukskrivningar. Det är absolut inte det jag ser framför mig – det vill jag vara tydlig med.

Men i Holland har man haft ett mycket lyckosamt arbetsplatsnära arbete. Till exempel jobbar man med en mycket förenklad process mellan medarbetare och arbetsgivare tidigt i sjukfallen i något som kallas ett protokoll. Vi vet ju att med stora handlingsplaner och annat som ska upprättas tidigt i ett sjukfall får man en risk när man ska involvera väldigt många aktörer, vilket studier har visat kan leda till att man får förlängda sjukfall i stället. I Holland arbetar man inte på det sättet, utan där arbetar man med enkla protokoll mellan arbetsgivare och medarbetare och kan på så sätt också få igång en aktivitet och dialog mellan medarbetare och arbetsgivare tidigt i en process. Det har visat sig vara en mycket framgångsrik väg även i Sverige, där vi ser att man har den här dialogen mellan arbetsgivarna och medarbetarna.

Sedan vill jag göra ett tillägg beträffande de konkreta frågor som jag fick från Lotta Finstorp.

Försäkringskassan har, vid genomförandet av den här utvärderingen och översynen och de eventuella utvecklingsförslagen av det arbetsplatsnära stödet, i uppdrag att samråda med arbetsgivarföreträdare, så att man förhoppningsvis inte missar några viktiga perspektiv. Framför allt handlar det om att få till en modell där vi löser den problematik som vi nu har med att medlen inte används på rätt sätt. Då måste vi i dialog med arbetsgivarna hitta en väg framåt som gör att det blir enkelt och smart och att det händer på riktigt.

Uppdraget ska delredovisas den 15 augusti 2016 och slutredovisas den 30 januari 2017 till Regeringskansliet.

Beträffande det inspel som Lotta Finstorp gjorde från Sveriges Företagshälsa tror jag att en nyckelfråga är att på de ställen där det finns en aktiv företagshälsa, vilket det gör i de flesta kommuner, få till ett mer förebyggande arbete som gör att man i tid kan få koll på de eventuella sjukfall som är på väg att uppstå.

Sedan är det oerhört viktigt att vi är ett antal som är tydliga när vi talar om de ökade sjuktalet. Precis som Lotta Finstorp säger här handlar det inte om psykos och manodepressivitet, utan det handlar om lätta till måttliga psykiska besvär som har en helt annan behandlingskatalog. Detta är mycket viktigt för att vi ska landa rätt.

Anf. 127 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Det handlar också om att hitta frisktalet och de friska arbetsplatserna och de goda exemplen. I forskningen har man sett att det ofta handlar om sådana arbetsplatser där chefen, arbetsledaren, har ganska få arbetstagare att ansvara för eller ha dialog med och där de anställda känner att de är delaktiga på arbetsplatsen, blir hörda och kan lägga fram sina förslag och så vidare. Att lyfta fram sådana goda exempel tror jag vore bra för till exempel en kommun som har jobbat mycket aktivt med sina frisktal, så att säga, och som kan vara ett exempel för många andra kommuner.

Det brinner i knutarna, och vi måste verkligen försöka hejda detta. Det åvilar ministern som har ansvaret för det. Fallerar sjukförsäkringssystemet kan ett helt lands ekonomi välta. Därför handlar det verkligen om hela Sveriges ekonomi.

Jag vet att ministern har lagt fram ett åtgärds paket med en mängd olika förslag som kommer att sjösättas. Det är ambitiöst, och det ska bli mycket intressant att följa.

När det gäller de ekonomiska effekterna undrar jag om man har räknat på hur mycket det ska kunna ge om dessa åtgärder får genomslag. Det vore mycket intressant att få veta detta, alltså hur mycket statens kostnader kan beräknas minska om dessa åtgärder får full effekt.

Ministern sa i medierna häromdagen att man skulle ge landstingen mer pengar för att de ska ha bättre kontakt med företagen. Säger landstingen att det är på grund av det som de inte har kontakten utåt? Är det verkligen till det som de behöver ha pengar? Jag förespråkar gärna att en återgång i arbete tydligare framgår i hälso- och sjukvårdslagen.

Anf. 128 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):
Herr talman! Jag tackar för detta, Lotta Finstorp. Det är mycket viktigt med goda exempel. Jag tror också att några av dessa nyckelfaktorer – att det är färre arbetstagare per chef, att man kan skapa en större delaktighet, precis som Lotta Finstorp säger, och att man blir hörd – är anledningen till att vi hos mindre företag, hos mindre arbetsgivare eller till och med hos välfärdsverksamheter som väljer att organisera sig på ett annat sätt, ser betydligt färre sjukskrivningar. Där upplever man sig inte som en del i ett jättestort maskineri där man själv inte har inflytande eller makt över sin arbetsvardag. Jag tror att det finns någonting i detta som vi verkligen behöver fundera vidare på när det gäller sättet som vi organiserar den offentliga verksamheten på.

När det gäller det åtgärdsprogram som regeringen nu successivt håller på att sjösätta, där vi också kontinuerligt ger olika uppdrag, är målsättningen i slutändan att vi 2020 ska landa på ett sjuktal som är betydligt lägre än det vi har i dag. Det kommer snart en interpellationsdebatt om det. Det kan låta futtigt, men vi talar om detta jämfört med det som nu är prognostiserat. Om vi inte lyckas stoppa inflödet och vända utvecklingen är det ändå 80 000 färre sjukskrivna 2019 som vi talar om, om vi nu konkret ska tala om vad det faktiskt handlar om. Det handlar naturligtvis även ekonomiskt sett om betydligt lägre kostnader.

Men detta kommer att kräva ett hårt arbete. Jag tror också att det kommer att ta ytterligare tid innan vi ser dessa effekter. Men vi är övertygade om att om vi får dessa olika delar på plats och fortsätter att vara ambitiösa och vågar ska vi nog råda bot på detta. Det är lika viktigt för oss alla.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2015/16:232 om målet om nio dagars sjukfrånvaro

Anf. 129 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):
Herr talman! Johan Forssell har frågat mig om jag fortfarande anser att det presenterade målet om nio dagars sjukfrånvaro är uppnåeligt.

Det korta svaret på frågan i interpellationen är ja. Givetvis innebär målet en utmaning, men jag är övertygad om att det breda åtgärdsprogram som regeringen har beslutat om kommer att få effekt.

Regeringens åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro innehåller åtgärder inom sju områden. Jag vill nämna några av dessa åtgärder.

Försäkringskassan har fått ökade resurser för att stärka bedömningarna i enskilda ärenden. Syftet är att bättre kunna ta till vara människors arbetsförmåga.

Kvinnor är betydligt oftare sjukskrivna än män. Mycket talar för att det till viss del kan förklaras av bristande jämställdhet. Sannolikt beror det även på att kvinnor i större utsträckning har arbeten som är psykiskt påfrestande. Insatser görs därför för att förbättra jämställdheten och för att förbättra den psykosociala arbetsmiljön.

För att hälso- och sjukvården ska få bättre förutsättningar att kunna möta den psykiska ohälsan görs satsningar inom primärvården.

Arbetsgivarna har en central roll i att förebygga sjukfrånvaro och i att hjälpa sjukskrivna anställda tillbaka till arbete. Därför har Försäkringskassan fått i uppdrag att utveckla samarbetet med arbetsgivarna.

Sjukfrånvaron har stigit med ca 70 procent sedan 2010. Att bryta denna utveckling och stabilisera sjukfrånvaron är en av regeringens mest prioriterade frågor. Uppgiften är inte lätt, men jag är övertygad om att vi kan klara det. Det kräver dock en gemensam kraftsamling.

Anf. 130 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag vill naturligtvis börja med att tacka statsrådet för svaret på interpellationen. Det är juletid, och vi har nu hunnit med tre terminer av åtta under mandatperioden. Man skulle kunna säga att det nästan är halvtid för regeringen.

Vi hörde att statsrådet i sin historiebeskrivning talade om tiden från 2010 och framåt. Jag tycker egentligen att det är mer intellektuellt hederligt att bedöma allt som en regering har gjort och alltså börja från 2006 och sedan utvärdera vid 2014. Om man väljer ut vissa kortare tidsperioder är det klart att man kan få olika svar. Men det är mer hederligt att man tittar på vad som har hänt och vad som inte har hänt från att en regering kommer i regeringsställning och tills den avgår.

Då vet vi vad som skedde under Alliansens regeringsinnehav. Det skedde en mycket kraftig minskning av sjukfrånvaron, vilket har varit mycket positivt för Sverige.

Nu har inte hela perioden gått utan bara tre terminer för nuvarande regering. Men man kan konstatera att det inte ser så ljus ut på denna punkt. Det ser snarare ganska mörkt ut.

Om vi tittar på vad som hänt när det gäller sjukpenningtalet från september 2014 kan vi konstatera att det då var 11,8 dagar och i oktober 2015 har stigit rejält till 13,5 dagar.

Nu sätter regeringen upp ett mål. Vi har ingenting emot att man har mål, men om mål ska bli verkningsfulla måste regeringen också ha rätt politik framåt. Det är naturligtvis positivt att regeringen fortfarande säger att detta mål är uppnåeligt. Men det som är mer relevant är egentligen om regeringen och Annika Strandhäll tror att målet kommer att nås. Är det regeringens bedömning att det mål som man har satt upp kommer att nås? Jag vore tacksam om jag kunde få ett svar på den frågan.

Herr talman! Jag tror att det blir svårt. Vi har haft återkommande debatter under ett och ett halvt år. Tyvärr tycker jag att regeringen har missat många möjligheter som har funnits. Många saker har tagit mycket lång tid. Bara en sådan enkel sak som att utse en ny chef för Försäkringskassan ska inte behöva ta nästan nio månader, om jag minns rätt.

Regeringen genomför nu, sent omsider, en hel del insatser. Några av dem är bra. Men jag tycker att de kommer mycket sent in i mandatperioden.

Sedan har vi frågan om den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, där experter, myndigheter och forskare ganska unisont – med några undantag – sagt att ert förslag kommer att få till följd att sjukfrånvaron kommer att öka och inte minska. För mig är det väldigt märkligt att regeringen lägger fram ett sådant förslag när sjukskrivningarna redan i dag stiger.

Jag har också konstaterat att regeringen i dag har presenterat vad man kallar för en av de absolut största satsningarna som regeringen gör under

den här mandatperioden. Det är ju intressant. Vad jag inte kunde utläsa i den här materian är hur finansieringen för detta ska se ut. Det talas nu om 1,5 miljarder. Vad jag kan förstå är detta för det första den sjukskrivningsmiljard som har funnits i flera år, så det är ingenting nytt med den. Det är existerande pengar. Det andra är rehabiliteringsgarantin, och där har det sedan tidigare blivit känt att regeringen har valt att minska den från 750 miljoner, om jag minns rätt, till 500 miljoner. Vi moderater har i stället föreslagit en utökning till 900 miljoner.

1 miljard plus 500 miljoner blir i och för sig 1 ½ miljard, men vad jag kan se är det inga nya pengar. Jag vore därför tacksam om statsrådet kunde reda ut det här. Vad är det som är nytt egentligen?

Anf. 131 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack för detta, Johan Forssell! Jag skulle också vilja säga att det är precis som Johan Forssell säger: Sätter man upp ett mål eller gör insatser behöver man kanske säkerställa att det är rätt politik man lägger fram.

Man kan konstatera och vända och vrida på detta hur mycket man vill, men Johan Forssell kommer ändå inte ifrån det faktum att under den borgerliga regeringens sista mandatperiod, alltså samma tidsperiod som den bortre tidsgränsen verkade – ert undermedel, som är det som ni nu hänger kvar vid som lösning på de ökande sjukskrivningarna – så lyckades ni vid något tillfälle utförsäkra 100 000 individer som sedan i mycket stor utsträckning har snurrat runt i sjukförsäkringen inte bara en, inte bara två utan ganska många även tre gånger.

Att kalla denna lek med siffror och statistik där man gör långa sjukfall till nya korta sjukfall för en framgångsrik politik, det tycker åtminstone inte jag är något att vara stolt över.

Då är det betydligt hederligare att säga: Ja, vi inser att långa sjukfall är långa sjukfall. Det kanske till och med är så att de i någon mån kommer att påverka sjukskrivningarna framöver. Men då är det hederligare att hantera den situationen än att trixa med siffror och utförsäkra människor som är sjuka. Det tycker inte jag är rätt politik.

Faktum är att sjukskrivningarna ökade med 50 procent under er sista mandatperiod. Johan Forssell brukar prata om att tappa kontrollen. Jag skulle vilja säga att det är att tappa kontrollen.

Dessutom inte bara utförsäkrades människor, utan provningarna vid de tidiga tidsgränserna i den rehabiliteringskedja som ni är så stolta över sjönk radikalt under dessa fyra år, det vill säga människor fick inte sin arbetsförmåga prövad. Man fick inte den utvärdering man skulle ha haft av vilka insatser som eventuellt behövde göras för att man skulle kunna komma tillbaka till arbetsmarknaden. Ni förlitade er i stället på den bortre tidsgränsen och siffertrixandet. Det är fel politik. Så ska vi inte hålla på framöver.

Däremot tror jag självklart på att det här målet kommer att nås, Johan Forssell. Vi lanserade målet för lite över två månader sedan. Det vet Johan Forssell. Om vi nu hade sett effekter av det hade jag varit en trollkarl, men det är jag inte.

Det kommer att ta tid att vända den här skutan, vilket också Försäkringskassan säger. Man börjar nu implementera regeringens åtgärdsplan

för att vända utvecklingen. Man gör detta med bland annat förstärkta medel från regeringen. Johan Forssell har rätt i att de 250 miljoner som vi tillför för att faktiskt skärpa upp det här också kommer från en sänkning av rehabiliteringsgarantin.

Rehabiliteringsgarantin – som ni vill förstärka, apropå fel politik – är en åtgärd som Riksrevisionen, Konjunkturinstitutet och Inspektionen för socialförsäkringen kraftfullt har kritiserat. Det är därför vi nu gör stora förändringar för att stötta människor på rätt sätt, med rätt politik.

Anf. 132 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Jag tycker att det är fascinerande att Annika Strandhäll fortsätter att göra sammanfattningar av någon annans politik lite som hon själv vill. Hon väljer ut egna årtal och vad som passar henne bäst. Jag tycker faktiskt att det blir lite larvigt.

Den här regeringen kommer att bli bedömd utifrån vad man gör från det att man börjar till dess att man slutar. Jag kan lova Annika Strandhäll att jag aldrig kommer att utvärdera vad hon gjort efter ett antal månader eller i olika delar. Jag kommer att vara ärligare än så, och jag tycker faktiskt att det vore bra av den här regeringen att återgälda detta. Även Annika Strandhäll vet ju att den samlade sjukfrånvaron minskade radikalt under Alliansens år vid makten. Statsrådet har själv påpekat det flera gånger. Att nu göra en annan historiebereskrivning blir därför märkligt.

Den ökning som skedde under den andra mandatperioden skedde *trots* den bortre tidsgränsen och inte på grund av den. Nu fortsätter statsrådet envist att hävda att den här varit misslyckad, men med all respekt: Jag tycker möjligtvis inte längre att det är så intressant att ta del av den uppfattningen eftersom så många remissinstanser, statsrådets egna myndigheter, forskare och experter ju talar emot regeringen och socialförsäkringsministern på den här punkten.

Jag har läst upp remissvaren, och jag har också sagt att jag är osäker på om regeringen ens har tagit del av det här. Men vi vet i dag att tidsgränsen behövs, och vi vet att en politik som innebär att man slopar den kommer att få till följd att sjukfrånvaron ökar. Det kommer dessutom att kosta pengar, uppemot 1 miljard kronor. Det har ni också kvitterat i er budgetproposition.

Herr talman! Jag vill återvända till det mål som regeringen har satt upp. Missförstå mig inte: Jag tycker att det är positivt att man har ett mål. Men man behöver också ha rätt politik för att nå dit.

En beskrivning från Försäkringskassan häromdagen, vilken var ganska dramatisk läsning från en myndighet, ställde inte alls upp på regeringens bild. Man varnar i ytterligare en larmrapport, efter bara två månader, om att sjukfrånvaron inte kommer att minska, inte kommer att ligga kvar utan tvärtom kommer att öka.

Jag befarar att det här målet för sjukskrivningar kommer att bli precis lika verkningslöst som det regeringen har satt upp för arbetslösheten fram till 2020. Det är ju ingen i dag, vad jag kan se, som tror på det utom möjligtvis regeringen själv.

Herr talman! Om vi återvänder till pengarna bekräftar statsrådet att det inte är några nya pengar. Det är i själva verket en neddragning. Det som regeringen har beskrivit som en av de absolut största satsningar som man nu gör är alltså sjukskrivningsmiljarden som har funnits i flera år, och så

är det rehabiliteringsgarantin som regeringen vill minska – från 750 miljoner till 500 miljoner kronor. Så lägger man ihop det, och så byter man namn på det. Det är ett namnbyte. Jag har väldigt svårt att se var satsningen finns någonstans. Var är de nya pengarna? Jag skulle vara tacksam om statsrådet kunde reda ut det.

Jag måste också fråga: Är det rimligt att en besparing på 250 miljoner beskrivs som en satsning? Jag tror att svenska folket kommer att genomskåda det, men än allvarligare är att jag inte tror att det kommer att ge den effekt som regeringen hoppas på. Jag tror tvärtom att sjukskrivningarna med rådande politik kommer att fortsätta stiga, precis som Försäkringskassan har pekat på, och jag är väldigt orolig för en sådan utveckling. Inte primärt för att det är dåligt för regeringen utan för att det är dåligt för Sverige, för alla människor som går till jobbet och för de människor som är hemma. Det är inte den politiken vi behöver mer av.

Anf. 133 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):
Herr talman! Tack, Johan Forssell, för det inspelet!

Jag tror att man emellanåt ska vara lite försiktig med hur man uttrycker sig. Jag noterar nämligen att Johan Forssell inledde sitt senaste inlägg med att han aldrig skulle utvärdera mina insatser efter ett antal månader. Men jag tycker att det var precis det Johan Forssell gjorde både i sitt första och i sitt andra inlägg, vilket ju är lite häpnadsväckande. Framför allt är det både spännande och lite beklagligt att han över huvud taget står och diskuterar huruvida målet om nio dagars sjukfrånvaro 2020 är möjligt att uppnå bara två månader efter att det har lanserats.

När det sedan gäller hela frågan om den bortre tidsgränsen, Johan Forssell, måste vi nog reda ut en del.

Först och främst har vi aldrig förnekat att det kommer att bli en något ökad kostnad. Men det handlar om att vi slutar att utförsäkra sjuka människor för vilka kostnaderna sedan hamnar på andra konton, kontot för förtida uttag av pension och kontot för försörjningsstödet, eller rent ut sagt att människor faller mellan stolarna. Det vi gör är att vi tar ansvar för verkligheten i stället för att trixa med siffror. Människor som är sjuka ska vara i sjukförsäkringen och inte i försörjningsstödet.

När vi pratar om rätt politik och om den satsning som regeringen i dag har gått ut och lanserat är det så, Johan Forssell, att 1,5 miljarder är 1,5 miljarder. Den borgerliga regeringen lade däremot de här medlen på åtgärder som just de instanser som Johan Forssell tycker om att luta sig mot – Riksrevisionen, Inspektionen för socialförsäkringen och KI – i sina utvärderingar under lång tid har talat om är felaktiga satsningar.

Det här har regeringen arbetat med det senaste året. Vi har tagit till oss kritiken från utvärderingarna och gör nu om hela paketet i form av en förbättrad sjukskrivningsprocess och rehabilitering. Vi tar ett helhetsgrepp och ökar tillgången på och antalet behandlingsmetoder, vilket din företrädare här i talarstolen, Lotta Finstorp, tyckte var väldigt bra alldeles nyss – hon företräder också Moderaterna, vad jag vet.

Dessutom stärker vi de delar som handlar om återgång till arbete och hälso- och sjukvårdens möjligheter till kontakter med arbetsgivare – saker som vi vet inte har fungerat men som vi nu rättar till. Förhoppningsvis är detta rätt politik. Den kommer också att utvärderas, och eventuellt kommer vi att få justera den efter hand. Men man kan ju inte sitta och titta på år

efter år, som ni gjorde under er sista mandatperiod, medan någonting inte fungerar. Det här infördes ju 2008.

Prot. 2015/16:48
17 december

Svar på
interpellationer

Anf. 134 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Det är väl uppenbart att verkligheten är den här regeringens största fiende. Hur mycket Annika Strandhäll än önskar eller eftersöker är den svår att bortförklara.

Regeringens egna myndigheter går ut och varnar regeringen för att slopa den borte tidsgränsen. Ändå gör socialförsäkringsministern det. Det mål som regeringen i dag har satt upp om två månader menar Försäkringskassan kommer att bli väldigt svårt att nå, så man gör en annan prognos. Jag säger inte att det är omöjligt att nå. Men det ser inte så positivt ut, socialförsäkringsministern, och det har din egen myndighet kvitterat, om du lyssnar till den, vilket jag hoppas att du gör.

Vi ser nu efter tre terminer av åtta – det är inte hela mandatperioden så vi kommer att få fortsätta följa detta – att sjukpenningtalet ökar. Det har gjort det vecka efter vecka, månad efter månad. Och kanske hade jag önskat lite större ödmjukhet från statsrådet, att hon skulle kunna se och ta in det här, inte bara slå bort all kritik.

När Annika Strandhäll tillträdde talade hon ofta om samarbete och om att hitta breda lösningar. Tyvärr kan jag konstatera att det verkar vara som bortblåst.

Låt oss också återvända till den ”satsning” som regeringen har gjort. Det är alltså ett namnbyte av pengar. Med den politiken kan man göra många satsningar. Det finns säkert många program och anslagsposter som man kan byta namn på. Men, herr talman, det är ingen satsning. Kom inte och påstå det!

Jag vill avslutningsvis tacka för interpellationsdebatten.

Jag vill önska herr talmannen och tjänstemännen här en god jul och ett gott nytt år. Jag vill önska detsamma till statsrådet. Men jag måste också säga att jag hoppas att nästa år blir mer framgångsrikt när det gäller att vända sjukskrivningarna än vad 2015 har varit.

Anf. 135 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):
Herr talman! Tack, Johan Forssell!

Johan Forssell vet att det varningens finger som en del myndigheter lyfte när det gällde den borte tidsgränsen handlade om ifall regeringen inte skulle vidta några åtgärder för att kompensera för att vi tar bort den borte tidsgränsen. Det gör regeringen. Vi lanserade, som sagt, ett brett åtgärdsprogram för två månader sedan, så att referera till någonting som inte är korrekt i dag blir väldigt märkligt.

Att Försäkringskassan gör en annan prognos är inte med sanningen överensstämmande. Det kan du läsa i den debattartikel som du hela tiden refererar till. Vad Försäkringskassan säger är: Det här blir svårt. Vi kommer inte att klara det själva, utan många kommer att behöva samverka – hälso- och sjukvård, arbetsgivare, andra myndigheter och många aktörer – för att lösa den här ekvationen. Och det är ingenting annat än vad regeringen har sagt hela tiden.

Prognosen om 13, som Försäkringskassan pekar på, är den prognos som regeringen har haft, som är välkänd för regeringen och som vi naturligtvis inte trodde skulle förändras två månader efter det att vi hade lagt

fram vårt åtgärds paket. Det kommer säkerligen att ta ytterligare tid innan vi ser några effekter. Vi håller just nu på att rulla ut de här uppdragen, så vi får nog ha lite tålamod. Det är så som verkligheten ser ut, även om vi ibland i politikens land skulle önska någonting annat. Men vi ska vända utvecklingen, och vi ska göra det sakta men säkert för att ha en låg och stabil sjukfrånvaro 2020.

Sedan blir det lite svårt för mig när du, Johan Forssell, är så starkt kritisk mot regeringens politik när ni i era motioner i de här frågorna föreslår ett tydligt mål. Ni vill satsa mer pengar på en rehabiliteringsgaranti som är utdömd och vilken vi nu förändrar. Jag tror att det hade varit fel politik. Ni vill behålla den borte tidsgränsen som inte har fungerat. Vi har alltså skilda synpunkter här.

Jag tackar dig, Johan Forssell, för en som vanligt kreativ och bra debatt, önskar dig god jul och gott nytt år och ser fram emot att träffas efter årsskiftet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:253 om riktade statsbidrags effekter på kommunerna

Anf. 136 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Anette Åkesson har frågat finansministern om hon är medveten om att av de 12 miljarder som S-MP-regeringen anslår till kommunerna för år 2016 är 11 miljarder riktade statsbidrag, inte generella. Frågan har även ställts om finansministern tar hänsyn till de olika utmaningar kommunerna har beroende på exempelvis storlek, eller om regeringen kommer att fortsätta öka andelen riktade statsbidrag, som mindre kommuner har svårt att tillgodogöra sig. Vidare har Anette Åkesson frågat varför inte finansministern litat på att kommunerna själva vet bäst hur pengarna ska användas samt om hon planerar att minska byråkratin i fördelningen av de riktade statsbidragen.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Inledningsvis vill jag säga att jag till stor del instämmer i Anette Åkessons uppfattning avseende riktade statsbidrag. Jag vill i detta sammanhang framhålla det ställningstagande som gjordes i 1992 års kompletteringsproposition, där ett nytt statsbidragssystem för kommunerna föreslogs som innebar att en stor del av de riktade statsbidragen avvecklades och ersattes med ett generellt bidrag. Kommunerna gavs i och med reformen ett ökat ansvar för sin verksamhet.

Även i budgetpropositionen för 2004 uttalade sig regeringen angående de riktade statsbidragen och anförde att även om specialdestinerade statsbidrag kan vara motiverade i vissa fall, är den grundläggande principen att statsbidrag ska ges i form av generella bidrag. Denna princip är något som jag står bakom. Riktade statsbidrag kan användas som komplement till det generella bidraget i vissa fall, till exempel vid tidsbegränsade stimulansåtgärder eller i fall då det förekommer brister i en kommunal verksamhet.

Utvecklingen mot allt fler och detaljreglerade riktade statsbidrag är något som även den tidigare alliansregeringen medverkat till. För regeringen

är det viktigt att minska det totala antalet styrsignaler som kommuner och landsting möter. Regeringen arbetar därför för en mer strategisk användning av de riktade statsbidragen, där större hänsyn tas till den samlande mängden styrsignaler från staten liksom till kommuners och landstings olika förutsättningar. I detta arbete är det särskilt angeläget att minska kommunernas och landstingens administrativa börda.

Anf. 137 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag tackar civilministern för svaret.

Ja, jag vet att detta är en fråga som inte skiljer sig mellan partierna. Men det är detsamma med att vi alla vill att antalet arbetade timmar ska öka, men då krävs det att man politiskt lägger sådana förslag och inte motsatsen.

Svenska kommuner ser väldigt olika ut och har olika förutsättningar att klara sina uppdrag. De 290 kommunerna har allt från Stockholms 920 000 invånare till Bjurholms ca 2 500 invånare. Mediankommunen har ca 15 500 invånare och är alltså det som vanligen betecknas som en ganska liten kommun.

Generellt kan sägas att finansieringen av de kommunala verksamheterna sker till 85 procent med skatteintäkter och till 15 procent med statliga bidrag, både generella och riktade.

Generella statsbidrag har dominerat sedan statsbidragsreformen 1993 då de öronmärkta statsbidragen inordnades i det generella statsbidraget till kommunerna kombinerat med ett utjämningsystem. Det betyder att kommunerna får pengar som de sedan själva väljer hur de ska användas.

Vi har långtgående kommunalt självstyre i Sverige. Det är kommunerna som har kunskap om hur det ser ut i den egna kommunen, och de lokala politikerna kan bäst prioritera var resurserna gör störst nytta lokalt. Det är också de lokala politikerna som bär ansvaret och var fjärde år ställs till svars för hur kommunen har skötts.

De kommunala verksamheterna såsom skola, äldreomsorg och barnomsorg behöver långsiktiga, stabila förutsättningar. Tyvärr har det generella statsbidraget alltmer börjat ersättas med riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag ska användas för ett visst syfte som bestämts nationellt, ofta begränsat i tid. Ofta behöver kommunerna ansöka om dessa pengar, vilket är resurskrävande.

När en regering går ut och lovar mer riktade statsbidrag för ett visst syfte inom till exempel skolan eller äldreomsorgen väcker man förväntningar hos invånarna men även stress och frustration i kommunerna.

Särskilt mindre kommuner kan ha svårt, vilket har bekräftats i Riksrevisionens granskning av specialdestinerade statsbidrag inom skolan som visar ett systematiskt underutnyttjande av mindre kommuner i glesbygd. Om statsbidragen dessutom kräver medfinansiering försvårar det ytterligare. Slutsatsen är att det inte är särskilt effektivt och inte garanterar större likvärdig verksamhet.

Vi får se om Riksrevisionen kommer fram till samma slutsats i sin kommande granskning av styrningen av hälso- och sjukvården genom riktade statsbidrag.

Riktade statsbidrag är ett sätt att driva kommun- och landstingspolitik från nationell nivå. På något sätt ligger det i systemet att vilja påverka nationellt, så vi lär knappast komma ifrån det helt. Men när vi är medvetna

om vilka nackdelar som finns, inte minst demokratiska, är det desto viktigare att belysa utvecklingen när den nu är på väg åt fel håll. S-MP-regeringen innehar det nya rekordet med hela 11 miljarder riktat av de 12 miljarder man anslagit i budgeten för 2016.

Hur ser arbetet ut för en mer strategisk användning av de riktade statsbidragen? Hur ämnar regeringen framöver hantera den utmaning som består i att vi å ena sidan har ett långtgående självstyre hos svenska kommuner, å andra sidan förväntar oss mer likvärdig verksamhet i kommunerna trots de skilda förutsättningarna?

Anf. 138 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag tackar Anette Åkesson för interpellationen och inlägget. Det här är otroligt viktiga frågor om vi ska arbeta med att höja kvaliteten i de offentliga verksamheterna och ge så goda förutsättningar som möjligt till kommunsektorn att anpassa verksamheterna till de behov som finns regionalt och lokalt.

Regeringen har ett ansvar att arbeta med utveckling av styrningen av den offentliga sektorn. Vi satte igång ett arbete direkt efter maktskiftet och arrangerade nio seminarier på landets högskolor och universitet. Vi bjöd in representanter för kommunsektorn, för de statliga arbetsgivarna, för fackförbunden och professionsorganisationerna och för forskningen. Vi ställde frågan hur vi kan arbeta för att utveckla styrningen i offentlig sektor så att medarbetarna får rätt handlingsutrymme att göra professionella bedömningar utifrån sin kunskap och erfarenhet.

I det arbetet inkluderades också det perspektiv som handlar om statens styrning av kommunerna. Om proffsen ska tillåtas vara proffs måste vi också tillåta proffsen i kommunsektorn att vara proffs. Då krävs det utveckling av statens styrning av kommunsektorn.

Staten skickar många olika styrsignaler till kommunerna. Vi har lagstiftningen, föreskriftsmakten och de riktade statsbidragen. Det finns också fler metoder som används i styrningen av den kommunala sektorn.

Under 2015 har vi alltså samlat in kunskap med hjälp av forskningen och representanter för de berörda parterna. Då är det viktigt att vi sätter igång ett arbete där vi konkret börjar utveckla styrningen. Detta arbete ska påbörjas efter årsskiftet och kommer att bestå av flera olika projekt som handlar om utvecklingen av styrningen av offentlig sektor. Här kommer vi också att inkludera ett arbete som handlar om att följa upp effekterna av de riktade statsbidragen.

Riktade statsbidrag är motiverade i vissa fall. Det kan finnas skäl att använda sig av den modellen. Men som interpellanten var inne på finns det också en del risker förenade med riktade statsbidrag. Det handlar inte bara om det kommunala självstyret. Det handlar också om arbetet med att öka produktiviteten i offentlig sektor och i kommunal sektor, och då måste det finnas ett handlingsutrymme för dem som utför verksamheterna. Det handlar även om den administrativa bördan som ibland är förenad med vissa former av riktade statsbidrag.

Vi avser att sätta igång ett arbete på Finansdepartementet där vi studerar just effekterna av de riktade statsbidragen och även tittar på hur vi kan verka för att minska riskerna som är förenade med riktade statsbidrag.

Det är en viktig del vad gäller utvecklingen av styrningen, och vi har en konstruktiv dialog med Sveriges Kommuner och Landsting i denna

fråga. Det gläder mig att Sveriges Kommuner och Landsting nu studerar dessa frågor och inte minst effekterna av regeringens och statens styrsignaler till kommunsektorn.

Denna typ av diskussioner kan leda till att vi skapar en styrmodell som ger ett bättre effektiviseringsarbete i kommunal sektor, och det kommer att gynna vårt land och våra medborgare.

Anf. 139 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Det gläder mig att det är mycket arbete som pågår. Vi får hoppas att den budget som har lagts för 2016 var ett litet olycksfall i arbetet och att regeringen med hjälp av dessa projekt, seminarier och diskussioner kommer fram till andra sätt att skicka de signaler som staten ändå måste skicka i många fall.

Riktade statsbidrag kan ha till syfte att förbättra kvaliteten i verksamheten. Men om de kommuner som har störst behov av förbättrad kvalitet inte ansöker om dessa medel ger de inte den efterfrågade effekten.

Till största del finansierar kommunerna sina verksamheter med egna intäkter. Den kommunala inkomstskatten är offentlig sektors största inkomstpост och omfattade 2013 drygt 500 miljarder kronor. Dock är både kommunernas intäktssida och deras utgiftssida konjunkturberoende – intäktssidan genom att skatteintäkterna minskar vid lågkonjunktur när jobben drabbas och utgiftssidan genom att utgifterna för försörjningsstöd då samtidigt ökar.

Diskussioner har förts om staten tydligare ska gå in och stärka kommunsektorn vid en lågkonjunktur. Det kan vara en fördel eftersom de verksamheter som bedrivs är långsiktiga och skulle tjäna på ett mer stabilt ramverk.

Jag är medveten om att detta inte riktigt ryms inom frågan, men det vore intressant att veta om det är något som regeringen funderar över.

En del i det budgetpolitiska ramverket som bland annat reglerar överskottsmål för hela den offentliga sektorn och statens utgiftstak är kravet på kommunsektorn om en budget i balans. Men när regeringen nu signalerar att man överväger att slopa utgiftstaket och att man inte längre anser det viktigt att reformer ska finansieras krona-för-krona, hur förväntar sig då regeringen att kommunsektorn ska leva upp till sina ekonomiska krav?

Det är oroande i sig att staten inte har en regering som är ekonomiskt ansvarstagande, men konsekvenserna blir ju ännu mer allvarliga om kommunerna går i samma spår som S-MP-regeringen. Man öppnar Pandoras ask, och det är svårt att överblicka konsekvenserna, inte minst på längre sikt. Eller hur ska man tolka regeringens senaste utspel?

För att återkomma till frågan om statsbidragen. De riktade statsbidragen ger inte nödvändigtvis de effekter de är tänkta att ha och är i de fall de behöver ansökas om byråkratiska att hantera. Dessutom försvåras det kommunala ansvarsutkrävandet. Därför undrar jag om regeringen i framtiden avser att bryta trenden och i stället minska andelen riktade statsbidrag till kommunerna till förmån för generella statsbidrag.

En fråga som ansluter till statsbidragen är innehållet i det offentliga åtagandet. Diskuterar regeringen utvecklingen av det långsiktiga offentliga åtagandet? Med tanke på framtida utmaningar och befolkningsutveckling torde det vara en fråga i debatten som i hög grad påverkas av statsbidragen. Ska det kommunala åtagandet förändras?

Anf. 140 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Vi har inlett en mycket konstruktiv dialog med Sveriges kommuner, landsting och regioner. Jag åker land och rike runt och träffar representanter för samtliga kommuner och landsting och diskuterar kommunala strukturfrågor. Syftet är att samla in synpunkter för en utredning som vi avser att tillsätta under 2016 och som ska behandla just kommunala strukturfrågor.

Vi har en hel del utmaningar i den offentliga sektorn, inte minst i kommunala verksamheter. Vi har effekterna av urbaniseringen. Det brukar sägas att Sverige har en urbaniseringstakt som är bland de högsta i Europa. Vi har en åldrande befolkning – allt färre ska försörja allt fler. Vi har ökade förväntningar hos medborgarna. Där ser vi förändrade beteenden vad gäller konsumtion av offentliga tjänster.

De kommunala strukturfrågorna har inte utretts i sin helhet på väldigt många år. Det finns anledning för regeringen att inleda ett sådant arbete i nära dialog med kommunsektorn och de politiska partierna. När kommundialogerna är avslutade avser vi därför att tillsätta en utredning som ska få i uppdrag att titta brett på de frågeställningar som rör förutsättningarna för kommunal verksamhet och kommunal sektor.

Då kan det inte bara vara fokus på indelningsfrågor, utan det kan också handla om frågor om hur uppgiftsfördelningen eller fördelningen av det offentliga åtagandet mellan olika nivåer ser ut. Det är frågor som måste utredas noggrant, och vi måste få igång en debatt i landet om detta.

Självfallet kommer vi att noga följa upp effekterna av de ekonomiska styrsignaler som regeringen skickar till kommunsektorn. Det kommer som sagt att vara av stor vikt för regeringen att följa upp användningen av de riktade statsbidragen.

Det är egentligen två delar i denna fråga. Den första är fördelningen mellan generella och riktade statsbidrag. Här är som sagt min och regeringens utgångspunkt att generella statsbidrag är huvudregeln, och vi har inget ändrat förhållningssätt där.

Den andra är själva utformningen av de riktade statsbidragen och de byråkratiska och administrativa krav som är förenade med dessa. Här behöver vi definitivt analysera följderna av de nuvarande modellerna och verka för att utforma riktade statsbidrag på ett sådant sätt att kommunsektorn får en så liten administrativ börda som möjligt.

Det handlar om att skydda likvärdigheten i de offentliga verksamheterna. Om vi får alltför stora skillnader mellan kommunerna hotas likvärdigheten, och det kommer att påverka sammanhållningen i vårt land på lång sikt. Likvärdigheten påverkas bland annat av möjligheten att ta del av statliga medel för kommunal verksamhet.

I stort delar jag den oro som interpellanten uttrycker i fråga om riktade statsbidrag. Jag kommer att arbeta med denna fråga under det kommande året tillsammans med den övriga regeringen.

Anf. 141 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Ja, frågan gäller det kommunala självstyret och likvärdigheten, som ju står lite grann emot varandra. Det ska bli mycket spännande att följa utredningen, och jag ser fram mot dessa viktiga frågor.

Det ska också bli spännande att följa den faktiska utvecklingen av fördelningen av statsbidrag och se om det fortsätter att vara en hög andel riktade statsbidrag eller om man vidhåller principen att det ska vara övervägande generella statsbidrag. Det rör konkret villkoren för de svenska kommunerna men även de verksamheter som många kommuninvånare berörs av dagligen. Det är komplexa frågor som med fördel borde debatteras mer.

Generellt sett tror jag att vi nationellt behöver fundera mer över kommuners och landstings villkor och de förutsättningar de har för att klara av sina viktiga verksamheter, inte minst med tanke på de utmaningar vi står inför i och med befolkningsutvecklingen. Eftersom politik är att prioritera, inte bara höja skatten när det blir tufft, är en viktig fråga också hur det offentliga åtagandet ska se ut i framtiden.

Vad gäller statsbidragen hoppas jag att regeringen framöver tänker efter både en och två gånger i nästa budgetprocess och hellre lägger eventuella satsningar som generella än som riktade statsbidrag. Det främjar demokratin, ökar effektiviteten i användandet av skattemedel och minskar frustrationen hos invånare och kommuner.

Jag vill tacka civilministern för debatten.

Anf. 142 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag vill återigen tacka Anette Åkesson för interpellationen och för denna debatt.

Jag ser fram emot en fortsatt dialog i dessa frågor. Det har varit en väldigt konstruktiv dialog med de kommunala företrädarna inom ramen för kommundialogen, och jag ser fram emot att diskutera dessa frågor med Sveriges riksdag.

Jag vill avslutningsvis framhålla att de 9,8 miljarder kronor som tillförs kommunsektorn för 2015 och 2016 med anledning av flyktingsituationen är generella. Den huvudregeln är bra att ta som utgångspunkt.

Jag tackar för diskussionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2015/16:254 om fördomar om företag i välfärden

Anf. 143 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Anette Åkesson har frågat mig hur förutsättningarna för att klara framtida välfärdsutmaningar kan förbättras genom samverkan med företag och om jag anser att vinster i bolag inom välfärdssektorn ska bedömas på ett annat sätt än vinster i byggbranschen.

Jag anser att innovationer och utveckling är något som ska genomsyra alla offentliga verksamheter, oavsett om utföraren är privat eller offentlig. Samverkan med företag är en viktig del av detta. Regeringen har därför inrättat ett innovationsråd som ska fungera som ett forum för löpande utbyte mellan regeringen, näringslivet, forskarvärlden och arbetsmarknadens parter. Rådet ska bland annat identifiera strategiska samverkansområden.

Regeringen har också tillsatt en utredning om innovations- och entreprenörsskapsklimatet som bland annat ska se över centrala ramvillkor för entreprenörskap, innovation och omställningsförmåga.

Upphandlingsmyndigheten arbetar med programmet Tidig dialog. Programmet innebär en förstärkning av arbetet med att främja innovationer och nya lösningar genom offentlig upphandling.

Regeringen avser också att presentera en nationell strategi för offentlig upphandling. Centrala perspektiv i strategin är utveckling av offentlig verksamhet, ekologiska och sociala hänsyn samt innovationer. Två hearingar har hållits med deltagare från såväl företag och branschorganisationer som myndigheter för att så många perspektiv som möjligt ska fångas upp i arbetet med strategin.

En mångfald av aktörer kan bidra till att nya idéer testas och sprids. För att klara välfärdsuppdraget i framtiden behöver vi därför också ta till vara den kraft och potential som finns bland annat inom den idéburna sektorn. De idéburna aktörerna uppger i dag att de har svårt att hävda sig i upphandlingar.

För att få en verklig mångfald med olika typer av utförare som kan främja kunskapsutveckling inom välfärdssektorn ser regeringen ett behov av att aktörer utan vinstintresse ska kunna utvecklas och få en mer framskjuten roll som utförare inom välfärden.

En utgångspunkt för regeringens arbete är att säkerställa att skattemedel används till det de är avsedda för. Det är bland annat mot bakgrund av detta som regeringen har tillsatt Välfärdsutredningen.

Anette Åkesson har också frågat mig om vinster i bolag inom välfärdssektorn ska bedömas på ett annat sätt än vinster i byggbranschen. Välfärdsutredningen har i uppdrag att utreda hur den offentliga finansieringen av privat utförda välfärdstjänster bör regleras.

Jag vill inte föregå utredningen. Det finns dock betydande skillnader mellan välfärdstjänster och byggbranschen, oavsett om finansieringen är privat eller offentlig. Välfärdssektorn har ett starkt allmänintresse om man ser till tjänsternas betydelse för medborgarna. En aspekt är också hur svårt det är att i förväg fastställa villkor och kvalitet i tjänsterna och att i efterhand kunna följa upp resultatet.

Välfärdsområdet kännetecknas av svårigheter att precisera kvalitet i jämförelse med exempelvis husbyggande. Vinster i välfärdsbolag kan uppkomma genom att det faktiska värdet av tjänsten minskar, exempelvis genom minskad bemanning eller sämre anställningsvillkor.

Kombinationen av vinstintresse och svårigheter att definiera och följa upp kvalitet gör att det i sämsta fall kan finnas drivkrafter att skära ned på kvaliteten för att åstadkomma vinst.

När vi tittar på andra länder är det uppenbart att de allra flesta jämförbara länder har system som till exempel på olika sätt reglerar möjligheterna att föra ut pengar från skolverksamhet, medan motsvarande förekommer mer sällan när det gäller byggbranschen.

Anf. 144 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka civilministern för svaret. Där fanns en hel del som jag ser fram emot att följa utvecklingen av.

Jag anser däremot att även om det finns uppenbara utmaningar i att specificera och följa upp kvalitet borde det i sig inte innebära att man inte jobbar med problemen. Att vi behöver företagen inom välfärden är ett konstaterande som jag uppfattar att civilministern håller med om.

Det finns många fördomar om företag som bedriver skattefinansierade tjänster inom välfärden, men det finns också mycket okunskap. Det kan handla om hur förutsättningarna för de företag men även de kommuner och landsting som levererar dessa tjänster ser ut men också om vad vinst är och vad vinsten används till. Att det sedan har funnits en politisk agenda från vänsterkanten som med avsikt gärna sprider felaktig information bidrar säkert också.

Jag undrar om inte många förväxlar ordet vinst med utdelning. För vinst är ju helt enkelt resultatet vid årets slut när intäkterna är högre än kostnaderna. Ska ett företag kunna existera långsiktigt måste det göra vinst. En del av vinsten kan användas till utdelning till ägarna, men det är även vinsten som används för att investera och satsa i verksamheterna. Ett företag tjänar bara pengar om människor köper dess tjänster, och därför ligger fokus på att förbättra dem.

Vad många inte tänker på är att även kommuner och landsting ska gå med vinst. Det brukar då kallas för att man gör överskott eller klarar sin budget. Det finns till och med lagliga krav på att kommunerna ska gå med vinst, det vill säga långsiktigt ha god ekonomisk hushållning.

Politiken ska hitta en balans mellan att finansiera en bra verksamhet i dag och att se till att det finns goda förutsättningar för framtiden. Därför behövs vinster i kommunerna för att säkra olika måsten och ta hänsyn till risker man inte alltid känner till i budgetarbetet, men även för att kunna göra satsningar i kommunen. Annars belastas kommande generationer.

Man kan fråga sig varför det har blivit så kontroversiellt att företag gör vinst, eller rättare sagt: Det verkar bara gälla företag i det där som kallas välfärden, alltså skola, vård och omsorg. Det råkar vara företag i branscher där många kvinnor arbetar och därför är expertis. Det är riktigt tråkigt att kvinnors företagande därmed misstänkliggörs. Fokus måste ligga mer på bra kvalitet som levereras. På det området händer mycket. Inte minst Sveriges Kommuner och Landsting och kommunerna själva jobbar med det.

Hur ser då vinsterna i välfärdsbolagen ut? De är inte i närheten av att vara så höga som människor i allmänhet tror. Om man ser till rörelsemarginalen, det vill säga den summa som anger hur stor andel av företagets intäkter som blir kvar för att betala räntor och skatt samt vinster, är den i företag hos välfärdssektorn med i huvudsak skattefinansierade kunder enligt SCB i genomsnitt 4,6 procent. Som jämförelse har generella företag i tjänstesektorn 5,4 procent. Men när människor ombads uppskatta rörelsemarginalen uppgick genomsnittet till 26 procent, alltså väsentligt högre. Hälften trodde att rörelsemarginalen till och med var högre än 20 procent, och var fjärde trodde att den var över 40 procent. Jag har läst siffrorna i Entreprenörskapsforums antologi *Vinster, välfärd och entreprenörskap*. Företagen i välfärden misstänkliggörs alltså helt felaktigt. De gör inga stora vinster, och de vinster som görs satsas ofta på verksamheterna, inte på utdelning till ägarna.

Jag undrar därför hur civilministern ser på vinstbegreppet med tanke på direktiven till Valfärdsutredningen, som bland annat fastslår att ”förekomsten av vinstintresse påverkar incitamentsstrukturen i verksamheten, vilket går ut över kvalitet, likvärdighet, tillgänglighet och arbetsvillkor”.

Anf. 145 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag vill återigen tacka Anette Åkesson för en intressant interpellation. Också detta är en otroligt viktig fråga som rör den offentliga sektorns organisering. Vi har haft stora reformer under de senaste två decennierna, där vi har släppt in kommersiella aktörer i offentliga välfärdsverksamheter. Sverige har gått längre än de flesta andra länder i västvärlden vad gäller att släppa in kommersiella aktörer bland annat i utbildningssektorn.

Det har en del fördelar. Vi har fått en ökad mångfald av aktörer, och vi har stärkt valfriheten för brukarna. Men det innebär också en hel del risker och negativa följder som måste hanteras rättsligt, inte minst.

När det handlar om finansiering av offentliga välfärdstjänster utgår vi från ett antal principer. En viktig princip bör vara att de offentliga medlen ska användas till det de är avsedda för. Vi har bland annat i kommunallagen lokaliseringprinciper, som påverkar den offentliga resursanvändningen i kommunal verksamhet.

Man kan säga att det nuvarande regelverket för privata utförare i offentliga välfärdstjänster inte motsvarar dessa målsättningar, eftersom vi saknar rättsliga instrument för att påverka resursanvändningen i offentliga välfärdstjänster som drivs av privata utförare men som naturligtvis finansieras med våra skattemedel.

Därför har regeringen tillsatt en rad olika utredningar, däribland Valfärdsutredningen som har det stora uppdraget att ta fram ett sådant regelverk. Här handlar det om att minimera riskerna för en felaktig resursanvändning. Resurser som ska gå till skolverksamhet ska naturligtvis användas till skolverksamhet. Vinsten är såklart en relevant fråga. När verksamhetssyftet är att dela ut vinst till ägarna uppstår en del potentiella risker i verksamheter, som måste hanteras rättsligt.

Här finns en potentiell risk att man drar ned på kvaliteten och bland annat bemanningen för att öka vinsten. Den potentiella konflikten är påtaglig i den här typen av verksamheter. Lagstiftningen ger inget svar på denna fråga. Det gör den i andra länder. I andra länder har man bestämt sig för att helt förbjuda till exempel vinstsyfte i utbildningsverksamheter som är offentligt finansierade. Det är den ordning som gäller i till exempel Norge, Danmark och de flesta andra västeuropeiska länder.

Vi har inte velat gå så långt. Om man studerar uppdraget i Valfärdsutredningen talar vi mer om hur man hanterar den potentiella konflikten i verksamhetssyftet och hur man rättsligt hanterar resursanvändningen, alltså hanteringen av ett eventuellt överskott i offentligt finansierade välfärdstjänster.

Det finns säkert anledning att kritisera oss för att vi inte går så långt, men jag tror att det är välavvägt att helt enkelt fokusera på resursanvändningen och då också erkänna att vi har mycket att vinna på att ha olika typer av utförare i de offentliga välfärdsverksamheterna.

Det finns ingen vilja från regeringens sida att minska mångfalden. Det finns inte heller någon vilja från regeringens sida att försämra valfriheten för brukarna. Däremot finns det en stark vilja från regeringens sida att justera regelverket så att vi får en bättre kontroll av resursanvändningen. Det är en ytterst relevant och nödvändig reform.

Vi kan inte utgå ifrån hur det är generellt och hur de skötsamma företagen sköter sig, utan vi måste ha ett system som är hållbart. Vi ser också att inom vissa branscher har vi allvarliga akuta problem just nu. Jag tänker på flyktingmottagandet och till exempel de rapporter som vi får nu angående asylboenden och HVB-hem. Där är det vinstmarginaler som inte är på 5 procent, utan som är långt över detta. Där ser vi en ineffektiv resursanvändning, och det är svenska skattebetalare som finansierar saker som inte ingår i det offentliga åtagandet.

Här behöver vi ett ändrat regelverk. Vi kommer att jobba med detta, och vi hoppas att ideologiska skygglappar inte sätter stopp för detta arbete.

Anf. 146 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag är naturligtvis helt enig med statsrådet om att vi ska minimera risken för ineffektiv resursanvändning. Det är vi väl alla överens om. Det gläder mig också att jag hör statsrådet uttala att det finns fördelar med både mångfald och valfrihet, för det är två viktiga delar i politiken.

Vi är också politiskt överens om att vård, skola och omsorg ska finansieras via skattekollektivet. Vi arbetar alla på samma linje om att skatteflykt och skatteundandragande ska beivras. Arbetet mot oseriösa företag som inte bara låter bli att betala rätt skatt utan även är illojala i sin konkurrens med övriga aktörer bedrivs både nationellt och internationellt.

När det kommer till att upphandla tjänster tycker vi det är rätt självklart att upphandla exempelvis byggtreprenader från byggföretagen. Även om det finns skillnader mellan att upphandla välfärdstjänster och byggtreprenader är det inte alltid lätt med kravspecifikationerna till byggtreprenader heller. Jag tolkar svaret från civilministern som att han anser att samhället har mer förtroende för byggföretagen än för välfärdstjänstföretagen. Jag ifrågasätter det lite grann, för jag tror snarare att det gäller för partierna till vänster.

Inom välfärden finns dessutom numera, tack vare lagen om valfrihetssystem, möjligheten för kunderna att välja själva. Det är bättre att människor själva väljer, eller väljer bort, när det gäller vem som ger dem bäst service. Det fungerar oftast utmärkt inom skola, primärvård och hemtjänst gällande tjänster inom välfärdssektorn.

Om vi jämför byggbranschen med välfärdsbranschen har bägge vinstintressen. Eventuellt kan det vara svårare att definiera och följa upp kvaliteten inom välfärden, men det bemöts å andra sidan av LOV, som möjliggör för kunderna att välja själva. Därmed faller argumentet att välfärdsföretag skulle skära på kvaliteten. Om de gör det förlorar de sina kunder. Det gäller under förutsättning att det finns alternativ. Däremot har jag inte sagt att jag stöder dem som nu tjänar mycket pengar där regelverket inte fungerar så bra.

Vi behöver alltså säkerställa att det finns valmöjligheter inom välfärden, det vill säga att vi behöver se till att det finns goda förutsättningar inte bara för byggföretagen utan även för företagen inom välfärden.

Tyvärr har de signaler som direktiven till Valfärdsutredningen ger gjort att en bransch som tidigare växte nu har avstannat. S-MP-regeringen skapar tillsammans med V en osäkerhet som medför minskade investeringar och färre jobb. Baserat på vad – en känsla? Men var är fakta?

Jag får inte ihop det, så civilministern kanske kan hjälpa mig. Vi behöver näringslivets hjälp för att klara utvecklingen av välfärdstjänster. Företag behöver kunna göra vinst, det vill säga detsamma som vi i lagen kräver av kommunerna. De företag som levererar tjänster inom välfärden har enligt alla utredningar lika god eller bättre kvalitet än kommunerna. Brukarna och kunderna är nöjda, personalen är nöjd och kostnaderna är generellt sett lägre, det vill säga att man arbetar effektivare. Då tar man väl hand om skattekrönorna.

Frågan är: Varför fortsätter Vänstern att misstänkliggöra företagen i välfärdssektorn? Varför ges inte företagen goda förutsättningar att bedriva en bra verksamhet för skattepengarna i konkurrens men på lika villkor som kommunerna?

Anf. 147 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Regeringens ambition är inte att misstänkliggöra någon. Vår skyldighet är att ta fram ett regelverk som säkerställer rätt resursanvändning och garanterar effektivitet i offentliga verksamheter. Det regelverket finns inte på plats.

En av de viktigaste principerna i svensk förvaltning och ett av de viktigaste verktygen mot ineffektivitet och inte minst korruption i svensk förvaltning är offentlighetsprincipen. Vi använder oss av den som ett rättsligt verktyg för att garantera ett visst beteende i den offentliga verksamheten.

Vad händer då om offentliga verksamheter utförs av privata utförare? Ja, då förutsätter detta att offentlighetsprincipen får omfatta de privata utförarna, eftersom det är hela uppbyggnaden för den modell i vår förvaltning som ska garantera en korrekt resursanvändning och förebygga missförhållanden i verksamheten. Problemet är att offentlighetsprincipen i dagsläget inte omfattar privata utförare som bedriver offentligt finansierade och reglerade välfärdstjänster. Här har vi alltså en lucka i lagstiftningen.

Meddelarfriheten är en annan aspekt. Den är otroligt viktig för arbetet för hög kvalitet i offentliga verksamheter och mot missförhållanden i offentliga verksamheter, men det är också en viktig principiell och konstitutionell fråga för medarbetare i offentlig sektor.

Meddelarfriheten omfattar inte medarbetare hos de privata aktörer som får ta hand om offentliga välfärdsverksamheter. Då har politiken en skyldighet att vidta åtgärder rättsligt.

Det jag vill säga är att i grund och botten har vi en hel del rättsliga frågor att hantera. De måste hanteras ordentligt och genomtänkt, och det måste vara baserat på fakta. Den ordning vi har för detta är att tillsätta en statlig offentlig utredning. Det låter inte så roligt, men det är viktigt att tillsätta en utredning som får i uppdrag att noggrant gå igenom de rättsliga frågor som är relevanta i det särskilda fallet.

Det är precis vad regeringen har gjort. Då brukar man få höra, som vi också hörde här, att det skapar otrygghet i branschen. Men det gör ju allt utredningsarbete. Hela poängen med utredningsarbete är att utreda ett antal frågeställningar och föreslå åtgärder.

Vi behöver göra detta. Vi behöver genomföra regeländringar just för att vi behöver skapa långsiktiga villkor för alla aktörer i offentliga välfärdsverksamheter.

Vi har haft en märklig ordning med en viss lagstiftning men en helt annan retorik från makthavarna. Jag minns förra regeringen där flera av ministrarna sa att det var olämpligt att välfärdsföretag skulle ägas av riskkapitalbolag, men det fanns ingen lagstiftning som förbjöd det. Ministrarna valde att retoriskt uttrycka detta för att hantera en kortsiktig opinion, och så kan förhållningssättet inte vara från politikens sida i relation till välfärdsverksamheten. Vi måste ha en långsiktighet, och då måste vi ta fram ett regelverk som är legitimt och som löser de här potentiella konflikterna som finns i verksamheterna.

Det är precis det uppdrag som Ilmar Reepalu har fått att hantera inom ramen för Välfärdsutredningen. Märk väl att vi valde en utredare med lång erfarenhet av kommunal sektor just för att vi vill få in de kommunala perspektiven i arbetet, för det är kommunerna som i slutändan får hantera detta. Vi vet att det blir så när en verksamhet går i konkurs eller läggs ned. Då är det kommunerna som står där och ska ta emot brukarna.

Om vi är för mångfald och kvalitet i välfärdsverksamheter bör vi också agera, och det förutsätter vissa regelförändringar. Ingen ska misstänkliggöras. Det är definitivt inte ambitionen från min eller regeringens sida att göra det. Vi har all anledning att hitta goda samarbetsformer med näringslivet i välfärdsverksamheter och i andra typer av offentliga åtaganden.

Anf. 148 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag tror att vi alla är överens om behovet av regelförändringar i vissa delar, så det behöver vi inte fortsätta diskutera. Däremot tror jag att osäkerheten i utredningsarbetet nog gäller vissa formuleringar i direktiven som kanske var lite olyckliga. Det behöver självklart inte statsrådet tycka, men vi är många som tycker det. Det har skapat en osäkerhet som kanske inte var nödvändig, och det hade kanske gått lika bra att utreda i alla fall.

Att låta företag vara med och utveckla välfärden är ett måste. Vi är beroende av innovationer, inte minst inom äldreomsorgen och sjukvården, och väldigt mycket är på gång nu. Det vore synd om vi inte klarar av att på ett bättre sätt ta vara på de idéer som finns ute i landet. Flera kommuner och landsting har inrättat så kallade testbäddar för att kunna testa nya produkter precis på den målgrupp de är tänkta för. Det är helt fantastiskt och även en ny möjlig exportbransch för Sverige.

Därför är det tråkigt att en stor del av debatten handlar om upplåtelseform och om huruvida företag ska få göra vinst eller inte. I grunden är det ointressant. Kunden, brukaren, vill ha bra tjänster. Det viktiga är att det arbetas effektivt, att fokus ligger på kvalitet, att insikten finns att välfärds-tjänster inte endast utförs av kommuner och landsting samt att vi inte låter fördomar bestämma debatten. Där verkar vi vara överens.

Vi alla tjänar på att det förs en saklig debatt, och vi vill ju alla att det ska gå bra för Sverige. Då är det synd att fokus läggs på fel saker och att tillväxt i viktiga branscher avtar i stället för att växa. Jag konstaterar vidare att partierna till vänster tyvärr systematiskt misstror en bransch med många kvinnor som företagare. Det har bara blivit så.

Jag vill tacka civilministern för debatten och önska en riktigt god jul. Jag önskar även ett gott nytt år och hoppas 2016 blir ett år då vi lägger vinstfrågan i debatten om företag i välfärden bakom oss och i stället fokuserar på kvaliteten.

Anf. 149 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag kan garantera Anette Åkesson att vi kommer att fokusera på kvalitet under 2016. Men att fokusera på kvalitet kräver också att vi tar fram ett regelverk som säkerställer rätt resursanvändning och hög kvalitet i välfärdsverksamheter. Det har vi tyvärr inte i dag, och därför har dessa utredningar satt igång sitt arbete och fått regeringens uppdrag.

Vi kommer att ha en nära dialog med kommunsektorn om hur vi kan främja innovationer i offentliga välfärdsverksamheter, och jag är väldigt glad att Upphandlingsmyndigheten nu är på plats och har fått i uppdrag att jobba med innovationsvänliga upphandlingar. Vi har stor potential här, men det handlar inte bara om att utnyttja potentialen, utan det handlar faktiskt också om att agera för att effektivisera välfärdsverksamheten med tanke på den kostnadsutveckling som vi har i de offentliga välfärdsverksamheterna.

Vi har stora utmaningar här, och innovationer och effektiviseringar är två viktiga delar av regeringens svar på de utmaningar som vi ser.

Jag vill avslutningsvis önska Anette Åkesson en god jul och en bra ledighet. Jag ser fram emot ett gott samarbete under 2016.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2015/16:240 om skolans simundervisning

Anf. 150 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Daniel Riazat har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta vad gäller skolans simundervisning.

Att kunna simma 200 meter, varav 50 meter ryggsim, ingår i kunskapskraven för betyget E i årskurs 6 och i årskurs 9 i ämnet idrott och hälsa i grundskolan. Det innebär att en elev måste visa att han eller hon kan göra detta för att få ett godkänt betyg i ämnet efter årskurs 6 såväl som efter fullgjord grundskoleutbildning.

Som Daniel Riazat påpekar framgår det i Skolverkets rapport *Simkunighet i årskurs 6* att det finns ett tydligt samband mellan att påbörja simundervisningen i tidiga årskurser och att kunna simma i årskurs 6. Det är också därför som simundervisningen enligt kursplanen ska börja redan i lågstadiet och innefatta lekar och rörelse i vatten och att balansera, flyta och simma i mag- och ryggläge.

Statens skolinspektion är den myndighet som utövar tillsyn över skolväsendet och som kontrollerar att verksamheten uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter, bland annat när det gäller simundervisning.

Det finns även många betydelsefulla, kompletterande verksamheter utanför skolan. Jag kan nämna projektet Gilla vatten som hjälper barn i

grundskolans årskurs 5 och 6 som inte kan simma och är rädda för eller ovana vid vatten.

Jag vill dock understryka, vilket Daniel Riazat också mycket riktigt framför, att det är huvudmännen som ansvarar för att se till att alla elever minst når kraven för simkunnighet inom ramen för läroplanen. Detta ska ske genom strukturerad undervisning, där eleverna ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd. Kommunerna ska också fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Regeringen strävar med sin utbildningspolitik efter att utjämna socio-ekonomiska skillnader och att ge alla människor möjlighet att utvecklas. Skolan ska vara jämlik. Regeringens målsättning är att alla elever ska få en ärlig chans att lyckas i skolan, men i dag når många elever inte målen i grundskolan. Regeringens svar på denna utmaning är investeringar för att tidigt ge elever det stöd de behöver och lärarna mer tid med sina elever samt insatser för att öka läraryrkets attraktivitet, så som många gånger tidigare har framförts i dessa interpellationssvar.

Anf. 151 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! Tack, utbildningsministern, för svaret! Det stämmer som utbildningsminister Gustav Fridolin har sagt att ansvaret ligger på kommunerna och skolhuvudmännen för att följa lagen när det gäller simundervisningen. Här finns dock ett par problem. Det ena problemet handlar om att det är många procent av lärarna som anser att eleverna får för lite tid till simundervisning för att kunna klara av målen, vilket då blir en större fråga än att bara handla om kommunerna.

Det andra problemet handlar om de barn som kommer hit efter grundskoleålder, till exempel många av de nyanlända barn som vi har här i dag. I gymnasieskolans mål finns inte liknande kunskapskrav när det gäller simkunnighet, vilket jag tycker ställer till med problem, eftersom syftet med kraven i nian och sexan är att alla ska kunna simma när de har gått ut nian och påbörjar gymnasiet.

Jag kan ta mig själv som exempel. Jag är i dag 24 år gammal. Jag kom till Sverige när jag var nio år. Jag kan inte simma. Jag hade jämt Mycket väl godkänt i idrott. Jag hade det i åttan och i nian. Jag minns inte riktigt hur det blev på gymnasiet. Det visar i alla fall att det är något i systemet som inte riktigt fungerar.

Det är inte lärarna som ska kritiseras för det över huvud taget. Det handlar i många fall om att de inte har tillgång till en anläggning dit de kan ta eleverna. Kommunerna har inte satsat tillräckligt mycket på det etcetera. Då måste man från statligt håll vara med och kanske förändra reglerna lite. Man kan se till att gymnasiet också får ett mål och se till att det finns någon sorts program för nyanlända. Det ska inte bara baseras på ideella initiativ.

Tänk, utbildningsministern, ifall man i samarbete med simföreningar och andra kunde se till att alla nyanlända barn fick lära sig simma, till exempel i väntan på att få gå i skolan – de första veckorna eller ett par månader som det handlar om på vissa håll nu. Vi skulle i alla fall kunna diskutera det i fråga om hur läget kan förbättras.

Prot. 2015/16:48

17 december

Svar på
interpellationer

Som jag ser det innebär svaret att det här ligger på kommunerna och att det därmed inte finns mycket som kan göras från högre ort. Jag menar att det finns vissa saker som kommunerna inte kommer att kunna rå på. Då kanske vi måste ta tag i det härifrån.

Vilka åtgärder avser utbildningsministern att vidta?

Anf. 152 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det finns en särskild svårighet här, precis som Daniel Riazat säger. Det officiella svaret måste vara det som jag framförde. Det är huvudmännens uppgift. När vi har en sådan tydlig lagstiftning, när vi har så tydliga mål i grundskolans betyg och kursplaner som vi har får ingenting vi gör upplevas som att det på något sätt befriar huvudmännen eller skolorna från det ansvaret. Därför måste det officiella svaret vara så här tydligt.

Vi har de tydliga reglerna. Vi stöder också en lång rad ideella projekt, inte minst idrottsföreningar som nu får ökade resurser med tanke på den stora insats de gör och kan göra mot bakgrund av flyktingkrisen i världen och att fler människor kommer till Sverige. Jag vet att en del av de projekten handlar om just simning och simkunnighet. Det är de två sakerna vi gör: vi har tydliga regler som ska följas upp, och vi ger stöd till ideella insatser.

Med det sagt är det lätt att, liksom Daniel Riazat och olika utredningar, konstatera att vi har elever som inte uppnår simkunnighet. Det brister i systemet på olika sätt. Det finns nog anledning att följa upp det och se hur man kan stödja det vidare.

Det är någonting som jag, utifrån den här interpellationen, får ta med mig. Vi får titta på om det skulle kunna vara tydliga inslag som Skolinspektionen kan se över eller om det finns andra sätt på vilka vi kan främja detta i arbetet mot kommunerna. Eftersom Skolinspektionen är en fristående inspektionsmyndighet kan också en riksdagsledamot eller en kommun föra den typen av samtal med inspektionsmyndigheten.

Vi sitter nu i samtal om timplanen. Det finns såklart tydliga önskemål om fler timmar i ämnet idrott och hälsa. Att se till att det blir fler timmar skulle kunna vara ett sätt för att lärarna ska ha möjlighet att boka in fler timmar i simhallen. Men det bygger på att det finns en simhall som är tillgänglig och att det finns en skola som gör det som krävs för att följa målen.

Daniel Riazat lyfter också upp ett annat problem, nämligen att det inte finns motsvarande krav för gymnasiet. Det blir ett särskilt problem för en elev som kommer till Sverige i gymnasieåldern och som ska börja i gymnasiet. Andra delar av grundskolans utbildning måste vi klara att täcka upp. Om man av någon anledning inte har ett skriftspråk eller inte kan det latinska skriftspråket finns det inget sätt att komma runt det. Om man ska klara av gymnasieundervisningen måste vi täcka upp det och börja arbeta med det. Då får man en grundläggande utbildning innan man kan börja gymnasiet, oftast inom ramen för språkinstruktionen. Om man inte kan simma finns det dock ganska stor risk för att det inte upptäcks under gymnasieåldern.

Det ligger i grundskolans läroplan. Det beror inte på att det är ett verktyg som behövs för att man ska klara av att göra andra saker, som läsning, skrivning och räkning. Det ligger där, eftersom vi vet att simkunnighet är oerhört viktigt för att man ska känna sig trygg vid vatten och kunna ha den tryggheten när man rör sig utomhus.

Det kan finnas anledning att titta särskilt på det. Det är en fråga som jag kan föra vidare till regeringen och lyfta upp med gymnasieministern. Det finns också anledning för Daniel Riazat att återkomma till gymnasieministern i den delen.

Anf. 153 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! Jag vill tacka för vad jag uppfattar som ett lite tydligare svar. Jag uppfattar att det finns en öppenhet för att ta till sig delar av det jag har sagt.

Jag har tidigare i år väckt en motion om just simkunnighet i skolan och vad man bör göra.

I många friskolor finns det ännu större brister än i de kommunala skolorna, på grund av att friskolorna helt enkelt inte har lika många utbildade idrottslärare. Enligt fackföreningarna visar det sig tydligt i elevernas kunskaper i idrott och hälsa. Det handlar också om en rad andra frågor som vi inte behöver gå in på just nu.

Fokus ska inte vara på att det är viktigt att eleverna eller de nyanlända måste lära sig att simma för att det handlar om ett betyg. Det är egentligen det minsta problemet. Precis som utbildningsministern sa handlar det om att man ska vara bekväm i vatten och kunna simma enligt de mål som har satts upp.

Jag undrar om det finns någon möjlighet att skapa en sorts projekt, via Skolverket eller liknande, där man går ut med tydligare påtryckningar gentemot skolhuvudmännen. Man kan säga att man gör en satsning på simundervisning och vill se till att alla som kommer hit, men också alla elever som inte har lärt sig tidigare, får vara med. Då följer man upp den skollag som redan finns.

Finns det möjlighet att ta det till sig och gå vidare med det på något sätt? Det skulle vara intressant, och jag tror att alla partier skulle kunna vara intresserade av att vara med på det.

Anf. 154 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det här besvarar kanske inte Daniel Riazats önskan helt, men vi genomför nu en utredning om särskilt problematisk frånvaro. Det problemet beskriver vi oftast utifrån elever som efter en tid börjar vara borta under långa perioder från skolan. Men det finns olika delproblem i detta.

En sak som har identifierats är att det finns elever som har återkommande frånvaro i just ämnet idrott och hälsa och faktiskt i just vissa moment av idrott och hälsa. Det kan finnas olika skäl för det. Det är ett ämne där det finns särskild utsatthet för mobbning, till exempel i samband med omklädning. Kopplat till simningen finns såklart också det skälet att om man inte har fått lära sig grunderna i simning och det plötsligt krävs att man ska simma, tillsammans med elever som kunnat simma många fler år än man själv, är risken för att man inte deltar ganska stor.

Det ligger i utredaren Malin Gren Landells direktiv i utredningen om problematisk frånvaro att titta på enskilda ämnen och enskilda moment. Hon ska titta på varför frånvaro återkommer där och vilka insatser kan man göra.

Det svarar inte helt på Daniel Riazats önskan, men det finns en utredning som skulle kunna hitta svar åt det hållet.

Vi arbetar nu intensivt med alla olika insatser som behövs för att svensk skola ska bli bättre och för att skolan ska ha bättre förutsättningar att möta nyanlända. I det arbetet är vi betjänta av olika påpekanden om att vi riskerar att missa vissa saker. Det här skulle kunna vara en sådan sak. Jag tar det därför med mig till departementets arbete i den delen.

Anf. 155 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! Det känns bra att utbildningsministern tar det till sig och att det finns ett pågående helhetsarbete.

En av anledningarna till att jag lyfte upp frågan, som jag också har nämnt i min motion, är kopplad till mobbning och hur man utformar omklädningsrum och allt annat i anslutning till dem.

Jag vet inte exakt varför jag inte var intresserad av att lära mig simma när jag var yngre, trots att mina föräldrar och lärare försökte få mig att bli intresserad.

Men en del av det kan ha handlat om att man inte vill vara den enda i klassen som inte kan simma och riskera att skämmas på grund av det. Då visar man inte över huvud taget om man kan simma eller inte, det vill säga att man undviker de sammanhangen, vilket i sin tur leder till frånvaro, och det är inte bra.

Jag ser fram emot att se vad detta kommer att leda till. Det är bra för skolhuvudmännen att få höra utbildningsministern säga hur viktigt det är att se till att alla elever når målen.

Jag hoppas också att man ser över detta med gymnasiet ifall det finns någonting som går att förändra. Det är väldigt viktigt för barnen och för att öka simkunnigheten i den svenska skolan.

Anf. 156 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag förstår den särskilda problematiken med gymnasieskolan, men jag vill samtidigt be interpellanten att vända sig direkt till gymnasieministern.

Det är bra att Daniel Riazat säger att det finns frågor kopplade till detta som handlar om elevers frånvaro. Det visar att Daniel Riazat ser att det arbete som utredare Malin Gren Landell skulle kunna svara mot delar av det här. Det är också min bedömning.

Vi vet av elever som inte når målen i olika ämnen eller som än värre får betyg som når målen, men som inte har de kunskaper som betygen ska representera, att ett återkommande problem har varit att eleven har hittat tekniker för att dölja sin brist på kunskaper. Det har varit ett sätt att svara mot uttalade eller icke uttalade förväntningar i de relationer som man har med andra elever eller med lärare. Då blir det väldigt svårt att lyckas med läraruppdraget, med relationerna och med förväntningarna i klassrummet.

Det skulle säkerligen kunna vara någonting som finns också i det här momentet, idrott och hälsa. Vi vet dessutom att just idrott och hälsa är ett

ämne som är särskilt utsatt för elever som upplever kränkningar och mobbing. Det gäller också momentet före och efter, alltså vid omklädningen. Det är en av anledningarna till att det är större frånvaro här. Men det tror jag att Malin Gren Landell kommer att se vidare på, eftersom det finns uttryckt i hennes utredningsdirektiv.

Jag vill också önska god jul till alla i kammaren och interpellanten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:48

17 december

Svar på
interpellationer

§ 19 Svar på interpellation 2015/16:233 om arbetsmarknaden för unga på orter med få arbetsgivare

Anf. 157 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit och avser att vidta för att förbereda unga som bor i bruksorter och andra orter där det finns få arbetsgivare så att de får en bättre koppling till arbetsmarknaden och står bättre rustade inför framtiden.

Jag vill inleda med att tacka för frågan som berör ett av regeringens mest prioriterade områden. Att fler unga ska kunna ta de jobb som finns och att kopplingen mellan skola och arbetsliv stärks är centrala frågor i regeringens politik. Den 16 november 2015 tog jag emot Yrkesprogramsutredningens slutbetänkande, med flera förslag som syftar till att underlätta ungas övergång från skola till arbetsliv. Betänkandet är nu ute på remiss, men jag vill passa på att nämna några av de förslag som har direkt bäring på den fråga som har ställts.

Ungas möjligheter att få en anknytning till och kännedom om arbetslivet avgörs av flera olika faktorer. Bland annat handlar det om att ungdomar ska ha ett gott utbud av utbildningsmöjligheter som kan leda till jobb. Här har utredningen bland annat föreslagit en försöksverksamhet med branschskolor för vissa små yrkesområden. Förslaget innebär att mindre kommuner som har svårt att upprätthålla ett brett utbildningsutbud inom ramen för försöksverksamheten kan erbjuda elever attraktiva yrkesutbildningar som kan leda till jobb. Jag bedömer också att det är viktigt att kommunerna samverkar för att bredda utbudet av yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Utredningen har också föreslagit att alla elever i årskurs 8 och 9 i grundskolan och årskurs 9 och 10 i specialskolan ska ges möjlighet att genomföra minst två veckors praktisk arbetslivsorientering. Tidiga kontakter med arbetslivet är viktiga för att underlätta etableringen på arbetsmarknaden och för att eleven ska få goda förutsättningar att göra väl underbyggda val för fortsatta studier.

Dessutom föreslår utredningen att studie- och yrkesvägledningen i grundskolan bör utredas vidare. Bland annat föreslås en översyn av ansvaret för och organisationen av studie- och yrkesvägledningen och hur elevernas rätt till vägledning kan stärkas. Regeringen bedömer att det är nödvändigt med ytterligare utvecklingsinsatser när det gäller studie- och yrkesvägledningen. Regeringen avser därför att förlänga Statens skolverks pågående fortbildningsuppdrag till och med 2018.

Jag vill också betona att det lokala näringslivet har ett tydligt ansvar för att få unga att intressera sig för lokala arbetsgivare och därmed för att

gå utbildningar som kan leda till jobb på orten. Detta kan exempelvis ske genom att erbjuda praoplatser i grundskolan eller platser för arbetsplatsförlagt lärande på gymnasieskolans yrkesprogram. Arbetsgivare kan också engagera sig i de lokala programråden som finns för gymnasieskolans yrkesprogram.

De regionala kompetensplattformarna arbetar också med att skapa en bättre samverkan mellan utbildning och arbetsliv. Syftet är att skapa en bättre matchning på arbetsmarknaden på en regional nivå.

Jag ser nu fram emot att få ta del av remissinstansernas synpunkter på Yrkesprogramsutredningens förslag och är övertygad om att vi här i kamraren får anledning att återkomma till frågan om hur vi kan stärka yrkesprogrammets kvalitet och attraktionskraft samt hur unga snabbare kan etablera sig i arbets- och samhällslivet.

Anf. 158 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Under 2012 och 2013 hade jag ansvaret för att ta fram en bruksortsrapport för Moderaternas räkning. Det var med fokus på bruksorter som har en väldigt genuint historisk prägel och hur man kan tänka framåt för dessa orter. En bruksort definierade jag som en ort med en till två dominanta företag där det inte fanns så många småföretag. Det finns ungefär 100 orter i Sverige som kan anses vara bruksorter enligt olika definitioner, bland annat Tillväxtverkets definition.

Alla formas vi av den miljö som vi växer upp, lever och bor i. Om man sätter bruksorten i ett historiskt perspektiv får man större förståelse för de strukturer som samhället är uppbyggt av och som bibehålls. Det finns fantastiska resurser i våra brukssamhällen. Många har varit med om industrialiseringen och förvandlingen till en modern tid. Men många har också varit drabbade av stora nedläggningar. Hälleforsnäs bruk i Sörmland, till exempel, tappade 1 000 medarbetare när bruket lades ned i början av 90-talet. Då var det en hel del bruksorter där det försvann många arbetsgivare.

När vi arbetade med detta tillsammans i en grupp för att ta fram rapporten märkte jag vid djupintervjuer med elever, lärare och kommunala företrädare att arbetslösheten tenderar att bli väldigt hög på bruksorterna därför att man har arbetat på bruket i generationer. För unga kan det vara ett stort steg att läsa på högskola eller universitet. Man vet kanske inte om hur många andra yrken som det finns. Man har en stolt tradition av till exempel att hantera järnet eller stålet väl.

Vi fann bland annat att syovägledningen skulle behöva stärkas, framför allt på dessa orter. Ju mer jag ser i Sverige har syon blivit ganska marginaliserad. Det gäller också prao. Det kom en forskningsrapport för några år sedan som visade att unga människor kunde räkna upp ungefär 30 yrken, och det finns 60 000 yrken, om jag inte minns fel. Många unga behöver få veta vad det finns för yrken, framför allt om man bor i en bygd där det finns en dominant arbetsgivare och en stor stolthet över det yrkeskunnande som finns där. Det kan då vara svårare att se utanför samhället och den stolthet som finns. Ofta är också föreningslivet väldigt aktivt, vilket gör att man gärna stannar kvar.

Ett av mina förslag i gruppen var just att man måste satsa mycket mer på studie- och yrkesvägledning. Jag hörde att även ministern nämnde det och blev väldigt glad, för det här är någonting vi behöver sätta på kartan

mer. Men även i undervisningen måste man lyfta blicken, och eleverna måste få vara ute och träffa företagare.

Ofta finns det inte så många entreprenörer. Därför har man heller inte fått kunskap om entreprenörskap. Där har Ung Företagsamhet en stor roll att fylla. Jag skulle vilja att ministern talade lite ytterligare om Ung Företagsamhet och hur man kan bygga broar mellan skola och yrkesliv. Då tänker jag inte bara på yrkeskunskap, alltså den praktiska, utan även på teoretiska utbildningar.

Anf. 159 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Tack, Lotta Finstorp, för att du lyfter upp Ung Företagsamhet! Det här är verkligen en hjärtefråga för mig. Jag brukar som devis säga att vi måste utbilda framtidens arbetskraft men också framtidens arbetsgivare.

Ung Företagsamhet spelar verkligen en viktig roll i det avseendet. Vi vet att utbildningsformen där man får starta ett eget företag och driva det under en viss tid under gymnasietiden kan göra att man får bra förmågor för att kunna ta sig an något sådant i framtiden men också att man kanske hittar embryot till det som kan bli ett bra företag framdeles. Jag tror på det här konceptet och vill att vi ska bredda det till fler branscher men också att det ska få bättre spridning landet över.

Vad gäller situationen i landet sett ur ett helhetsperspektiv tror jag att vi måste föra en ekonomisk politik som gör att hela landet kan leva och att fler jobb tillkommer.

Regeringen för nu en ekonomisk politik som innebär investeringar i infrastruktur och bostadsbyggande för att stimulera tillväxten på arbetsmarknaden. Vi satsar också väldigt stort på bristyrkesutbildningar, då vi vet att framför allt yrkesutbildningarna leder till jobb. Jag fick senast förra veckan en rapport som visar att sju av tio som tar sig igenom ett yrkesprogram på gymnasiet får jobb efteråt. Det här är nog så viktigt för mindre orter, där vi vet att det i många fall finns väldigt stora och strategiskt viktiga arbetsgivare som inte hittar den kompetensförsörjning de behöver.

Metallindustrin, träindustrin med flera är egentligen ryggraden i vår ekonomi. Vi måste se till att matcha ihop de här tingen så att de unga som nu ska in på arbetsmarknaden ska kunna ta jobben som de behöver men också så att det speglar våra kompetensförsörjningsbehov.

Där tror jag att yrkesutbildningarna är väldigt viktiga. Det är därför jag vill att vi stärker yrkesprogrammets status och attraktivitet så att fler elever väljer dessa inriktningar. Jag tror också att vi måste bygga ut yrkeshögskolan kraftigt, eftersom nio av tio får jobb efter en sådan utbildning.

Vi behöver bygga ut den yrkesinriktade vuxenutbildningen yrkesvux, som är gymnasieprogrammen för vuxna, för att på bredden se till att folk kan utbilda sig till sådant som leder till jobb.

Jag vill att vi gör detta även för de nyanlända. Många av dem kommer ju med sådana kvalifikationer som arbetsmarknaden behöver, och yrkesutbildningarna är helt rätt väg att gå för att de ska komma i arbete.

Anf. 160 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Vi har en stor samsyn i fråga om hur viktigt det är att titta på just bristyrken.

Prot. 2015/16:48

17 december

Svar på
interpellationer

Men det är tveksamt, tycker jag, att man bara för att det fattas människor i en viss bransch ska matcha ihop de jobben med dem som är arbetslösa. Då kan det bli precis som i satsningen på äldreomsorgen – att det inte är de som är mest lämpliga och brinner för just de frågorna som faktiskt går den utbildningen. Det finns en balansgång i detta för att se till att det blir bra.

Jag tänker också på en av orterna i Dalarna där vi intervjuade människor i olika funktioner. Där framkom att det är ett så stort steg bara att pendla till en större ort för att arbeta att man, i den mån man kan, hellre väljer att gå arbetslös. Man är van att lösa problemen på hemmaplan, kanske mycket mer än man är någon annanstans. Därför är det också på ett sätt svårare att ta sig därifrån.

Något som jag också tycker är viktigt är att man tar fram lokala näringslivsstrategier som är specifika för just den orten med tanke på ett vidgat arbetsliv.

Det vi hörde från de riktigt stora företagen på de här orterna är att de har otroligt svårt att rekrytera till exempel ingenjörer. Om det inte går att pendla och bo på en annan, större ort är det inte många som väljer att flytta till bruksorten. Ett par där båda är akademiker och den ena får jobb på bruksorten kanske väljer att tacka nej eftersom det inte finns något motsvarande arbete för den andra.

Hur man ska lösa detta vet jag inte riktigt. Men här kommer ju även infrastruktur, kollektivtrafik och de delarna in, både för dem som vill bo på kvar på orten men jobba någon annanstans och kunna pendla bra och för dem som tvärtom vill kunna pendla in, till exempel akademiker eller någon med hög specialistkompetens.

Bland annat Finspång var med i vår rapport. Siemens är ju enormt stort där. Man söker och har behov av väldigt specifik kompetens. Det var svårt för dem att få det då. Det här var 2012–2013; det kan ha ändrats i dag.

För företagen där handlade det om att visa på möjligheter – att det går att bo i Norrköping och på ett bra sätt pendla till Finspång. Man ville inte gärna flytta dit eftersom man kanske hade en respektive som var akademiker.

Det finns alltså många delar i det här, och jag tror att en bra näringslivstrategi på dessa orter är att lyfta blicken, tänka utifrån entreprenörskap och se till att inte hålla allting i kommunal regi.

Vi kan tycka att Ung Företagsamhet är alldeles lysande, men vi måste också skapa förutsättningar för entreprenörer att starta företag på de här orterna. Annars är det lite bortkastat, för annars flyttar de duktiga ungdomar som har mycket energi, idéer och engagemang. De kommer inte att finnas kvar om allting i tjänstesektorn är i kommunal regi. Det vill jag gärna att ministern kommenterar.

Anf. 161 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Jag börjar med den sista frågan om den kommunala regin och vad det innebär för näringslivet.

För mig är det solklart att vi måste ha ett näringsliv som blomstrar och en ekonomi som växer och ger oss tillväxt. Det gör att vi kan finansiera vår välfärd, och då får vi en god levnadsstandard. Den kedjan är verkligen helt avgörande för mitt politiska kall.

Samtidigt tycker jag att det är viktigt att veta att välfärd inte är näringsliv. Det är inte samma sak, i alla fall inte i min värld.

Barn och elever ska inte vara handelsvaror. Äldre ska inte vara handelsvaror. Patienter ska inte vara handelsvaror på en marknad. Jag tycker att det är väldigt viktigt att våra gemensamma skattepengar återinvesteras i skolan, i vården och i omsorgen så att varenda skattekrona går till att våra barn får de bästa skolresultaten, att de äldre får den allra bästa omsorgen och att patienterna får den sjukvård de behöver för att få ett bättre liv. Jag vill hålla isär de här två tingen.

Jag vet också att det finns privata aktörer som utför olika tjänster åt kommunerna och regionerna – tjänster som inte riktigt är det som är välfärdens kärna. Det bejakar jag. Jag har själv varit kommunalråd i Halmstad de senaste fyra åren, mellan 2010 och 2014, och vet vad det här innebär. Jag är alltså inte främmande för detta, men jag tycker ändå att välfärden ska vara en skyddad zon.

När det gäller frågan om matchningen på arbetsmarknaden är det klart att en välfungerande arbetsmarknad och en välfungerande ekonomi måste böttna i flera olika ting.

Det handlar om att investera så att ekonomin får en skjuts framåt och kan växa inom infrastruktur, byggande med mera. Det handlar om att vi skapar förutsättningar för fler och växande företag. Det handlar också om just kompetensförsörjning och matchning. Just nu har vi ett läge på vår arbetsmarknad där vart femte företag enligt Svenskt Näringsliv säger att de har svårt att rekrytera trots att de vill anställa.

Det kan handla om industrin, vården, restaurangnäringen, byggbranschen med mera. De hittar inte rätt arbetskraft. Samtidigt har vi en situation där 7 procent av befolkningen går arbetslösa. Då måste vi ställa oss frågan: Hur kan man matcha ihop det så att människor inte går arbetslösa samtidigt som företagen inte hittar dem som de vill anställa?

Här har vi en möjlighet. Där är just bristyrkesutbildningar viktiga. Vi ska inte tvinga människor att göra något som de inte tycker om. Men vi kan kanske ge dem en push i den riktningen. Vi kan säga: Pluggar du till detta kan du faktiskt få jobb.

Jag är helt övertygad om den allra viktigaste saken i livet är att ha ett eget jobb och en egen inkomst så att man kan vara självförsörjande. Det är bra för dig som individ, men det är också bra för samhället i stort.

Anf. 162 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! För mig blir det ministern nu säger väldigt motsägelsefullt. Om vi går tillbaka till bruksorterna är det jätteviktigt med fler företag i orterna. Det är väldigt sårbart att bara ha en enda stor industri plus kanske den kommunala sektorn. Det är oerhört sårbart.

Det finns väldigt få företag inom tjänstesektorn. Det brukar finnas duktiga hantverkare, men det är väldigt få företag inom tjänstesektorn. RUT är en väldigt bra reform för kvinnor för att starka eget. Vi ser i dessa orter att det finns tuffa demografiska utmaningar. Det behövs många undersköterskor i hemtjänsten.

En kvinna ska kunna ta steget och bli entreprenör utifrån att hon kanske har provat på entreprenörskapet i Ung Företagsamhets regi. Regeringen vill inte att människor ska fortsätta att göra det. Incitamentet försvinner när man nu skruvar ned RUT.

Det finns forskning på att vi kvinnor otroligt försiktiga med att starta eget. Vi vill ha hängslen och livrem för att det inte ska gå på tok, för då är vi rädda att våra familjer ska drabbas. Så blir det ofta om man till exempel går i konkurs.

I stället för att bejaka det ska allting vara kommunal regi. För dessa orter är det jätteviktigt att fler får möjlighet att starta företag och framför allt kvinnor. Det är väldigt ofta väldigt mansdominerade företag dessutom.

Vi måste stärka praoen och syon i bruksorterna. Men vi måste också öppna för till exempel fler RUT-företag så att kvinnor kan starka eget. Då kan ingenjören kanske jobba där och ha en fru, eller tvärtom, som startar eget och kan finnas kvar på orten.

Anf. 163 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr talman! Tack för det inlägget, Lotta Finstorp. Jag ser inget självändamål med att vi ska göra välfärden till näringsliv, men det är bra med mer valfrihet. Om en undersköterska kommer på en briljant idé om hur hon vill driva ett företag eller en verksamhet ska hon få möjlighet till det även inom välfärden.

Den viktiga principen för mig är att skattepengarna återinvesteras i skolan, vården och omsorgen och att vi stoppar den vinstjakt som har pågått de senaste åren. Våra gemensamma skattepengar har gått till något annat än eleverna, de äldre eller patienterna. Så kan vi inte ha det.

Ska det bli ordentligt måste vi ha ett regelsystem som premierar kvaliteten framför allt för de enskilda brukarna. Jag har väldigt svårt för argumentationen om att vi behöver avreglera välfärden för att det på något sätt ska gynna välfärden. Välfärden ska gynna brukarna. Det är en väldigt viktig huvudprincip.

Jag tror att vi behöver föra en politik rent generellt som handlar om att vi ska få hela landet att leva. Det gäller att bygga ut infrastrukturen och kommunikationerna och att investera och föra en sådan ekonomisk politik så att vi stimulerar industriföretagen, tjänstesektorn med mera att växa.

Vi har sett hur det urholkats. Vi hade en tidigare finansminister som hellre premierade storstäderna i stället för landsbygden. Det var självfallet tämligen problematiskt. Tack för att du tar upp en viktig fråga! Jag tycker att debatten var bra och viktig.

Jag vill avsluta med att önska Lotta Finstorp och presidiet en god jul.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2015/16:68 Förstärkt rättssäkerhet och effektivitet i förundersökningsförfarandet

2015/16:71 Bidrag för glasögon till barn och unga

2015/16:78 Ett särskilt straffansvar för resor i terrorismsyfte

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner skulle förlängas till och med *fredagen den 15 januari 2016*.

Motioner

med anledning av prop. 2015/16:55 En kortare instanskedja för detaljplaner och områdesbestämmelser

2015/16:3293 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, L)

med anledning av prop. 2015/16:65 Utlänningsdatalag

2015/16:3291 av Christina Høj Larsen m.fl. (V)

2015/16:3292 av Johan Forssell m.fl. (M)

§ 21 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 16 december

2015/16:281 Ett svensk-finländskt försvarsförbund

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 december

2015/16:491 Arbetskraftsinvandring

av *Agneta Gille* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:492 Stelbent regelverk för arbetskraftsinvandrare

av *Mats Persson* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:493 Krav på palestinska val

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:494 Förenklade planprocesser

av *Hans Rothenberg* (M)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:495 Brist på patologer inom cancervården

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:496 Järnvägen mellan Boden och Bastuträsk

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

Prot. 2015/16:48
17 december

2015/16:497 Skoterkörkortets giltighet i Norge
av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:498 Risk för att Ryssland trotsar utslag i internationella domstolar
av *Hans Rothenberg* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:499 Stöd till landstingen med anledning av flyktingkrisen
av *Mikael Dahlqvist* (S)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:500 Åldersgränser för gode män
av *Robert Hannah* (L)
till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:501 Svenskt bistånd till terrorism
av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2015/16:502 Höjda energipriser
av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2015/16:503 Norrlands konkurrenskraft
av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:504 Dyrare flygresor
av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 16 december

2015/16:390 Förenklad handlägningsprocess av barn i familjehem
av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:389 Socialtjänstens pressade situation
av *Amir Adan* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:419 Bromma flygplats
av *Ulrika Heindorff* (M)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:423 Situationen på Malmömässan
av *Sofia Fölster* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:421 Frihetsberövande av personer med små barn
av *Marta Obminska* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:426 Översynen om benämningen av Seyfo och andra historiska massövergrepp

av *Robert Hannah* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:425 Insatser för att säkerställa hbtq-flyktingars välmående

av *Robert Hannah* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:428 Trafikverkets ovilja att uppgradera baliser

av *Per Klarberg* (SD)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:427 Osund konkurrens vid fördelning av tågläge

av *Per Klarberg* (SD)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:422 Det nya kvalitetssäkringssystemet för högre utbildning

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:429 Lex-Sarah anmälningar från kommunerna

av *Mikael Cederbratt* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:420 Undervisning i demokrati och mänskliga fri- och rättigheter

av *Marta Obminska* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:430 Finansiering av bidrag till klimatanpassning

av *Sofia Arkelsten* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2015/16:431 Gårdsförsäljning

av *Tina Ghasemi* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:433 Färre internationella forskare

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:432 Fördelning av kvalitetsmedlen

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:435 Utsläppskrav på fordon

av *Rickard Nordin* (C)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:436 En ambitiös klimatpolitik

av *Johan Hultberg* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:438 Genomsnittlig årsinkomst för RUT-köpare

av *Anette Åkesson* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:440 Vargsituationen i Värmland

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:439 Varg

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

- 2015/16:441 Lex Ester och en revision av namnlagen**
av *Tina Ghasemi* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
- 2015/16:442 Kompensation för inkomstförluster med anledning av stängning av Öresundsbron**
av *Jimmy Ståhl* (SD)
till statsrådet Anna Johansson (S)
- 2015/16:443 Id-kontroller på Öresundsbron**
av *Per Klarberg* (SD)
till statsrådet Anna Johansson (S)
- 2015/16:444 Religionsfriheten i Irak**
av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)
- 2015/16:445 Det extraordinära läget för vård och omsorg**
av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)
- 2015/16:446 Senareläggning av utbetalningar**
av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)
- 2015/16:447 Avräkningar i framtiden**
av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)
- 2015/16:448 Schablonberäkningens status**
av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)
- 2015/16:453 Kommunernas krav för att klara flyktingsituationen**
av *Mikael Cederbratt* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
- 2015/16:449 Vård och behandling för dem som har psoriasis**
av *Lotta Finstorp* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)
- 2015/16:450 Jämlik utbildning till gode män**
av *Thomas Finnborg* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
- 2015/16:451 Havsfiskelaboratoriets verksamhet i Karlskrona**
av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)
- 2015/16:452 Rätt till abort**
av *Christina Örnehjär* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)
- 2015/16:458 Riksintresseutredningen och framtidens bostadsbyggnade**
av *Erik Bengtzboe* (M)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)
- 2015/16:457 Riksintresseutredningen och framtidens jordbruk i Sverige**
av *Erik Bengtzboe* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)
- 2015/16:454 En fortsatt god djurvälstånd**
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:455 Återkrav av EU-stöd

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:456 Adoptioner

av *Lotta Finstorp* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:463 Traumavården

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:461 Boverkets insynsråd

av *Ewa Thalén Finné* (M)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:462 Boendesituationen för asylsökande

av *Sofia Fölster* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:459 Beställaransvaret inom åkeribranschen

av *Daniel Sestrajcic* (V)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:460 Osund konkurrens inom åkeribranschen

av *Daniel Sestrajcic* (V)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:465 Offentliga register och transparens inom transportbranschen

av *Daniel Sestrajcic* (V)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:469 Den syriska oppositionen och den svenska utrikespolitiska strategin

av *Jeff Ahl* (SD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:467 Skärpt asylpolitik i Danmark och dess påverkan på Sverige

av *Mikael Cederbratt* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:466 Krav från miljöpartistiska kommunalråd

av *Lars-Arne Staxäng* (M)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:468 Skolprofessionerna

av *Linus Sköld* (S)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:470 Kontanthantering

av *Kalle Olsson* (S)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2015/16:471 Kostnaderna för att slopa den bortre tidsgränsen

av *Lotta Finstorp* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:473 Bankers lika möjligheter

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet Per Bolund (MP)

Prot. 2015/16:48
17 december

2015/16:474 Arbetsmiljöarbetet på svenska arbetsplatser
av *Katarina Brännström* (M)

till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:472 Näringspolitiken för den feministiska regeringen

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

§ 24 Kammaren åtskildes kl. 17.25.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till och med § 6 anf. 44 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 6 anf. 80 (delvis),
av talmannen därefter till och med § 13 anf. 115 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 18 anf. 154 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Utökning av antalet suppleanter.....	1
§ 2 Val av extra suppleanter	1
§ 3 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	2
Finansutskottets betänkande 2015/16:FiU2.....	2
(Beslut fattades under § 8.).....	2
§ 4 Statsskuldsräntor m.m.	2
Finansutskottets betänkande 2015/16:FiU4.....	2
(Beslut fattades under § 8.).....	2
§ 5 Avgiften till Europeiska unionen	2
Finansutskottets betänkande 2015/16:FiU5.....	2
Anf. 1 FREDRIK SCHULTE (M).....	2
Anf. 2 HÅKAN SVENNELING (V).....	3
Anf. 3 MARIE GRANLUND (S).....	4
(Beslut fattades under § 8.).....	4
§ 6 Särskilda åtgärder vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet	5
Justitiekammarens betänkande 2015/16:JuU24.....	5
Anf. 4 BEATRICE ASK (M)	5
Anf. 5 KENT EKEROTH (SD).....	7
Anf. 6 BEATRICE ASK (M) replik.....	9
Anf. 7 KENT EKEROTH (SD) replik.....	10
Anf. 8 BEATRICE ASK (M) replik.....	11
Anf. 9 KENT EKEROTH (SD) replik.....	11
Anf. 10 JOHAN HEDIN (C)	12
Anf. 11 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	14
Anf. 12 ROGER HADDAD (L).....	15
Anf. 13 ANDREAS CARLSON (KD).....	17
Anf. 14 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	19
Anf. 15 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	20
Anf. 16 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	20
Anf. 17 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	21
Anf. 18 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	21
Anf. 19 JOHAN HEDIN (C) replik.....	22
Anf. 20 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	22
Anf. 21 JOHAN HEDIN (C) replik.....	22
Anf. 22 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	23
Anf. 23 KENT EKEROTH (SD) replik.....	23
Anf. 24 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	24
Anf. 25 KENT EKEROTH (SD) replik.....	24
Anf. 26 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	24
Anf. 27 MATS PERTOFT (MP)	24
Anf. 28 ROGER HADDAD (L) replik.....	26
Anf. 29 MATS PERTOFT (MP) replik.....	26
Anf. 30 ROGER HADDAD (L) replik.....	27
Anf. 31 MATS PERTOFT (MP) replik.....	27
Anf. 32 JOHAN HEDIN (C) replik.....	27
Anf. 33 MATS PERTOFT (MP) replik.....	27

Anf. 34	JOHAN HEDIN (C) replik.....	28
Anf. 35	MATS PERTOFT (MP) replik.....	28
Anf. 36	BEATRICE ASK (M) replik.....	29
Anf. 37	MATS PERTOFT (MP) replik.....	29
Anf. 38	BEATRICE ASK (M) replik.....	30
Anf. 39	MATS PERTOFT (MP) replik.....	30
Anf. 40	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	30
Anf. 41	MATS PERTOFT (MP) replik.....	31
Anf. 42	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	31
Anf. 43	MATS PERTOFT (MP) replik.....	32
Anf. 44	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	32
Anf. 45	BEATRICE ASK (M) replik.....	33
Anf. 46	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik	34
Anf. 47	BEATRICE ASK (M) replik.....	34
Anf. 48	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik	35
Anf. 49	TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik	35
Anf. 50	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik	36
Anf. 51	TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik	37
Anf. 52	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik	37
Anf. 53	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	38
Anf. 54	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik	38
Anf. 55	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	38
Anf. 56	Statsrådet ANNA JOHANSSON (S) replik	39
Anf. 57	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	39
Anf. 58	BEATRICE ASK (M) replik.....	44
Anf. 59	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	44
Anf. 60	BEATRICE ASK (M) replik.....	45
Anf. 61	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	45
Anf. 62	ROGER HADDAD (L) replik	45
Anf. 63	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	46
Anf. 64	ROGER HADDAD (L) replik	46
Anf. 65	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	47
Anf. 66	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	47
Anf. 67	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	48
Anf. 68	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	48
Anf. 69	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	49
Anf. 70	KENT EKEROTH (SD) replik	49
Anf. 71	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	50
Anf. 72	KENT EKEROTH (SD) replik	50
Anf. 73	Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	51
Anf. 74	ANTI AVSAN (M)	52
Anf. 75	JOHANNA JÖNSSON (C).....	53

Anf. 76 JONAS SJÖSTEDT (V).....	55
Anf. 77 EMMA HENRIKSSON (KD).....	56
Anf. 78 ANDERS HANSSON (M).....	59
Anf. 79 STAFFAN DANIELSSON (C).....	60
Anf. 80 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	61
Anf. 81 ARON MODIG (KD).....	63
Anf. 82 JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	65
Anf. 83 ANDERS ÅKESSON (C).....	66
Anf. 84 KENT EKEROTH (SD).....	67
Anf. 85 ADAM MARTTINEN (SD).....	68
Anf. 86 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	69
Anf. 87 ULLA ANDERSSON (V).....	70
Anf. 88 KENT EKEROTH (SD) replik.....	71
Anf. 89 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	72
Anf. 90 KENT EKEROTH (SD) replik.....	73
Anf. 91 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	73
(Beslut fattades under § 8.).....	74
Ajournering.....	74
Återupptagna förhandlingar.....	74
§ 7 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 16 december.....	74
UbU1 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.....	74
FöU1 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.....	74
FiU17 Genomförande av krishanteringsdirektivet.....	76
§ 8 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	76
FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	76
FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m.....	76
FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen.....	76
JuU24 Särskilda åtgärder vid allvarig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten i landet.....	77
§ 9 Avslutning.....	79
Anf. 92 TALMANNEN.....	79
Anf. 93 Ålderspresident KRISTER ÖRNFJÄDER (S).....	80
Ajournering.....	80
Återupptagna förhandlingar.....	80
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:208 om regionala flygplatser.....	80
Anf. 94 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	80
Anf. 95 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M).....	81
Anf. 96 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	82
Anf. 97 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M).....	83
Anf. 98 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	84
Anf. 99 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M).....	84
Anf. 100 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	85
§ 11 Svar på interpellation 2015/16:248 om konsekvenser av hot om stängning av Öresundsbron.....	85
Anf. 101 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	85

Anf. 102 ANETTE ÅKESSON (M).....	86
Anf. 103 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	87
Anf. 104 ANETTE ÅKESSON (M).....	87
Anf. 105 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	88
Anf. 106 ANETTE ÅKESSON (M).....	88
Anf. 107 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	89
§ 12 Svar på interpellation 2015/16:183 om vidareutveckling	
av Vårdförskademin.....	89
Anf. 108 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	89
Anf. 109 ANETTE ÅKESSON (M).....	89
Anf. 110 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	90
Anf. 111 ANETTE ÅKESSON (M).....	91
Anf. 112 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	92
Anf. 113 ANETTE ÅKESSON (M).....	93
Anf. 114 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	94
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:226 om arbetets påverkan	
på pensionen	94
Anf. 115 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	94
Anf. 116 ANETTE ÅKESSON (M).....	95
Anf. 117 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	96
Anf. 118 ANETTE ÅKESSON (M).....	97
Anf. 119 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	98
Anf. 120 ANETTE ÅKESSON (M).....	99
Anf. 121 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	100
§ 14 Svar på interpellation 2015/16:229 om bidragmiljoner	
för att minska sjukfrånvaron.....	100
Anf. 122 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	100
Anf. 123 LOTTA FINSTORP (M).....	102
Anf. 124 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	103
Anf. 125 LOTTA FINSTORP (M).....	103
Anf. 126 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	104
Anf. 127 LOTTA FINSTORP (M).....	105
Anf. 128 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	106
§ 15 Svar på interpellation 2015/16:232 om målet om nio	
dagars sjukfrånvaro	106
Anf. 129 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	106
Anf. 130 JOHAN FORSSELL (M).....	107

Anf. 131 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	108
Anf. 132 JOHAN FORSSELL (M)	109
Anf. 133 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	110
Anf. 134 JOHAN FORSSELL (M)	111
Anf. 135 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	111
§ 16 Svar på interpellation 2015/16:253 om riktade statsbidrags effekter på kommunerna	112
Anf. 136 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	112
Anf. 137 ANETTE ÅKESSON (M).....	113
Anf. 138 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	114
Anf. 139 ANETTE ÅKESSON (M).....	115
Anf. 140 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	116
Anf. 141 ANETTE ÅKESSON (M).....	116
Anf. 142 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	117
§ 17 Svar på interpellation 2015/16:254 om fördomar om företag i välfärden.....	117
Anf. 143 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	117
Anf. 144 ANETTE ÅKESSON (M).....	118
Anf. 145 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	120
Anf. 146 ANETTE ÅKESSON (M).....	121
Anf. 147 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	122
Anf. 148 ANETTE ÅKESSON (M).....	123
Anf. 149 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	124
§ 18 Svar på interpellation 2015/16:240 om skolans simundervisning	124
Anf. 150 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	124
Anf. 151 DANIEL RIAZAT (V).....	125
Anf. 152 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	126
Anf. 153 DANIEL RIAZAT (V).....	127
Anf. 154 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	127
Anf. 155 DANIEL RIAZAT (V).....	128
Anf. 156 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	128
§ 19 Svar på interpellation 2015/16:233 om arbetsmarknaden för unga på orter med få arbetsgivare	129
Anf. 157 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S).....	129
Anf. 158 LOTTA FINSTORP (M).....	130
Anf. 159 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S).....	131
Anf. 160 LOTTA FINSTORP (M).....	131
Anf. 161 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S).....	132
Anf. 162 LOTTA FINSTORP (M).....	133
Anf. 163 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S).....	134
§ 20 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	134
§ 21 Anmälan om interpellation	135

Prot. 2015/16:48	§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar	135
17 december	§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor	136
-----	§ 24 Kammaren åtskildes kl. 17.25.	140

Tryck: Elanders, Vällingby 2016